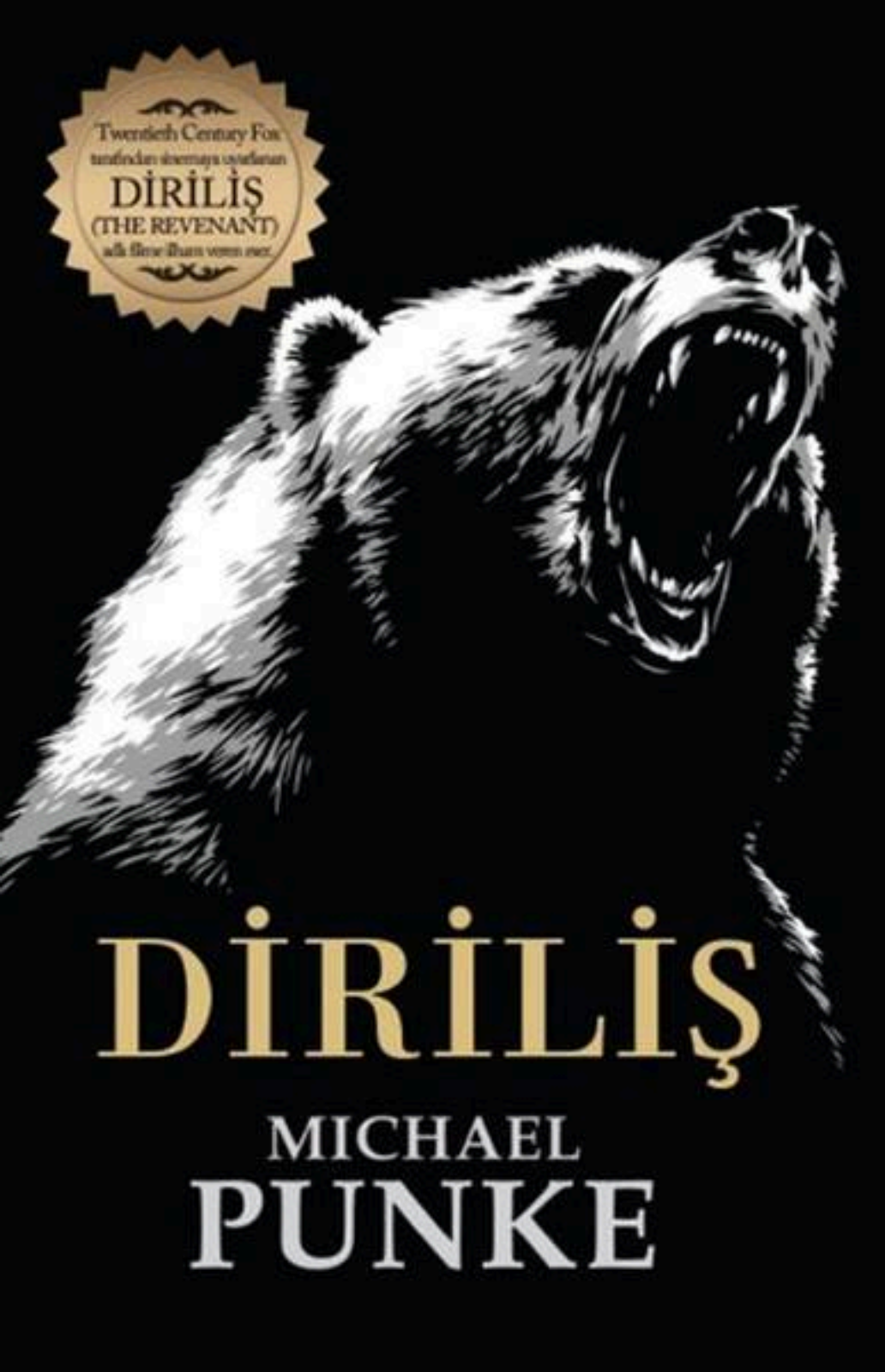

DİRİLİŞ

MICHAEL
PUNKE

DİRİLİŞ

MICHAEL PUNKE

Çeviren
Belgin Selen Haktanır

HYPERION

DİRİLİŞ
Michael Punke

THE REVENANT, Copyright © 2002 by Michael Punke
All rights reserved including the rights of reproduction in whole or in part in any form.

Map © 2002 by Jeffrey L. Ward

Hyperion - 39
Tarihî Kurgu - 5

ISBN: 978-605-5002-21-3

Baskı Tarihi: Aralık 2015

Editör
Ekin Uşşaklı

Çeviren
Belgin Selen Haktanır

Kapak Tasarımı
Reema Sehgal

Yayına Hazırlayan
Ali Bulut

Redaksiyon
Zeynep Ünalan

Kapak Görseli
Shutterstock

İç Baskı
Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. ve Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Sitesi 10. Cadde No:15
Beylikdüzü-İstanbul

Kapak Baskı
Hanlar Matbaası
Yeşilce Mh. Aytekin Sk. No:16
Kağıthane - İstanbul

KRP Yayıncılık Matbaacılık Ltd. Şti.
Mustafa Kemal Mh. 2146. Sk. No:14 Demirler Atlas Plaza Daire:13
Çankaya - Ankara

HYPERION® Bir KRP Yayıncılık Markasıdır.

Yayın Hakları
© KRP Yayıncılık Matbaacılık Ltd. Şti.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

www.krpyayincilik.com

/hyperionkitap

DİRİLİŞ

MICHAEL PUNKE

Çeviren
Belgin Selen Haktanır

HYPERION

Annem ve babam Marilyn ve Butch Punke için...

Sevgili kardeşler, kimseden öç almayın; bunu Tanrı'nın gazabına bırakın. Çünkü şöyle yazılmıştır: "Rab diyor ki, 'Öç benimdir ben karşılık vereceğim.'"

-İncil,Romalılar 12:18-20

1 Eylül 1823

Onu terk ediyorlardı. Yaralı adam, önce yere sonra da uzaklara bakarak onunla göz göze gelmekten kaçınan çocuğa baktığında bunu biliyordu.

Çocuk, günler boyunca kurt postundan şapkalı adamla tartışmıştı. *Gerçekten de günler mi geçmişti aradan?* Yaralı adam ateşi ve acısıyla boğuşmuş, duyduğu konuşmaların gerçek mi yoksa zihninin hezeyanlı sayıklamaları mı olduğundan asla emin olamamıştı.

Açıklık alanın üstünde kalan haşmetli kayalıklara baktı. Dalları birbirine dolanmış yalnız bir çam ağacı, her nasıl olduysa kayalıkların arasında bitivermişti. Ona birçok kez dikkatle bakmıştı. Ama ağaç ona hiç o anki gibi, dikey hatlarıyla belirgin bir biçimde bir haç oluşturduğu anki gibi görünmemişti. İlk kez, ilkbahar gelmeden o açıklık alanda öleceğini kabullendi.

Yaralı adam, merkezî bir rol oynadığı o manzaradan tuhaf bir biçimde ayrıldığını hissetti. Bir an için onların yerinde olsa ne yapardı diye düşündü. Orada kalsalar ve savaş birliği dereden yukarı çıksaydı, hepsi ölürdü. *Onlar için ölür müydüm? Öleceklerinden emin olsalar da...*

"Dereden yukarı doğru geldiklerine emin misin?" Çocuk bunu sorarken sesi çatladı. Çoğu zaman sesi bir tenor gibi çıkardı ama kontrol edemediği zamanlarda ses tonu hâlâ çatlıyordu.

Kurt postlu adam, ateşin yanındaki ufak et askısının yanına telaşla eğilip kısmen kurutulmuş ve şeritler hâlinde kesilmiş geyik etlerini

ham deri kesesine tıkıştırdı."Burada kalıp öğrenmek ister misin?"

Yaralı adam konuşmaya çalıştı. Yine boğazındaki o keskin acıyı hissetti. Sesi çıktı ama söylemek istediği tek sözcüğü oluşturamadı.

Kurt postlu adam birkaç öteberisini toparlarken sesi duymazdan geldi ama çocuk, ona döndü: "Bir şey söylemeye çalışıyor."

Çocuk, tek dizinin üstünde yaralı adamın yanına çöktü. Konuşamayan adam sağlam kolunu kaldırıp bir şeyi işaret etti.

"Tüfeği istiyor," dedi çocuk. "Ona tüfeğini vermemizi istiyor."

Kurt postlu adam, hızlı ve ölçülü adımlarla aralarındaki mesafeyi kapattı. Çocuğun sırtına sert bir tekme indirdi. "Kalk, seni lanet olasıca!"

Hızla çocuğun yanından, eşyalarının yanında yatan yaralı adama gitti. Bir malzeme çantası, üstü boncuklarla bezeli bir kını olan bıçak, bir küçük bir balta, bir tüfek ve bir barutluğun yanında yatan yaralı adam olanları çaresizlik içinde izlerken kurt postlu adam malzeme çantasını almak için eğildi. Çakmak taşı ve çelik bulmak için elini içine daldırdı, bunları bulup deri tuniğinin ön cebine attı. Barutluğu kapıp omzuna taktı. Küçük baltayı da geniş deri kemerinin altına sıkıştırdı.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu çocuk.

Adam tekrar eğilip bıçağı aldı ve çocuğa fırlattı: "Al şunu." Çocuk bıçağı kaptı ve dehşet içinde elindeki kına baktı. Geriye bir tek tüfek kalmıştı. Kurt postlu adam bunu da alıp hızla dolu olup olmadığını kontrol etti: "Kusura bakma Glass. Artık buna pek ihtiyacın olmayacak."

Çocuk afallamış görünüyordu: "Onu silahsız bırakamayız."

Kurt postlu adam kısa bir an ona baktı, sonra da ormanda gözden kayboldu.

Yaralı adam,uzunca bir süre elinde bıçakla -kendi bıçağıyla orada dikilen çocuğa baktı. Nihayet, çocuk bakışlarını yerden kaldırdı. Önce, bir şey söyleyecek gibi oldu. Ama sonra arkasını dönüğü gibi, çam ağaçlarının arasına doğru koşmaya başladı.

Yaralı adam ikisinin gözden kaybolduğu, ağaçların arasındaki açıklığa baktı. Duyduğu öfke onu, bir çam ağacının sivri dallarını

saran alev gibi kapladı. Ellerini ikisinin de boynuna dolayıp son nefeslerini verene dek onları boğmaktan başka bir şey istemiyordu.

İçgüdüsel bir biçimde bağırmaya başladı, boğazından ses değil sadece acı yükseldiğini yine unuttu. Sol dirseğinin üstünde doğruldu. Sağ kolunu hafifçe kıvırabiliyordu ama kolu ağırlığını taşıyıordu. Yaptığı hareket boynuna ve sırtına dayanılmaz acılar yaydı. Derisinin dikişlerinin kaba taşların üstünde nasıl gerildiğini hissetti. Eski bir gömlekten yırtılmış bir parçayla sıkı sıkı sarılmış bacağına baktı. Bacağını hareket ettirmek için kalçasını kaldıramadı.

Tüm gücünü toplayarak sert bir biçimde karnının üstüne yuvarlandı. Bir dikişin yırtıldığını ve taze kanın ılık ıslaklığını sırtında hissetti. Acı, hissettiği öfkeyi zerre kadar dindirmedi.

Hugh Glass sürünmeye başladı.

BÖLÜM 1

I

21 Ağustos 1823

" St. Louis'den aklkan mavnam, bugünlerde her an gelebilir, Mösyö Ashley." Tıknaz Fransız bunu yine, sabırlı ama ısrarcı bir ses tonuyla açıkladı. "Mavnanın tüm yükünü memnuniyetle Rocky Dağları Kürk Şirketine satabilirim ama sahip olmadığım bir şeyi size satamam."

William H. Ashley teneke bardağını masaya vurdu. Özenle şekillendirilmiş gri sakalı çenesini nasıl sıktığını gizleyemiyordu. Ashley hayatta en çok nefret ettiği şeyle yeniden yüzleşirken sıktığı çenesi, bir öfke patlamasını daha zapt edemeyecek gibiydi: Beklemekten nefret ediyordu.

Bir Fransız için tuhaf bir isim taşıyan Kiowa Brazeau, giderek artan bir endişeyle Ashley'yi izliyordu. Ashley'nin Kiowa'nın ücra taşra marketinde bulunması, nadiren karşısına çıkabilecek bir fırsattı ve Kiowa, bu ilişkiyi başarılı bir biçimde yürütmesinin girişimi açısından kalıcı bir temel oluşturacağını biliyordu. Ashley, St. Louis iş ve siyaset çevrelerinde nüfuzlu bir adamdı; hem Batı'ya ticareti getirmek gibi bir vizyona, hem de bunu gerçekleştirecek paraya sahip bir adamdı. "Başka insanların parası," demişti Ashley. Oynak para. Gergin para. Bir şüpheli girişimden diğerine kolaylıkla kaybedilebilecek para.

Kiowa, kalın mercekli gözlüğünün ardından gözlerini kırpıştırdı; iyi görmediği hâlde, insanları okumasını iyi bilirdi: "Bana müsamaha gösterirseniz, Mösyö Ashley, belki de mavnamı beklerken size bir teselli sunabilirim."

Ashley bunu kabul ettiğine dair hiçbir belirti göstermedi ama

tiradını tekrarlamadı.

"St. Louis'den daha çok mal istemem gerek," dedi Kiowa. "Yarın kanoyla nehirden aşağı bir kurye yollarım. Kurye birliğinize sizden bir paket götürebilir. Albay Leavenworth'ün ani çöküşüyle ilgili söylentiler yayılmadan güvenlerini tazelemiş olursunuz."

Ashley derin derin iç çekip bu son gecikmeye de dayanmak için bir başka alternatifi olmadığından pes eder gibi, ekşi birasından uzunca bir yudum aldı. Hoşuna gitse de gitmese de Fransız'ın tavsiyesi mantıklıydı. Savaşla ilgili haberler St. Louis sokaklarına kontrolsüzce yayılmadan önce, yatırımcılarını yatıştırması gerekiyordu.

Kiowa bu fırsatı kaçırmayıp Ashley'yi verimli bir yolda tutmak için hızla harekete geçti. Fransız; bir tüy kalem, mürekkep ve bir parça parşömen aldı. Bunları Ashley'nin önüne koydu ve teneke bardağı birayla doldurdu. "Sizi işlerinizle baş başa bırakayım, Mösyö," dedi, yanından uzaklaşabilmek için bir fırsat yakaladığına sevinerek.

Cılız mum ışığında Ashley, gecenin geç saatlerine kadar yazdı:

Brazeau Kalesi
Missouri Nehri
21 Ağustos 1823

Sevgili Bay Pickens,
Son iki haftadır meydana gelen olayları size bildirmek ne yazık ki bana düşüyor. Doğası gereği, bu olaylar Yukarı Missouri'ye yönelik girişimimizi engellememeli; sadece değiştirmeli.
Muhtemelen şu ana dek öğrendiğiniz üzere, Rocky Dağları Kürk Şirketinin adamları iyi niyetle altmış atlık bir değiş tokuş yaptıktan sonra Arikaraların saldırısına uğradılar. Arikara, hiçbir provokasyona uğramadan *saldırıya geçti ve on altı adamımızı katledip on ikisini de yaraladı. Dahası, bize bir gün önce satıyormuş gibi yaptıkları atları da çaldı. Bu saldırı karşısında, nehrin aşağı kesimlerine çekilmek; aynı zamanda Albay Leavenwoth'ten ve ABD Ordusundan,*

ABD vatandaşlarının Missouri'de engellenmeden dolaşma haklarına açık bir saldırı niteliği taşıyan bu olaya yanıt veren kişilerden yardım istemek zorunda kaldım. Ayrıca, Union Kalesi'ndeki pozisyonlarından büyük bir tehlikeye atılarak bana katılan, Yüzbaşı Andrew Henry liderliğindeki kendi adamlarımdan da destek istedim.

9 Ağustos'ta Arikara'ya, aralarında Leavenworth'ün 200 daimi askeriyle (iki havan topuyla birlikte) ve RDKŞ'nin kırk adamından oluşan 700 kişilik birleşik bir güçle saldırdık. Ayrıca 400 Siyu savaşçısı da bize müttefik oldular (geçici olarak da olsa). Bu savaşçıların Arikara'ya olan düşmanlığı, kaynağını benim de bilmediğim tarihî bir kine dayanıyor.

Birleşik güçlerimizin savaş alanını ele geçirdiğini, Arikara'yı da ihanetleri için cezalandırdığını ve Missouri'nin yeniden girişimize açıldığını söylemem kâfi. Albay Leavenworth'ün istikrarsız yardımları olmasa daha iyi sonuç almış olabileceğimizi söylememe gerek bile yok.

Bu nahoş karşılaşmanın ayrıntılarını St. Louis'ye döndüğümde de anlatabilirim. Ama şimdilik Albay'ın bizlerden daha düşük seviyeli düşmanlarla savaşa girmemeye yönelik ısrarcı tutumunun, tüm Arikara kabilesinin elimizden kaçmasına neden olduğunu söyleyebilirim ki bunun sonucu olarak Missouri ticaret yolu, Brazeau Kalesi ve Mandan Köyleri arasında tamamıyla kapandı. Burasıyla orası arasında, hiç kuşkusuz bölgeye yeni konumlanmış yaklaşık 900 Arikara savaşçısı var. Dahası, Missouri'yi kapalı tutmak için artık yeni bir nedenleri var.

Albay Leavenworth, hiç kuşkusuz tüm kışı sıcak bir şöminenin önünde geçireceği ve seçeneklerini değerlendireceği Atkinson Kalesi'ne geri döndü. Onu beklemeye niyetli değilim. Sizin de bildiğiniz gibi, girişimimiz sekiz ay gibi bir süreyi kaybetmeyi kaldıramaz.

Ashley sert ifadelerinden hoşnutsuz bir biçimde durup yazdıkla-

rını okumaya koyuldu. Mektup, öfkesini yansıtıyordu ama o ağır basan hissi ele vermiyordu: Başarılı olma kabiliyetine dair sağlam bir iyimserlik ve sarsılmaz bir inanç. Tanrı onu sınırsız bir varlık bahçesine, herhangi bir kişinin sırf cesareti ve denemeye ilişkin bir dayanıklılığı olduğu takdirde bolluk ve bereket sahibi olabileceği bir Goshen Diyarına yerleştirmişti. Ashley'nin gayet açık sözlülükle itiraf ettiği zayıflıkları, sadece sahip olduğu güçlü yönlerin yaratıcı birleşimiyle yıkılabilecek birer bariyerdi yalnızca. Ashley aksamalar olmasını bekliyordu ama başarısızlığa dayanamazdı.

Bu talihsizliği lehimize çevirmeli, rakiplerimiz duraksama dönemine girmişken yolumuza ısrarla devam etmeliyiz. Missouri tamamıyla kapalı olduğundan, iki grubu farklı iki yoldan Batı'ya yollamaya karar verdim. Yüzbaşı Henry ve ben, çoktan Grand Nehri'nde yollarımızı ayırdık. Kendisi Grand'den mümkün olduğunca yukarı ilerleyecek ve Union Kalesi'ne geri dönecek. Jedidiah Smith de Platte'ta ikinci bir tuzak kuracak ve hedefi, Büyük Havza'nın suları olacak. Eminim ki siz de benim gibi bu gecikmeyle ilgili müthiş bir öfke yaşıyorsunuzdur. Artık kararlılıkla bu kaybedilmiş zamanı telafi etmek zorundayız. Henry'ye ve Smith'e ilkbaharda mallarla birlikte St. Louis'ye dönmemeleri talimatını verdim. Bunun yerine, biz onlara gideceğiz. Kendileriyle bir buluşma noktası belirledik ve mallara karşılık yeni malzemeler değiş tokuş etmeye karar verdik. Bu şekilde, dört ay kazanabiliriz ve kaybettiğimiz zamanı biraz olsun telafi edebiliriz. St. Louis'de yeni bir birlik oluşturulmasını ve ilkbaharda benim liderliğimde yola çıkmasını teklif ediyorum.

Mumun geri kalanı parçalar püskürtüp leş gibi kapkara bir duman yaydı. Ashley birden saatin ve feci yorgunluğunun farkına varıp başını kaldırdı. Tüy kalemi tekrar mürekkebe batırıp mektubuna geri döndü, raporunu sonlandırmak üzereyken yılmadan hızlıca yazmaya devam etti:

Sizden birliğimize, mümkün olan en güçlü ifadelerle girişimimizin kaçınılmaz başarısına dair güvenimin kesinlikle sarsılmadığını iletmenizi isterim. Tanrı karşımıza inanılmaz bir armağan çıkardı ve bu haklı payımızı almak için cesaretimizi yitirmemeliyiz.
Çok Sadık Kulunuz, William H. Ashley

İki gün sonra 16 Ağustos 1823 tarihinde, Kiowa Brazeau'nun mavnası St. Louis'den geldi. William Ashley adamlarını görevlendirdi ve onları aynı gün batıya yolladı. İlk randevu 1824 senesinin yazı olarak belirlenmişti ve esas yer kuryeler aracılığıyla kararlaştırılacaktı. William H. Ashley, verdiği kararların ne denli önemli olduğunu fark etmeksizin o döneme damgasını vuracak sistemi icat etmişti.

II

23 Ağustos 1823

On bir adam, henüz ateşi yakılmamış kamp alanında çömeldi. Kamp, Grand Nehri'nin hafif meyilli yapay dolgusunu lehine kullanıyordu ama ova, konumlarını pek de gizlemiyordu. Ateş yaksalar kilometrelerce öteden yerleri belli olurdu ve gizlilik, bir başka saldırıya karşı tuzakçıların en iyi müttefikiydi. Adamların çoğu gün ışığının son saatini tüfeklerini temizlemek, makosenlerini tamir etmek ya da yemek yemek için kullanmışlardı. Mola verdikleri andan itibaren çocuk, uzun eklemleri birbirine dolanmış bir hâlde, yıpranmış giysileriyle uyuyakalmıştı.

Adamlar üçlü ya da dörtlü gruplara ayrıldı; nehir kenarına yığıldı ya da sırtlarını, sanki bu ufak çıkıntılar onları koruyabilirmiş gibi bir kayaya veya bir ada çayı öbeğine dayadı.

Kampın her zamanki şamatası Missouri'deki faciayla sönmüş; sonra da sadece üç gece önce gerçekleşen ikinci saldırıyla tamamıyla silinip gitmişti. Konuşacak olduklarında alçak ve endişeli bir ses tonuyla konuşuyor, geride bıraktıkları ölen yoldaşlarına saygı gösteriyor, hâlâ onları bekleyen tehlikelere karşı uyanık olmaya çalışıyorlardı.

"Sence acı çekmiş midir, Hugh? Onca zaman acı çekişini aklımdan bir türlü çıkaramıyorum."

Hugh Glass, soruyu soran William Anderson isimli adama baktı. Yanıt vermeden önce bir süre düşündü; sonra, "Erkek kardeşinin acı çektiğini sanmıyorum," dedi. "Yaşı en büyük olan oydu. Kentucky'den ayrıldığımızda bizimkiler *ona, bana* göz kulak olmasını söylemişti. Bana tek kelime bile etmediler. Akıllarına bile gelmezdi."

"Kardeşin için elinden geleni yaptın, Will. Acı bir gerçek ama o

gülle üç gün önce onu vurduğunda zaten ölmüştü."

Nehir kenarındaki gölgelerin arasından yeni bir ses konuştu:"Keşke onu iki gün boyunca oradan oraya sürüklemek yerine, hemen oracıkta gömseydik." Konuşan kişi dirseklerinin üstünde doğruldu ve giderek karanlıklaşan gecede koyu renkli sakalı ve beyaz bir yara izi haricinde başka bir şey görünmedi. Yara izi ağzının kenarında başlıyor, bir olta kancası gibi etrafında kıvrılıyordu. Dokusunun üstünde hiçbir tüy bitmediği ve sakalının arasında kalıcı bir boşluk yarattığı için daha da göze çarpıyordu. Sağ eli, konuştuğu esnada bileme taşına sürttüğü ufak bıçağı tutuyor; sözcüklerini ağır ve kulak tırmalayıcı bir sesle karıştırıyordu.

"Çeneni kapalı tut, Fitzgerald. Yoksa erkek kardeşimin mezarı üstüne yemin ederim ki o kahrolası dilini koparırım."

"Erkek kardeşinin mezarı mı? Eh, pek de mezar sayılmaz, değil mi?"

Konuşmayı duyan adamlar birden kulak kesildiler; bu lafın Fitzgerald'dan geldiğine inanamayarak konuşulanlara şaşırdılar.

Fitzgerald dikkatleri üstünde hissetti ve bundan cesaret aldı. "Daha çok bir kaya öbeği işte. Onun hâlâ orada olduğunu, çürüdüğünü mü sanıyorsunuz?"

Fitzgerald bir an duraksadı; duyulan tek ses bıçağın kayaya sürtünmesiydi. "Sanmam, tabii kendi adıma söylüyorum." Yine duraksadı, sözlerinin bir etki yaratmasını hesaplayacak kadar bekledi. "Tabii, kayalar haşaratları uzak tutmuştur. Ama çakalların, onun minik minik parçalarını ta şeye kadar taşıdığını..."

Anderson, iki elini öne uzatıp Fitzgerald'ın üstüne atıldı.

Fitzgerald hamleye karşılık vermek için, bacağını hızla havaya kaldırdı ve baldırı var gücüyle Anderson'ın apış arasına isabet etti. Bu tekme Anderson'ın âdeta boynuna bir ilmek dolanmış da onu yere çekmiş gibi iki büklüm olmasına neden oldu. Fitzgerald dizini çaresiz adamın suratına indirince Anderson geriye savruldu. Fitzgerald cüssesinden beklenmeyecek bir çeviklikle öne atıldı ve dizini nefes nefese kalmış, kanlar içindeki adamın göğsüne savurdu. Deri yüzme bıçağını Anderson'ın boğazına dayadı. "Erkek kardeşine mi

katılmak istiyorsun?" Fitzgerald bıçağı keskin tarafını adamın boğazını kanatacak kadar bastırdı.

"Fitzgerald," dedi Glass, sakin ama otoriter bir ses tonuyla. "Bu kadar yeter."

Fitzgerald başını kaldırıp ona baktı. Glass'in meydan okumasına verecek bir yanıt aradı, bir yandan da etrafını saran ve Anderson'ın acınası durumuna şahit olan adamlara baktı. Zafer ilan etmenin daha iyi olacağına karar verdi. Glass'le başka bir zaman hesaplaşabilirdi. Fitzgerald bıçağını Anderson'ın boğazından çekti ve belindeki kınına soktu. "Bitiremeyeceğin işlere kalkışma, Anderson. Bir dahaki sefer, senin yerine ben bitiririm."

Yüzbaşı Andrew Henry, olayı izleyenlerin oluşturduğu daireyi yararak öne çıktı. Fitzgerald'ı arkadan yakalayıp geriye doğru hızla çekti ve sertçe bente doğru itti. "Bir kavga daha edersen devre dışı kalırsın, Fitzgerald." Henry kampın çeperinin ardındaki, ileride kalan ufku işaret etti. "Bir kere daha öfkeye kapılacak olursan tek başına hayatta kalmayı deneyebilirsin."

Yüzbaşı etrafına, adamların geri kalanına baktı. "Yarın kırk mil yol kat edeceğiz. Şu ana dek uyku çekmediyseniz vaktinizi boşa harcıyorsunuz. Şimdi, kim ilk nöbeti alacak?" Kimse öne çıkmadı. Henry'nin gözleri karmaşadan bihaber olan çocuğa takıldı. Yerde darmadağın bir hâlde yatan çocuğa doğru birkaç kararlı adım attı. "Kalk, Bridger."

Çocuk gözleri fal taşı gibi açılmış, şaşkın ve nefesi kesilmiş hâlde ayağa fırlayıp elini tabancasına götürdü. Değiş tokuşla elde ettiği paslı misket tüfeği, sararmış bir barutluk ve bir avuç çakmak taşıyla birlikte maaşına bir artış olarak eklenmişti.

"Senden nehirden yüz metre aşağı inmeni istiyorum. Nehir kenarında bir yer bul. Domuz, sen de aynı şeyi nehirden yukarı yapacaksın. Fitzgerald ve Anderson... Siz de ikinci nöbeti devralacaksınız."

Fitzgerald bir önceki gece nöbet tutmuştu. Bir anlığına, bu görev dağılımına itiraz edecekmiş gibi oldu. Ama sonra, bundan vazgeçip kampın kenarına doğru çekildi. Hâlâ sersemlemiş hâlde olan çocuk, nehrin kenarına sıralanmış kayalıklardan karşıya yarı sendeleyerek

geçti ve birliği çevreleyen zifirî karanlığa karıştı.

Domuz denen adam, Kentucky'deki fakir ve kurak bir çiftlikte dünyaya gelen Phineous Gilmore'du. Lakabıyla ilgili anlaşılmayacak bir şey yoktu: Hem çok iri yarıydı hem de leş gibiydi. Onun leş kokusuyla burun buruna gelenler, etrafa bakınır ve kokunun nereden geldiğini anlamaya çalışırlardı; kokunun bir insandan yayıldığını akılları almazdı. Temizliğe özellikle bir öncelik vermeyen tuzakçılar bile Domuz'u rüzgârın esip gittiği yönde tutmak için ellerinden geleni yaparlardı. Domuz ağır ağır ayağa kalktıktan sonra, tüfeğini omzuna astı ve nehirden yukarı doğru yürümeye başladı.

Günışığı tamamıyla kaybolmadan önce, bir saatten daha kısa bir süre geçti. Glass, Yüzbaşı Henry'nin nöbet tutan adamlarını endişeyle kontrol edip geri dönüşünü izledi. Uyuyan adamların arasında ay ışığında yolunu bulmaya çalışırken Glass, bir tek Henry ve kendinin uyanık olduğunu fark etti. Yüzbaşı, Glass'in yanına geldi; iri bedeniyle yavaşça yere çökerken tüfeğinden destek aldı. Bu destek yorgun ayaklarındaki yükü biraz olsun aldı ama derinden hissettiği baskıyı dindiremedi.

"Senin ve Kara Harris'in yarın keşfe çıkmasını istiyorum," dedi Yüzbaşı Henry.

Glass başını kaldırdı, hissettiği uykusuzluğa yanıt veremeyeceği için hayal kırıklığı hissetti.

"Akşamüzerine doğru vuracak bir şey bulun. Ateş yakmayı göze alacağız." Henry, bir itirafta bulunuyormuş gibi sesini alçalttı. "Çok gerideyiz, Hugh."

Henry, bir süre konuşmak istediğine dair her türlü belirtiyi gösteriyordu. Glass tüfeğine uzandı. Uyuyamıyorsa en azından tüfeğiyle ilgilenebilirdi. O öğleden sonra nehri geçerlerken bir ara tüfeğini suya düşürmüştü ve tetik mekanizmasını yeniden yağlamak istiyordu.

"Aralık başında soğuk fena çökecek," diye devam etti yüzbaşı. "Et depolamak için iki haftaya ihtiyacımız olacak. Ekime dek Yellowstone'da olamazsak sonbaharda hiç avlanmamış olacağız."

Yüzbaşı Henry'nin içi şüphe dolu olsa da etkileyici fiziksel varlığı hiçbir zayıflık belirtisini ele vermiyordu. Geyik postundan yapılmış

tuniğinin deri püsküllleri geniş omuzlarını ve göğsünü çevreliyor, Missouri'nin Saint Genevieve bölgesinde önde gelen madencilerden biri olduğu eski görevinden geriye kalanları temsil ediyordu. Kalınca bir deri kemer taktığı ve üstüne birkaç tabanca ve büyükçe bir bıçak astığı beli inceydi. Güvercin derisinden dikilmiş kısa pantolonu dizlerine kadar uzanıyor, oradan ayaklarına kadar da kırmızı yünden bir çorap iniyordu. Yüzbaşının pantolonu St. Louis'de özel olarak dikilmişti ve onun vahşi doğayla ilişkili deneyiminin bir nişanı gibiydi. Deri, kusursuz koruma sağlıyordu ama çamurda ilerlemek deriyi ağırlaştırıp soğuk hâle getirmişti. Buna karşılık, yün çabucak kuruyor ve ıslak olduğunda bile ısıyı koruyabiliyordu.

Liderliğini yaptığı birlik görünüş açısından uygunsuz olsa bile, Henry en azından ona *yüzbaşı* diye hitap etmelerinden tatmin oluyordu. Ama işin aslı, Henry bu unvanın uydurmasyon olduğunu biliyordu. Henry'nin tuzakçı gurubunun hem orduyla hiçbir ilgisi yoktu hem de aralarında herhangi bir kuruma karşı saygı besleyen kimse yoktu. Yine de Henry, aralarında Üç Çatal'ı ayaklar altına alıp tuzağa düşüren tek kişiydi. Bunun pek bir önemi olmasa da bu deneyim geçer akçeydi.

Yüzbaşı duraksadı ve Glass'ten bir onay bekledi. Glass bakışlarını tüfeğinden kaldırıp ona baktı. Kısacık bir an için bakmıştı, çünkü tüfeğinin ikiz tetiklerini koruyan ve zarifçe etraflarını saran koruyucuyu sökmüştü. İki vidayı karanlıkta bir yere düşürmekten çekinerek dikkatle avuçlarına aldı.

O bakış Henry'nin konuşmaya devam etmesine yetti. "Sana hiç Drouillard'dan söz etmiş miydim?"

"Hayır, Yüzbaşı."

"Kim olduğunu biliyor musun?"

"Keşif Birliğinden George Drouillard mı diyorsunuz?"

Henry evet anlamında başını salladı. "Lewis ve Clark denen, en iyi iki adamları.* Bir keşifçiyle bir avcı. 1809 senesinde Üç Çatal'a

* Keşif Birliği veya Lewis ve Clark Seferi adıyla bilinen ce 1804'te yola çıkarak Pasifik Kıyısına kadar giden ilk keşif kolu (ed. notu).

giden ve liderliğini benim- daha doğrusu kendisinin yaptığı bir gruba katıldı. Yüz adamımız vardı ama oraya daha önce sadece Drouillard ve Colter gitmişti.

"Sivrisinekler kadar çok kunduz bulduk. Onları tuzağa düşürmemiz yeterli oluyordu; sonrasında bir sopayla işlerini bitirebiliyorduk. Ama daha ilk günden, Karaayak'la başımız derde girdi. Aradan iki hafta geçmeden beş adam öldürüldü. Güvenli bir yere sığınmak zorunda kaldık, tuzakçı gruplarını hiçbir yere yollayamadık.

"Drouillard öylece beklemekten usandığını söyleyene dek, bizimle birlikte bir hafta güvenli bölgede kaldı. Ertesi gün bizden ayrıldı ve bir hafta sonra yirmi tane kunduz postuyla geri döndü."

Glass tüm dikkatini Yüzbaşıya verdi. St. Louis'deki herkes Drouillard'ın öyküsünü öyle ya da böyle duymuştu ama Glass bunu ilk elden hiç duymamıştı.

"Bunu iki kere yaptı; bizden ayrıldı ve geriye bir kunduz postu yüküyle döndü. Üçüncü gidişinden önce söylediği son şey, 'Üçüncü sefer şans getirir," oldu. O gittikten yarım saat sonra tüfeğinin iki kere, tabancasının da bir kere ateşlendiğini duyduk. İkinci seferinde bir engel oluşturmak için atını vurmuş olmalıydı. Biz de onu orada, atının ardına sığınmış hâlde bulduk. Karaayak bizi ok yağmuruna tutup bir mesaj yollamak istedi. Onu doğrayıp kafasını da kesmişlerdi."

Yüzbaşı yine duraksadı, sivri uçlu bir değnekle önündeki toprağı eşeledi. "Sürekli olarak onu düşünüyorum."

Glass onu teselli edecek bir şeyler söylemeyi düşündü. Ama daha buna fırsat bulamadan Yüzbaşı, "Sence bu nehir daha ne kadar süre batıya doğru akacak?" diye sordu.

Glass bu sefer dikkatle yüzbaşının gözlerinin içine baktı. "Daha hızlı yol almaya başlayacağız, Yüzbaşı. Şu an için Grand'in akıntılarını izlemeye devam edebiliriz. Yellowstone'un kuzeybatıda olduğunu biliyorsun." Aslında, Glass yüzbaşıyla ilgili olarak ciddi şüphe duymaya başlamıştı. Talihsizlik bu adama âdeta yapışmıştı.

"Haklısın," dedi Yüzbaşı. Sonra, bunu kendisini ikna etmek istermiş gibi tekrarladı. "Tabii ki haklısın."

Bunu kabullenişi bir felaketin sonucu da olsa Yüzbaşı Henry, nere-

deyse hayattaki her insan gibi Rocky bölgesinin coğrafyasını biliyordu. Tecrübeli bir ovalı olmasına rağmen Glass, yukarı Missouri'ye hiç ayak basmamıştı. Yine de, Henry Glass'in ses tonunda içini rahatlatan ve kendinden emin bir hava sezinlemişti. Birisi ona Glass'in gençliğinde bir denizci olduğunu söylemişti. Hatta bir ara korsan Jean Lafitte'e tutsak düştüğü bile söylentiler arasındaydı. Belki de açık denizlerin enginliğinde geçirdiği onca sene onu, St. Louis ve Rocky Dağları arasında kalan özelliksiz ova konusunda rahat ettiriyordu.

"Karaayak Union Kalesi'nin tamamını yok etmediyse şanslı sayılırız. Orada bıraktığım adamlar tam olarak kaymak tabaka sayılmazlar." Yüzbaşı sonra her zamanki endişelerinden söz etmeye devam etti. Gece geç saatlere kadar da durmadı. Glass onu sadece dinlemenin yeterli olduğunu biliyordu. Arada sırada başını kaldırıyor ya da homurdanıp dinlediğini belli ediyordu ama dikkatini tüfeğine yöneltmişti.

Glass'in tüfeği, hayatının savurgan yanlarından biriydi; istinadı tetiği harekete geçiren mekanizmaya yağ sürdüğünde bunu diğer erkeklerin bir eşe ya da çocuğa gösterebileceği bir şefkatle yapıyordu. Tüfek, bir Anstadt-yani zamanın çoğu silahı gibi bir Kentucky çakmaklı tüfeğiydi ve Pennsylvania'daki Alman silah işçileri tarafından yapılmıştı. Sekizgen namlusunun dibine yapımcısı "Jacob Anstadt"ın ve yapıldığı yer olan "Kutztown, Penn" isimleri yazılmıştı. Klasik Kentucky tüfekleri daha uzundu ve bazılarının namluları elli inçi bile geçerdi. Glass daha kısa bir silahı tercih ediyordu, çünkü kısa demek daha hafif demekti, yani taşıması daha kolaydı. At sırtında geçirdiği kısa sürelerde, kısa bir silahı at sırtında idare etmek daha kolaydı. Ayrıca Anstadt'ın ustaca yapılmış yivi ona, daha uzun bir namlusu olmadığı hâlde ölümcül bir kesinlik kazandırıyordu. İstinadı tetik kesinliğini arttırıyor, en hafif dokunuşta ateşlenmesini sağlıyordu. 200 zerre kara barut tam şiddetle ateşlendiğinde Anstadt, neredeyse 200 metre öteye .53 kalibrelik bir top fırlatabiliyordu. Batı ovalarındaki deneyimleri Glass'e, tüfeğinin performansının ölüm kalım arasındaki fark anlamına geldiğini öğretmişti. Tabii, birlikteki birçok adamın güvenilir silahları vardı. Ancak Anstadt'ın zarif güzelliği onu

diğerlerinden ayırıyordu.

Bu, diğer adamların da fark ettiği bir güzellikti; sık sık tüfeği ellerine alıp alamayacaklarını sorarlardı. Gövdesinin demir gibi sağlam ceviz kısmı, bilekte zarif bir biçimde kıvrılıyordu ama yoğun bir barut ateşlemesinin yaratacağı geri tepmeyi de emecek kadar kalındı. Dip kısmının bir yanında bir barut koyma bölmesi, diğer yanındaysa oymalı bir yanak desteği vardı. Gövde, dip kısmına doğru zarifçe kıvrılıyordu; böylece ateş eden kişinin bedeninin âdeta bir parçası gibi omuza yerleşiyordu. Gövde siyaha yakın, koyu kahverengiydi. Kısa bir mesafeden bile, ahşabın pütürleri fark edilmiyordu ama daha yakından bakıldığında düzensiz çizgilerin elle ovularak sürülmüş kat kat cila altında halkalar oluşturduğu görülüyordu.

Son lüksüyse metal tertibatının diğer silahlarınki gibi pirinç değil gümüş oluşuydu ve silahın kabza kaplaması, barut bölmesi, tetik mahfazası, tetik ve mermi sürgüsü sapının uçlarındaki birleştirilmiş tertibat, gümüş bezeliydi. Birçok tuzakçı tüfek gövdelerine süs olsun diye dövülmüş pirinç çiviler takarlardı. Glass,Anstadt'ında bu tür şatafatlı bir çirkinlik düşünemiyordu. Tüfeğinin her yerinin düzgün işlediğinden emin olduktan sonra Glass, tetik mahfazasını kendi oyuğuna geri çekti ve bunu tutan iki vidayı geri taktı. Çakmak taşının alt kısmındaki bölmeye taze barut koydu ve silahı ateşlenmeye hazır hâle getirdi.

Birden, kampın sessizleştiğini fark etti ve yüzbaşı da susunca ne olduğunu merak etti. Kampın ortasına baktı. Yüzbaşı uyuyakalmıştı, bedeni kesik kesik seğiriyordu. Glass'in diğer yanında, kampın çeperine en yakın kısmındaysa Anderson, nehirden sürüklenmiş bir öbek oduna yaslanmıştı. Nehrin huzur veren sesini bölen herhangi bir şey yoktu. Sessizlik bir çakmaklı tüfeğin çekilirken çıkardığı keskin sesle bozuldu. Jim Bridger isimli çocuğun nehrin aşağı kısmında bulunduğu yerden gelmişti ses. Uyuyan adamlar aynı anda irkilip doğruldular ve silahlarını kapıp gizlenecek bir yer aradılar. Karanlık bir şekil nehrin aşağı tarafından kampa doğru hızla ilerledi. Glass'in yanındaki Anderson, doğrulduğu anda tek bir hareketle tüfeğini de kaldırdı. Glass de Anstadt'ını kaldırdı. Telaşla ilerleyen şey kampa

kırk metre kala belirginleşti.

Anderson namludan ileriye baktı ve tetiği çekmeden önce bir iki saniye tereddüt etti. Tam o sırada Glass, Anstadt'ı Anderson'ın kollarının altına savurdu. Bu hamlesi Anderson'ın silahının ateşlendiği anda namlusunun göğe çevrilmesine neden oldu.

Koşturan şekil silah ateşini duyar duymaz donakaldı; kampa o kadar yaklaşmıştı ki fal taşı gibi açılmış gözlerini ve hızla inip kalkan göğsünü görmek mümkündü. Gelen kişi Bridger'dı. "Ben... Benim... Ben." Panik içinde kekelerken donup kalmıştı.

"Ne oldu, Bridger?" diye sordu Yüzbaşı, nehrin aşağı tarafındaki karanlığa bakarak. Tuzakçılar, arkalarındaki toprak sette onları korumak için bir yarım daire oluşturmuşlardı. Birçoğu ateş etmeye hazır, tek dizlerinin üstüne çökmüş, tüfeklerini doğrultmuş duruyordu.

"Özür dilerim, Yüzbaşı. Ateş etmek istememiştim. Çalılıklardan bir ses, bir gürültü geldiğini duydum. Ayağa kalktığımda horoz kaymış olmalı. Silah birden patladı."

"Uyuyakalmış olmalısın." Fitzgerald silahını indirip, diz çöktüğü yerde ayağa kalktı. "Beş mil çevremizdeki tüm tavşanlar bize doğru geliyor olmalı."

Bridger konuşacak gibi oldu ama ne kadar utandığını ve pişman olduğun anlatacak sözcükleri boş yere aradı. Ağzı açık bir hâlde, dehşet içinde karşısına dizilmiş adamlara bakakaldı.

Glass öne çıkıp Bridger'ın yivsiz silahını elinden aldı. Misket tüfeğini kaldırıp tetiği çekti ve çakmak ateş almadan önce başparmağıyla horozu tuttu. Sonra, aynı şeyi tekrarladı. "Kötü bir silah, Yüzbaşı. Ona doğru dürüst bir silah verirseniz, nöbet sırasında daha az sorunla karşılaşırız." Adamlardan birkaçı ona hak verir gibi başlarını salladı.

Yüzbaşı önce Glass'e, sonra Bridger'a baktı. Daha sonra da "Anderson, Fitzgerald, nöbet sırası sizde," dedi.

İki adam pozisyonlarını aldılar; biri nehrin yukarısına, diğeriyse aşağısına gitti.

Nöbet tutulması nafileydi. Şafak sökmeden önceki birkaç saat boyunca kimsenin gözüne uyku girmedi.

III

24 Ağustos 1823

Hugh Glass yumuşak çamurdaki yarık izlerine, gazete haberi gibi belirgin derin girintilere baktı. Nehrin kenarında, geyiklerin su içmiş olduğunu tahmin ettiği yerde, iki ayrı belirgin iz başlıyor; sonra söğüt ağaçlarının sık yaprakları arasına kadar ilerliyordu. Bir kuzgunun ısrarla toprağı kazışıyla bir iz oluşmuştu ama farklı bir av hayvanı bunları ayaklarıyla ezmişti. İzlerin yanında bir öbek de dışkı duruyordu; Glass eğilip hâlâ ılık olan bezelye büyüklüğündeki topakları elledi.

Batıya, güneşin hâlâ ufku oluşturan platonun hâlâ güneşin tepesinde olduğu yöne baktı. Gün batımına üç saat kaldığını tahmin etti. Vakit hâlâ erkendi ama yüzbaşının ve diğer adamların yetişmesi bir saat sürerdi. Ayrıca orası kusursuz bir kamp alanıydı. Nehir hafifçe, uzun bir sete ve çakıl taşlı yatağa doğru kıvrılıyordu. Söğüt ağaçlarının ardındaki bir öbek kavak ağacı da hem kamp ateşlerini gizler hem de yakacak olarak kullanılabilirdi. Söğütler dumanları gizlemek için idealdi. Glass, şanslarına söğütlerin arasında yer yer erik ağaçları olduğunu da fark etti. Bu meyveyle karıştırarak eti kurutup dövebilir ve *pemmican* denen yiyeceği yapabilirlerdi. Nehrin aşağısına doğru baktı. *Kara Harris nerede?*

Tuzakçıların her gün karşılaştıkları zorluklar silsilesinde, yiyecek temin etmek en öncelikli olanıydı. Diğer zorluklar gibi, bu işin de karmaşık bir faydalar ve riskler dengesi söz konusuydu. Özelikle tarak botlarını Missouri'de bıraktıklarından ve Grand'den yukarı yaya olarak devam ettiklerinden beri, yanlarında hiç yiyecek taşımıyorlardı. Birkaç adamın yanında hâlâ çay veya şeker vardı ama birçoğunda

sadece et muhafaza etmek için birer kese tuz kalmıştı. Grand'in o yakasında yeteri kadar av eti bulunabiliyordu; isteseler, her gece taze et yiyebilirlerdi. Ancak av eti bulmak, ateş etmeleri anlamına da geliyordu ve bir tüfek ateşi kilometreler öteden duyulabilir, civardaki düşmanlar yerlerini saptayabilirlerdi. Missouri'den ayrıldıklarından beri adamlar, belirli bir davranış biçimine sadık kalmışlardı. Her gün, adamlardan ikisi diğerlerinden önde ilerliyor; bölgeyi keşfediyordu. O an için, yolları sabitti; Grand'i izlemekle yetiniyorlardı. Keşif yapanların öncelikli sorumlulukları arasında Kızılderililerden kaçınmak, bir kamp yeri seçip yiyecek bulmak vardı. Her birkaç günde bir taze av eti buluyorlardı.

Bir geyik ya da malak vurduktan sonra, keşifçiler gece konaklamak için kampı hazırlıyorlardı. Av etinin kanını akıtıyor, çalı çırpı topluyor, dar ve dikdörtgen çukurlarda iki üç ufak ateş yakıyorlardı. Daha ufak ateşlerden tek bir büyük ateşe kıyasla daha az duman çıkıyor; ayrıca etleri tütsülemek için de hem daha fazla yüzey kalıyor, hem de daha çok ısı kaynağı elde etmiş oluyorlardı. Düşmanlar onları gece görmeleri hâlinde, daha çok adam varmış izlenimine kapılıyordu.

Ateşler yanmaya başladıktan sonra, keşifçiler etleri kesiyor, hemen yenilecek kısımları belirliyor, geriye kalanları da ince şeritler halinde dilimliyorlardı. Yeşil renkli söğüt dallarıyla eğreti kancalar yapıyor, et dilimlerini bir parça tuzla ovuyor ve bunları ateşin hemen üstüne asıyorlardı. Kalıcı bir kampta yaptıkları gibi aylarca bozulmayan türden kurutulmuş et elde edemiyorlardı. Ancak bu etler de bir sonraki av etlerini elde edene dek birkaç günlüğüne idare ediyordu.

Glass, söğütlerin arasından açıklık bir alana çıkıp ileride olması gerektiğini bildiği geyiği aradı. Analarını görmeden önce yavruları fark etti. Bir çift yavru, oyun oynayan köpekler gibi yuvarlana yuvarlana ona doğru geliyordu. Yavrular ilkbaharda dünyaya gelmişti ve beş aylık olduklarında ağırlıkları ellişer kiloya ulaşmıştı. Glass'e hızla yaklaşırken birbirlerini ısırıyorlardı ve çok kısa bir an için, bu manzara komik bile sayılabilirdi. Yavruların dönüp durmasına dalan Glass, bakışlarını açıklık alanın elli metre ötedeki ucuna çevirmemişti. Dahası, yavruların neden orada olduğunu da düşünecek vakti

bulamamıştı.

Birden, neler olduğunu anladı. Açıklık alanda yaklaşan ilk korkunç böğürtüyü henüz duymamıştı ki midesinde bir boşluk hissetti. Yavrular bir anda, Glass'in yaklaşık üç metre ilerisinde durdu. Glass yavruları bırakıp açıklık alanın ilerisindeki çalılıklara baktı. Hayvanın büyüklüğünü, görmeden önce sesinden anladı. Bunu sadece sık çalılıkları kısacık otlar gibi bir kenara yapıştırarak yararken çıkardığı tok sesten değil; hayvanın gök gürültüsünü veya düşmek üzere olan bir ağacın sesini andıran böğürtüsünden anlamıştı. Öylesine kalın bir sesti ki ancak devasa büyüklükteki bir bedenden çıkabilirdi.

Böğürtü, hayvanın açıklık alana girişiyle giderek arttı; kapkara gözlerini Glass'e dikti, o sırada yavrularının kokusuna karışan yabancı kokuyu hissedince de başını yere yaklaştırdı. Hayvanla yüz yüzeydi; bedeni iki kişilik yaylı bir arabanın kalın yayları gibi geri çekilip gerildi. Glass; hayvanın sırf kaslardan oluşan bedenine, ön ayaklarının devasa omuzlarına yükselen kalın boğumlarına ve her şeyden öte de onun bir boz ayı olduğuna işaret eden gümüşi kambura baktı.

Seçeneklerini düşünmeye çalışırken bir yandan da tepkisini kontrol etmeye gayret etti. Tabii, ilk tepkisi âdeta çığlıklar atarak ona kaçmasını söylüyordu. Söğüt ağaçlarına doğru kaçmalıydı. Nehre girmeliydi. Belki de derine dalıp akıntıdan aşağı doğru kaçabilirdi. Ama ayı çoktan ona fazlasıyla yaklaşmıştı ve otuz metre kadar ilerisindeydi. Glass çaresizlik içinde, üstüne tırmanabileceği bir kavak ağacı aradı; belki de ağaca tırmanıp kaçabilir, sonra hayvanı yukarıdan vurmayı denerdi. Hayır, ağaçlar ayının ardında kalmıştı. Söğütler de yeteri kadar koruma sağlamayacaktı. Seçenekleri teke indi: Kaçmayacak ve ateş edecekti. Boz ayıyı Anstadt'tan atacağı .53 kalibrelik bir mermiyle durdurmak için tek bir şansı olacaktı.

Boz ayı saldırıya geçti; annelik içgüdüsüyle karışan müthiş bir öfkeyle böğürerek ona odaklandı. Glass'in içinden yine arkasını döndüğü gibi kaçmak geldi. Ama boz ayının aralarındaki mesafeyi inanılmaz bir hızla aştığını görünce kaçmanın ne denli beyhude olacağını bir kez daha anladı. Glass tetik mahfazasını ardına kadar çekti ve Anstadt'ı kaldırıp çatallı namlusundan bakarken ayının nasıl

hem o kadar iri hem de o kadar çevik olabildiğine dehşet içinde hayret etti. Onu hemen vurmak için içinde yükselen isteği zapt etmeye çalıştı. Glass, boz ayıların yarım düzine kadar tüfek mermisi yediğine ama ölmediğine şahit olmuştu. Sadece bir el ateş edebilirdi. Âdeta yuvarlanarak üstüne gelen dişi ayının kafasına nişan almaya çalışırken ateş etmeyi beceremedi. Boz ayı yaklaşık olarak on adım ötede arka ayaklarının üstüne kalktı. Ölümcül pençelerini Glass'e geçirmeye hazırlanırken bir metre tepesinden ona baktı. Glass sıfır mesafeden dev ayının kalbine nişan alıp tetiği çekti.

Çakmak, Anstadt'ın barut bölmesinin kıvılcım almasını sağladı mermi fırladı; hava, duman ve patlayan barut tozu kokusuyla kaplandı. Mermi göğsüne girerken boz ayı kükredi ama aynı hızla saldırmaya devam etti. Glass, artık işe yaramayan tüfeğini yere fırlatıp kemerindeki kından bıçağını çıkardı. Ayı pençesini aşağı indirdiğinde, Glass; altı inçlik tırnakların ön kolunun, omzunun ve boğazının etlerini derin bir biçimde yardığını hissedip fenalaştı. Bu darbe onu geriye savurdu. Bıçak yere düştü ve Glass çılgınlar gibi ayaklarıyla toprağı ittirmeye, söğütlerin arasına kaçıp gizlenmeye çalıştı.

Boz ayı dört ayak üstüne inip onun üstüne atıldı. Glass dizlerini karnına çekip çaresizlik içinde suratını ve göğsünü korumaya çalıştı. Ayı boynunun arkasını ısırıp onu havaya kaldırdı ve öylesine şiddetle salladı ki Glass omurgasının kırılacağından endişelendi. Ayının dişlerinin kürek kemiklerine geçerken çıkardığı çatırtıyı duydu. Pençeler sürekli olarak sırtının ve kafa derisinin etlerini yüzüyordu. Acı içinde haykırdı. Ayı onu yere bırakıp dişlerini bu sefer bacağının üst kısmına geçirdi ve onu yine sallamaya başladı. Glass'i havaya kaldırıp o kadar şiddetli bir biçimde yere savurdu ki Glass bilincini kaybetmediği hâlde sersemleyip daha fazla direnecek gücü kalmadığını hissetti.

Sırtüstü uzanıp ayıya baktı. Boz ayı arka ayaklarının üstüne kalkıp tepesine dikildi. Glass tüm korkuyu ve acıyı unutup üstünde dikilen hayvana dehşetle karışık bir hayranlıkla baktı. Ayı son bir kere daha kükredi; bu ses, Glass'in zihninde çok uzaklardan gelen bir yankı gibi çınladı. Üstündeki muazzam ağırlığın farkındaydı. Ayının nemli kokusu diğer duyularının hepsinin önüne geçmişti. *Neydi bu?* Zihni

yanıtı aradı, sonra da tüyleri sarımtırak bir köpeğin bir kulübenin kütüklü verandasında küçük bir çocuğun suratını yaladığı bir görüntüye kilitlendi. Güneşin aydınlattığı gök silinerek karanlıklaştı.

Kara Harris ateş sesini nehrin kıvrımlarından birinin hemen ötesinde duymuştu ve Glass'in bir geyik vurduğunu ummuştu. Hızla ama sessizce ilerlerken bir tüfek ateşinin her anlama gelebileceğinin farkındaydı. Harris, ayının kükreyişini duyunca koşmaya başladı. Sonra, Glass'in çığlığını duydu.

Harris söğüt ağaçlarının orada, hem geyiğin hem de Glass'in ayak izlerini gördü. Bir kunduz tarafından açılmış yola bakıp kulak kesildi. Nehrin sessizce akan sularının sesinden başka bir şey duyamadı. Belindeki tüfeği öne doğrulttu, başparmağını tetik mahfazasına dayadı, işaret parmağını da tetiğe koydu. Bir an için, kemerindeki piştova bakıp dolu olduğunu hatırlayınca rahatladı. Söğütlerin arasına girdi, mokasenli ayaklarını dikkatle birbirinin önüne atarken bakışlarını ileriden ayırmadı. Derken yavru ayıların gürültüsü sessizliği böldü.

Harris açıklık alanın kenarında karşısındaki manzarayı idrak etmeye çalıştı. Devasa bir boz ayı, yüzükoyun yere serilmişti, gözleri de açıktı ama ölmüştü. Yavrulardan biri arka ayaklarından birinin üstünde duruyor, anne ayıyı burnuyla itekliyor ve nafile yere bir hayat belirtisi arıyordu. Diğer yavruysa yerdeki bir şeye dişlerini geçirmiş çekiştiriyordu. Harris birden bunun bir insan kolu olduğunu fark etti. *Glass*. Tüfeğini kaldırıp yavrulardan en yakındakine ateş etti. Yavru yere yığıldı. Diğer yavru telaşla kavak ağaçlarının arasına koşup gözden kayboldu. Harris ilerlemeden önce tüfeğini tekrar doldurdu.

Yüzbaşı Henry ve birliğinin diğer adamları iki el ateş sesini duyup, hızla nehirden yukarı koştular. İlk ateş sesi Yüzbaşıyı endişelendirmedi ama ikincisi telaşlanmasına neden oldu. İlk ateş sesini zaten duymayı bekliyorlardı: Glass veya Harris, önceki gece planladıkları gibi av eti bulmaya çalışıyor olmalıydılar. Art arda duyulan iki el ateş sesi normal sayılırdı. Birlikte avlanan iki adam birden fazla hayvan görmüş ya da ilk ateş eden hedefi vuramamış olabilirdi. Ama iki ateş sesi arasında birkaç dakika geçmişti. Yüzbaşı, avcıların ayrı yerlerde

avlandıklarını umdu. Belki de ilk ateş eden kişinin şansı yaver gitmiş, bir mandaya rastlamıştı. Mandalar bazen bir tüfek ateşinden zarar almadan öylece dururlar, bir avcının tüfeğini tekrar doldurmasına ve ikinci kere gelişigüzel nişan almasına olanak verirlerdi. "Sıkı durun, millet. Silahlarınızı da kontrol edin," dedi.

Bridger otuzuncu metrede üçüncü kez Will Anderson'ın ona verdiği yeni tüfeği kontrol ediyordu. "Erkek kardeşimin artık buna ihtiyacı kalmadı," demişti sadece.

Kara Harris açıklık alanda ayının cesedine bakıyordu. Ama ayının altından Glass'in kolu görünüyordu. Harris tüfeğini yere bırakmadan önce etrafına bakındı, ayının cesedini yerinden oynatabilmek için ön ayağını çekiştirdi. Oflaya puflaya, hayvanı Glass'in kanlı bir saç ve et paçavrasına dönmüş başını görebilecek kadar çekebildi. *Yüce Tanrı'm!* Telaşla hayvanı biraz daha çekerken neyle karşılaşacağının yarattığı korkuyu içinden atmaya çalıştı.

Harris ayının diğer tarafına yöneldi, hayvanın üstünden tırmanıp ön ayağını tuttu ve dizlerini ayının gövdesine bastırıp destek aldı. Birkaç denemeden sonra, ayının ön tarafının yarısını yuvarlamayı başardı ve devasa boyutlardaki hayvan iki büklüm bir hâlde yerde kaldı. Sonra, birkaç kere arka bacağını çekiştirdi. Son bir kere sertçe hayvanı çekince ayı, ağır bir biçimde sırtüstü uzanmış oldu. Glass'in bedeni oradaydı. Kara Harris dişi ayının göğsünde Glass'in açmayı başardığı yarayla kanın hayvanın postuna bulaştığı yeri gördü.

Kara Harris ne yapacağını bilemeyerek Glass'in yanına eğildi. Mesele, yaralılarla ne yapacağı konusunda deneyimsiz oluşu değildi. Üç adamdan oklar ve mermiler çıkarmış, kendisi de iki kere vurulmuştu. Ama o güne dek bir insanın böylesine katledildiğini, bir saldırıdan yeni çıkmış hâlini hiç görmemişti.

Glass tepeden tırnağa paramparçaydı. Kafa derisi bir kenara kaymıştı; suratının parçalarını anlaması Harris'in birkaç saniyesini aldı. En kötü olan yeri boğazıydı. Boz ayının pençeleri üç derin ve belirgin yarık açmıştı; bunlar Glass'in omzunda başlıyor, doğrudan boynundan geçiyordu. Bir santim daha derin olsalar, ayının pençeleri Glass'in şahdamarını parçalayabilirdi. Ama zaten pençeler boğazını

yarmış, kaslarını delmiş ve gırtlağını açıkta bırakmıştı. Ayrıca, Glass'in soluk borusu da yarılmıştı. Harris dehşet içinde yaradan akan kanların oluşturduğu kocaman baloncuğa baktı. Glass'in hayatta olduğuna dair ilk işaret buydu.

Harris, sırtını kontrol etmek için yavaşça onu yana çevirdi. Pamuklu gömleğinden eser kalmamıştı. Boynundaki ve omzundaki derin yarık izlerinden kan akıyordu. Sağ kolu tuhaf bir biçimde yana düşmüştü. Sırtının ortasından beline kadar, ayının sivri tırnakları derin ve birbirine paralel kesikler açmıştı. Bu manzara Harris'e, ayıların bölgelerini işaretlemek için ağaç gövdelerine açtığı yarıkları hatırlattı ama aradaki fark, bu izlerin ağaca değil insan etine kazınmış olmasıydı. Glass'in bacağının arka kısmında, kuzu derisi pantolonun arasından kan akıyordu. Harris işe nereden başlayacağını bilemiyordu ve boğaz yarasının son derece ölümcül görünmesi onu neredeyse rahatlamıştı. Glass'i birkaç metre sürükleyerek yeşillik ve gölgelik bir alana çekti ve sırtüstü yatırdı. Köpükler saçan boğazını görmezden gelmeye çalışarak, Glass'in başına odaklandı. Glass, en azından kafa derisinin yerli yerinde olmasını hak ediyordu. Harris matarasından biraz su döküp kiri ve tozu elinden geldiğince temizlemeye çalıştı. Deri öylesine gevşekti ki kel bir adamın başından düşen bir şapkayı yerine yerleştirmek gibiydi. Harris kafa derisini Glass'in başına çekti ve gevşek deriyi alnına bastırıp kulağının arkasına sıkıştırdı. Glass o kadar dayanabilecek olursa sonradan dikiş atabilirlerdi.

Harris çalılıklarda bir ses duyunca piştovunu çekti. Yüzbaşı Henry açıklık alana girdi. Adamlar da suratlarında kasvetli ifadelerle peşinden geldiler ve boz ayıya, Glass'e, Harris'e ve ölü ayı yavrusuna baktılar.

Yüzbaşı açıklık alana göz atarken karşısındaki manzarayı kendi geçmişindeki olaylar doğrultusunda algıladığından zihni, âdeta uyuşmuş gibiydi. Başını salladı ve genellikle çok keskin olan gözleri bir an için odaklanamadı. "Ölmüş mü?"

"Henüz ölmemiş. Ama paramparça hâlde. Soluk borusu yarılmış."

"Boz ayıyı o mu öldürdü?"

Harris evet anlamında başını salladı. "Ayıyı üstünde ölü vaziyette buldum. Kalbinde bir mermi var."

"Yeteri kadar hızlı davranamamış demek." Fitzgerald konuşmuştu.

Yüzbaşı, Glass'in yanına çömeldi. Pis parmaklarla Glass'in aldığı her nefesle birlikte köpükler oluşturmaya devam eden boğaz yarasını kurcaladı. Glass'in nefes alıp verişi daha da güçleşmişti ve o sırada inip kalkan göğsünden donuk bir hırıltı sesi yükseliyordu.

"Birisi bana temiz bir bez parçası, biraz su ve viski getirsin; belki kendisine gelir."

Bridger öne çıkıp sırtındaki çantada bir şeyler aradı. Çantadan yünlü bir gömlek çıkarıp Henry'ye uzattı. "Alın, Yüzbaşı."

Yüzbaşı duraksadı, çocuğun gömleğini almak için tereddüt etti. Sonra, gömleği kaptı ve kaba kumaştan parçalar koparmaya koyuldu. Matarasındaki suyu Glass'in boğazına döktü. Kanlar suyla birlikte aktı ve çok geçmeden yaranın ağır sızıntısıyla kaplandı. Glass tükürükler saçıp öksürmeye başladı. Gözlerini kırpıştırdı, sonra panik içinde iri iri açtı.

Glass'in hissettiği ilk şey boğuluyor olduğuydu. Bedeni kanı boğazından ve ciğerlerinden temizlemeye çalışırken yine öksürdü. Yüzbaşı onu yanlamasına yatırırken bir an için Henry'ye odaklandı. Glass yan yatarken müthiş bir mide bulantısı hissetmeden önce iki sığ nefes almayı başardı. Kusunca boğazında bir acı hissetti. İçgüdüsel bir hareketle elini boynuna götürmek istedi. Sağ kolunu hareket ettiremiyordu ama sol eli açık yarayı buldu. Parmaklarının keşfettiği şey karşısında, içini büyük bir dehşet ve panik hissi kapladı. Gözleri fal taşı gibi açıldı ve etrafını saran suratlardan cesaret almak istedi. Ama gördüğü tam aksiydi: Korkularını teyit eden korkunç ifadelerle karşılaştı.

Glass konuşmaya çalıştı ama boğazından tüyler ürpertici bir inlemeden başka bir ses çıkmadı. Dirseklerinin üstünde doğrulmaya çalıştı. Henry onu yere bastırıp boğazına viski döktü. Glass'in hissettiği tüm acıları bastıran, tenini kor gibi yakan başka bir acı oluştu. Glass bilincini kaybetmeden önce, son bir kere kasılıp titredi.

"Hazır bilincini kaybetmişken yaralarını kapatmalıyız. Biraz daha kumaş kes, Bridger."

Çocuk gömleğinden uzun şeritler kesmeye koyuldu. Diğer adam-

lar, cenaze taşıyıcılar gibi kasvetli bir hâlde orada öylece dikiliyorlardı.

Yüzbaşı başını kaldırdı. "Geri kalanınız da harekete geçin. Harris, geniş bir daire çizerek etrafı kolaçan et. O ateş seslerinin dikkatleri bu yöne çekmediğinden emin ol. Birisi ateşleri yaksın; çalı çırpının kuru olduğundan emin olun. Lanet olasıca bir duman işaretine ihtiyacımız yok. Sonra da dişi ayıyı kesin."

Adamlar uzaklaşınca Yüzbaşı, yine Glass'e döndü. Bridger'dan bir kumaş şeridi alıp bunu Glass'in boynunun arkasından geçirdi ve elinden geldiğince sıkı bir şekilde bağladı. Aynı şeyi iki şeritle daha tekrarladı. Kumaş parçaları bir anda kanla kaplandı. Bir başka şeridi Glass'in başının etrafından geçirip elinden geldiğince kafa derisinin yerinde durmasını sağlamaya çalıştı. Kafa yaralarından da çok fazla kan akıyordu; Yüzbaşı, suyla gömlek parçalarını kullanarak Glass'in gözlerinin etrafında biriken kanları silmeye çabaladı. Bridger'ı matarayı nehirden doldurması için yolladı.

Bridger geri döndüğünde Glass'i tekrar yan yatırdılar. Bridger onu suratını yere bastırmamaya çalışarak tutarken Yüzbaşı Henry de sırtına göz attı. Henry ayının tırnaklarının açtığı yaralara biraz su döktü. Yaralar çok derin olduğu hâlde, çok az kanıyordu. Ayının sivri tırnaklarının açtığı beş paralel yaraysa ayrı bir hikâyeydi. Özellikle iki tanesi Glass'in sırtından aşağı derin yarıklar olarak ilerliyor, kaslarını olduğu gibi ortaya çıkarıyor ve fena hâlde kanıyordu. Toprak gelişigüzel kana karıştığından Yüzbaşı, matarasından yine biraz su döktü. Toprak olmadan yaralardan sanki daha da fazla kan akıyor gibiydi o yüzden, yüzbaşı bunları ellemedi. Gömlekten iki uzun şerit kesti, bunları Glass'in bedeninin etrafından geçirip sıkıca bağladı. İşe yaramadı. Şeritler sırtındaki kanamayı durdurmadı.

Yüzbaşı ne yapacağını düşünmek için durdu. "Bu derin yaraların dikilmesi gerek, yoksa kan kaybından ölecek."

"Ya boğazı?"

"Onu da dikmem gerek ama o kadar kötü durumda ki nereden başlayacağımı bilemiyorum." Henry malzeme çantasını karıştırıp siyah renkli kalın bir iplikle kalın bir iğne çıkardı. Yüzbaşı ipliği iğneye geçirip ucunu düğümlerken kalın parmakları şaşılacak derecede

hünerliydi. Bridger en derin yaranın kenarlarını tutup gözleri fal taşı gibi açılmış bir hâlde Henry'nin, iğneyi Glass'in derisine batırışını izledi. İğneyi batırıp çıkardı ve dört dikişle deriyi yaranın ortasında tutturdu. Kalın ipliğin uçlarına düğüm attı. Glass'in sırtındaki beş pençe yarasından, ikisi dikiş atılmasını gerektirecek kadar derindi. Yüzbaşı her yarayı boylu boyunca dikmeye gerek görmedi. Bunun yerine, sadece orta kısımlarını dikişle tutturdu ama kanama yavaşladı.

"Şimdi, boynuna bir göz atalım."

Glass'i sırtüstü yatırdılar. Eğreti bandajlara rağmen, Glass'in boğazından köpükler ve hırıltılar yükselmeye devam ediyordu. Henry açık derinin altında gırtlağın ve soluk borusunun parlak beyaz renkli kıkırdağını görebiliyordu. Köpüklerden soluk borusunun ya yarıldığını ya da çentiklerle kaplandığını anlayabiliyordu ama bunu nasıl tamir edebileceğini bilemiyordu. Elini Glass'in ağzının üstüne götürüp, nefes alıp almadığını kontrol etti.

"Ne yapacaksınız, Yüzbaşı?"

Yüzbaşı iğnedeki ipliğin ucunu tekrar düğümledi. "Hâlâ ağzından biraz hava alabiliyor. Yapabileceğimiz en iyi şey, deriyi kapatmak ve kendiliğinden iyileşmesini ummak." Henry, Glass'in boğazını kapatmak için birer buçuk santim aralıklarla dikiş attı. Bridger söğüt ağaçlarının altında gölgede kalan bir alanı temizledi ve Glass'in şiltesini oraya serdi. Onu ellerinden geldiğince nazik bir biçimde şilteye yatırdılar.

Yüzbaşı tüfeğini alıp açıklık alandan uzaklaştı ve söğütlerin arasından nehre doğru gitti. Suya varınca tüfeğini nehir kenarına bırakıp deri tuniğini çıkardı. Elleri yapış yapış kanla kaplanmıştı; nehre eğilip ellerini yıkamaya koyuldu. Bazı lekeler çıkmayınca nehir kenarından bir parça kum aldı ve lekeleri bunlarla ovuşturmaya başladı. En sonunda pes etti, ellerini birleştirip buz gibi nehir suyunu sakallı suratına çarptı. O tanıdık şüphe, yine içini kapladı. *Yine aynı şey oluyor.*

Bitkilerin vahşi doğaya boyun eğmesi şaşılacak bir şey değildi ama emektar askerlerin kurban olması bir şok etkisi yaratıyordu. Drouillard gibi, Glass de senelerini hudutlarda geçirmişti. O, bir omurga gibiydi; sessiz varlığıyla başkalarını dengelerdi. Henry, onun sabahı

görmeyeceğini biliyordu. Yüzbaşı, bir önceki gece Glass'le arasında geçen konuşmayı düşündü. *O konuşmayı daha dün gece mi yapmıştık?* 1809'da, Drouillard'ın ölümü sonun başlangıcı olmuştu. Henry'nin ekibi Üç Çatal Vadisi'ndeki askerî hapishaneden güneye kaçmıştı. Böylece, Karaayak'ın menzilinden kurtulmuşlardı ama yine de Rocky Dağları'nın sert koşullarından kurtulamamışlardı. Ekip sert soğuğa ve açlığa dayanmış, sonra da Crow'un hırsızlık girişimlerini atlatmıştı. 1811'de sendeleye sendeleye nihayet dağlardan indiklerinde kürk ticaretinin hayatta kalıp kalmayacağı belirsiz bir soruydu.

On yılı aşkın bir süre sonra Henry kendisini yine, Rocky Dağları'nın kaypak zenginliğinin peşinde tuzakçılara liderlik ederken bulmuştu. Henry zihninde, kendi yakın geçmişinin sayfalarını çeviriyordu: St. Louis'den çıkışından bir hafta sonra, 10.000 dolar değerinde ticari mallarla dolu bir mavnayı kaybetmişti. Karaayak, adamlarından ikisini Missouri'de Great Falls yakınlarında öldürmüştü. Henry, Arikara köylerinde Ashley'nin yardımına koşmuş; Albay Leavenworth'le birlikte bozguna katılmış, sonra da Arikara'nın Missouri'ye yaklaşışını izlemişti. Grand'den yukarı kara yoluyla bir hafta boyunca ilerledikten sonra adamlarının üçü, genellikle barışçıl olan ve kazara gece onlara saldıran Mandanlar tarafından öldürülmüştü.

Şimdiyse en iyi adamı Glass, bir boz ayıyla karşılaştıktan sonra ölümcül yaralar almıştı. *Hangi günahım başıma bu laneti sardı?*

Açıklık alanda Bridger, Glass'in üstüne bir battaniye örtüp ayıya baktı. Dört adam hayvanı kesiyordu. En iyi yerleri olan ciğerini, kalbini, dilini ve kaburgalarını hemen yenmek üzere ayırmışlardı. Geri kalanını ince şeritler halinde kesip tuzla ovdular.

Bridger, dev ayının pençesine gidip bıçağını kınından çıkardı. Fitzgerald hayvanı keserken başını kaldırıp ona baktığında Bridger, hayvanın pençesindeki en iri tırnağı kesti. Neredeyse altı inç uzunluğundaki, başparmağının iki misli kalın tırnağa hayretle baktı. Tırnağın ucu jilet gibi keskindi ve hâlâ Glass'in kanıyla kaplıydı. "Tırnağı alabileceğini kim söyledi evlat?"

"Benim için değil, Fitzgerald." Bridger tırnağı alıp Glass'in yanma

gitti. Glass'in malzeme çantası, yanında duruyordu. Bridger bunu açıp tırnağı içine attı.

Adamlar o gece saatler boyunca ziyafet çektiler; bedenleri yağlı etin besinlerini açlıkla özümsedi.Taze eti ancak birkaç gün sonra yeniden yiyebileceklerini bildiklerinden, ziyafetin keyfini çıkardılar. Yüzbaşı Henry kamp alanına iki nöbetçi yerleştirdi. Açıklık alan diğer yerlere kıyasla daha ücra olmasına rağmen, yaktıkları ateşler onu endişelendiriyordu.

Adamların çoğu ateşlerin yakınlarında oturuyor, etle kaplı ince söğüt dallarını kontrol ediyorlardı. Yüzbaşı ve Bridger, sırayla Glass'i kontrol ettiler. Glass, odaklanamayan ve donuk gözlerini iki kere açtı. Kamp ateşi gözlerine yansıyordu, ama gözlerinin gerisinde hiçbir parlaklık yok gibiydi. Bir kere de acıyla sarsılarak biraz su içmeyi başardı.

Ateşi, kurutulan et kancalarının üstündeki ısıyı ve dumanı muhafaza etmeye yetecek uzun çukurlarda beslediler. Şafak sökmeden bir saat önce Yüzbaşı Henry, Glass'i tekrar kontrol etti ve baygın olduğunu gördü. Nefes alıp verişi daha da güçleşmişti ve içine çektiği her nefes, âdeta gücünün tamamını harcamasını gerektiriyormuş gibi hırıltılıydı.

Henry ateşin başına dönünce Kara Harris'in orada oturmuş bir kaburgayı didiklediğini gördü.

"Herkes olabilirdi, Yüzbaşı. Yaşlı Ephraim'e rastlamayı diyorum. Kötü talihle kimin nerede karşılaşacağı belli olmaz."

Henry başını sallamakla yetindi. Talih hakkında bir şeyler bilirdi. Bir süre sessizce oturdular, günün ilk belirtileri doğu ufkunda yine belli belirsiz peyda olmuştu. Yüzbaşı tüfeğini ve barutluğunu aldı. "Gün doğmadan geri dönmüş olurum. Adamlar uyandıklarında ikisini seçip bir mezar kazmalarını iste."

Yüzbaşı bir saat sonra geri döndü. Adamlar mezarı kazmaya başlamışlardı ama niyeyse işi yarıda bırakmışlardı. Harris'e baktı. "Neler oluyor!"

"Eh, Yüzbaşı, bir kere Glass ölmedi. Adam orada yatarken bir mezar kazmak doğru gelmedi."

Hugh Glass'in ölmesi için bütün sabah beklediler. Glass'in bilinci hiç yerine gelmedi. Teni kan kaybından solmuştu ve hâlâ güçlükle nefes alıp veriyordu. Yine de göğsü inip kalkıyor, her nefesi inatla bir diğeri izliyordu.

Yüzbaşı Henry nehirle açıklık alanda gidip geliyordu ve öğle saatlerine doğru, Kara Harris'i nehirden yukarı keşfe yolladı. Harris geri geldiğinde güneş tam tepeye yükselmişti. Etrafta hiç Kızılderili görmemişti ama karşı taraftaki av hayvanı izleri, insan ve at izleriyle örtülmüştü. Harris, nehirden üç kilometre yukarıda terk edilmiş bir kamp alanı bulmuştu. Yüzbaşı daha fazla bekleyemeyecekti.

İki adamdan körpe ağaç kesmelerini istedi. Glass'in şiltesiyle bunları birleştirip bir yatak oluşturabileceklerdi.

"Neden bir sedye hazırlamıyoruz? Bir katırla çekebiliriz."

"Nehir kenarı bir sedyeyi çekmek için çok engebeli."

"O hâlde, nehirden uzaklaşıp ilerleyelim."

"Kahrolası yatağı yapalım," dedi yüzbaşı. Nehir, bilmedikleri o bölgede onlara yön gösteren tek şeydi. Henry kesinlikle nehir kenarından bir santim bile öteden ilerlemek istemiyordu.

IV

28 Ağustos 1823

Adamlar teker teker engele varıp durdu. Grand Nehri, doğrudan kıvrılmasına neden olan bir kum taşı yamaca akıyordu. Sular girdap gibi dönüyor ve karşı kıyıya doğru geniş bir alanı kaplayacak biçimde yayılmadan önce, duvarın önünde derin bir birikinti oluşturuyordu. Bridger ve Domuz, aralarında Glass'i taşıyarak oraya varan son kişiler oldular. Sedyeyi yere bıraktılar. Domuz küt diye ve nefes nefese, gömleğinde koyu renkli ter lekeleri oluşmuş bir hâlde poposunun üstüne çöktü.

Oraya varan her adam, başını kaldırdı ve ilerlemekle ilgili ellerinde kalan son iki seçeneği derhâl anladı. Birisi yamacın dik duvarına tırmanacaktı. Bunu yapmak mümkündü ama hem ellerini hemde ayaklarını kullanarak başarabilirdi. Onlardan iki saat önce oradan geçen Kara Harris de öyle yapmıştı. Onun geride bıraktığı izlerdi ve kendisini yukarı çekmek için kullandığı ada çayı çalılığındaki kırık dalı görebiliyorlardı. Sedyeyi taşıyanların ya da katırın bu tırmanışı yapamayacağı da gayet açıktı.

Diğer seçenekse nehrin karşı tarafına geçmekti. Karşı taraf engebesiz ve davetkardı ama sorun oraya geçebilmekti. Toprak dolgunun oluşturduğu birikinti en azından beş ayak derinliğinde gözüküyordu ve o sıradaki akıntı epeyi güçlüydü. Nehrin ortasına doğru görülen kaynak suyu, nehrin en çok kabardığı yeri işaret ediyordu. Oraya ulaştıktan sonra, nehrin karşı kıyısına geçmek kolaydı. Ayakları yere sağlam basan bir adam, ayaklarını suyun derinliklerinden tutmayı başarıp, tüfeğiyle barutunu başının üstünde kaldırabilirdi; o kadar

becerikli olmayanlar düşebilirlerdi ama kesinlikle sığ sularda birkaç metre yüzüp karşıya geçebilirlerdi.

Katırı suya sokmak da sorun değildi. Bu hayvanın suya olan sevgisi öylesine dillere destandı ki adamlar ona "Ördek" diyorlardı. Günün sonunda, sarkık karnıyla saatlerce suda ayakta durabilirdi. Hatta Mandanları, onu büyükbaş hayvanların geri kalanıyla birlikte çalmaktan alıkoyan şey de bu tuhaf tercihti. Diğer hayvanlar nehir kenarında otlarken veya uyurken Ördek, kum yığınlarının kenarındaki sığ sularda duruyordu. Haydutlar onu almaya çalıştıklarında ayaklarını sıkıca çamurlara gömmüştü. Onu oradan çıkarmak için birliğin yarısı seferber olmuştu.

Demek ki sorun katır değildi. Sorun, kuşkusuz Glass'ti. Nehrin karşısına geçerken sedyeyi suyun üstünde tutmak imkânsızdı. Yüzbaşı Henry seçenekleri düşündü, daha önceden nehri geçmeleri için bir işaret vermediği için Harris'e lanetler okudu. Nehrin aşağısındaki sığ yerlerden kolaylıkla geçmişlerdi. Adamları birkaç saatliğine bile olsa ikiye ayırmak hiç hoşuna gitmiyordu ama hepsini geriye götürmek de saçma olacaktı. "Fitzgerald, Anderson... Sedyeyi taşıma sırası sizde. Berenot, sen ve ben geçtiğimiz ayrıma onlarla birlikte geri döneceğiz. Geri kalanınız buradan karşıya geçip bekleyeceksiniz."

Fitzgerald yüzbaşıya bakıp bir şeyler homurdandı.

"Bir şey mi diyeceksin, Fitzgerald?"

"Bu işe bir tuzakçı olarak girdim, yüzbaşı. Kahrolası bir katır olmak için değil."

"Sen de herkes gibi sıran gelince bu işi yapacaksın."

"Ayrıca, size herkesin söylemekten korktuğu şeyi söyleyeceğim. Hepimiz bu cesedi ta Yellowstone'a kadar sürüklemek konusunda kararlı olup olmadığınızı merak ediyoruz."

"Bu birliğin herhangi bir adamı için ne yapacaksam, onun içinde aynını yapmaya niyetliyim."

"Hepimiz için yapacağınız şey mezar kazmak olacak. Bir av ekibine denk gelmeden bu vadide daha ne kadar ilerleyebileceğimizi düşünüyorsunuz? Glass bu birlikteki tek adam değil."

"Sen de tek adam değilsin," dedi Anderson. "Fitzgerald, benim

adıma konuşmuyor, Yüzbaşı. Buradaki adamların birçoğu için de konuşmadığına eminim."

Anderson sedyeye gidip tüfeğini Glass'in yanına koydu. "Beni, onu çekmeye mi zorlayacaksın?"

Üç gün boyunca, Glass'i taşıdılar. Grand'in kenarı yer yer kum tepeleri ve düzensiz kayalıklarla kaplıydı. Arada sırada gördükleri kavak ağaçları gelgitle oluşan yüksek su seviyesinde yerini, bazıları üç metreye ulaşan narin söğüt ağaçlarına bırakıyordu. Dik kenarlar onları tırmanmaya zorluyor, erozyonun toprağı bir satır gibi düzgünce kestiği devasa büyüklükte oyuklar oluşturuyordu. İlkbahar taşkınlarının meydana getirdiği karmakarışık molozların etrafından dolanıyorlardı: tümsek oluşturan kayalıklar, birbirine dolanmış dallar ve gövdeleri suyun ve kayalıkların darbeleriyle cam gibi pürüzsüz hâle gelmiş, güneşten rengi ağarmış ağaçlar. Arazi fazla engebeli hâle geldiğinde nehrin karşı tarafına geçerek yukarı doğru devam ettiler, ıslak kuzu derileri yüklerini daha da ağırlaştırıyordu.

Nehir ovada bir otoyol gibiydi ve Henry'nin adamları, nehrin kenarında ilerleyen tek yolcular değildi. Sayısız ize ve terk edilmiş kamp alanlarına rastladılar. Kara Harris, iki kere ufak av ekipleri görmüştü. Mesafe, bu ekiplerin Siyu mu yoksa Arikara mı olduğunu görmeyecekleri kadar fazlaydı ama bu iki kabile de tehlike demekti. Arikara, Missouri'deki savaştan beri kesin düşmanlarıydı. Siyu ise o savaşta müttefik konumundaydı ama şimdiki durumları belirsizdi. Sadece on sağlam adamdan oluşan bu ufak tuzakçı ekibi, bir saldırı karşısında savunmasızdı. Aynı zamanda silahları, tuzakları, hatta katırları bile çekici hedefler oluşturuyordu. Pusuya yakalanmak sürekli bir tehditti ve sadece Kara Harris'le Yüzbaşı Henry'nin onları güvenli bir yere götürmek için çaba sarf etmeleri de bu durumu değiştirmiyordu.

Çabucak aşılması gereken bir arazi, diye düşündü Yüzbaşı. Ama bunu yapmak yerine, bir cenaze alayının kasvetli adımlarıyla ilerlediler. Glass'in bilinci sürekli olarak gidip geliyordu ama kendine gelişleri pek farklı olmuyordu. Arada sırada su da içebilmesine rağmen

boğazındaki yaralar katı yitecekleri yutmasını engelliyordu. Sedye iki kere düşmüş, Glass'in yere yuvarlanmasına neden olmuştu. İkinci kere düştüğünde Glass'in boğazındaki dikişlerden ikisi açılmıştı. Yüzbaşı'nın o sırada enfeksiyondan kıpkırmızı kesilmiş boğazının dikişlerini tekrar atması için yeteri kadar beklediler. Kimse diğer yaralarına bakmayı akıl etmedi. Zaten o yaralar için yapabilecekleri fazla bir şey de yoktu. Ayrıca, Glass de hiçbir şeye itiraz edecek durumda değildi. Yaralı boğazı konuşmasını engelliyor, geriye bir tek nefes alıp verdiğinde çıkan acınası hırıltı sesi kalıyordu.

Üçüncü günlerinin sonunda, Grand'le ufak bir derenin kesişme noktasına vardılar. Kara Harris derenin yarım kilometre kadar yukarısında, etrafı sık çam ağaçlarıyla çevrili bir pınar buldu. Kusursuz bir kamp alanıydı. Henry, Anderson'la Harris'i av eti bulmaya yolladı. Pınar bir vaftiz kurnası kadar sığdı ama buz gibi suyu yosunlu taşların arasından geçip berrak bir havuzda toplanıyordu. Yüzbaşı Henry verdiği kararı düşünürken bir yandan da su içmek için eğildi.

Glass'i taşıdıkları üç gün boyunca, sadece altmış kilometre kat ettiklerini tahmin ediyordu. Ancak, bu mesafenin iki mislini veya daha fazlasını aşmış olmaları gerekirdi. Henry, Arikara bölgesini aştıklarını düşünürken Kara Harris, her geçen gün Siyu ile ilgili daha fazla işaret buluyordu.

Nerede olduklarına dair endişelerinin yanı sıra Henry, nerede olmaları gerektiği konusunda da düşünceliydi. Her şeyden çok, Yellowstone'a çok geç varacaklarından endişeleniyordu. Et bulamayacakları birkaç hafta da eklenince tüm birlik tehlikeye girecekti. Sonbaharın bitişi, bir deste oyun kâğıdı kadar değişkendi. Kızılderili yazıyla da vakitsiz bir tipinin uğuldayan rüzgârlarıyla da karşılaşabilirlerdi.

Fiziksel güvenlikleri haricinde Henry, ticari başarıları konusunda da büyük bir baskı hissediyordu. Şansları yaver giderse birkaç hafta sonbahar avı yapar ve Kızılderililerle biraz mal değiş tokuş ederlerse bir iki adamı nehirden aşağı yollayacak kadar post temin edebilirlerdi.

Yüzbaşı, kürkle dolu düz tabanlı bir kayıkla berrak bir şubat günü St. Louis'ye varmalarının nasıl olacağının hayalini kurmaya bayı-

lıyordu. Yellowtone'daki başarılı kuruluşlarının öyküleri, *Missouri Republican* gazetesinde manşetlerde yer alacaktı. Basın, yeni yatırımcıları çekecekti. Ashley, yeni kürk birliğine taze sermaye bulmak için ilkbaharın başlarında görüşmeler yapabilirdi. Yazın sonları geldiğinde Henry kendisini, bir tuzakçılar ağını Yellowstone'un yukarısında ve aşağısında idare ederken hayal edebiliyordu. Yeteri kadar adam ve değiş tokuş yapılabilecek ticari malla birlikte, belki Karaayak'la barış yapabilir ve Üç Çatal'ın kunduzla dolu vadilerinde tuzaklar kurabilirdi. Bir sonraki kışa kadar, tarak gemileri elde ettikleri ürünleri taşıyor olacaktı.

Ancak, her şey zamana bağlıydı. Oraya ilk varmak ve güç sahibi olmak asıl meseleydi. Henry pusulanın dört bir yanından akan rekabetin baskısını hissediyordu.

Britanya Kuzey Batı Şirketi kuzeyden güney yönünde Mandan köylerine kadar uzanan müstahkem mevkiler oluşturmuştu. Britanyalılar ayrıca, Kolombiya'dan ve nehir kollarından iç karaya doğru ilerledikleri batı sahilini de artık ele geçirmişlerdi. Söylentilere göre Britanyalı tuzakçılar, Yılan ve Yeşillik denen bölgeye kadar sızmışlardı.

Güneydeyse birkaç grup, Taos ve Santa Fe'yden kuzeye doğru yayılmıştı: Kolombiya Kürk Şirketi, Fransız Kürk Şirketi, Stone-Bostwick ve Şirketi.

Rekabetin en görünür kısmıysa doğuda, St. Louis'deydi. 1819'da ABD ordusu, esas olarak kürk ticaretini genişletmek amacıyla "Yellowstone Keşfi"ne başlamıştı. Ordunun varlığı son derece kısıtlı olsa da zaten kürk ticareti yapmaya hevesli girişimcileri daha da cesaretlendirmişti. Manuel Lisa'nın Missouri Kürk Şirketi, Platte'ta ticarete başlamıştı. John Jason Astor 1812 Savaşı'nda Britanyalılar tarafından Kolombiya'dan sürülen Amerikan Kürk Şirketinden geriye kalanları, St. Louis'de yeni bir merkez kurarak canlandırmıştı. Tüm bunların hepsini kısıtlı sermaye ve adamla başarmıştı.

Henry, çam ağaçlarının gölgesindeki eğreti yatakta yatan Glass'e baktı. Glass'in kafa derisini doğru dürüst dikme işine geri dönmemişti. Kafa derisi hâlâ gelişigüzel başında duruyordu ve morlu siyahlı, kanların kuruduğu köşeleri onu yerinde tutuyor, paramparça bir

bedenin tepesine yerleştirilmiş tuhaf bir taç görünümü bahşediyordu. Yüzbaşı yine; o çelişkili acıma, kızgınlık ve suçluluk hissine kapıldı. Glass'i boz ayının saldırısından sorumlu tutamazdı. Ayı, yollarına çıkabilecek birçok tehlikeden sadece biriydi. Birlik St. Louis'den ayrıldığında Henry adamlarının öleceğini biliyordu. Glass'in yaralı bedeni yalnızca her birinin her gün yürüdüğü sarp kayalıkları vurguluyordu, o kadar. Henry, Glass'i en iyi adamı olarak görüyor; en iyi deneyimlerin, becerilerin ve doğanın birleşimine sahip olduğunu düşünüyordu. Belki Kara Harris haricinde, adamların hepsini kendisine bağımlı olan kişiler olarak görüyordu. Adamlar daha genç, daha aptal, daha güçsüz ve daha deneyimsizdi. Ama yüzbaşı Henry, Glass'i dengi olarak kabul etmişti. Bu olay Glass'in başına geldiyse herkesin başına, kendi başına da gelebilirdi. Yüzbaşı, ölmek üzere olan adamdan başka yöne baktı.

Liderliğin, birliğin iyiliği için zor kararlar vermesini gerektirdiğin biliyordu. Sınır bölgesinin bağımsızlık ve olgunluk gerektirdiğinin farkındaydı. St. Louis'nin batısında yetkilendirmeler yoktu. Ancak, onun hudut toplumunu oluşturan kişiler, sıkı bir kolektif sorumlulukla birleşmişlerdi. Yazılı kanunlar olmadığı hâlde kabataslak bir hukuk egemenliği, kendi bencil çıkarlarını aşan bir anlaşmaya bağlılık söz konusuydu. İncil'e gösterilen bağlılık kadar derin bir bağlılıktı bu ve önemi, vahşi doğaya atılan her adımla birlikte artıyordu. İhtiyaç doğduğunda tek bir adam, arkadaşlarına, ortaklarına, yabancılara yardım eli uzatıyordu. Bunu yaparak da her biri, kendi hayatta kalmalarının günün birinde bir başkasının uzatacağı yardım eline bağlı olduğunu biliyordu.

Yüzbaşı bu ilkeleri Glass için uygulamak istediğindeyse zorlanıyordu. *Onun için elimden gelenin en iyisini yapmadım mı?* Yaralarını sarmış, onu taşıtmış, saygıyla en azından medeni bir biçimde onu gömebilmek için beklemişti. Henry'nin kararları doğrultusunda, ortak ihtiyaçlarını tek bir adamın ihtiyaçlarından daha değersiz görmüşlerdi. Yapılacak doğru şey buydu ama bunu sürdürmeleri imkânsızdı. Orada mümkün değildi.

Yüzbaşı, Glass'i öylece orada bırakmayı düşünmüştü. Hatta Glass'in

o kadar çok acı çektiğini görünce Henry, bir an için kafasına bir mermi sıkıp acısını sona erdirmeyi bile düşünmüştü. Glass'i öldürme fikrinden hemen vazgeçmişti ama bir şekilde yaralı adamla iletişim kurup tüm birliği onun için feda edemeyeceğini anlatıp anlatamayacağını merak etmişti. Ona bir sığınak bulabilir, yanında bir ateş yakabilir, silah ve yiyecek bırakabilirlerdi. Durumu daha iyiye giderse onlara Missouri'de katılabilirdi. Henry, Glass'i iyi tanıyor; kendi adına konuşabilse onun da bunları isteyeceğini tahmin ediyordu. Kesinlikle diğer adamların hayatını riske atmazdı.

Yine de Yüzbaşı Henry'nin içi, yaralı adamı geride bırakmaya razı olmuyordu. Ayının saldırısından beri Glass'le anlaşılır bir konuşma yapamadığından, isteklerini anlamak mümkün olmamıştı. Bunları açıkça bilemeden de varsayımda bulunmak istememişti. Kendisi lider, Glass'se onun sorumluluğuydu.

Ama diğer adamlar da öyle. Ashley'nin yatırımı da öyleydi. St. Louis'de geride bıraktığı ve dağların kendileri kadar uzakta görünen ticari bir başarıyı on seneden fazla beklemiş olan ailesi de öyleydi.

O gece, birlikteki adamlar üç ufak ateş çukurunun başına toplandı. Tütsüleyebilecekleri taze etleri vardı, bir manda yavrusu vurmuşlardı; ayrıca, çam ağaçları da onlara ateş yakabilecekleri kadar korunaklı bir alan sunmuştu. Ağustos gecesi, güneşin batışının ardından hızla serinledi: Hava soğuk değildi, sadece ufukta bir mevsim değişikliğinin olacağını hatırlatıyordu.

Yüzbaşı, adamlara hitap edebilmek için ayağa kalktı. Ayağa kalkışı, söyleyeceklerinin ciddiyetini gösteren bir formaliteydi. "Daha hızlı yol almamız gerek. Glass'le kalacak iki gönüllüye ihtiyacım var. O, ölene dek yanında kalın; doğru dürüst gömün, sonra da bize yetişin. Rocky Dağları Kürk Şirketi, geride kalanların göze alacağı tehlikenin karşılığı olarak 70 dolar ödeyecek."

Ateşlerden birinin arasındaki bir çam dalı patladı, berrak karanlık geceye kıvılcımlar püskürttü. Bunun haricinde, adamlar durumu ve onun teklifini düşünürken kamp gayet sessizdi. Glass'in öleceği ne kadar kesin gibi gözükse de bunu düşünmek ürkütücüydü. Jean Bernot isimli bir Fransız, haç çıkarmıştı. Diğerlerinin büyük bir kısmı

da ateşe bakmakla yetinmişti.

Uzunca bir süre, kimse bir şey demedi. Hepsi parayı düşündü. Yetmiş dolar bütün sene alacakları maaşın üçte birinden fazlaydı. Ekonomik gidişatın soğuk prizmasından bakıldığında Glass'in yakında öleceği kesindi. Birkaç gün onunla birlikte açıklık alanda kalmak sonra da birliğe yetişmek için bir hafta boyunca zorlu bir yolculuk yapmanın karşılığında yetmiş dolar. Tabii, herkes asıl tehlikenin geride kalmak olduğunu biliyordu. On adam, bir saldırı karşısında zaten pek caydırıcı bir etken değildi. İki adamsa kesinlikle değildi. Bir savaş birliği onlara denk gelecek olursa... Öldüğünüz takdirde, yetmiş dolarla bir şey elde edemezdiniz.

"Ben onunla kalırım, Yüzbaşı." Diğer adamlar gönüllünün Fitzgerald olduğunu görünce şaşkınlıkla ona baktılar.

Yüzbaşı Henry ne tepki vereceğini bilemedi; Fitzgerald'ın niyetinden son derece şüpheliydi.

Fitzgerald da bu tereddüdün nedenini hemen anladı. "Bunu onu sevdiğim için yapmıyorum, Yüzbaşı. Açıkça söyleyeyim ki para için yapıyorum. Ona annelik edecek birilerini arıyorsanız, başkasını seçin."

Yüzbaşı Henry, etrafında gevşek bir halka oluşturmuş diğer adamlara baktı. "Başka kim kalacak?"

Kara Harris, ateşe ufak bir değnek fırlattı. "Ben kalırım, Yüzbaşı." Glass onun dostuydu ve onu Fitzgerald'la birlikte geride bırakma fikrinden hoşlanmamıştı. Adamlardan hiçbiri Fitzgerald'dan hoşlanmıyordu. Glass daha iyisini hak ediyordu.

Yüzbaşı hayır anlamında başını salladı. "Sen kalamazsın, Harris."

"Kalamam da ne demek?"

"Kalamazsın. Onun arkadaşı olduğunu biliyorum, bu yüzden de özür dilerim. Ama keşif için bana gereklisin."

Uzunca bir sessizlik daha oldu. Adamların çoğu boş boş ateşe bakıyorlardı. Teker teker hepsi, onun içini sıkan bir sonuca ulaşmıştı: Buna değmezdi. Paraya değmezdi. Sonuç olarak, Glass buna değmezdi. Ona saygı duymadıklarından, hatta sevmediklerinden değil. Anderson gibi bazıları geçmişte gördükleri iyiliklere karşı fazladan bir borç ve zorunluluk hissediyorlardı. *Yüzbaşı Glass'in hayatını savunmamızı*

istemiş olsaydı her şey farklı olurdu, diye düşündü Anderson ama iş bundan ibaret değildi. Karşılarındaki iş, Glass'in ölmesini beklemek; sonra da onu gömmekti.

Buna değmezdi.

Henry tam bu işi sadece Fitzgerald'a verip veremeyeceğini düşünürken Jim Bridger apar topar ayağa kalktı. "Ben kalırım."

Fitzgerald alaycı bir tavırla güldü. "Tanrı'm, Yüzbaşı, bu işi domuz yiyen bir çocukla yapmamı isteyemezsin! Glass'in yanında kalacaklardan biri Bridger'sa iki kişiye göz kulak olacağım için iki misli para ödesen iyi olur."

Bu sözler, Bridger'ın suratma tokat gibi indi. Utanç ve öfke içinde her yanma ateş bastığını hissetti. "Size söz veririm ki Yüzbaşı, üstüme düşeni yapacağım."

Yüzbaşı böyle bir tepkiyle karşılaşmayı beklemiyordu. Bir yanı Glass'i Bridger ve Fitzgerald'la bırakmanın onu terk etmekten farksız olacağını söylüyordu. Bridger daha çocuk sayılırdı. Rocky Dağları Kürk Şirketinde geçirdiği sene boyunca, dürüst ve becerikli olduğunu ispat etmişti ama Fitzgerald'ın dengi değildi. Fitzgerald, bir paralı askerdi. Ama zaten seçtiği yol bundan ibaret değil miydi? Bu adamların hepsinin sorumluluğuna karşılık olarak aslında yedek bir şeyi, vekâletlerini satın almıyor muydu? Bunu hem onların hem kendi sorumluluğu için yapmıyor muydu? Başka ne yapabilirdi? Daha iyi bir seçenek yoktu.

"Tamam, o hâlde," dedi Yüzbaşı. "Geri kalanımız şafakta yola çıkacak."

V

30 Ağustos 1823

Yüzbaşı Henry'yle birliğin ayrılışından sonraki ikinci günün gecesiydi. Fitzgerald çocuğu çalı çırpı bulmaya yollamış, kendisi Glass'le kampta yalnız kalmıştı. Glass, ufak ateşlerden birinin yanında yatıyordu. Fitzgerald onu görmezden geliyordu.

Açıklık alanın tepesindeki dik yamacın üstünde kayalık bir alan vardı. Devasa kayalar âdeta, dev gibi eller onları birbirinin üstüne yerleştirip sonra da ezmiş gibi üst üste yığılmış, bir arada duruyordu.

Kocaman iki kayanın arasındaki bir çatlakta bir tanecik, dalları karışmış bir çam ağacı çıkmıştı. Ağaç, yerli kabilelerin çadırlarında destek olarak kullandıkları çam türünün bir kardeşiydi, ama kaynağı olan tohumu, aşağıdaki ormanın bereketli toprağından yukarı taşınmıştı. Bir serçe onu onlarca sene önce bir çam kozalağından almış ve açıklık alanın epeyi üstündeki yüksek bir yere taşımıştı. Serçe sonradan tohumu kayalıkların arasındaki çatlakta kaybetmişti. Çatlakta hem toprak vardı hem de doğru mevsimde filizlenmesine yetecek kadar yağmur yağmıştı. Kayalıklar gündüzleri ısıyı çekiyor, çıkıntının açık kalışını kısmen de olsa telafi ediyordu. Doğrudan gün ışığı almayan bir çatlakta olduğundan, çam yukarı doğru büyümeden önce yanlara doğru gelişmiş ve göğe dönmeden önce çatlakta yolunu bulmaya çalışmıştı. Gövdesinden, her biri dağınık çam iğneleri püsküllleriyle kaplı birkaç eğri büğrü dal kıvrımı çıkmıştı. Aşağıdaki çadır direkleri de birer ok gibi dimdik büyümüştü ve bazıları ormanın zemininden altmış ayak yukarıya kadar uzanıyordu. Ama hiçbiri kayanın üstündeki eğri çam ağacından yükseğe ulaşmamıştı.

Yüzbaşı ve birlik gittiğinden beri, Fitzgerald'ın stratejisi gayet basit olmuştu: Bir kenara kurutulmuş et ayıracaklar, böylece Glass ölür ölmez yola devam edebileceklerdi; bu arada, kamp alanından mümkün olduğunca uzakta duracaklardı. Ana nehirden epeyi uzakta oldukları hâlde, Fitzgerald'ın dere kenarındaki konumları konusunda endişeleri vardı. Ufak dere doğrudan açıklık alana akıyordu. Kamp ateşlerinden geriye kalan yanık dallar da başkalarının bu korunaklı pınardan faydalandıklarına işaret ediyordu. İşin aslı, Fitzgerald açıklık alanın iyi bir kamp alanı olduğundan şüpheliydi. Öyle değilse bile, birliğin ve katırın nehirden yukarı ilerlerken geride bıraktığı izler orada konakladıklarını ele veriyordu. Grand'in yakınlarına gittikleri anda, bir av veya savaş grubunun onları bulması işten bile değildi.

Fitzgerald acı acı Glass'e baktı. Sırf tuhaf bir meraktan, birliğin gittiği gün Glass'in yaralarını incelemişti. Yaralı adamın boğazındaki kesikler sedye devrildiğinden beri açılmamıştı ama boğazının tamamı enfeksiyondan kıpkırmızıydı. Bacağındaki, kolundaki delikler de iyileşiyor gibiydi ama sırtındaki derin yarıklar iltihaplıydı. Şans eseri olarak Glass, vaktin büyük bir kısmında baygın kalmıştı. *Bu hergele ne zaman ölecek?*

John Fitzgerald'ın hududa gelme hikâyesi oldukça dolambaçlıydı. 1815'te, bir sarhoşluk anında öfkeye kapılıp bir fahişeyi bıçakladıktan bir gün sonra New Orleans'tan kaçışıyla başlamış bir yoldu.

New Orleans'da büyümüş olan Fitzgerald, İskoç bir denizcinin ve Cajun bir tüccar kızının oğluydu. Gemisi Karayipler'de batmadan önce on yıllık evlilikleri boyunca babası, senede yalnızca bir kere buraya ayak basardı. Orleans'a her geldiğinde doğurgan karısını ailelerine katılacak yeni bir üyenin tohumuyla bırakırdı. Kocasının ölüm haberini aldıktan üç ay sonra Fitzgerald'ın annesi, çeşitli ürünler satan bir dükkânın sahibi olan yaşlıca bir adamla evlenmişti; bunu, ailesine bakabilmek için gerekli bir hamle olarak görmüştü. Bu pratik kararı çocuklarının birçoğu için iyi olmuştu. Sekizi, yetişkin olana dek hayatta kalmıştı. İki büyük oğlu, yaşlı adam ölünce dükkânın başına geçmişlerdi. Diğer çocukların birçoğu da dürüst birer iş bul-

muş, kızlarsa saygın evlilikler yapmışlardı. John'sa ortalarda bir yerde kaybolup gitmişti.

Fitzgerald, küçük yaşlardan itibaren şiddete karşı hem bir refleks hem de bir beceri geliştirmişti. Bir yumruk veya tekmeyle anlaşmazlıkları hemen çözmeye kalkışırdı ve on yaşındayken bir sınıf arkadaşının bacağma kalem sapladığı için okuldan atılmıştı. Babası gibi hayatını denizde zorlu bir biçimde kazanmakla ilgilenmiyordu ama bir liman şehrinin köhne karmaşasına hevesle katılmıştı. Dövüş becerileri ergenlik senelerini geçirdiği limanlarda sınanmış ve gelişmişti. On yedi yaşındayken bir tekneci, bir bar kavgasında suratını dağıtmıştı. Bu olay hem yüzünde bir yara izi hem de çatal bıçak gibi şeylere karşı yeni bir saygı uyandırmıştı. Bıçaklara karşı büyük bir hayranlık beslemeye başlamış, çeşitli büyüklüklerde ve şekillerde hançerlerden ve neşterlerden oluşan bir koleksiyon yapmıştı.

Yirmi yaşındayken bir liman barında genç bir fahişeye âşık olmuştu, Dominique Perreau isimli Fransız bir kızdı. İlişkilerini maddi açıdan desteklenmesine rağmen, Dominique'in mesleğinin esas sonuçları Fitzgerald'ın aklına hiç yatmamıştı. Dominique'i bir teknenin şişko kaptanıyla mesleğini icra ederken yakalayınca genç adam öfkeden kendisini kaybetmişti. Kendisini sokaklara atmadan önce, ikisini de bıçaklamıştı. Erkek kardeşinin dükkânından seksen dört dolar çalmış ve kuzeye, Mississippi'ye giden bir tekneye bilet almıştı. Beş sene boyunca, hayatını Memphis'in tavernalarında kazanmıştı. Kalacak yer, yiyecek ve düşük bir maaş karşılığında, kavrayamadığı bir nedenle Altın Aslan olarak bilinen bir mekânda barmen olarak işe başlamıştı. Meyhaneci olarak resmî bir yetkisinin oluşu, ona New Orleans'da sahip olmadığı bir şeyi vermişti: şiddet gösterilerinde bulunmak için bir onay. Başa bela olan müşterileri, meyhanenin en azılı seçkin müşterilerinin bile dudağını uçuklatacak bir keyifle oradan atıyordu. İki kere, adamları neredeyse öldüresiye dövmüştü.

Fitzgerald aynı zamanda, erkek kardeşlerini başarılı birer dükkân sahibi yapan matematik bilgisinin bir kısmına da sahipti ve bu saf zekâsını kumarda kullanıyordu. Bir süre, meyhaneden kazandığı az miktardaki maaşla idare etmişti. Ama aradan zaman geçtikçe daha

büyük bahisler oynamaya başlamıştı. Bu yeni oyunlara katılabilmek için daha büyük miktarlarda paraya ihtiyaç duyuyordu ve Fitzgerald borç bulmakta zorlanmıyordu.

Rakip bir meyhaneden 200 dolar ödünç almasının üstünden çok süre geçmeden Fitzgerald, turnayı gözünden vurdu. Pokerde tek elde bin dolar kazandı ve sonraki haftayı bir kutlama seansıyla geçirdi. Kazandığı para ona, kumar becerileriyle ilgili sahte bir güven verdi; daha fazlası için ınüthiş bir açlık hissiyle kuşattı onu. Altın Aslan'daki işini bırakıp ekmeğini kumardan kazanmaya başladı. Ancak, şansı dosdoğru baş aşağı gitti ve bir ay sonra, Geoffrey Robinson isimli bir tefeciye iki bin dolar borcu birikti. Robinson'ın iki adamı onu yakalayıp kolunu kırana dek birkaç hafta atlattı. Ona borcunu ödemesi için bir hafta süre tanıdılar.

Fitzgerald çaresizlik içinde, ilk borcunu ödeyebilmek için Hans Bangemann isimli Alman uyruklu ikinci bir tefeci buldu. Ancak, eline iki bin dolar geçtiğinde Fitzgerald bir farkındalık yaşadı. Memphis'ten kaçacak ve yeni bir yerde yeni bir hayata başlayacaktı. Ertesi sabah, bir başka tekneyle kuzeye doğru bir yolculuğa çıktı. 1822 senesinin Şubat ayının sonlarında St. Louis'ye vardı. Bu yeni şehirde bir ay geçirdikten sonra Fitzgerald; iki adamın, "suratında bir yara izi bulunan bir kumarbazla" ilgili olarak meyhanelerde sorular sorduklarını öğrendi. Memphis tefecilerinin ufak dünyasında Geoffrey Robinson'ın ve Hans Bangemann'in, Fitzgerald'ın ihanetinin boyutlarını öğrenmeleri uzun sürmemişti. Adamlar iki yüzer dolar verip Fitzgerald'ı bulması, öldürmesi ve borçlarını mümkün mertebe geri alması için bir çift adam yollamışlardı. Paralarını geri almak konusunda hiç de umutlu değillerdi ama Fitzgerald'ın ölmesini istiyorlardı. İtibarları söz konusuydu ve planlarına ilişkin söylentiler Memphis meyhanelerinde alıp başını yürümüştü. Fitzgerald kapana kısılmıştı. St. Louis, Mississippi'deki medeniyetin en kuzeyindeki karakoldu. Güneye, belanın onu New Orleans ve Memphis'de beklediği yere gitmeye korkuyordu. O gün, Fitzgerald bir grup meyhane müşterisinin heyecanla *Missouri Republican* gazetesindeki bir reklam haberinden söz ettiklerini duydu. Gazeteyi alıp kendi kendine okudu: *Girişimci genç erkeklere.*

İlan sahibi, Missouri Nehri'nden kaynağına doğru yolculuk edecek yüz genç erkeği işe almak istemektedir; bu kişiler oraya vardıklarında bir, iki veya üç seneliğine işçi olarak çalıştırılacaktır. Ayrıntılar için, Washington eyaletindeki kurşun madenleri yakınındaki, grupla birlikte yolculuk ve liderlik edecek olan Yüzbaşı Henry'ye ulaşınız.

Fitzgerald acil bir karar verdi. Hans Bangemann'dan çaldığı azıcık paradan geri kalanlarla yıpranmış deri bir tunik, bir çift mokasen ve bir tüfek satın aldı. Ertesi gün, kendisini Yüzbaşı Henry'ye tanıttı ve kürk birliğinde bir yer rica etti. Henry, daha ilk baştan Fitzgerald'dan şüphelenmişti ama fazla seçeneği yoktu. Yüzbaşının yüz adama ihtiyacı vardı ve Fitzgerald bu işi becerebilecek gibi gözüküyordu. Birkaç bıçaklı kavgaya karışmışsa da daha iyiydi.

Bir ay sonra Fitzgerald, Missouri Nehri'nden yukarı yolculuk eden altı düz bir teknede kuzeye doğru ilerliyordu. Fırsat karşısına çıktığı anda Rocky Dağları Kürk Şirketinden kesinlikle ayrılmayı istiyor olsa da hudutlardaki hayata alıştı. Bıçaklarla ilgili becerisinin diğer silahlara da yansıdığını fark etti.

Fitzgerald, birlikteki diğer gerçek ormancıların iz sürme becerilerine sahip değildi ama kusursuz bir nişancıydı. Keskin bir nişancının sabrıyla Missouri'deki yakın tarihli bir kuşatmada iki Arikara'yı öldürmüştü. Henry'nin adamlarının çoğu, Kızılderililerle yaptıkları savaşlardan ölesiye korkmuşlardı. Fitzgerald'sa bu savaşları canlandırıcı, hatta iç gıdıklayıcı bulmuştu.

Fitzgerald, Glass'e baktı ve bakışları yaralı adamın yanında duran Anstadt'a takıldı. Etrafına bakınıp Bridger'ın geri gelmediğinden emin olduktan sonra, tüfeği eline aldı. Omzuna yaslayıp namludan ileriye baktı. Silahın bedenine rahatça yerleşmesine, geniş çatal boynuzların hedefleri kolaylıkla bulmasına ve silahın hafifliğinin arpacığı düzgün bir biçimde tutmasını sağlamasına bayıldı. Tüfeği hedeften hedefe doğrulttu, aşağı yukarı çevirdi. Ta ki bakışları Glass'in üstünde durana dek.

Fitzgerald bir kez daha, Anstadt'ın yakın bir zamanda kendinin

olacağını düşündü. Bu konuyu yüzbaşıyla konuşmamışlardı ama tüfeği, Glass'le birlikte geride kalan kişiden daha çok kim hak edebilirdi ki? Tüfek kesinlikle Bridger'dan çok ona aitti. Tuzakçıların hepsi Glass'in silahına hayrandı. Yetmiş dolar, göze aldıkları tehlike için düşük bir rakamdı... Fitzgerald orada Anstadt için kalmıştı. Bu tür bir silahın bir çocuğa kalıp heba olmaması gerekirdi. Hem Bridger, William Anderson'ın ona verdiği tüfekten gayet memnundu. Belki ona başka bir şey verebilirdi. Mesela, Glass'in bıçağını.

Fitzgerald, Glass'le birlikte geride kalmaya gönüllü olduğundan beri plan yapıyordu; dahası bu plan, arada geçen her saatle birlikte daha da ilginç bir hâle geliyordu. *Glass için bir gün ne kadar fark yaratır?* Öte yandan Fitzgerald, bir günün hayatta kalması açısından kendisi için ne kadar fark yaratacağını gayet iyi biliyordu.

Fitzgerald, Anstadt'ı yere koydu. Glass'in başının yanında kanlı bir gömlek duruyordu. *Gömleği birkaç dakika suratına bastır... Sonra, sabahleyin yola çıkabiliriz.* Tekrar tüfeğe, koyu kahverengi gövdesinin yere düşmüş çam iğnelerinin turuncumsu tonuna karşı ne kadar göz alıcı olduğuna baktı. Gömleğe uzandı.

"Uyandı mı?" Bridger kolları çalı çırpı dolu bir hâlde arkasında duruyordu.

Fitzgerald irkilip birkaç saniye bocaladı. "Tanrı'm, beni korkuttun be çocuk! Bir daha öyle sessizce arkamdan gelirsen, yemin ederim ki seni doğrarım!"

Bridger elindekileri bırakıp Glass'in yanına geldi. "Düşünüyordum da belki de ona biraz çorba içirmeyi denemeliyiz."

"Ne kadar da düşüncelisin, Bridger. Adamın o boğazından aşağı biraz çorba dökersen belki yarın ölmez de bir hafta daha yaşar! Bunu yaparsan daha mı rahat uyuyacaksın? Ona biraz çorba içirirsen ayağa kalıp yürüyerek buradan gideceğini mi sanıyorsun?"

Bridger bir dakika boyunca hiçbir şey demedi. Sonra "Ölmesini istiyormuşsun gibi davranıyorsun," diye yanıt verdi.

"Tabii ki ölmesini istiyorum! Ona baksana. Adam *kendisi* ölmek istiyor!" Fitzgerald sözlerinin etki etmesi için bekledi. "Hiç okula gittin mi, Bridger?" Fitzgerald sorusunun yanıtını zaten biliyordu.

Çocuk başını salladı.

"Bak sana aritmetikle ilgili ufak bir ders vereyim. Yüzbaşı Henry ve diğerleri, artık Glass'i taşımadıkları için muhtemelen günde yaklaşık olarak otuz mil kadar yol kat ediyorlardır. Bizim daha hızlı ilerlediğimizi varsayalım. Farz et ki günde kırk mil yol alıyoruz. Kırktan otuz çıkınca kaç kaldığını biliyor musun, Bridger?" Çocuk boş boş ona baktı. "Ben söyleyeyim. On kalır." Fitzgerald iki elinin parmaklarını alaycı bir tavırla kaldırdı. "İşte, bu kadar, evlat. Bizden ne kadar ileride olurlarsa olsunlar peşlerinden gitmeye başladığımızda, günde ancak on mil telafi etmiş oluruz. Onlar çoktan yüz mil ilerideler. Tek başımıza on gün eder, Bridger. Bu da adamın bugün öldüğünü ve onları hemen bulduğumuzu varsayarsak. Bir Siyu av grubunun bizimle karşılaşması ihtimalinin bulunduğu on gün. Anlamıyor musun? Burada böylece beklediğimiz her gün, tek başımıza olacağımız üç gün demek. Siyuların seninle işi bittiğinde Glass'ten daha berbat hâlde olursun, evlat. Hiç kafa derisi yüzülmüş birisini gördün mü?"

Bridger hiçbir şey demedi ama kafa derisi yüzülen bir adamı gerçekten de görmüştü. Yüzbaşı Henry iki ölü tuzakçıyı kampa geri getirdiğinde Great Falls yakınlarındaydı; adamlar Karaayak tarafından katledilmişlerdi. Bridger cesetleri gayet iyi hatırlıyordu. Yüzbaşı onları tek bir yük katırına yüzüstü bağlamıştı. Bağlarını kestiğinde cesetler kaskatı bir hâlde yere düşmüştü. Tuzakçılar etraflarına toplanmış, o sabah kamp ateşinin yanında gördükleri adamların paramparça edilmiş cesetlerine büyülenmiş gibi bakmışlardı. Eksik olan tek şey kafa derileri de değildi. Burunları ve kulakları da kesilmiş, gözleri oyulmuştu. Bridger kafaların burunları olmadan surat gibi değil de daha ziyade kafatasları gibi göründüklerini hatırlıyordu. Adamlar çıplaktı ve cinsel organları da kesilmişti. Boyunlarında ve kol bileklerinde, güneşin altında tutulmalarından dolayı bariz bir çizgi oluşmuştu. Bu çizgilerin üstünde kalan deriyse eyer derisi gibi sertleşip kahverengileşmişti ama bedenlerinin geri kalanı dantel gibi bembeyazdı. Neredeyse komik gözüküyorlardı. Öylesine dehşet verici bir olay olmasaydı içlerinden birinin dalga geçebileceği türden bir manzaraydı. Kimse gülmemişti tabii. Bridger yıkanırken hep bunu

düşünürdü: Adamların bu çizgilerin altında kalan derilerinin dantel gibi bembeyaz olduğunu, bir bebeğinki gibi narin göründüğünü hatırlardı.

Bridger, büyük bir gayretle Fitzgerald'a meydan okumak istedi ama bir karşı tez oluşturmayı kesinlikle beceremedi. Fitzgerald'ın motivasyonunu hor görmek çok basitti. Kendisi bu işi para için yaptığını söylemişti. Peki ya onun motivasyonu neydi? Para değildi. Rakamlar ona karmaşık gelirdi ve zaten aldığı düzenli maaş onun için hayatında hiç görmediği kadar daha büyük bir zenginlikti. Bridger motivasyonunun birliğin bir üyesine bağlılık ve sadakat olduğuna inanmak istedi. Glass'e saygı duyduğu kesindi. Glass ona iyi davranmış, ufak tefek şeyler yapıp ona göz kulak olmuş, bir şeyler öğretmiş ve utanmaması için onu korumuştu. Bridger ona borçlu olduğunu hissediyordu ama bu borcun sınırı neydi?

Çocuk, Glass'le birlikte kalmaya gönüllü olduğunda diğer adamların bakışlarında beliren şaşkınlık ve hayranlık ifadesini hatırladı. Nöbet görevine yollandığı gece yaşadığı öfkeye ve aşağılanmaya ne kadar tezat bir durumdu. Birlik gittiğinde yüzbaşının nasıl hafifçe omzuna vurduğunu ve bu basit hareketin onu nasıl adamların arasındaki yerini ilk defa hak etmiş gibi kabullenilmiş hissettirdiğini hatırladı. O yüzden açıklık alanda değil miydi? Yaralanmış gururunu tamir etmek için gelmemiş miydi? O da Fitzgerald gibi bir başka insanın talihsizliğinden faydalanmıyor muydu? Fitzgerald hakkında ne denirse densin adam, en azından neden orada kaldığına dair dürüsttü.

VI

31 Ağustos 1823

Üçüncü günün sabahında kampta yalnız kalan Bridger, her ikisinin tabanında da yolculukları sırasında delikler açılan mokasenlerini tamir etmeye koyuldu. Bu yüzden, ayakları sıyrık ve morluklarla kaplanmıştı ve çocuk, ayakkabılarını tamir edebilecek bir fırsat yakaladığı için sevinmişti. Birliğin geride bıraktığı ham deriden bir parça kesip etrafını delebilmek için bir tığ kullanmış, sonra da ayakkabılarının tabanını bu yeni ham deriyle kaplamıştı. Dikişleri düzensizdi ama sıkıydı.

El işçiliğine göz atarken bakışlarını bir süre sonra Glass'e çevirdi. Yaralarının üstünden sinekler uçuşuyordu. Bridger, yaralı adamın dudaklarının çatlayıp kanadığını fark etti. Çocuk bir kez daha Fitzgerald'dan daha yüksek bir ahlâki seviyede olup olmadığını düşündü. Büyük teneke bardağını pınardan soğuk suyla doldurdu ve Glass'in dudaklarına uzattı. Islaklık bilinçsiz bir tepki yarattı ve Glass suyu içmeye başladı.

Glass suyu bitirince Bridger hayal kırıklığı hissetti. İşe yaramış olmak güzel bir histi. Çocuk, Glass'e baktı. Fitzgerald haklıydı tabii. Glass'in öleceği kesindi. *Ama onun için elimden gelenin en iyisini yapmamalı mıyım? En azından, son saatlerinde onu rahat ettiremez miyim?*

Bridger'ın annesi büyüyen her şeyde şifa verici bir özellik bulabilirdi. Bridger birçok kere; sepeti çiçekler, yapraklar ve ağaç kabuklarıyla dolu bir hâlde ormandan geri dönen annesinin ne yaptığına daha çok dikkat etmediği için pişman olmuştu. Birkaç temel bilgiye sahipti.

Açıklık alanın kenarında aradığı şeyi buldu: yapış yapış reçinesi şeker pekmezi gibi akan bir çam ağacı. Paslı deri yüzme bıçağını kullanıp reçineyi ağacın gövdesinden kazıdı ve bıçağı yeterli miktarla kaplanana dek devam etti. Glass'in yanına gidip çömeldi. Çocuk önce bacağındaki ve kolundaki yaralara, boz ayının sivri dişlerinin açtığı derin deliklere odaklandı. Bunların etrafındaki alanlar mavi ve mor olduğu hâlde, deri kendisini iyileştiriyor gibiydi. Bridger parmağıyla reçineyi yaralara doldurup etrafındaki deriye sürdü.

Daha sonra, Glass'in sırtını kontrol etmek için onu yana çevirdi. Kaba dikişler sedye düştüğünde açılmıştı ve yakın tarihte kanama olduğuna dair herhangi bir işaret yoktu. Yine de Glass'in sırtına o kıpkırmızı rengi veren şey kan değildi. Enfeksiyondu. Beş paralel kesik neredeyse sırtını boylu boyunca kaplıyordu. Kesiklerin ortası sarı renkli irinle doluydu ve kenarları, âdeta parlak kırmızı bir ışıltı saçıyordu. Koku Bridger'a ekşimiş sütü hatırlattı. Ne yapacağından emin olmayarak sadece bu alanları da çam reçinesiyle kapladı ve biraz daha reçine almak için iki kere çam ağaçlarının oraya gidip geldi.

Son olarak boyun yaralarına göz attı. Yüzbaşının dikişleri açılmamıştı ama Bridger bunların Glass'in derisinin altında oluşan kıyımı gizlemediğini düşündü. Glass'in baygın hâlde nefes alıp verişiyle oluşan hırıltılı ses, bir makinenin kırık parçalarının gevşeyip tıkırdaması gibi hâlâ devam ediyordu. Bridger tekrar çam ağaçlarının oraya gitti ama bu sefer gevşek kabuklu bir ağaç aradı. Aradığı gibi bir ağaç bulunca bıçağıyla gevşek dış kabuğu kazıdı. Bunun altında kalan taze ve yumuşak kabuğu şapkasının içinde topladı.

Bridger bardağını tekrar pınardan doldurup kor kömürlerin üstüne yerleştirdi. Su kaynayınca içine biraz çam kabuğu attı ve karışımı bıçağının topuzuyla ezdi. Çamur gibi yoğun ve pürüzsüz bir karışım elde edene dek devam etti. Lapanın biraz soğumasını bekledikten sonra, Glass'in boğazına sürmeye koyuldu; karışımı yarıkların içine koyup Glass'in omuzlarına doğru yaydı. Daha sonra, ufak çantasından yedek gömleğinden geriye kalanları çıkardı. Kumaş parçalarını lapayı örtmek için kullanıp Glass'in başını kaldırdı ve boynunun arkasında sıkı bir düğüm attı.

Bridger yaralı adamın başını yavaşça yere koydu ve Glass'in gözlerini açmış ona baktığını görünce şaşırdı. Gözleri tuhaf bir biçimde parçalanmış bedenine tezat oluşturacak kadar keskindi ve bilinçliymiş gibi parıldıyordu. Bridger da ona baktı ve Glass'in açıkça yollamaya çalıştığı mesajı anlamaya gayret etti. *Ne diyor?*

Glass bir dakika boyunca ona baktıktan sonra, gözlerini yine yumdu. Bilincinin yerine geldiği o kısa anlarda Glass, sanki bedeninin gizli işleyişinin aniden farkına varmış gibi inanılmaz derecede hassaslaşıyordu. Çocuğun onu iyileştirme gayreti en azından yüzeysel bir biçimde işe yaramıştı. Çam reçinesinin hafif yakıcı özelliğinin ayrıca iyileştirici özelliği de vardı ve lapanın ılıklığı boğazında giderek artan bir rahatlama hissi oluşturmuştu. Aynı zamanda Glass, bedeninin kendisini farklı ve kararlı bir savaşa hazırladığını hissetti. Dıştan değil ama ta içinde bir yerlerde.

Fitzgerald kampa geri döndüğünde akşamüstünün gölgeleri uzamış, gecenin silik parıltısına karışmıştı. Adamın omzunda dişi bir geyik vardı. Hayvanı yolda hazırlamış, boynunu kesip iç organlarını çıkarmıştı. Geyiği ateşlerden birinin yanına bıraktı. Geyik yere düşüp tuhaf bir şekil oluşturdu. Hayattayken sergilediği zarafetten çok farklı bir durumdaydı.

Fitzgerald, Glass'in yaralarının yeniden sarıldığını fark etti. Suratı birden gerildi. "Onunla boşa vakit harcıyorsun," dedi. Duraksadı. "Benim de vaktimi harcamıyor olsaydın, ne yaptığın umurumda olmazdı."

Bridger bu sözleri duymazdan geldi ama kanın suratına hücum ettiği fark etti.

"Kaç yaşındasın, evlat?"

"Yirmi."

"Fena yalan söylüyorsun. Cıyaklamadan konuşamıyorsun bile. Eminim ki annen haricinde bir başka kadının memesini bile görmemişsindir."

Çocuk başını diğer yöne çevirdi; Fitzgerald'ın, insanların zayıf yönlerinin kokusunu bir tazı gibi hissetmesinden nefret ediyordu.

Fitzgerald çocuğun huzursuzluğunu, taze etin sağladığı besini emer

gibi emdi. Güldü. "Ne!? Bugüne dek hiçbir kadınla birlikte olmadın mı? Haklıyım, değil mi evlat? Sorun nedir, Bridger? St. Louis'den ayrılmadan önce, bir fahişeye harcayacak iki papelin bile yok muydu?"

Fitzgerald iri bedeniyle yere çöktü ve oturup daha iyi eğlenmeye hazırlandı. "Belki de kızlardan hoşlanmıyorsundur ha? İbne misin, evlat? Belki de geceleri tepeme binme diye sırtüstü yatmalıyım." Bridger yine bir şey demedi. "Belki de aletin yoktur."

Bridger ne yaptığını düşünmeden ayağa fırladı, tüfeğini kaptı, horozunu geriye çekti ve uzun namluyu Fitzgerald'ın kafasına doğrulttu. "Seni kahrolası hergele! Bir kelime daha edersen, lanet olasıca kafanı havaya uçururum!"

Fitzgerald tüfeğin namlusunun koyu renkli ucuna bakıp donakaldı. Uzunca bir süre öylece oturup tüfeğin ucuna baktı. Sonra, koyu renkli gözlerini ağır ağır Bridger'ın gözlerine dikti ve suratındaki yara izine hafif bir gülümseme eşlik etti. "Aferin sana, Bridger. Belki de çiş yaparken çömelmiyorsundur."

Kendi esprisine pis pis güldü, bıçağını çıkarıp geyiği kesmeye koyuldu. Kampın sessiz ortamında, Bridger kendi nefes alıp verişinin ağır sesinin ve kalbinin hızlı atışlarının sesinin farkında vardı. Tüfeği yere indirip dip kısmını yere dayadı ve yere oturdu. Birden, çok yorgun olduğunu hissetti ve battaniyesini omuzlarına çekti.

Birkaç dakika sonra Fitzgerald, "Hey, evlat," dedi.

Bridger ona baktı ama bir şey demedi.

Fitzgerald lakayıt bir tavırla kanlı ellerinden birinin tersiyle burnunu sildi. "Şu senin yeni silahın bir çakmaktaşı olmadan ateş etmez."

Bridger tüfeğine baktı. Kilit kısmında çakmak taşı yoktu. Kanın yine suratına akın ettiğini hissetti ama bu sefer kendisinden de en az Fitzgerald kadar nefret etti. Fitzgerald hafifçe gülüp usta hareketlerle uzun bıçağını kullanmaya devam etti.

İşin aslı, Jim Bridger o sene on dokuz yaşına basmıştı ama ufak tefek olduğundan daha küçük gözüküyordu. Doğduğu sene olan 1804, Lewis ve Clark'ın keşif gezisine denk gelmişti ve onların geri dönüşünün yarattığı heyecanla Jim'in babası 1812 senesinde Virginia'dan

batıya gitmişti.

Bridger ailesi, St. Louis yakınlarındaki Altı Mil Ovası'nda ufak bir çiftliğe yerleşti. Sekiz yaşındaki bir çocuk için batıya yolculuk; engebeli yollardan, yemek için avlanmaktan ve göğün altında uyumaktan ibaret büyük bir maceraydı. Jim yeni çiftlikte; otlaklardan, ormanlardan ve derelerden oluşan tüz altmış dönümlük bir oyun alanı keşfetti. Yeni mülklerinde geçirdikleri ilk hafta, ufak bir pınar da keşfetti. Babasını bu gizli su kaynağına götürürken ve birlikte pınar evini inşa ederlerken hissettiği heyecanı ve gururu çok iyi hatırlıyordu. Birçok işi arasında Jim'in babası, harita çıkarma işi de yapıyordu. Jim de sık sık onunla gider, keşif konusunda daha da büyük bir zevk geliştirirdi.

Bridger'ın çocukluğu on üç yaşındayken annesinin, babasının ve ağabeyinin bir ay içinde bir salgın hastalık yüzünden peşpeşe ölüşüyle sona erdi. Çocuk kendini ansızın hem kendisinden hem de küçük kız kardeşinden sorumlu hâlde buldu. Kız kardeşine bakmak için yaşlıca bir teyzesi yanlarına geldi ama tüm evin maddi sorumluluğu Jim'in omuzlarındaydı. Bir feribot sahibinin yanında iş buldu.

Bridger'ın çocukluğudaki Mississippi çok işlekti. Güneyden gelen işlenmiş ürünler nehirden yukarıya, gelişmekte olan St. Louis'ye götürülürken nehrin aşağı kısmı, hudutlardan gelen yeni ham maddelerle dolup taşardı. Bridger, New Orleans isimli muhteşem şehir ve ötesindeki yabancı limanlarla ilgili öyküler duymuştu. Yalnızca müthiş bir fiziksel güç ve iradeyle teknelerini nehirden yukarı ilerleten çılgın teknecilerle karşılaştı. Nakliye edilen ürünleri Lexington'dan Terre Haute'a götüren ekip başlarıyla konuştu. Nehrin geleceğini, dumanlar saça saça, akıntıların arasında giden buharlı gemiler olarak görüyordu.

Ama Jim Bridger'ın hayallerini süsleyen şey aslında Mississippi değil, Missouri Nehri'ydi. Feribotundan sadece altı mil uzaklıkta, iki büyük nehir birleşip tek nehir olur; hududun azgın suları günlük hayatın sıradan akıntılarına karışırdı. Eskiyle yeninin, bilinenle bilinmeyenin, medeniyetle vahşi hayatın bir araya geldiği yerdi. Bridger, kürk tüccarlarının ve gezginlerin zarif Mackinawlarını fe-

ribotun karaya yanaştığı yere bağladıkları; hatta bazı geceler orada kamp kurdukları nadir anlar için yaşardı. Vahşi Kızılderililer, bol av eti, uçsuz bucaksız ovalar ve muazzam dağlarla ilgili öyküleri hayranlıkla dinlerdi.

Bridger için hudutlar, derinden hissedebildiği ama tanımlayamadığı bir sızı; onu, duyduğu ama hiç görmediği bir şeye doğru karşı koyamayacağı bir biçimde çeken manyetik bir güç gibiydi. Bir gün, eğik belli bir katırın sırtındaki bir rahip feribota bindi. Bridger'a, Tanrı'nın onun için ne planladığını bilip bilmediğini sordu. Bridger hiç düşünmeden "Rocky Dağları'na gitmek," yanıtını verdi. Rahip sevindi ve onu, vahşi yerlilerle ilgili misyonerlik işlerine teşvik etmeye çalıştı. Bridger'ın, İsa'yı Kızılderililere götürmek gibi bir niyeti yoktu ama bu konuşma aklına takıldı. Batıya gitmenin onun için sadece yeni bir yere gitmekten ibaret olmadığı fikrine inanmaya başladı. Bunu, ruhunun bir parçası olarak gördü; ancak uzaklardaki bir dağda ya da ovada bütünlüğü bulabilecekti.

Zihninin gerilerindeki hayalî gelecek düşüncesiyle Bridger, miskin feribotu çekti. İleriye geriye, öne ve arkaya; hiçbir ilerleme kaydetmeyen bir devamlılıkla asla iki iskele arasındaki sabit noktaların bir mil bile ötesine geçemeden devam etti. Bu, kendisi için hayal ettiğinin tam tersi bir hayattı. Hayal ettiği şey, ülkenin bilinmeyen bölgelerini dolaşmak ve keşfetmekti; asla geri adım atmayacağı bir hayattı.

Feribotta bir sene çalıştıktan sonra Bridger, batıya gidebilmek için çaresizlik içinde kötü bir karar verdi ve St. Louis'deki bir nalbandın çırağı oldu. Nalbant ona iyi davranıyor, hatta kız kardeşine ve teyzesine yollaması için biraz para da veriyordu. Ama çıraklığın koşulları gayet açıktı: Beş sene onun yanında çalışması gerekiyordu.

Bu yeni işi onu vahşi doğaya kavuşturmamıştı belki ama en azından St. Louis'de başka bir şeyden söz edilmiyordu. Beş sene boyunca Bridger, hudut bölgesinin töresel bilgileriyle donandı. Çiftçiler atlarına nal taktırmak ya da tuzaklarını tamir ettirmek için geldiklerinde Bridger, çekingenliğini bir kenara atıp onlara seyahatleriyle ilgili sorular soruyordu. Nerelere gitmişlerdi? Neler görmüşlerdi? John Colter isimli bir adamın çıplak vaziyette, kafa derisini yüzmek isteyen yüz

Karaayak'tan kaçtığına dair öyküler duymuştu. St. Louis'deki herkes gibi, o da Manuel Lisa ve Chouteau kardeşler gibi başarılı tüccarların hayatlarıyla ilgili ayrıntıları öğrendi. Bridger için en heyecan verici şey, arada sırada kahramanlarını gerçek hayatta görebilmekti. Ayda bir Kaptan Andrew Henry, atına nal taktırmak için nalbanda gelirdi. Bridger da Yüzbaşı ile biraz konuşabilmek uğruna bu işi yapmaya gönüllü olurdu. Henry'yle olan bu kısacık karşılaşmalar, bir inancın teyidi; bu konuşmalar olmasa sadece bir masal ve fabl olabilecek bir şeyin somutlaşması gibiydi.

Bridger'ın çıraklık süresi on sekizinci yaş gününde, 17 Mart 1822'de sona eriyordu. 15 Mart'ta, yerel bir oyuncu topluluğu Shakespeare'in *Jül Sezar*'ını oynayacaktı. Bridger bir bilet için iki papel ödedi. Uzun oyun onun için pek fazla bir şey ifade etmedi. Adamlar yere kadar tunikleriyle gayet aptal gözüküyorlardı ve Bridger uzun süre oyuncuların İngilizce konuştuklarından bile emin olamamıştı. Ama oyun yine de hoşuna gitti ve bir süre sonra bu yapmacık dilin ritminin yarattığı his, içine işledi. Yakışıklı bir aktör, avaz avaz bağırarak Bridger'ın hayatının sonuna kadar unutmayacağı bir dizeyi söyledi:

> *Gelgit gibidir bir erkeğin ilişkileri... Selde sürüklenir, kaderine doğru ihmal edilmiştir hayatlarımn seferi, mahkûmdur karaya oturmaya, sefalete.*

Üç gün sonra nalbant Bridger'a, *Missouri Republican* gazetesindeki bir ilandan söz etti. "Genç Girişimci Erkeklere..." Bridger vaktinin geldiğini anlamıştı.

Ertesi sabah, Bridger uyandığında Fitzgerald'ı yaralı adamın üstüne eğilmiş bir hâlde buldu. "Ne yapıyorsun, Fitzgerald?"

"Ne zamandır ateşi var?"

Bridger derhâl Glass'in yanına gidip alnını yokladı. Adamın alm alev alev yanıyor, terliyordu. "Dün gece onu kontrol ettiğimde gayet iyiydi."

"Eh, ama şu anda iyi değil. Buna ölüm terlemesi derler. Hergele

en sonunda ölüyor."

Bridger üzülsün mü, rahatlasın mı bilemeden öylece dikildi. Glass titreyip sarsılmaya başladı. Fitzgerald pek de yanılmış gibi değildi.

"Bak, evlat, gitmeye hazırlanmamız gerek. Grand'den yukarı doğru etrafı kolaçan edeceğim. Sen de böğürtlenlerle eti dövüp kurutmak için hazırla."

"Glass ne olacak?"

"N'olmuş ona, evlat? Burada kamp yaptığımız sürede doktor mu oldun? Artık yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

"Yapmamız gereken şeyi yapabiliriz... Yanında bekleyip öldüğünde onu gömebiliriz. Yüzbaşıy ile yaptığımız anlaşma böyleydi."

"Kendini daha iyi hissedeceksen, bir mezar kazıver! Kahretsin, ona lanet olasıca bir sunak da yapıver! Ama geri döndüğümde hazır olmazsan, seni ondan daha beter hâle getirene dek kırbaçlarım!"

Fitzgerald tüfeğini kapıp dereden aşağı doğru gözden kayboldu.

Tipik bir eylül başı günüydü: Sabahları güneşli ve serin, öğleden sonralarıysa sıcak oluyordu. Arazi, derenin nehirle birleştiği yerde düzleşiyor; ağır ağır akan suyu Grand'in azgın akıntılarına karışmadan önce bir kıyı şeridinin üstünü tamamıyla kaplıyordu. Fitzgerald'ın bakışları, dört günden sonra hâlâ belirgin olan kürk birliğinin dağınık ayak izlerine kaydı. Nehirden yukarı yöne, bir kartalın ölü bir ağacın çıplak dalına bir muhafız gibi tünediği yöne baktı. Bir şey kuşu korkuttu. Kanatlarını açtı ve iki güçlü kanat çırpışla tünediği yerden havalandı. Kanadının ucuyla düzgün bir daire çizerek döndü ve nehirden yukarı doğru uçtu. Sabahın sessizliğini bir at kişnemesi böldü. Fitzgerald hızla arkasına baktı. Sabah güneşi tam nehrin tepesindeydi ve delici ışınları suyla karışıp hareketli bir ışık cümbüşü yaratıyordu. Fitzgerald kamaşan gözlerini kıstı ve atların üstündeki Kızılderililerin silüetlerini gördü. Hemen yere çömeldi. *Beni gördüler mi?* Birkaç saniye yerde kaldı ve kesik kesik nefes alıp verdi. Sonra, ağır ağır sürünerek etraftaki tek olası gizlenme yerine, birkaç bodur söğüt ağacının olduğu yere doğru gitti. Etrafa kulak kesilince yine atın kişnediğini duydu ama saldırıya geçmiş atların çıkardığına benzer bir ses duymadı. Tüfeğiyle piştovunun dolu olduğundan emin oldu

ve kurt postu şapkasını çıkarıp, söğütlerin arasından bakmak için başını kaldırdı.

İleride, Grand'in karşı kıyısında iki yüz metre kadar ötede beş Kızılderili vardı. Atlılardan dördü ilerlememekte direnen ve kırbaçlanan beşinci bir benekli midillinin etrafında gevşek bir daire oluşturmuştu. Kızılderililerden ikisi güldü; hepsi de atın çabasına büyülenmiş gibi bakıyordu.

Kızılderililerden birinde, damın göğsünden bir ayı pençesi kolyesi sarktığını, saç örgülerinin etrafına başka postlar sarılı olduğunu görebilecek kadar yakındı.

Kızılderililerden üçünde silah, diğer ikisinde yaylar vardı. Adamlarda veya atların üstünde savaş boyası yoktu. Fitzgerald onların ava çıktığını tahmin etti. Hangi kabileden olduklarından emin değildi ama o bölgede karşılaşacağı herhangi bir Kızılderili'nin tuzakçılara karşı düşmanca davranacağını düşünmüyordu. Fitzgerald adamların tüfek menzilinin hemen dışında olduğunu hesapladı. Adamlar saldırıya geçecek olursa bu durum anında değişirdi. Oraya gelirlerse tüfeğiyle de piştovuyla da birer kere ateş edebilirdi. Nehir onları biraz yavaşlatırsa belki tüfeğini bir kez daha dolduracak vakti olabilirdi. *Beş hedefe karşılık üç el ateş.* Bu olasılık hoşuna gitmedi.

Fitzgerald sürünerek derenin yakınlarındaki daha uzun söğütlerin arasına gitmeye çalıştı. Birliğin eski izlerinin ortasında sürüdü ve izlerin yerlerini o kadar açıkça belli etmesine lanet okudu. Daha kalın olan söğütlere varınca yine dönüp arkasına baktı ve Kızılderililerin inatçı benekli atla uğraştıklarını görünce rahatladı. Yine de adamlar, nehirle birleşen kesişme noktasına her an gelebilirlerdi. Dereyi fark edebilir, sonra da izleri görürlerdi. *Kahrolası izler!* Bunlar bir ok gibi dereyi işaret ediyordu.

Fitzgerald, söğütlerin arasından çamlara doğru ilerledi. Av grubunu görmek için bir kez daha arkasına baktı. İnatçı benekli at ilerleyince beş Kızılderilinin hepsi nehirden yukarı doğru yoluna devam etmeye koyulmuştu. *Derhâl gitmeliyiz.*

Fitzgerald dereden kampa kadar olan kısa mesafeyi koşarak kat etti. Açıklık alana paldır küldür daldığında Bridger, bir parça geyik

etini bir taşa vuruyordu. "Grand'den yukarı doğru beş Kızıl ilerliyor!" Fitzgerald çılgınlar gibi birkaç parça eşyasını sırt çantasına doldurmaya başladı. Birden başını kaldırdı ve gözleri önce korkuyla sonra öfkeyle odaklandı. "Çabuk ol, evlat! İzleri her an görebilirler!"

Bridger ham deri çantasına eti tıkıştırdı. Sonra kesesini ve malzeme çantasını omzuna attı, Glass'in Anstadt'ının yanında bir ağaca yasladığı tüfeğini kapmak için döndü. *Glass* ve kaçmak üzere olmanın yaratacağı tüm sonuçlar çocuğun suratına onu kendisine getiren sert bir tokat gibi iniverdi. Yaralı adama baktı.

O sabah, Glass gözlerini ilk kez açmıştı. Bridger ona bakarken gözlerinde ilk önce derin bir uykudan uyanmanın yol açtığı donuk ve hiçbir şeyi anlamayan bir ifade belirmişti. Ama Glass ona baktıkça, gözleri de bir o kadar odaklandı. Odaklandıktan sonra da ona gayet bilinçli bir biçimde bakan Glass'in de Bridger gibi nehirden yukarı doğru ilerleyen Kızılderililerin ne anlama geldiğini gayet iyi anladığı belliydi.

Bridger'ın bedenindeki her hücre, o anın yoğunluğuyla atıyor gibiydi ama Glass'in bakışlarında huzur veren bir sükûnet olduğunu hissediyordu. *Anlayışlı mı davranıyordu? Onları af mı ediyordu? Yoksa sadece buna mı inanmak istiyorum?* Çocuk ona bakarken suçluluk hissi onu mengene misali pençeler gibi kavradı. *Glass ne düşünüyor? Yüzbaşı ne diyecek?*

"Dereden yukarı doğru geldiklerine emin misin?" Bridger'ın sesi bunları söylerken çatladı. Kontrolsüz olmaktan, güç gerektiren bir anda güçsüz davranmaktan nefret ediyordu.

"Burada kalıp öğrenmek ister misin?" Fitzgerald ateşe yaklaştı ve etin geri kalanını kurutma kancalarından kaptı.

Bridger yine Glass'e baktı. Yaralı adam yarık dudaklarını oynatıp ses çıkaramayan boğazında sözcükleri oluşturmaya çalışıyordu. "Bir şey söylemeye çalışıyor." Çocuk eğilip Glass'in ne demeye çalıştığını anlamak istedi. Glass elini yavaşça kaldırıp titreyen parmaklarından biriyle bir şeyi işaret etti. *Anstadt'ı istiyor.* "Tüfeğini istiyor. Tüfeğini ona bırakmamızı istiyor."

Çocuk sırtına atılan sert bir tekmenin yarattığı keskin acıyı his-

setti ve yüzüstü yere uçtu. Elleriyle dizlerinin üstünde doğrulup Fitzgerald'a baktı. Fitzgerald'ın suratındaki öfkeli ifade, kurt postu şapkasının şekilsiz hatlarına karışmıştı. "Kaldır kıçını lanet olasıca!"

Bridger apar topar, gözleri fal taşı gibi açılmış ve irkilmiş bir hâlde ayağa fırladı. Fitzgerald'ın, birkaç parça eşyası yanında duran ve sırt üstü yatan Glass'in yanına gidişini izledi. Yanında; malzeme çantası, boncuklu bir kının içindeki bir bıçak, bir pala, Anstadt ve bir barutluk duruyordu.

Fitzgerald eğilip Glass'in malzeme çantasını aldı. İçinden çakmak taşıyla çeliği çıkardı ve bunları deri tuniğinin ön cebine attı. Barutluğu da alıp omzuna astı. Palayı da geniş deri kemerinin altına sıkıştırdı.

Bridger bunlara bir anlam veremez hâlde gözlerini kırpıştırdı. "Ne yapıyorsun?"

Fitzgerald yine eğilip Glass'in bıçağını aldı ve Bridger'a fırlattı. "Al şunu." Bridger bıçağı yakaladı ve dehşet içinde elindeki kına baktı. Geriye bir tek tüfek kaldı. Fitzgerald bunu da alıp hemen dolu olup olmadığını kontrol etti. "Kusura bakma, Glass. Artık buna pek ihtiyacın olmayacak."

Bridger afallamıştı. "Onu malzemeleri olmadan burada bırakamayız."

Kurt poslu adam bir an için ona baktı, sonra ormanda gözden kayboldu.

Bridger elindeki bıçağa baktı. Dosdoğru suratına bakan, gözleri bir körüğün altından parıldarmış gibi gözüken Glass'e baktı. Paralize olmuş gibi hissediyordu. İçinde bir duygu karmaşası kopuyor, ne yapacağını anlamaya çalışıyordu ki tek bir his aniden diğer hisleri bastırarak öne çıktı: Korkuyordu.

Çocuk arkasını döndüğü gibi ormana koştu.

VII

2 Eylül 1823 - Sabah

Günışığı vardı. Glass hareket etmeden bu kadarını anlayabiliyordu ama bunun haricinde zaman kavramını yitirmişti. Önceki gün yığıldığı yerde yatıyordu. Öfkesi onu açıklık alanın kenarına götürmüştü ama yüksek ateşi onu oracıkta durdurmuştu.

Boz ayı Glass'i dıştan kazımıştı ama yüksek ateş de onu içinden kazıyordu. Glass, âdeta içi boşalmış gibi hissediyordu. Kontrolsüzce titriyor, bir ateşten yayılan ılıklığı arıyordu. Kamp alanına bakınca ateş çukurlarındaki yanıklardan geriye kalanlardan duman tütmediğini gördü. Ateş de yoktu, ılıklık da.

Kendisini en azından, lime lime olmuş battaniyesine kadar sürükleyip sürükleyemeyeceğini düşündü ve hareket etmek için çaba sarf etti. Gücünü toplayınca bedeninin verdiği tepki, uçsuz bucaksız bir uçurumda duyulan cılız bir yankı gibiydi. Hareket edişi, göğsünün derinliklerindeki bir şeyi tahriş etmişti. Öksüreceğini hissedip bunu engelleyebilmek için karın kaslarını sıktı. Kasları sayısız eski mücadele yüzünden hamdı ve sarf ettiği güce rağmen, öksürük bedeninden çıkıverdi. Glass, âdeta derinlere saplanmış bir balık kancası bedeninden çıkarılıyormuş gibi, acı içinde suratını buruşturdu. Sanki iç organları küçük boğazından sökülüp çıkartılıyordu. Öksürüğün yarattığı acı dinince tekrar battaniyeye odaklandı. *Kendimi sıcak tutmalıyım.* Tüm gücünü kullanarak başını kaldırdı. Battaniye altı metre ötede duruyordu. Yana dönüp karnının üstüne çöktü ve sol kolunu bedeninin ön tarafına getirdi. Glass sol bacağını kıvırdı, sonra da kendisini itmek için düzleştirdi. Sağlam koluyla sağlam bacağı

arasında, kendisini açıklık alanda yarı itip, yarı sürükledi. O altı metre ona yirmi mil gibi gelmiş ve dinlenmek için üç kere durmuştu. İçine çektiği her nefes boğazında bir hırıltı oluşturuyor ve yarıklarla kaplı sırtında sersemletici bir sızlama hissediyordu. Battaniyeye ulaşabileceği mesafeye gelince uzanıp onu kaptı. Omuzlarına çekip Hudson Bay yününün ağır ılıklığını kucakladı. Sonra da bayıldı.

Uzun sabah boyunca, Glass'in bedeni yaralarının enfeksiyonuna karşı bir savaş verdi. Bilinci sürekli olarak gidip geliyor, bu iki hâl arasında bir kafa karışıklığı yaşıyor; etrafında neler olduğunu bir kitabın tesadüfi sayfalarıymış ama onları bir arada tutan öykü süreklilikten yoksunmuş gibi hissediyodu.

Bilinci yerine geldiğinde uyumak için, acıdan biraz olsun kurtulabilmek için müthiş bir istek duyuyordu. Ancak, her uyku arası benliğini saran bir işaret gibiydi: bir daha asla uyanmayabileceğine dair bir dehşet hissi. *Ölmek böyle bir şey mi?*

Glass, ne kadar süre orada öylece yattığını bilemiyordu ki yanına bir yılan geldi. Dehşet ve şaşkınlık karışımı bir ifadeyle yılanın sakince ormandan çıkıp açıklık alana girişini izledi. Hayvan bir an için tereddüt etti; açıklık alanın boş zemininde duraksadı, dilini çıkartarak havayı sınadı. Ama bu yaratık doğası gereği bir avcıydı ve avının peşinden gitme konusunda kendinden gayet emindi. Yılan tekrar hareket etmeye başladı; sürüngenlere has ağır hareketi bir anda şaşılacak bir hıza ulaştı. Dosdoğru Glass'e yöneldi.

Glass yana yuvarlanmak istedi ama yılanın hareket edişinde önlenemez bir özellik vardı. Yılanın yanında hiç kıpırdamadan durması gerektiğine ilişkin bir tavsiyeyi hatırladı. Donakaldı ama bunun nedeni hem hipnotize olmuş olması hem de hareket etmeme kararıydı. Yılan suratına otuz santim kadar yaklaştı ve durdu. Glass, sürüngenin gözlerini kırpmadan ona bakışını taklit etmeye çalıştı. Ama onun dengi değildi. Yılanın kapkara gözleri veba gibi amansızdı. Glass büyülenmiş bir hâlde, yılanın kendi etrafında ağır ağır kıvrılışını, tüm bedenini sadece saldırmak üzere öne atmak için hazırlayışını izledi. Dili ağzına girip çıktı, durumu sınadı, denedi. Kıvrımlarının arasından, kuyruğu öne ve geriye doğru bir çıngırak gibi titredi;

ölümden önceki kısacık anlara işaret eden bir metronom gibi sallandı.

İlk saldırı öylesine hızlı bir biçimde geldi ki Glass'in geri çekilecek vakti bile olmadı. Çıngıraklı yılanın kafası zehir damlatan keskin dişlerini göstererek öne fırladığında dehşet içinde yılana baktı. Dişler Glass'in kolunun ön tarafına geçti. Zehir bedenine yayılırken Glass acı içinde haykırdı. Kolunu salladı ama dişler bedeninden ayrılmadı; yılanın bedeni Glass'in koluyla birlikte havada sallandı. En sonunda, yılan yere indi ve uzun bedeni Glass'in gövdesiyle yan yana durdu. Glass yana yuvarlanmaya fırsat bulamadan yılan kıvrımlarını açtı ve yine saldırdı. Glass bu sefer çığlık atamadı. Sürüngen sivri dişlerini boğazına geçirmişti.

Glass gözlerini açtı. Güneş tam tepesindeydi, açıklık alanın zeminine ışık yansıtabileceği tek açıdaydı. Işıktan korunmak için hızla yana döndü. Üç metre kadar ötede, iki metrelik bir çıngıraklı yılan sere serpe yatıyordu. Bir saat önce, bir pamuk kuyruklu tavşan yutmuştu. Tavşan yılanın sindirim borusunda ağır ağır ilerlerken yılanın bedeninde kocaman bir şişkinlik oluşuyordu. Glass panik içinde koluna baktı. Diş izi yoktu. İhtiyatla boynunu elledi ve dişlerini orasına geçirmiş bir yılanla karşılaşacağını sandı. Ama hiçbir şey yoktu. Yılanın ya da yılan ısırıklarının dehşetli bir kabusun ürünü olduğunu anlayınca derin bir oh çekti. Hareketsiz , yatan ve avını sindirmeye çalışan yılana tekrar baktı.

Elini boğazından suratına götürdü. Çok miktarda ter döktüğünden suratının kalm ve tuzlu bir nemle kaplı olduğunu hissetti ama teni soğuktu. Ateşi düşmüştü. *Su!* Bedeni ona su içmesi için âdeta yakarıyordu. Kendisini sürükleyerek pınara doğru gitti. Paramparça boğazı hâlâ ufak ufak yudumlar almasına izin veriyordu. Bu bile canını yakıyordu ama buz gibi su ona tonik gibi gelmiş, onu içten yenileyip temizlemişti.

Hugh Glass'in müthiş hayatı, Philadelphia'da yaşayan İngiliz bir tuğla duvar ustası olan William Glass'le Victoria Glass'in ilk oğulları olarak başladı. Philadelphia yüzyılın sonlarında öylesine hızla gelişiyordu ki inşaatçılar iş bulmakta hiç zorlanmıyorlardı. William Glass asla

varlıklı olmadı ama beş çocuğunu gayet güzel yetiştirdi. Bir tuğla ustasının gözüyle William, çocuklarına karşı olan sorumluluğunu temel atmak gibi görüyordu. Çocuklarının resmî eğitimlerini karşılayabilmesini de hayatının ne büyük başarısı olarak kabul ediyordu.

Hugh üstün bir akademik başarı sergileyince William onu hukuk alanında bir kariyer yapması için teşvik etti. Ancak Hugh'nun, avukatların beyaz peruklarına ve küflü kitaplarına karşı hiçbir ilgisi yoktu. Coğrafyaya karşıysa büyük bir tutku besliyordu. Rawsthorne & Oğulları Nakliyat Şirketinin, Glass ailesinin evinin bulunduğu sokakta bir ofisi vardı. Binalarının girişinde, Philadelphia'daki birkaç dünya küresinden biri olan kocaman bir küre sergiliyorlardı. Hugh her gün okuldan eve dönerken ofisin önünde durur, küreyi kendi etrafında döndürür ve parmakları, dünyanın okyanuslarını ve dağlarını keşfe çıkardı. Ofisin duvarları zamanın önemli nakliyat rotalarını gösteren renkli haritalarla kaplıydı. Kürenin üstündeki incecik çizgiler okyanusları gösteriyor Philadelphia'yı, dünyanın önemli limanlarıyla birleştiriyordu. Hugh, bu incecik çizgilerin sonunda bulunan yerleri ve insanları hayal etmekten hoşlanırdı: Boston'dan Barselona'ya, Bizans'tan Cathay'ye kadar.

Dizginleri biraz da oğluna vermek isteyen William, Hugh'yu haritacılık alanında bir kariyer yapmaya teşvik etti. Ama Hugh'ya göre bunlar, fazla pasif olan harita çizimlerinden ibaretti. Hugh'nun ilgisinin kaynağı yerlerin soyut temsillerinde değil, daha ziyade yerlerin kendilerinde ve her şeyden öte de *terra incognita* olarak belirlenmiş engin alanlarda yatıyordu. Zamanın haritacıları bu bilinmeyen alanları en korkunç ve dehşet verici canavar resimleriyle donatıyorlardı. Hugh bu tür yaratıkların gerçekten var mı yoksa haritacıların hayal ürünleri mi olduğunu merak ediyordu. Babasına sorduğunda ona, "Kimse bilmiyor," diye yanıt vermişti. Babanın niyeti onu korkutup daha pratik uğraşlara itmekti. Ama bu taktiği başarılı olmadı. Hugh on üç yaşında, bir gemi kaptanı olmak istediğini söyledi.

1802'de, Hugh on altı yaşına bastı ve William, oğlunun denize kaçacağından korkarak isteklerine boyun eğdi. William, bir Rawsthorne & Oğulları firkateyninin Flaman kaptanını tanıyordu ve Hugh'nun bir

kamarot olarak işe alınıp alınmayacağını sordu. Jozias van Aartzen isimli kaptanın çocuğu yoktu. Hugh'nun sorumluluğunu büyük bir ciddiyetle üstlendi ve on sene boyunca ona, denizle ilgili her türlü bilgiyi öğretti. Kaptan 1812'de öldüğünde Hugh, birinci kaptan pozisyonuna yükselmişti.

1812 Savaşı, Rawsthorne & Oğullarının Büyük Britanya'yla arasındaki geleneksel ticareti durdurdu. Şirket büyük bir hızla tehlikeli ama kazançlı bir işe el attı: abluka yarıcılığı. Hugh savaş yıllarını, hızlı fırkateyniyle Karayipler ve savaş hâlindeki Amerikan limanları arasında rom ve şeker taşırken Britanya savaş gemilerinden kaçarak geçirdi. 1815'te savaş sona erdiğinde Rawsthorne & Oğulları Karayipler işine devam etti ve Hugh, ufak bir yük gemisinin kaptanı oldu.

Hugh Glass ona öğretmenlik yapan kaptanın on dokuz yaşındaki yeğeni Elizabeth van Aartzen'la tanıştığında henüz otuz birine basmıştı. Rawsthorne & Oğulları, dans ve Küba romuyla bir 4 Temmuz kutlamasına sponsor olmuştu. Dans, konuşmaya pek olanak tanımasa da dönüp dururken düzinelerce kısa ama heyecan verici kaçamak bakış imkan sağladı. Glass; Elizabeth'in eşsiz, kendinden emin ve ona meydan okuyan bir özelliği olduğunu sezdi. Ona tamamıyla kapıldığını hissetti.

Ertesi gün onu aradı, sonra da Philadelphia'da her demir attığında aramaya devam etti. Elizabeth, seyahat etmiş ve eğitimli bir kızdı; farklı milletlerden ve uzak yerlerden rahatlıkla söz edebiliyordu. Kısa sözcüklerden oluşan bir dilde konuşabiliyorlar, birbirlerinin düşüncelerini tamamlıyorlardı. Birbirlerinin anlattığı öykülere kolaylıkla gülüyorlardı. Glass, sabah güneşinin pırıltısında onun gözlerini ve ay ışığında yelken açtığında beyaz tenini hatırladıkça Philadelphia'dan ayrı geçirdiği zaman işkenceye dönüştü.

1818'in parlak bir mayıs gününde, Glass, üniformasının göğüs cebinde minnacık bir kadife keseyle birlikte Philadelphia'ya döndü. Kesenin içinde narin bir altın zincire takılmış, ışıl ışıl bir inci vardı. Bunu Elizabeth'e verdi ve evlenme teklif etti. Yazın evlenmeyi planladılar.

Glass bir hafta sonra Küba'ya gitti. Havana limanında, yüz varil

romun teslimatıyla ilgili saçma sapan bir tartışmanın çözümlenmesini beklerken buldu kendini. Havana'da bir ay geçirdikten sonra, bir Rawsthorne & Oğulları gemisi daha geldi. Annesinden, babasının ölümünü haber veren bir mektup gelmişti. Annesi ondan, derhâl Philadelphia'ya dönmesini istiyordu.

Hugh romla ilgili anlaşmazlığın çözümlenmesinin aylar sürebileceğini biliyordu. Bu süre içinde Philadelphia'ya geri dönebilir, babasının mülkleriyle ilgili işleri halledebilir, sonra da yine Küba'ya gelebilirdi. Havana'daki yasal işlemler daha çabuk çözümlenecek olursa da birinci kaptanı gemiyi Philadelphia'ya getirebilirdi.

Glass, o hafta Baltimore'a gidecek bir İspanyol tüccar gemisi olan *Bonita Morena*'dan yer ayırttı. Daha sonrandan, İspanyol ticaret gemisinin McHenry Kalesi'ndeki surların ötesine asla geçemeyeceği belli oldu. Glass Philadelphia'yı bir daha göremeyecekti.

Havana'dan gemiyle bir günlük mesafe ötede, ufukta bayraksız bir gemi belirdi. *Bonita Morena*'nın kaptanı kaçmaya çalıştı ama ağır gemisi hızlı korsan filikasıyla yarışamazdı. Filika ticaret gemisinin karşısına kadar gelip misketlerle dolu beş havan topunu ateşledi. Beş tayfası güvertede anında ölen kaptan, yelkenleri indirdi.

Kaptan teslim oluşunun işleri düzelteceğini sanmıştı. Ama yanılmıştı. Yirmikorsan *Bonita Morena*'ya çıktı. Altın dişli ve altın kolyeli bir melez olan liderleri, hâlâ kış güvertesinde resmî bir ciddiyetle dikilen kaptanlarına yaklaştı.

Melez adam belindeki piştovu çıkardı ve kaptanı sıfır mesafeden vurdu. Tayfa ve yolcular şok içinde kaderlerini beklediler. Hugh Glass de onların arasında korsanlara ve gemilerine bakıyordu. Adamlar Kreol, Fransızca ve İngilizce karışımı tuhaf bir dil konuşuyorlardı. Glass doğru bir tahminde bulunarak onların Barataryalılar olduğunu düşünmüştü. Bunlar, korsan Jean Lafitte'in giderek büyüyen birliğindeki erleriydi.

Jean Lafitte, 1812 Savaşı'ndan seneler önce Karayipler'i istila etmişti. Amerikalılar ona pek de önem vermiyorlardı, çünkü onların asıl hedefi İngilizlerdi. 1814 senesinde Lafitte, İngiltere'ye karşı hissettiği nefret için onaylanmış bir yol keşfetti. Tümgeneral Sör Edward Pa-

kenham ve altı bin Waterloo gazisi New Orleans'ı kuşattı. Amerikan ordusunun başında olan General Andrew Jackson kendisini, beşe karşı bir pozisyonunda buldu. Lafitte, Barataryalıların hizmetini teklif edince Jackson ondan referans göstermesini istemedi. Lafitte ve adamları New Orleans Savaşı'nda kahramanca savaştılar. Amerikan zaferi etkin bir biçimde yaklaşırken Jackson, Lafitte'in daha önceki suçlarını affetti ve Başkan Madison hemen onay verdi.

Lafitte'in seçtiği mesleği bırakmak gibi bir niyeti yoktu ama egemen sponsorluğun değerini öğrenmişti. Meksika, İspanya'yla savaştaydı. Lafitte, Galveston Adası'nda Campeche ismini verdiği bir yerleşim bölgesi kurdu ve hizmetlerini Mexico City'ye sundu. Meksikalılar Lafitte'i ve ufak donanmasını destekleyerek tüm İspanyol gemilerine saldırmasına resmî onay verdiler. Lafitte de buna karşılık olarak yağmacılık işini resmî yollardan yürütmeye başladı.

Bu anlaşmanın acı gerçekliği, Hugh Glass'in gözlerinin önünden geçiyordu. İki tayfa ölümcül yara alan kaptanın yardımına koşmak için öne çıkınca onlar da vurulmuştu .Aralarında yaşlı bir dulun da bulunduğu üç kadın yolcu, onları tepeden tırnağa süzen korsanlar tarafından bir filikayla diğer gemiye taşındı. Bir grup korsan yükleri kontrol etmek için aşağı güvertelere inerken bir diğer grup da tayfayı ve yolcuları sistematik bir biçimde denetlemeye koyuldu. İki yaşlıca adam ve obez bir bankacı, her şeyleri alınıp denize atıldı.

Melez adam İspanyolcanın yanı sıra Fransızca da biliyordu. Yakalanan tayfanın karşısına geçip seçeneklerini anlatmaya koyuldu. İspanya'yı tanımamaya razı gelen herkes Jean Lafitte'in hizmetine geçebilirdi. Buna razı gelmeyenler de kendi kaptanlarına katılabilirdi. Geri kalan bir düzine kadar denizci Lafitte'i seçti. Adamların yarısı filikaya götürüldü, diğer yarısı da *Bonita Morena*'daki korsan grubuna katılması için orada bırakıldı.

Glass neredeyse hiç İspanyolca bilmediği hâlde, melezin ültimatomunun esas anlamını anlamıştı. Melez ona elinde piştovuyla yaklaşınca Glass kendisini işaret edip Fransızca tek bir sözcük söyledi: "*Marin.*"

Yani, *denizci.*

Melez onu sessizce, dikkatle süzdü. Dudakları alaycı bir gülümsemeyle kıvrıldı. *"A bon? Okay monsieur le marin, hissez le foc,"* dedi. *Flok yelkeni kaldır bakalım.*

Glass çaresizlik içinde çat pat bildiği Fransızcayı hatırlamaya çalıştı. *Hissez le foc* sözcüklerinin ne anlama geldiğine dair en ufak bir fikri yoktu. Ama bu bağlamda, melezin sınavını geçmenin ne kadar önemli olduğunu da gayet iyi anlamıştı. Bu meydan okumanın denizciliğini ispat etmesiyle ilgili olduğunu varsayarak kendinden emin adımlarla geminin pruvasına gitti, geminin rüzgâr almasını sağlayacak flok halatını aldı.

"Bien fait, monsieur le marin," dedi melez. 1819 senesinin Ağustos ayıydı.

Hugh Glass bir korsan olmuştu.

Glass bir kez daha Fitzgerald'la Bridger'ın kaçıp ormandan geçtiği açıklığa baktı. Ne yaptıklarını düşününce çenesini sıktı ve içinden fena hâlde peşlerinden gitmek geçti. Ama bu sefer, bedeninin ne denli güçsüz düştüğünü de hissetti. Ayının saldırısından beri ilk kez zihni açıktı. Zihin açıklığıyla birlikte, içinde bulunduğu durumu düşününce de paniğe kapılıyordu. Glass son derece büyük bir tereddütle yaralarını incelemeye koyuldu. Sol elini kullanarak kafa derisinin kenarlarını takip etti. Pınarın birikmiş suyunda suratını bulanık bir biçimde görmüştü ve ayının kafa derisini neredeyse yüzdüğünü anlamıştı. Asla kendi görüntüsünü beğenen bir adam olmamış, o anki hâline bakınca görüntüsü de çarpıcı gelmemişti. Hayatta kalacak olursa yara izlerinin ona bir tür itibar kazandırabileceğini düşündü.

Onu asıl endişelendiren şey boğazıydı. Pınarın suyundaki aksi haricinde boğazındaki yarayı göremediğinden, sadece parmaklarıyla yarayı yoklamakla yetinebiliyordu. Bridger'ın sürdüğü lapa önceki gün yerde süründüğünde düşmüştü. Glass dikişleri elledi ve Yüzbaşı Henry'nin temel cerrahi bilgilerine minnet duydu. Yüzbaşının saldırıdan kısa bir süre sonra dikişleri attığını hayal meyal hatırlıyordu ama ayrıntılar ve neyi ne zaman yaptığı belirsizdi.

Başını aşağı çevirince pençe izlerinin omzundan boğazına kadar

ilerlediğini fark etti. Boz ayı göğüs ve kolunun üst tarafındaki kasları derinden oymuştu. Bridger'ın çam reçinesi yaraları iyileştirmişti. Yaralar daha iyi gözüküyordu ama keskin bir kas ağrısı sağ kolunu kaldırmasını engelliyordu. Çam reçinesini görünce aklına Bridger geldi. Çocuğun yaralarını temizleyip iyileştirdiğini hatırladı. Yine de esas olarak zihnine saplanan şey, Bridger'ın ona bakmış olması değildi. Bunun yerine, onun açıklık alanın kenarından geriye doğru bakışını ve elinde, çaldığı bıçağı tutuşunu hatırlıyordu.

Glass yılana baktı. *Tanrı'm, bıçağımı geri alabilmek için neler yapmazdım*, diye düşündü. Çıngıraklı yılan harekete geçecekti. Fitzgerald ve Bridger'la ilgili düşünceleri aklından çıkarmaya çalıştı. *Şimdi değil.*

Glass sağ bacağına, Bridger'ın reçinesinin bacağının üst kısmındaki delik yaralarını kapladığı yere baktı. Bu yaralar da daha iyi gözüküyordu. Dikkatle bacağını düzleştirdi. Bacağı bir cesedinki kadar sertti. Azıcık yana dönerek ağırlığını bacağına verip yere iterek ne kadar gücü olduğunu denedi. Yaralardan müthiş bir acı yayıldığını hissetti. Belli ki bacağı henüz ağırlık taşıyabilecek durumda değildi.

Son olarak Glass, sol elini kullanarak sırtındaki derin yarıkları inceledi. Sırtında gezinen parmakları birbirine paralel konumda olan beş yara keşfetmişti. Çam reçinesi, dikiş ve yara kabuğunun oluşturduğu yapış yapış şeyi elledi. Eline bakınca taze kan da gördü. Yarıklar kalçasından başlıyor, sırtına doğru uzandıkça derinleşiyordu. Yaraların en derini omuz kürekleri arasında, ellerinin yetişmediği yerdeydi.

Kendisini kontrol etmeyi bitiren Glass, birkaç tatsız sonuca vardı: Savunmasızdı. Kızılderililer veya hayvanlar onu keşfettikleri anda, hiçbir şekilde direnemezdi. Açıklık alanda kalması mümkün değildi. Kaç gündür kampta olduğundan emin değildi ama gizli pınarın bölgedeki Kızılderililer tarafından bilindiğinin farkındaydı. Glass neden önceki gün kimsenin onu keşfetmemiş olduğunu bilemiyordu ama şansının daha fazla aynı şekilde devam etmeyeceğine emindi.

Kızılderili tehlikesine rağmen Glass, Grand'in yanından ayrılmayı da istemiyordu. Grand; bilinen bir su, yiyecek ve yön kaynağıydı. Ama çok önemli bir soru çıkıyordu ortaya: Nehirden aşağı mı gidecekti,

yukarı doğru mu? Glass, ona ihanet edenlerin hemen peşine düşmek istemesine rağmen, bunu yapmanın aptallık olacağını biliyordu. Düşman topraklarında, silahsız ve tek başınaydı. Yüksek ateşten ve açlıktan güçsüz düşmüştü. Yürüyemiyordu

Geçici bile olsa geri çekilmek düşüncesi ona acı veriyordu ama Glass, gerçek bir seçeneği olmadığını biliyordu. Bir ticaret merkezi olan Brazeau Kalesi, Beyaz Nehir ve Missouri kesişiminin 350 mil aşağısındaydı. Oraya varmayı başarabilirse yiyecek ve gerekli şeyleri temin eder ve düzgün bir biçimde hedefinin peşinden giderdi.

Üç yüz elli mil. İyi hava koşullarında ve sağlıklı bir adam, o mesafeyi iki haftada kat edebilirdi. *Bir günde ne kadar sürünebilirim?* Hiçbir fikri yoktu ama tek bir yerde kalmaya da niyetli değildi. Kolu ve bacağı enfeksiyon kapmış gibi değildi ve Glass, ikisinin de zamanla iyileşebileceğini umuyordu. Bedenini bir koltuk değneğiniyle taşıyabilene dek sürünecekti. Her gün sadece üç mil bile gitse bunu yapacaktı. O üç milin önünde olmasındansa geride kalması çok daha iyiydi. Hem hareket ederse, yiyecek bulma şansını da arttırmış olurdu.

Melez adam ve tutsak ettiği İspanyol gemisi, Galveton Körfezi'ne ve Lafitte'in Campeche'teki korsan kolonisine gitmek üzere batıya yelken açtı. New Orleans'ın yüz mil güneyinde bir başka İspanyol ticaret gemisine saldırdılar; avlarını, *Bonita Morena*'nın İspanyol bayrağını direğe çekerek top menziline kadar getirmeyi başardılar. Bu en yeni kurban, *Castellana*'nın güvertesinde korsanları, bir kez daha vahşi triyajlarına başladılar. Bu sefer vakit daha önemliydi, çünkü top ateşi Castellana'nın su seviyesinin altında gövdesini yarmıştı. Gemi batıyordu.

Korsanların şansı yaver gitmişti. *Castellana*, Seville'den New Orleans'a hafif silahlardan oluşan bir yük taşıyordu. Silahları gemi batmadan çıkarabilirlerse epeyi yüklü bir kar elde edebilirlerdi. Lafitte de buna çok memnun olurdu.

Teksas eyaletine yerleşim, aslında 1819 senesinde başlamıştı ve Jean Lafitte'in Galveston Adası'ndaki korsan yerleşim bölgesi, canla başla çalışıp orayı kaynakla donatıyordu. Rio Grande'den Sabine'e

kadar kasabalar mantar gibi büyüyordu ve hepsinin kaynağa ihtiyacı vardı. Lafitte'in ihtiyaç duyduğu şeyleri temin etme yöntemi, aracıları bu işe dâhil etmiyordu. Hatta onları tamamıyla devre dışı bırakıyordu. Daha geleneksel tüccarlar üstünde sağladığı bu rekabetçi avantajla Campeche gelişiyor; her türlü kaçakçıyı, köle tüccarını, sabıkalıyı ve yasa dışı ticaret yapabilmek için elverişli bir ortam arayan herkesi bir mıknatıs gibi çekiyordu. Teksas'ın bu muğlak konumu, Campeche korsanlarının dış güçlerin müdahalelerinden kaçınmasını sağlamıştı. Meksika, İspanyol gemilerine yapılan saldırılardan faydalanıyordu,;İspanya'ysa onlara meydan okuyamayacak kadar güçsüzdü. Bir süreliğine, ABD başını diğer tarafa çevirmeye razı oldu. Ne de olsa Lafitte, Amerikan gemilerine dokunmuyordu ve New Orleans Savaşı'nın ek kahramanlarından biriydi.

Hugh Glass, fiziksel olarak zincire vurulmuş olmasa da kendisini Jean Lafitte'in suç örgütünde tamamıyla bir tutsak gibi hissediyordu. Gemideyken herhangi bir başkaldırı ölümüne sebep olurdu. İspanyol ticaret gemilerine yapılan çeşitli saldırılara katılmış olması, korsanların bakış açısından onun muhalif olduğu şüphesine yer vermiyordu. Glass kendi elleriyle kan dökmemeyi beceriyordu; diğer davranışlarını da gereklilik ilkesine dayanarak meşru gösteriyordu.

Dahası, Glass'in Campeche kıyısında geçirdiği zaman da ona kaçmak için makul fırsatlar sunmuyordu. Lafitte adadaki tek yüksek güçtü. Teksas ana karasının körfezi boyunca orada yaşayan yerleşimciler, yamyamlıklarıyla nam salmış Karankawa Kızılderilileriydi. Karankawa bölgesinin ötesinde, Tonkawalar, Komançeler, Kiowalar ve Osagelar vardı. Bu kabilelerin hiçbiri beyazlara karşı barışçıl bir tutum içerisinde değildi, onları yemeye o kadar meyilli değillerdi. Medeniyetin dört bir yana saçılmış ufak bölgelerinde hâlâ büyük sayıda İspanyol vardı ve bunlar kıyıya çıkacak her korsanı asmaya hazırdı. Meksikalı çeteler ve Teksaslı yasa dışı kanun infazcıları da bu ana kara karışımına son bir tuz biber oluyorlardı.

Nihayetinde medeni dünyanın, gelişmekte olan bir korsan eyaletine göz yumma istekliliğinin de sınırları vardı. En önemlisi, ABD İspanya'yla ilişkilerini iyileştirmeye karar vermişti.İspanyol gemi-

lerinin sürekli olarak taciz edilişi ve bunun genellikle ABD deniz sahasında yapılıyor oluşması, bu diplomatik girişime köstek oluyordu. 1820 senesinin Kasım ayında, Başkan Madison; Deniz Yüzbaşı Larry Kearney'yi, *USS Enterprise*'ı ve Amerikan savaş gemilerinden oluşan bir filoyu Campeche'ye yolladı. Yüzbaşı Kearney, Lafitte'e kısa ve öz bir seçenek sundu: Ya adayı terk edecekti ya da havaya uçurulup paramparça edileceklerdi.

Jean Lafitte azılı bir korsan olabilirdi ama aynı zamanda bir pragmatistti. Gemilerini taşıyabilecekleri kadar yağma malla doldurdu, Campeche'yi ateşe verdi ve korsan filosuyla birlikte tarihte bir daha görülmemek üzere denize açıldı.

Hugh Glass o kasım gecesi Campeche'nin kargaşa içindeki sokaklarında durdu ve geleceğinin alacağı yönle ilgili ani bir karar verdi. Adadan kaçan korsan çetesine katılmak gibi bir niyeti yoktu. Glass, bir zamanlar özgürlükle aynı anlama gelen ama o sırada ufak gemilerin sınır ölçülerinden başka bir şey ifade etmeyen denize bakmaya gelmişti. Yeni bir yönde yol almaya karar verdi.

Alevlerin kırmızı parıltısı Campeche'nin son gecesini kıyamet sonrasını aratmayacak görkemli bir manzaraya büründürmüştü. Adamlar etrafa saçılmış binaların arasında koşuşturuyor, değerli olduğunu düşündükleri her şeyi alıyorlardı. Adada her zaman bol olan içkiler, geride kimse kalmayacağı için özellikle su gibi akıyordu. Yağma mallarla ilgili anlaşmazlıklar, silah ateşiyle derhâl halledildiyor; kasabayı ufak silahların kesik patlamalarıyla dolduruyordu. Amerikan filosunun kasabayı yerle bir edeceğine dair çılgınca söylentiler yayılmıştı. İnsanlar vahşice, istenmeyen yolculara kılıç ve piştovlarla karşılık veren tayfaya rağmen gemilere doluşmaya çalışıyorlardı.

Glass nereye gideceğini düşünürken Alexander Greenstock isimli bir adamla karşılaştı. Glass gibi, Greenstock da bir mahkûmdu ve gemisi korsanların eline geçtiğinde onları etkileyip korsanlardan biri olmak zorunda kalmıştı. Glass onunla birlikte Körfez'deki yakın tarihli bir yağmalama işinde birlikte çalışmıştı. "Güney Kıyısı'nda bulunan hafif bir kayık biliyorum," dedi Greenstock. "Onu ana karaya götüreceğim." Diğer çelişkili seçenekler arasında, ana karadaki riskler

daha iyi gibiydi. Glass ve Greenstock kalabalığı yara yara kasabada ilerlediler. Karşılarındaki daracık sokakta, varil ve sandıklarla yüklü bir at arabasının tepesinde üç silahlı adam duruyordu. Adamlardan biri atı kamçılarken diğer ikisi de ganimetlerinin başına dikilmiş, bunları koruyorlardı. Araba bir taşa çarpınca sandıklardan biri büyük bir gümbürtüyle yere yuvarlandı. Adamlar gemilerini yakalama telaşıyla buna aldırış etmediler. Sandığın üstünde "Kutztown, Pennsylvania" yazıyordu. İçinde de Joseph Anstadt'ın silah dükkânından gelen yeni yapım tüfekler duruyordu. Glass ve Greenstock birer tüfek alırken şanslarına inanamadılar. Küle dönmemiş birkaç binada işe yarar bir şeyler aradılar ve en sonunda biraz mermi, barut ve birkaç da satabilecekleri incik boncuk buldular.

Adanın doğu ucuna kürek çekmeleri ve Galveston Körfezi'ni geçmeleri gecenin büyük bir kısmını aldı. Sulara, yanan koloninin titrek ışığı yansıyor; tüm körfeze alev alev bir görünüm bahşediyordu. Amerikan filosunun kocaman yandaş bayraklarını ve Lafitte'in kaçan gemilerini açıkça görebiliyorlardı. Ana karadan yüz metre açığa geldiklerinde adada müthiş bir patlama oldu. Glass ve Greenstock arkalarına bakınca Jean Lafitte'in malikânesi ve cephaneliği olan Maison Rouge'dan mantar gibi alevlerin fışkırdığını gördüler. Körfezin son birkaç metresini de kürek çekerek aştılar ve sığ sulara atladılar. Glass kıyıya çıktı, denizi sonsuza dek geride bıraktı.

Herhangi bir planı veya varacak hedefi olmayan iki adam, ağır ağır Teksas kıyısında ilerlemeye başladılar. Rotalarını bulmayı istedikleri şeylere göre değil, daha ziyade kaçınmak istedikleri şeylere göre belirlediler. Sürekli olarak Karankawalarla karşılaşacaklarından endişe ediyorlardı. Sahilde kendilerini açıkta hissediyorlardı ama kalın şeker kamışı ormanları ve bataklıklı nehir kolları iç karaya doğru ilerlemelerini engelliyor. İspanyol birlikleri ve Amerikan filosu da onları kaygılandırıyordu. Yedi gün boyunca yürüdükten sonra, uzakta ufak bir Nacogdoches karakolu gördüler. Campeche'ye yapılan Amerikan baskını hiç şüphesiz her yere yayılmıştı. Yerli halkın, Galveston yönünden gelen herkesi kaçak bir korsan olarak değerlendireceğini ve gördüğü anda asacağını düşündüler. Glass

Nacogdoches'in, San Fernando de Bexar İspanyol yerleşim bölgesinin başlangıcı olduğunu biliyordu. Köyü es geçip iç karaya yönelmeye karar verdiler. Sahilden uzaklaşarak Campeche'deki olaylara daha az maruz kalacaklarını umdular. Ancak yanılıyorlardı. Altı gün sonra San Fernando de Bexar'a vardılar ve derhâl İspanyollar tarafından tutuklandılar. Bir hafta boyunca minnacık bir hücrede tutulduktan sonra, sulh yargıcının huzuruna çıkarıldılar. Juan Palacio del Valle Lersundi, yerel sulh hâkimiydi.

Sulh hâkimi Palacio onları dikkatle süzdü. Kendisi de hayal kırıklığına uğramış bir askerdi; bir istilaci olmak istemiş, ancak kendisini İspanya'nın kaybedeceğini bildiği bir savaşın sınırındaki tozlu ve durgun bir su birikintisinin yöneticisi olarak bulmuştu. Yargıç Palacio karşısındaki iki adama bakarken en güvenli yolun asılmalarını emretmek olduğunu biliyordu. Yanlarında bir tek tüfekleri ve üstlerindeki giysilerle sahilden gelmiş bu iki adamın korsan veya casus olduklarını düşünmüştü ama her ikisi de İspanyol gemilerinde yolculuk ederken Lafitte tarafından tutsak alındıklarını iddia etmişti.

Ama Yargıç Palacio insan asacak bir ruh hâlinde değildi. Bir önceki hafta, genç bir İspanyol askerini nöbetteyken uyuyakaldığı için ölüme mahkûm etmişti ve bu suç için bu cezanın verilmesi aslında yasaktı. Askerin idamı son derece canını sıkmıştı ve önceki haftanın büyük bir kısmını kasabanın rahibine günah çıkartarak geçirmişti. İki mahkûma bakıp öykülerini dinledi. Gerçek neydi? Anlattıklarından nasıl emin olabilirdi ve bunu bilmeden hayatlarını hangi yetkiyle alabilirdi?

Yargıç Palacio, Glass ve Greenstock'a bir anlaşma önerdi. San Fernando de Bexar'dan bir şartla ayrılabilirlerdi: Kuzeye gideceklerdi. Güneye giderlerse diğer İspanyol birliklerinin onları yakalayacağından endişe ediyordu. İhtiyacı olan son şey, korsanları affettiği için bir azar işitmekti.

İki adam Teksas hakkında çok az şey biliyorlardı ama Glass kendini birden coşkuya kapılmış, karanın iç tarafına pusulasız atılacakmış gibi hissetti.

Böylece, kuzeye ve doğuya doğru gitmeye başladılar ve bir noktada

muhteşem Mississippi'yle karşılaşmayı umdular. Bin milden fazla yol kat ettikten sonra, Glass ve Greenstock Teksas'ın açık ovasında hayatta kalmayı başardılar. Aralarında binlerce yabani sığırın da bulunduğu fazlasıyla çok av hayvanı buldular, yani yiyecek bulmak bir sıkıntı değildi. Asıl tehlike, birbiri ardına sıralanmış düşman Kızılderililerin bölgeleriydi. Karankawa bölgesinde başıboş dolanıp sağ kaldıktan sonra Komançeler, Kiowalar, Tonkawalar ve Osagelerle karşılaşmamayı da başardılar.

Ama şansları Arkansas Nehri'nde tükendi. Tam bir buzağı vurmuş, kesmeye hazırlanıyorlardı ki yirmi tane atlı Loup Pawnee ateş sesini duydu ve bir şahin tepesinden paldır küldür yanlarına geldiler. Ağaçsız ovada gizlenebilecekleri hiçbir yer, hatta kayalık bile yoktu. Atları olmadan hiçbir şansları yoktu. Greenstock bir aptallık ederek silahını kaldırıp ateş etti ve onlara saldıran cesur adamlardan biri vurulup atından düştü. Bir saniye sonra kendisi de göğsüne üç ok saplanmış, cansız bir şekilde yerde yatıyordu. Bir ok da Glass'in bacağına saplanmıştı.

Glass, tüfeğini bile havaya kaldırmadı, on dokuz at son sürat üstüne gelirken tek başına büyülenmiş gibi dikildi. En baştaki atın göğsündeki parlak boyayı ve mavi göğe karşı savrulan siyah yelesini gördü, ama kafatasına sertçe inen sopanın yuvarlak taşını neredeyse hissetmemişti.

Glass Pawnee köyünde kendine geldi. Başı zonkluyordu ve yere çakılmış bir direğe boynundan bağlanmıştı. El ve ayak bileklerini bağlamışlardı ama ellerini oynatabiliyordu. Etrafına bir grup çocuk toplanmıştı; Glass gözlerini açtığında heyecanla bir şeyler konuşuyorlardı.

Çok yaşlı, keçeleşmiş diken diken saçlı bir kabile şefi yanına geldi ve hayatında gördüğü birkaç beyaz adamdan biri olan bu yabancıya tepeden baktı. Tekmeleyen Boğa isimli şef, Glass'e anlayamadığı bir şey söyledi ama oradaki Pawneeler bariz bir sevinçle tezahürat etmeye ve ulumaya başladı. Glass köyün ortasındaki kocaman bir dairenin kenarında yatıyordu. Bulanık görüşü netleşmeye başlayıp da, halkanın ortasında dikkatle hazırlanmış, ölü yakmak için kullanılan

odun ateşini görünce Pawneelerin neden o denli coşkulu olduklarını anladı. Yaşlı bir kadın çocuklara seslendi. Çocuklar kaçışırken Pawneeler de tören ateşine hazırlanmak üzere dağıldılar.

Glass, durumunu değerlendirmek için yalnız bırakıldı. Kampın gözlerinin önünde süzülen çift görüntüsü ancak gözlerini kıstığında veya tek gözünü kapattığında birleşiyordu. Bacağına bakınca Pawneelerin oku çıkararak ona iyilik ettiklerini fark etti. Ok derine saplanmamıştı ama kaçmaya çalıştığı takdirde, kesinlikle hızını keserdi. Kısacası, doğru dürüst göremiyordu; koşmak bir yana yürüyecek hâlde de değildi.

Gömleğinin ön cebini yokladı ve zincifre boyasının bulunduğu ufak şişeyi kaybetmediğine sevindi. Zincifre boyası, Campeche'den kaçarken eline geçirebildiği birkaç ticari maldan biriydi. Ne yaptığını kimse görmesin diye yana dönüp şişeyi çıkardı, kapağını açtı ve toza tükürüp parmağıyla karıştırdı. Sonra, boyayı alnından gömleğinin üst kısmına kadar açıkta kalan çıplak teninin tamamına yaydı. Ayrıca, kıvamlı boyadan bolca bir miktarı da avucuna sürmeyi başardı. Ufak şişenin kapağını kapatıp altındaki kumlu toprağa gömdü. En sonunda işini bitirince karnının üstüne yuvarlandı ve suratı gizli kalsın diye başını dirseğinin iç kısmına dayadı.

Adamlar onu almaya gelene dek o şekilde kaldı ve infazı için heyecanla gerçekleştirilen hazırlık seslerini dinledi. Hava kararmıştı ama Pawnee kampının tam ortasındaki kocaman ateş, halkayı aydınlatıyordu.

Glass, yaptığı şeyin sembolik bir son davranış mı olduğundan yoksa bir etki yaratmasını mı umduğundan emin değildi. Birçok vahşinin batıl inançlara sahip olduğunu duymuştu. Her hâlükârda, yaptığı şey son derece etkiliydi ve umduğu gibi hayatını kurtardı.

İki Pawnee savaşçısı ve Şef Tekmeleyen Boğa, onu odun ateşine taşımak için geldiler. Onu yüzüstü görünce bunun bir korku işareti olduğunu sandılar. Tekmeleyen Şef onu direğe bağlayan ipleri çözerken iki savaşçı da onu kaldırmak için omzuna uzandılar. Glass bacağındaki acıya aldırış etmeden birden ayağa fırladı ve şefe, savaşçılara ve oraya toplanmış kabileye döndü. Pawnee kalabalığı şaşkınlıktan ağzı

açık hâlde karşısında duruyordu. Glass'in suratının tamamı derisi yüzülmüş gibi kan kırmızısıydı. Gözlerinin beyazı odun ateşinin ışığını yakalıyor ve bir sonbahar mehtabı gibi parıldıyordu. Kızılderililerin çoğu daha önce hiç beyaz adam görmemişlerdi ve Glass'in uzun sakalı ona şeytani bir hayvan görünümü veriyordu. Glass avucuyla savaşçılardan birine vurunca adamın göğsünde parlak kırmızı bir el izi bıraktı. Kabile bir ağızdan şaşkınlıkla bağırdı.

Uzunca bir süre, hiçbir yerden çıt çıkmadı. Glass Pawnee'ye baktı, donakalmış Pawnee de ona baktı. Taktiğinin işe yaradığına biraz da şaşıran Glass, bir sonraki adımının ne olması gerektiğini düşündü. Kızılderililerden birinin aniden toparlanabileceği düşüncesi paniklemesine neden oldu. Glass bağırmaya başladı ve aklına söyleyecek bir şey gelmeyince İsa Duası'nı okumaya koyuldu:

"Cennet'teki babamız, kutsal adınla başlarım..."

Şef Tekmeleyen Boğa, büyük bir şaşkınlıkla ona baktı. Daha önceden birkaç beyaz adam görmüştü ama bu adam bir tür büyücü veya şeytan olmalıydı. Adamın tuhaf sözleri bir tür büyüyle tüm kabileyi etkisi altına alıyor gibiydi.

Glass devam etti: "Egemenliğin gelsin, gökte olduğu gibi yeryüzünde de Senin istediğin olsun. Amen."

En sonunda, beyaz adam bağırmayı kesti. Bitkin düşmüş bir at gibi nefes nefese karşılarında duruyordu. Şef Tekmeleyen Boğa etrafına bakındı. Halkı, bir şeflerine bir de bu çılgın iblise bakıyordu. Şef kabilesinin onu suçladığını hissedebiliyordu. Başlarına ne getirmişti böyle?

Ağır ağır Glass'e yürüdü ve tam önünde durdu. Şef, boynuna uzanıp ucundan bir çift şahin pençesi sarkan kolyesini çıkardı. Kolyeyi Glass'in boynuna takıp bir yanıt beklermiş gibi iblis adamın gözlerinin içine baktı.

Glass karşısındaki halkaya baktı. Halkanın tam ortasında, odun ateşinin yanında, örülmüş söğüt dallarından yapılmış dört alçak sandalye yan yana dizilmişti. Belli ki bunlar, o törenle yakılırken olanları izlemek için yerleştirilmiş ön sıra sandalyeleriydi. Sendeleyerek sandalyelerden birine gidip oturdu. Şef Tekmeleyen Boğa bir

şey dedi, iki kadın telaşla yiyecek ve su getirmek için uzaklaştı. Sonra, göğsünde kırmızı iz olan savaşçıya bir şey söyledi. Savaşçı koşarak gitti ve Anstadt'ı getirip Glass'in yanında yere koydu.

Glass, neredeyse bir senesini Loup Pawneelerle birlikte Arkansas ve Platte nehirleri arasında kalan bölgede geçirdi. İlk başlardaki suskunluğunu üstünden atınca Şef Tekmeleyen Boğa, beyaz adamı âdeta evlat edindi. Glass, Campeche'den kaçarken vahşi doğada hayatta kalmakla ilgili öğrenemediği her şeyi o sene Pawneelerden öğrendi.

1821'e gelindiğinde ufak gruplar hâlindeki beyaz adamlar, Platte ve Arkansas arasındaki ovalarda belirmeye başlamıştı. O senenin yazında Glass, on kişilik bir Pawnee grubuyla avlanırken bir vagonda iki beyaz adamla karşılaştı. Pawnee arkadaşlarına geride kalmalarını söyleyerek ağır ağır öne ilerledi. Adamlar, Birleşik Devletler Kızılderili İlişkileri Başkomiseri William Clark tarafından yollanmış Federal ajanlardı.

Clark, St. Louis'nin etrafını çevreleyen tüm kabilelerin şeflerini davet etti. Hükümetin iyi niyetini sergilemek için, vagonu hediyelerle donattı: Battaniyeler, dikiş iğneleri, bıçaklar, dökme demir tencereler. Üç hafta sonra Glass, Tekmeleyen Boğa'nın eşliğinde St. Louis'ye geldi.

St. Louis, Glass'i çeken iki gücün hududunda duran bir yerdi. Doğudan; medeni dünyaya, Elizabeth'e ve ailesine, mesleğine ve geçmişine karşı olan bağlarına doğru kuvvetli bir çekim hissediyordu. Batıdansa *terra incognitanın*, bilinmeyen toprakların, eşsiz bir özgürlüğün ve yeni başlangıçların davetkâr çağrısını hissediyordu. Glass, Philadelphia'ya üç mektup yolladı: Elizabeth'e, annesine ve Rawsthorne & Oğullarına. Mississippi Nakliye Şirketinden bir kâtiplik işi buldu ve yanıtları beklemeye koyuldu. Yanıt alması altı aydan uzun sürdü. Mart 1822'nin başlarında, erkek kardeşinden bir mektup geldi. Babalarının toprağa verişilişinden bir ay sonra annelerinin de öldüğünü yazıyordu.

Dahası da vardı: "Sana üzülerek sevgili Elizabeth'in de öldüğünü söylemek görevim. Geçen ocak ayında ateşli bir hastalığa yakalandı ve çok direndiği hâlde kurtulamadı." Glass bir sandalyeye yığıldı.

Suratından kan çekilirken kusacağını hissetti. Mektubu okumaya devam etti: "Umarım onun da annemizin yanına gömüldüğünü bilmek seni bir parça teselli eder. Ayrıca sana olan bağlılığının asla dinmediğini, hepimiz senin öldüğüne inanırken bile değişmediğini bilmen gerek."

20 Mart'ta Glass, Mississippi Nakliye Şirketinin ofisine gelince *Missouri Republican* gazetesinde çıkan bir ilanın etrafına toplanmış bir grup adam gördü. William Ashley bir kürk birliği topluyordu ve birlik, Missouri'nin üst kısmına doğru gidecekti.

Bir hafta sonra, Rawsthorne & Oğullarından bir mektup geldi ve Glass'e, Philadelphia'dan Liverpool rotasında çalışacak bir teknenin kaptanı olması için bir teklifte bulundu. 14 Nisan gecesi, bu teklifi son kere okudu; sonra ateşe atıp alevlerin eski hayatıyla arasındaki son somut bağları da yutuşunu izledi.

Ertesi sabah Hugh Glass, Yüzbaşı Henry ve Rocky Dağları Kürk Şirketinin adamlarıyla yola çıktı. Otuz altı yaşındaki Glass, artık kendisini, genç bir adam olarak görmüyordu. Genç adamların aksine kendisini kaybedecek bir şeyi olmayan birisi olarak da görmüyordu. Batıya gitme kararı ne aceleyle ne de zorla verilmiş bir karardı; hayatındaki her karar gibi son derece bilinçliydi. Ancak nedenlerini ne açıklayabiliyor ne de sözlü olarak ifade edebiliyordu. Anlamaktan ziyade hissettiği bir şeydi.

Erkek kardeşine gönderdiği bir mektupta şöyle yazıyordu: "Bu girişime karşı hissettiğim çekimi hayatıma başka hiçbir şeye hissetmedim. Bunu yapmakta haklı olduğuma eminim ama sana tam olarak nedenini açıklayamıyorum."

VIII

2 Eylül 1823 - Öğleden Sonra

Glass, avını sindirmeye çalıştığı için uyuşmuş gibi yatan çıngıraklı yılana bir kez daha uzun uzun baktı. Glass kendine geldiğinden beri, yılan bir kere bile kımıldamamıştı. *Yiyecek.* Susuzluğu onu tatlı tatlı akan pınara doğru götürüyordu. Glass birden, midesini kazıyan müthiş bir açlık hissetti. En son ne zaman bir şey yediğini bilmiyordu ama elleri, açlıktan titremeye başlamıştı.

Başını kaldırınca açıklık alan etrafında ağır bir daire çizdi. Korkunç rüyası hâlâ gözlerinin önünde olduğu hâlde, dikkatle yılana doğru süründü. İki metre kadar yanına yaklaştı ve ceviz büyüklüğünde bir taş almak için durdu. Sol eliyle fırlattığında taş, yılanın bedenine çarpıp sekti. Yılan kımıldamadı. Glass bu sefer yumruk büyüklüğünde bir taş alıp daha da yakınına gitti. Yılan otların arasına doğru kaçmak için bir girişimde bulundu ama çok ağır hareket ettiği için geç kalmıştı. Glass taşı hayvanın kafasına indirdi ve öldüğünden emin olana dek tekrar tekrar taşla ona vurdu.

Çıngıraklı yılanı öldüren Glass'in önündeki bir sonraki zorlu iş onu parçalamaktı. Kampta etrafına bakındı. Malzeme çantası açıklık alanın kenarında duruyordu. Oraya sürünerek içindekileri yere döktü: birkaç tüfek yedek parçası, bir jilet, ucunda bir çift şahin pençesi olan bir kolye ve bir boz ayının altı inçlik tırnağı. Glass tırnağı alıp ucundaki kurumuş kalın kan tabakasına odaklandı. Bunun nasıl çantasına girdiğini düşünerek geri koydu. Tüfek parçalarını alıp kav olarak kullanabileceğini düşündü ve esas işlevlerini yerine getiremeyeceklerini düşününce yine içini bir öfke hissi kapladı. Jiletse gerçekten

işine yarayacaktı. Keskin kısmı bundan bir silah yapılamayacak kadar narindi ama birçok başka işe yarayabilirdi. İlk işi, yılanın derisini bununla yüzmek olacaktı. Jileti çantaya attı, çantayı omzuna astı ve tekrar yılana doğru süründü.

Sinekler çoktan yılanın kanlı başının üstünde uçuşmaya başlamıştı. Glass bu sefer daha saygılı davrandı. Bir keresinde kesik bir yılan kafasının, ölümüne meraklı bir köpeğin burnuna nasıl atıldığına şahit olmuştu. Zavallı köpeği hatırlayıp yılanın kafasına doğru uzunca bir değnek uzattı ve bunu sol bacağıyla aşağı doğru itti. Omzuna müthiş bir acı saplanmadan sağ kolunu havaya kaldıramıyordu ama eli normal işlevlerini yapabiliyordu. Bu eliyle jileti kullanarak kafayı yılanın gövdesinden ayırdı. Değnekle de kafayı açıklık alanın kenarına itti.

Boyundan başlayarak karın kısmından aşağıya doğru bir yarık açtı. Jilet kısa sürede köreldi ve her santimle birlikte keskinliğini yitirdi. Glass, yılanı boylu boyunca neredeyse bir buçuk metre kadar kesti. Karnı açık duran yılanın iç organlarını çıkarıp bir kenara fırlattı. Boyun kısmından başlayarak kasların üstündeki pullu deriyi jiletle soymaya koyuldu. Et karşısında parıldıyor, hissettiği açlık için karşı konulmaz bir manzara oluşturuyordu.

Yılanı ısırıp çiğ etini mısır kabuğu gibi soymaya çalıştı. En sonunda, bir parça koparmayı başardı. Lastiğimsi eti didikledi ama dişleri eti parçalayamadı. Açlığından başka hiçbir şeyin farkında olmayan Glass, eti yutmak gibi bir hata etti. İri ve çiğ et parçası yaralı boğazından geçerken bir taş parçası yutmuş gibi hissetti. Acı öğürmesine neden oldu. Öksürdü ve et parçasının bir an için onu boğacağını düşündü. En sonunda, et yemek borusundan geçti.

Dersini almıştı. Gün ışığının geri kalanını, jiletle ufak et parçaları keserek ve bunları iki taşın arasında ezip lifli eti düzleştirerek geçirdi. Daha sonra, her ısırığı bir parça pınar suyuyla yuttu. Çok zahmetli bir yeme biçimiydi ve Glass yılanın kuyruğuna vardığında hâlâ açlık hissediyordu. Ayrıca endişeliydi, çünkü bir sonraki yemeğinin ona bu kadar kolay gelmeyeceğini biliyordu.

Gün ışığının son anlarında, kuyruğun ucundaki çıngırakları inceledi. Yılanın yaşadığı seneleri gösteren tam on çıngırak vardı. Glass

daha önce hiç on çıngıraklı bir yılan görmemişti. *On sene uzun zaman.* Yılanın nasıl hayatta kaldığını, vahşi özelliklerinin verdiği güçle nasıl on sene yaşadığını düşündü. Sonra, tek bir hataya bile tahammülü olmayan bir ortamda savunmasız kalarak öldürüldüğünü ve daha bedeni kan pompalamayı bile sona erdirmeden yenilip yutulduğunu düşündü. Çıngırakları yılanın kuyruğundan kesip bir tespih gibi elinde yuvarladı. Bir süre sonra, çıngırakları da malzeme çantasına attı. Bunlara baktığında olanları hatırlamak istiyordu.

Hava kararmıştı. Glass battaniyesini etrafına sardı, sırtını kamburlaştırdı ve uyuyakaldı.

Dağınık bir uykudan, susamış ve aç bir hâlde uyandı. Bedenindeki her yara ağrıyordu. *Kiowa Kalesi'ne kadar üç yüz elli mil.* Bunu düşünmemesi gerektiğini biliyordu. *Her seferinde bir mil.* Grand'i ilk hedefi olarak belirledi. Birlik ana nehirden ayrılıp pınar deresinden yukarı doğru ilerlediğinde kendisinde değildi ama Bridger ve Fitzgerald'ın tartışmalarından nehrin yakında olduğunu düşünüyordu.

Glass omuzlarındaki Hudson Bay battaniyesini omuzlarından çekti. Jiletle yünlü battaniyeden üç ince şerit kesti. Bunlardan ilkini sağlam olan sol dizine bağladı. Sürünerek ilerleyecekse bir desteğe ihtiyacı vardı. Diğer iki şeridi avuçlarına sarıp parmaklarını dışarıda bıraktı. Battaniyenin geri kalanını rulo yaptı ve malzeme çantasının uzun kayışlarını birbirine bağladı. Çantasının sıkıca kapalı olduğundan emin oldu, sonra çantayı ve battaniyeyi sırtına koydu. Kayışları iki omzundan geçirip kollarının serbest kalmasını sağladı.

Dereden uzunca bir yudum su içtikten sonra da sürünmeye başladı. Aslında, pek sürünüyor sayılmazdı; sadece kendisini ileri iterek kaçmaya çalışıyor gibiydi. Sağ kolunu kendisini dengelemek için kullanabiliyordu ama ağırlığını taşıyamıyordu. Sağ bacağını sadece arkasından sürükleyebiliyordu. Bacağını kırarak ve düzleştirerek kaslarını gevşetmeye çalıştı, ama bacağı bir bayrak direği gibi kaskatı kaldı.

Elinden geldiğince belli bir tempo tutturarak ilerlemeye çalıştı. Sağ elini bir tür dış destek gibi kullanarak ağırlığını sol tarafına verdi, sol koluna yaslandı ve sol dizini iterek kaskatı olan sağ bacağını

arkasından sürükledi. Hem de defalarca ve metrelerce. Birkaç kere sırtındaki battaniyeyi ve malzeme çantasını düzeltmek için durdu. Sallanarak ilerlemesi, çantasının bağlarını gevşetip duruyordu. En sonunda, sırtındakilerin düşmemesi için nasıl düğüm atması gerektiğini keşfetti.

Bir süre için, dizindeki ve avuçlarındaki yün kumaşlar gayet güzel işe yaradı ama bunları da sürekli olarak düzeltmesi gerekiyordu. Sağ bacağını sürüklemenin yaratacağı etkiyi iyi hesaplayamamıştı. Mokasenleri ayağının alt kısmını iyi koruyordu ama bileği açıktaydı. Yüz metre kadar sonra, bileği sıyrılmıştı. Durup bileğinin de zeminle temasını kesmek için battaniyeden bir parça daha kesti.

Dereden Grand'e sürünmesi neredeyse iki saatini aldı. Nehre vardığında kolları ve bacakları bu beceriksiz ve alışık olmadığı hareketler yüzünden sızlıyordu. Birlikten geri kalan izlere baktı ve Kızılderililerin bu izleri nasıl olup da görmediğini merak etti. Glass yanıtı göremiyordu ama bunun açıklaması nehrin karşı tarafındaydı. Nehrin karşı tarafına geçebilmiş olsaydı, kocaman bir ayının izlerinin bir üvez çalılığının arasına yayılmış olduğunu görebilirdi. Bunun yanında, beş Kızılderili midillisinin izleri de gayet barizdi. Glass'in, onu Kızılderililerden kurtaran şeyin bir boz ayı oluşunu takdir edemeyeceği gerçeği çok tuhaftı. Fitzgerald gibi, ayı da Grand'in kenarındaki üvez çalılığını keşfetmişti. Beş Arikara savaşçısı nehirden yukarı çıkarken hayvan üvezleri midesine indiriyordu. Hatta benekli ufak atı huzursuz eden şey de zaten o ayının kokusuydu. Beş atlı Kızılderilinin kokusu ve belirişiyle kafası karışan ayı çalılığın arasına dalmıştı. Avcılar da peşinden gitmiş, karşı taraftaki izleri asla fark etmemişlerdi.

Glass çam ağaçlarının koruyucu örtüsünün arasından çıktığında ufuk sadece engebeli şahin tepeleri ve yer yer kavak öbekleriyle bölünen bir arazi olarak genişliyordu. Nehrin yanındaki kalın söğüt ağaçları Glass'in ileriye doğru sürünmesini yavaşlatıyor ama akşamüzeri güneşinin delici sıcağını kesinlikle engellemiyordu. Sırtındaki ve göğsündeki ter damlalarını, tuzun yaralarına sızışını hissetti. Serin pınar deresinden son bir uzun yudum aldı. Yudumlarının arasında nehirden yukarı bakıp birliğin direkt peşinden gitmek konusunu son

bir kez düşündü. *Henüz değil.*

Bu gerekli gecikmenin yarattığı sıkıntı, kararlılığının kor gibi kızmış demirine su dökülmesi gibi bir şeydi: Kararlılığını daha da arttırıyor, dövülmez hâle getiriyordu. Tek nedeni ihanet eden adamlardan intikam almak bile olsa hayatta kalacağına yemin etti.

Glass o gün üç saat daha süründü. İki mil kadar yol kat ettiğini tahmin ediyordu. Grand'in kenarı kum, çim ve kaya olarak değişiyordu. Ayağa kalkmayı başarabilseydi, sık sık sığ sulara denk gelecekti ve ilerleyebileceği en kolay zemini seçmek için nehrin karşı tarafına geçebilecekti.

Ama Glass için karşı tarafa geçmek seçenekler arasında değildi; sürünmek zorunda olduğundan nehrin kuzey kıyısında kalması gerekiyordu. Kayalar özellikle sorun çıkarıyordu. Durduğunda yün kumaş parçaları lime lime olmuştu. Kumaş, dizinin ve avuçlarının sıyrılmasını engellemişti ama derisinin çürümesini engellemiyordu. Dizi ve avuçları dokunulmayacak kadar morarmıştı. Sol kolundaki kasa kramp girmeye başladı ve bir kere daha açlıktan güçsüz düşmeye başladığını hissetti. Tahmin ettiği gibi yoluna, öyle kolaylıkla et elde edebileceği bir şey de çıkmıyordu.

Şimdilik, bitkilerden beslenmesi gerekecekti. Pawneelerle geçirdiği sürede Glass, ovalardaki bitkiler hakkında çok şey öğrenmişti. Arazi düzleşip bataklık alanlar oluşturduğunda öbek öbek sukamışları beliriyor, bir metreyi bulan incecik yeşil gövdelerini tüylü kahverengi başları süslüyordu. Glass, köksapları kazımak için bir çomak kullanıp bitkilerin dış kabuğunu soydu ve yumuşak filizleri yedi. Bataklık alanda su kamışı boldu ama sivrisinekler de öyleydi. Sürekli olarak başının, boynunun ve kollarının çıplak kalan bölümlerinin üstünde vızıldıyorlardı.

Glass açlık hissiyle su kamışlarının köklerini çıkartırken bir süre sivrisinekleri görmezden geldi. En sonunda, açlığını biraz bastırdı ya da en azından sivrisineklerin tenini yakan ısırıkları konusunda endişelenmeye başlayacak kadar karnını doyurmuştu. Nehirden aşağı doğru yüz metre kadar daha süründü. O saatte sivrisineklerden kaçış mümkün değildi ama bataklığın durgun suyundan uzaklaştıkça

bunların sayısı da azalıyordu.

Üç gün boyunca, Grand Nehri'nden aşağı doğru süründü. Su kamışları hâlâ boldu ve Glass, yenilebildiğini bildiği daha bir sürü bitki buldu: Soğanlar, karahindibalar, hatta söğüt yaprakları yedi. İki kere böğürtlen buldu ve iki seferde de parmakları bu meyvelerin suyundan mor olana dek karnını doyurmak için durdu.

Ama hâlâ bedeninin istediği şeyi bulamamıştı. Boz ayının saldırısının üstünden on iki gün geçmişti. Birlik onu terk etmeden önce Glass, birkaç sefer bir iki kaşık et suyu çorbası içmişti. Bunun haricinde, çıngıraklı yılan tek yiyeceği olmuştu. Böğürtlenler ve kökler onu birkaç gün idare edebilirdi. Ama iyileşmek ve ayağa kalkabilmek için, sadece etin sağlayabileceği daha zengin bir besine ihtiyaç duyduğunu biliyordu. Yılan, bir daha karşısına çıkması pek de olası olmayan, tesadüfen bulduğu bir şeydi.

Ama yine de öylece beklemenin bir faydası yoktu. Ertesi sabah, tekrar sürünmeye devam edecekti. Şans onu bulmazsa kendi şansını yaratabilmek için elinden geleni yapacaktı.

IX

8 Eylül 1823

Bizonu daha görmeden, leşinin kokusunu hissetti. Sesini de duydu. Daha doğrusu, kocaman post ve kemik yığınının üstünde dönüp duran sinek bulutlarının sesini duydu. Kas kirişleri iskeletin büyük bir kısmını bir arada tutuyordu ama leşçiller, üstündeki etleri temizlemişlerdi. İri ve tüylü kafasıyla arkaya doğru kıvrılan siyah boynuzlar, hayvana bir parça itibar sağlayan tek şeydi ama o da gözlerini oyan kuşlar tarafından sarsılmıştı.

Hayvana bakan Glass, kesinlikle tiksinti hissetmedi; sadece diğerleri bu potansiyel besin kaynağına daha önce eriştiği için hayal kırıklığı hissetti. Etrafta bir sürü farklı iz vardı. Glass leşin dört ya da beş günlük olduğunu tahmin etti. Kemik yığınına baktı. Bir an için, kendi iskeletinin ovanın unutulmuş ücra bir köşesinde yere saçıldığını; etlerinin yendiğini ve solucanlar ile çakallar için yem olduğunu hayal etti. İncil'deki "küller küllere" sözleri geldi aklına. *Gördüğüm* şey *bu anlama mı geliyor?*

Düşünceleri hızla daha pratik şeylere kaydı. Hayvan postlarını kaynatıp yapış yapış, yenilebilir bir lapa yapmakta Kızılderililere yardım etmişti. O sırada da bunu memnuniyetle yapabilirdi ama içinde su kaynatabileceği bir kabı yoktu. Aklına başka bir şey geldi. Hayvanın leşi bir insan kafası büyüklüğündeki bir kayanın yanında duruyordu. Kayayı sol eliyle kaldırıp daha ufak olan kaburga yığınına beceriksizce fırlattı. Kemiklerden biri kırıldı ve Glass parçalardan birine uzandı. Bulmayı umduğu ilik kurumuştu. *Daha kalın bir kemik bulmalıyım.*

Bizonun ön ayaklarından biri gövdesinden ayrı duruyordu ve

toynağına kadar etleri tüketilmişti. Glass, kemiği düz bir taşın üstüne koyup diğer taşla ezmeye koyuldu. En sonunda, bir çatlak oluştu ve kemik kırıldı. Haklıydı; daha kalın olan bu kemiğin içinde yeşilimsi ilik hâlâ duruyordu. Sonradan anlayacağı gibi, aslıdan kokusundan bunu yememesi gerektiğini bilmeliydi ama açlığı mantıklı düşünmesini engelliyordu. İliğin acı tadına aldırış etmeden sıvıyı kemikten emdi, sonra da kırık bir kaburga parçasını kullanarak birazını daha kemiğin içinden çıkardı. *Açlıktan ölmektense riski göze almak daha iyi.* En azından, iliği yutması kolaydı. Yiyecek düşüncesi ve yeme eylemiyle çılgına dönen Glass, neredeyse bir saat boyunca kemikleri kırıp iliklerini emdi.

Tam o sırada ilk krampı hissetti. Kramp ilk olarak bağırsaklarında tok ve derin bir sızlama gibi başladı. Birden, kendi ağırlığını taşıyamadığını anlayıp yana devrildi. Başındaki baskı o denli arttı ki Glass, kafatasındaki ince yarıkları bile hisseder hâle geldi. Fena hâlde terlemeye başladı. Camdan sızan gün ışığı gibi, midesindeki ağrı çok geçmeden daha keskinleşti ve içini yakmaya başladı. Mide bulantısı, muazzam ve kaçınılmaz bir dalga gibi içinde yuvarlandı. Kusmaya başladı ve kasılmaların yarattığı küçük düşürücü durum yaralı boğazına yükselen safrayla oluşan inanılmaz acının yanında önemsiz kaldı.

İki saat boyunca, orada öylece yattı. Midesindekileri hemen çıkarmıştı ama kasılmalar hâlâ geçmemişti. Kusma krizleri arasında, hareketsizlik mide bulantısını ve acıyı engelleyebilirmiş gibi hareketsiz duruyordu. Bulantının ilk bölümü kesilince leşten uzaklaşıp o iç bulandırıcı kokudan kurtulmaya çalıştı. Ama hareket edince hem başında hissettiği acı hem de mide bulantısı geri geldi. Bizondan otuz metre uzağa, sık söğüt ağaçlarının arasına sürünüp yanlamasına kıvrıldı ve uykudan çok baygınlığı andıran bir hâle daldı.

Bir gün ve gece sonunda, bedeni bozuk ilikten kurtuldu. Boz ayının açtığı yaralarının keskin acısına bir de tüm bedenini sarıp sarmalayan bir güçsüzlük hissi eklenmişti. Glass bir süre sonra gücünü bir kum saatindeki kumlar gibi görmeye başladı. Dakikalar geçtikçe canlılığı da silinip gidiyordu. Bir kum saati gibi, son kum zerresinin

de aşağı düşeceğini ve üstündeki boş cam bölmeden çıkacağı anın geleceğini biliyordu.

Bizon iskeletini ve o devasa yaratığın etlerinin tüketilmiş, ovada çürürkenki hâlini gözlerinin önünden bir türlü atamıyordu.

Bizondan sonraki ikinci günün sabahında, Glass aç uyandı. Fena hâlde midesi kazınıyordu. Bunu, zehri sisteminden attığının bir işareti olarak kabul etti. Nehirden aşağı doğru yaptığı zorlu yolculuğa devam etmeye çalıştı. Bunun bir nedeni, hâlâ biraz yiyecek kaynağı bulmayı ummasıydı ama daha çok, durmanın mantıklı bir yanı olmadığını düşünmesiydi. İki gün içinde, çeyrek milden daha fazla yol kat etmediğini tahmin ediyordu. Mide bulantısının ona, zamandan ve mesafeden daha fazlasına mal olduğunun da farkındaydı. Gücünü emmiş, içinde kalan o minnacık depoyu tüketmişti. Sonraki birkaç gün boyunca et bulamazsa öleceğini tahmin ediyordu.

Bizon leşinin ve sonrasının verdiği ders onu, yeni öldürülmemiş herhangi bir şeye yaklaşmaktan alıkoyacaktı. Hem de ne kadar çaresiz durumda olursa olsun. Aklına ilk olarak bir mızrak yapmak veya bir taşla bir pamuk kuyruklu tavşan öldürmek geldi. Ama sağ omzundaki ağrı, ölümcül bir atış yapmak bir yana kolunu kaldırmasını bile engelliyordu. Sol eliyle hiçbir şeyi hedef alıp isabet ettirecek durumda değildi.

Dolayısıyla, avlanmak söz konusu değildi. Geriye tuzak kurmak kalıyordu. Bir parça sicim ve tuzak kazacak bir bıçakla içlerinde kapan bulunan ufak hayvan tuzakları yapmanın birçok farklı yolunu biliyordu. Ama bu temel malzemeleri de olmadığı için, ağırlıklı tuzaklarda karar kıldı. Bir ölüm çukuru basit bir donanımdı: Bir değneğin üstüne tehlikeli bir biçimde yerleştirilen büyükçe bir kaya, tuzağı fark etmeyen bir av kapanı tetiklediğinde çukura düşerdi.

Grand'in kenarındaki söğütlerin altında, zikzak biçimli hayvan izleri vardı. İzler, nehrin kenarındaki nemli kumların üstünde noktalar bırakmıştı. Uzun otların arasında, geyiklerin gece yatmak için gittiği kenarları kıvrımlı oyukları gördü. Glass ağırlıklı bir tuzakla bir geyik yakalayabileceğini sanmıyordu. Bir kere, yeteri kadar ağır bir kayayı veya ağacı bir tuzağın başına çekebileceğinden şüpheliydi.

Nehrin kenarında sürekli olarak karşısına çıkan tavşanlardan avlamaya karar verdi.

Tavşanlar tarafından tercih edilen sık otların yanındaki izleri inceledi. Bir kunduz tarafından kısa süre önce devrilmiş bir kavak gördü; yapraklarla kaplı dalları büyük bir engel ve sığınak oluşturmuştu. Ağaca doğru ilerleyen ve geri gelen izler de bezelye büyüklüğünde noktalardı.

Glass nehrin yakınlarında bu iş için uygun üç taş buldu: Bunlar, avı yakaladığında onu ezecek kadar düz birer yüzeye sahipti; ayrıca, ölümcül bir güç uygulayabileceği kadar da ağırdı. Seçtiği taşlar bir barut mahfazası büyüklüğündeydi ve her biri yaklaşık olarak on beş kiloydu. Yaralı kolu ve bacağıyla bu taşları teker teker nehir kenarından ağaca doğru getirmesi yaklaşık bir saat sürdü.

Glass daha sonra, ağırlıklı tuzakları desteklemek için ihtiyacı olan üç değnek aradı. Yere devrilmiş kavak ağacı ona birçok seçenek sunuyordu. Her birinin çapı birer buçuk santim olan üç dal buldu ve bunları kol boyunda kırdı. Sonra üç değneği ikiye ayırdı. İlk değneği kırarken omzunda ve sırtında keskin bir acı hissedince diğer ikisini kavak ağacına yaslayıp taşlardan biriyle kırdı.

Bunu yaptıktan sonra, elinde her tuzak için kullanacağı ikiye ayrılmış bir değnek vardı. Kırılma noktasına bir parça eklenen değnek, tehlikeli bir biçimde de olsa kenarda duran kayanın ağırlığını taşıyabilirdi. İki destek değneği bir araya gelince Glass, ucunda bir tuzak olan bir tetikleme değneği oluşturacaktı. Bu tetikleme değneğine çarpıldığında veya çekildiğinde destek değneği, boşa giden bir diz gibi çökecek ve ölümcül ağırlığı tuzaktan habersiz hedefin üstüne düşürecekti.

Tetikleme değnekleri olarak Glass, her biri on altı inç kadar kesilmiş üç ince söğüt dalı seçti. Nehrin yanında karahindiba yaprakları olduğunu görmüştü; bunlardan tepelemesine bir avuç toparlayıp tuzakların üstünü kaplayacaktı ve taze yapraklardan her tetikleme değneğinin üstüne iliştirecekti.

Hayvanının dışkısının dar bir izi, devrik kavağın en kalın yerine kadar gidiyordu. Glass, ilk ağırlıklı tuzak için bu alanı seçti ve par-

çaları birleştirmeye koyuldu.

Ağırlıklı bir tuzağın zor yanı, sabitlikle hassasiyet arasındaki dengeyi koruyabilmekti. Sabitlik tuzağın tek başına çökmesini engelliyordu ama çok fazlası tuzağın çökmesini tamamıyla da engelleyebilirdi; hassasiyetse av tarafından tetiklenen tuzağın kolaylıkla düşmesini sağlardı ama çok fazlası da tuzağın tek başına çökmesine neden olurdu. Bu dengeyi sağlayabilmek güç ve koordinasyon gerektiriyordu ve Glass'in yaraları onu bu iki şeyden de mahrum ediyordu. Sağ kolu kayanın ağırlığını taşıyamadığından, bunu sağ bacağıyla beceriksizce yerine oturttu. Bu arada, sol eliyle destek değneğinin iki parçasını aralarındaki tetikleme değneğiyle tutmaya çalıştı. Tüm yapı tekrar tekrar çöktü. İki kere, tuzağı fazla sıkı kurduğunu düşündü ve kendisi bozdu.

Neredeyse bir saatten sonra, nihayet doğru bir denge noktası oluşturmayı başardı. Kavağın yakınlarındaki izlerde iki uygun nokta daha buldu ve diğer ağırlıklı tuzakları da kurup kavak ağacından nehre doğru uzaklaştı. Glass, kumların oluşturduğu bir noktanın yanında gizlenebileceği bir yer buldu. Açlık hissine daha fazla dayanamayınca tuzaklar için topladığı karahindiba köklerini kemirdi. Bu tadı ağzından silebilmek için nehirden biraz su içti ve uyumak için kıvrıldı. Tavşanların en hareketli olduğu vakit geceydi. Ağırlıklı tuzakları sabah kontrol edecekti.

Boğazındaki keskin acı Glass'i şafak sökmeden uyandırdı. Yeni günün ilk ışığı doğu ufkuna kan gibi yayılmıştı. Glass omzundaki ağrıyı gidermek için pozisyon değiştirmeye çalıştı ama pek beceremedi. Ağrı biraz dinerken sabahın ilk saatlerinin ne kadar serin olduğunu fark etti. Omuzlarını kamburlaştırıp kesik battaniyeyi sıkıca boynunun etrafına sardı. Bir saat boyunca, rahatsız bir pozisyonda orada oturdu ve tuzakları kontrol edebileceği kadar aydınlık olmasını bekledi.

Kavağa doğru sürünürken ağzındaki o acı tadı hâlâ hissedebiliyordu. Hayal meyal bir kokarcanın leş gibi kokusunu farkına vardı. Ama her iki his de bir tavşanı çıtır çıtır yanan bir ateşin üstünde kızarttığını hayal edince geçiverdi. Etin sağlayacağı besin... Bunun kokusunu alabiliyor, tadını hissedebiliyordu.

Glass elli metre öteden, üç ağırlıklı tuzağı da görebiliyordu. Bunlardan biri hiç oynamamıştı ama diğer ikisi devrilmişti. Taşları dümdüz yerde duruyordu ve destek değnekleri çökmüştü. Glass telaşla öne doğru sürünürken nabzının boğazında attığını hissetti.

İlk tuzaktan üç metre kadar uzakta, dar av yolunun üstündeki bir sürü yeni izi ve etrafa yayılmış taze hayvan dışkılarını fark etti. Taşın arkasından tuzağa baktığında nefesi kesilir gibi oldu. Altında hiçbir şey yoktu. Yine de bir umutla taşı kaldırdı. Tuzak boştu. Büyük bir hayal kırıklığı hissetti. *Çok mu hassas kurdum? Kendi kendine mi düştü?* Hızla diğer taşa süründü. Ön tarafında hiçbir şey yoktu. Tuzağın kör noktasını görebilmek için boynunu uzattı.

Siyah beyaz bir şey gördü ve belli belirsiz bir tıslama sesi duydu. Neler olup bittiğini anlayamadan acı hissetti. Ağırlıklı tuzak bir kokarcayı ön ayağından yakalamıştı ama hayvanın leş gibi bir koku saçması, onun hâlâ hayatta olduğuna işaret ediyordu. Gözlerine kızgın gaz yağı dökülmüş gibi hissetti. Bir koku saldırısından kurtulmak için nafile yere geriye yuvarlandı. Tamamıyla kör olmuş bir hâlde, yarı sürünerek yarı yuvarlanarak nehre gitti.

Nehir kenarında, kendisini derin birikintiye atıp gözlerini yakan kokuyu temizlemeye çalıştı. Suratını suyun altına tutan Glass, gözlerini açmaya çalıştı ama yanma hissi çok yoğundu. Tekrar görebilmesi yirmi dakikasını aldı; bu süreden sonra bile gözleri kan çanağı gibiydi ve ancak kırpıştırarak acı ve yaşlar içinde açabiliyordu. En sonunda Glass, nehir kenarına süründü. Kokarcanın iç bulandırıcı leş kokusu yenine ve giysilerine, camda oluşan buğu gibi sinmişti. Bir keresinde, bir köpeğin kokarca kokusundan kurtulmak için bir hafta boyunca çamurların arasında yuvarlandığına şahit olmuştu. Köpek gibi, bu kokunun günlerce üstünden çıkmayacağını biliyordu.

Gözlerindeki yanma hissi geçerken Glass, hızla yaralarını kontrol etti. Boynuna dokundu, sonra parmaklarına baktı. Kanaması yoktu ama içinde hissettiği acı, yutkunduğunda veya derin nefes aldığında devam ediyordu. Günlerdir konuşmaya çalışmadığını fark edip ses kutusuna hava vermeye çalıştı. Bu hareket de keskin bir acı hissetmesine neden oldu ve ağzından acınası, cıyaklamayı andıran bir inilti

yükseldi. Bir daha normal bir biçimde konuşup konuşamayacağını merak etti.

Boynunu çevirdiğinde boğazından omzuna kadar uzanan paralel kesikleri görebiliyordu. Bridger'ın çam reçinesi hâlâ bu kısmın üstünde duruyordu. Omzunun tamamı acı içindeydi ama kesikler iyileşmeye yüz tutmuştu. Bacağındaki delik yaralarıysa daha sağlıklı görünüyordu ama bacağı hâlâ bedeninin ağırlığını taşıyamayacak kadar güçsüzdü. Kafa derisine dokunarak korkunç göründüğünü tahmin edebiliyordu ama artık kanamıyor ve acı vermiyordu. Boğazı haricinde, onu asıl endişelendiren şey sırtıydı.

Elleriyle yarayı kontrol edebilecek çevikliğe sahip değildi, bunları göremiyordu ama zihninde dehşet verici görüntüler yaratıyordu. Sırtında sürekli olarak kabukların parçalanmasını andıran, tuhaf şeyler hissediyordu. Yüzbaşı Henry'nin dikiş attığını biliyordu ve arada sırada dikiş ipliklerinin gevşek uçlarının sırtını gıdıkladığını hissediyordu.

Hepsinden öte, açlığın içinde yarattığı o kemirici hissi daha da fazla hissetti.

Kumlu nehir kıyısında, bitkin ve son olayların gidişatı yüzünden morali çökmüş hâlde uzandı. İnce uzun, yeşil bir sapın tepesini süsleyen sarı çiçeklerden oluşan bir öbek gördü. Yabanî soğana benziyordu ama Glass öyle olmadığını biliyordu. Zehirli Camas'tı. *Tanrı'nın takdiri mi? Buraya benim için mi koyuldu?* Glass, zehrin ne şekilde işlediğini düşündü. Acaba huzur içinde sonu gelmeyecek bir uykuya mı dalacaktı? Yoksa bedeni acı dolu bir ölümle mi sarsılacaktı? O sıradaki durumundan ne kadar farklı olabilirdi? En azından, sonun yaklaşmakta olduğundan emin olacaktı.

Şafağın ilk saatlerinde nehir kenarında yatarken tombul bir dişi geyik, karşı kıyıdaki söğütlerinden arasından çıkıverdi. Geyik nehirden su içmek için tereddütle öne doğru adım atmadan önce dikkatle sağa sola baktı. Tüfeği yanında olsa Glass'in rahatlıkla vurabileceği kadar, yaklaşık olarak otuz metre ötedeydi. *Anstadt*. O gün ilk kez onu terk eden adamları düşündü. Dişi geyiğe bakarken içindeki öfke de giderek büyüdü. Terk edilmek, bu adamların ihanetini tanımlamak için

fazlasıyla iyiydi. Terk etmek pasif olarak kaçmak veya bir şeyi geride bırakmaktı. Onu koruması gereken iki kişi Glass'i yalnızca terk etmiş olsalardı, en azından o sırada tüfeğinin namlusundan bakıp geyiği vurmak üzere olurdu. Bıçağıyla hayvanı keser ve onu pişirmek için çakmak taşını çeliğe sürtüp ateş yakardı. Kendisine tepeden tırnağa baktı; yaralıydı, kokarca yüzünden leş gibi kokuyordu ve ağzında hâlâ acı bitki köklerinin tadını hissediyordu.

Fitzgerald'la Bridger'ın yaptığı şey onu terk etmekten daha öte, daha kötü bir şeydi. Onlar, Jericho'ya giden yoldan tesadüf eseri geçip başlarını çevirdikten sonra diğer tarafa geçen kişiler değillerdi. Glass, merhametli bir kişinin bakımını hak etmiş gibi hissetmese de en azından ona bakan kişilerin ona zarar vermemesini beklerdi.

Fitzgerald ve Bridger kasti davranmış; hayatta kalmak için kullanabileceği birkaç eşyasınıda almışlardı. Onu bu fırsattan mahrum ederek öldürmüşlerdi. Kalbine bir bıçak saplamış veya beynine bir mermi sıkmış gibi katletmişlerdi. Onu öldürmüşlerdi ama o ölmeyecekti. Ölmeyeceğine dair yemin etti, çünkü katillerini öldürmek için hayatta kalacaktı.

Hugh Glass kendisini yukarı itip Grand'in kenarından aşağı doğru sürünmeye devam etti.

Glass hemen etrafındaki arazinin hatlarına baktı. Elli metre ötede, alçak bir yağmur hendeği üç taraftan geniş ve kuru bir su yoluna akıyordu. Ada çayı çalıları ve alçak otlar da iyi kötü bir gizlenme yeri sağlıyorlardı. Yağmur hendeği ona birden Arkansas Nehri'nin yanındaki yuvarlak tepeleri hatırlattı. Bir keresinde Pawnee çocukları için kurduğu bir tuzağı hatırladı. Çocuklar için, tuzak kurmak bir oyun gibiydi. Glass içinse bu egzersiz, artık ölümcül bir ciddiyet kazanmıştı. Ağır ağır yağmur hendeğinin kenarına süründü ve doğal bir göbeği andıran noktada durdu. Keskin kenarlı bir taş bulunca sıkı ve kumlu toprağı kazmaya koyuldu.

Çapı dört inç olan, kolunun üst kısmına kadar uzanan bir çukur kazdı. Yarısından itibaren, çukurun üst kısmı darlaşan bir şarap şişesi şekli alana dek devam etti. Glass çukurdan çıkan kumları, orayı

kazdığı belli olmasın diye etrafa yaydı. Sarf ettiği çabayla nefes nefese kalınca da biraz mola verdi.

Daha sonra, büyükçe ve irice bir taş aradı. Çukurdan on iki metre ötede aradığı gibi bir taş buldu. Bulduğu diğer daha küçük taşları da çukurun etrafında bir üçgen oluşturacak biçimde dizdi. Düz taşı çukurun üstüne bir çatı gibi yerleştirdi ve altına gizlenecek bir yer varmış izlenimi verecek kadar boşluk bıraktı.

Glass bir dalı tuzağın etrafındaki alanı gizlemek için kullandıktan sonra, yine ağır ağır oradan uzaklaştı. Birkaç yerde, ufak ufak dışkı öbekleri gördü. Bu, iyiye işaretti. Çukurdan on beş metre uzaklıkta durdu. Dizi ve avuçları sürünmekten şişip kızarmıştı. Bacağı hareket etmekten ağrıyordu ama daha da kötüsü, sırtındaki kabukların yine düşüp kanadığına dair o korkunç çatlama hissinin farkına varmasaydı. Durmak, yaraları için geçici bir rahatlık sağlamıştı ama aynı zamanda, inanılmaz derecede bitkin olduğunu ve bedeninin derinliklerinden yayılan ince bir sızıyı da hissetti. Gözlerini kapatmamak ve onu çağıran uykuya yenik düşmemek için gayret etti. Bir şey yemediği takdirde, gücünü geri kazanmayacağını biliyordu.

Glass kendisini sürünme pozisyonuna getirmeye çalıştı. Mesafeye dikkat ederek merkez noktası olarak oluşturduğu çukurun etrafında geniş bir daire çizecek biçimde ilerledi. Tam bir daire çizmesi otuz dakikasını aldı. Bedeni durması ve dinlenmesi için âdeta yalvarıyordu ama o sırada durmanın, tuzağının etkinliğini azaltacağını da biliyordu. Sürünmeye, daha da ufak daireler çizerek çukura doğru yaklaşmaya devam etti. Kalın bir çalılık öbeğine çarpınca durup bunu salladı. Çizdiği dairelerin içinde olan her şey, yavaş yavaş gizli çukura doğru gidecekti.

Bir saat sonra, Glass çukuruna vardı. Düz kayayı üstünden alıp dinledi. Bir Pawnee çocuğunun buna benzer bir tuzağa elini sokup bir çıngıraklı yılanla birlikte ve çığlıklar atarak geri çıkardığını görmüştü. Çocuğun bu hatasını asla unutmamıştı. Etrafta uygun bir dal aradı. Düz bir ucu olan uzun bir dal buldu ve bunu birkaç kez çukura vurdu.

Bu tuzakta her şeyin ölü olduğundan emin olduktan sonra, çukurun içine elini soktu. Teker teker, dört ölü fare ve iki tarla sincabı

çıkardı. Avlanma yönteminin abartılacak bir yanı yoktu ama Glass karşısındaki hayvanları görünce mutluluktan ne yapacağını şaşırdı.

Yağmur hendeği fena bir gizlenme noktası olmadığından, Glass bir ateş yakmayı göze aldı ama bir yandan da çakmak taşıyla çeliği olmadığı için lanetlerokudu. İki değneği birbirine sürterek ateş yakmanın mümkün olduğunu biliyordu ama daha önce hiç bu şekilde ateş yakmamıştı. Bu yöntem işe yarasa bile, çok uzun süreceğini tahmin ediyordu.

Ateş yakmak için ihtiyacı olan şey bir yay ve eğirmendi. Yani, ateş yakmak için kullanılan en ilkel aletler. Alet üç parçalıydı: Üstünde bir eğirme değneğinin yerleştirildiği düz bir parçası ve yuvarlak, üçte bir inç kalınlığında, sekiz inç uzunluğunda bir eğirme değneği ve eğirmeni çevirmek için bir viyolonsel çalgıcısınınkine benzer bir yay.

Glass bu parçaları bulabilmek için suyoluna baktı. Nehirden kıyıya vuran düz bir tahta parçası ve eğirmenle yayı yapabilmek için de iki değnek bulması zor olmadı. *Yay için teller*. Yanında hiç tel veya ip yoktu. *Çantamın kayışları*. Jiletini çıkarıp çantasının kayışını kesti ve bunu değneğin uçlarına bağladı. Sonra, jileti kullanarak bulduğu düz tahtanın üstünde bir delik açabilmek için kenarlarını oymaya koyuldu ve bunu bir eğirmen değneğinden biraz daha büyük yapmaya gayret etti.

Yayı ve değneği oluşturup birbirine ekleyince Glass biraz çalı çırpı ve yakacak bir şeyler toparladı. Malzeme çantasından, mermi etiketlerini çıkarıp kenarları tırtıklı olacak biçimde bunları yırttı. Bir parça da su kamışı pamuğu ayırmıştı. Çalı çırpıyı gevşekçe sığ çukurun içine yığdı, sonra da kuru otları ekledi. Oradaki birkaç kuru odun parçasına da haftalarca güneşte kalmaktan kemik gibi kaskatı kesilmiş bizon dışkısını ekledi.

Ateş yakacak yer hazır olunca yayın ve eğirmenin parçalarını aldı. Düz tahtanın üstündeki deliği çalı çırpıyla doldurup eğirmen değneğini, çukura yerleştirdi ve yayın kayışını etrafına sardı. Eğirmen değneğini sürünürken hâlâ kullandığı yün kumaş parçasına sarılı sağ elinin avucuyla tuttu. Sol eliyle de yayı oynattı. Bu ileri geri hareket düz tahtanın üstündeki deliğe yerleştirilmiş olan eğirmeni çevirip

sürtünme ve ısı oluşturdu.

Glass eğirmeni yay değneğiyle çevirirken aletin hatası derhâl belli oldu. Eğirmenin bir ucu, düz tahtanın üstündeki deliğe sürtünüyordu. Bu nokta, Glass'in ateş oluşturmak istediği yerdi. Ama diğer ucu elinin etine sürtünüyordu. Glass, Pawneelerin eğirmenin üst ucunu tutabilmek için avuç büyüklüğünde bir tahta kullandıklarını hatırlıyordu. Doğru tahta parçasını bulmak için etrafına bakındı. Uygun bir parçayı bulup jiletle eğirmen değneğinin üst kısmında bir delik açtı.

Sol eliyle çok iyi çalışamıyordu ama birkaç denemeden sonra, doğru ritmi oturttu ve eğirmen değneğini düşürmeden düzenli bir hareketle yayı hareket ettirmeyi başardı. Çok geçmeden eğirmeni düzgünce çevirebiliyordu. Birkaç dakika sonra, delikten dumanlar yükselmeye başladı. Birden, çalı çırpılar alev aldı. Su kamışı pamuğunu alıp ufak aleve tuttu ve bunu avucunu kıvırarak korudu. Pamuk alev alınca alevi çalı çırpılardan ufak çukurdaki diğer parçalara geçirdi. Rüzgârın sırtını dövdüğünü hissedince alevleri söndüreceğinden endişe etti ama önce çalı çırpılar, sonra da kuru otlar güzelce alev aldı. Birkaç dakika içerisinde, bizon dışkısının parçalarını ufak ateşe yedirmeye başlamıştı.

Ufak farelerin derisini yüzüp iç organlarını çıkardıktan sonra, geriye fazla et kalmamıştı. Ama et en azından hâlâ tazeydi. Tuzak kurma yöntemi zaman almış olsa da en azından basit olması iyi bir şeydi.

Glass son farenin minnacık kaburga kafesini de aldığında hâlâ açlığı dinmemişti. Bir sonraki gün, daha erken durmaya karar verdi. Belki bu sefer iki farklı yerde çukur kazabilirdi. Ama daha yavaş ilerleyecek olma düşüncesi onu kızdırdı. Grand gibi işlek bir nehrin kıyısında, Arikara'yla karşılaşmadan ne kadar ilerleyebilirdi? *Yapma bunu. Çok ilerisini düşünme. Her günkü hedefin ertesi sabaha sağ kalmak.*

Akşam yemeğini de pişirdiğinden, daha fazla ateş yakıp riske girmesine gerek yoktu. Ateşi kumlarla örtüp uyudu.

X

15 Eylül 1823

İkiz şahin tepeleri, Glass'in önündeki vadiyi çevreliyor Grand Nehri'ni, aralarındaki dar bir kanaldan akmaya zorluyordu. Glass bu şahin tepelerini Yüzbaşı Henry'yle birlikte nehirden yukarı doğru yaptığı yolculuktan hatırlıyordu. Grand'in doğusunda sürünerek daha da ilerledikçe belirgin hatlar giderek azalmaya başladı. Kavaklar bile ovaları kaplayan otlar tarafından yutulmuş gibiydi.

Henry ve kürk birliği, şahin tepelerinin yakınında kamp kurmuşlardı ve Glass de aynı noktada durmayı planlıyor, geride faydalı bir şey bıraktıklarını umuyordu. Her hâlükârda, şahin tepelerinin yakınlarındaki yüksek setin iyi bir sığınak oluşturduğunu hatırlıyordu. Kapkara fırtına bulutları batı ufkunda meşum meşum duruyordu. Fırtına birkaç saat sonra tam tepesine ulaşmış olacaktı ve Glass buna yakalanmadan çukurları kazmak istiyordu.

Nehirden kamp alanına doğru süründü. Kararmış taşlardan oluşan bir halka, yakın tarihte yakılmış ateşlere işaret ediyordu. Kürk birliğinin ateş yakmadığını hatırlayınca arkalarından kimlerin gittiğini merak etti. Sonra, durdu ve malzeme çantasını ve battaniyesini sırtından indirip nehirden kana kana su içti. Arkasında kalan dik set, düşündüğü gibi ona gizlenme olanağı verecekti. Nehrin iki tarafını da gözden geçirdi, Kızılderililere dair bir belirti var mı, diye baktı ve etrafta çok az bitki olması onu hayal kırıklığına uğrattı. Yine o tanıdık açlık hissi içini kapladı. *Etrafta etkili olacak bir fare çukuru kazacak kadar korunaklı alan var mı,* diye düşündü. *Bu çabaya değer mi?* Gizlenmenin mi yiyecek bulmanın mı daha akıllıca olacağını

düşündü. Fareler ona iki haftadır besin kaynağı olmuştu. Ama Glass yine de ancak suyun yüzeyinde kalabildiğinin farkındaydı. Batmıyordu ama daha güvenli bir kıyıya varabilmek adına da bir ilerleme kaydedemiyordu.

Hafif bir esinti yaklaşan bulutların habercisi oldu, ter içindeki sırtını serinletti. Glass nehirden diğer tarafa dönüp fırtınayı kontrol etmek için yüksek sete süründü.

Setin ardında gördüğü şey nefesini kesti. Binlerce bizon şahin tepesinin altındaki vadide otlanıyor, tam bir mil boyunca ovayı kapkara bir görünüme büründürüyordu. Kocaman bir boğa elli metre kadar önünde nöbet tutuyordu. Hayvan, kamburunun tepesine kadar 2 metreye yakındı. Karışmış bir şalı andıran sarılı kahverengili tüyler kapkara bedenini örtüyor, güçlü kafasını ve omuzlarını belirginleştiriyor, boynuzlarını neredeyse gereksiz kılıyordu. Boğa, burnundan soluyup havayı kokladı; dönüp duran esinti onu kızdırmış gibiydi. Onun ardında duran bir inek sırtüstü yuvarlanınca etrafı bir toz bulutu kapladı. Bir düzine kadar başka inek ve buzağı da her şeyden habersiz yakınlarda otlanıyordu.

Glass ilk bizonu Teksas ovalarında görmüştü. O zamandan beri de onları irili ufaklı sürüler hâlinde, yüz farklı zamanda görmüştü. Ama bu hayvanları görmek; onlara, sayılarına ve onları besleyen ovalara karşı hissettiği hayranlığı asla dindirmiyordu.

Glass'ten yüz metre kadar nehrin aşağı kısmında, sekiz kurttan oluşan bir sürü de iri boğayı ve koruduğu şahin tepelerini izliyordu. Alfa erkek kurt, bir ada çayı öbeğinin yakınlarında ön ayaklarını altına kıvırmış oturuyordu. Tüm öğleden sonra boyunca sabırla beklediği an gelip çatmıştı; şahin tepeleriyle sürünün geri kalanı arasında bir boşluk açıldığı an gelmişti. Bir boşluk. Ölümcül bir zayıflık. İri kurt, birdenbire dört ayağının üstüne kalktı.

Alfa erkek kurt uzun ama inceydi. Bacakları cılız, eğri ve tuhaf bir biçimde kömür karası bedeniyle doğru orantıda gibiydi. İki yavrusu nehir kenarında oyun oynuyordu. Kurtlardan bazıları çiftlik tazıları gibi miskin bir hâlde uyuyordu. Hep birlikte olduklarında hayvanlar, avcı yaratıklardan ziyade evcil hayvanları andırıyorlardı ama iri

erkeğin birden harekete geçişi hepsini canlandırmıştı.

Kurtlar hareket etmeye başlayana dek, ölümcül güçleri belli olmadı. Güçlerini kaslı bedenlerinden veya zarafetlerinden almıyorlardı. Bu, daha ziyade hareketlerini kasıtlı ve amansız kılan tek zihinden oluşan bir zekânın ürünüydü. Hayvanlar teker teker ölümcül bir grup hâline geldiler ve bir sürünün kolektif gücünü oluşturdular.

Alfa erkek, şahin tepeleriyle sürünün arasındaki boşluğa ilerleyip birkaç metre sonra var gücüyle koşmaya başladı. Sürü de arkasından, Glass'e neredeyse askerî bir birliği anımsatan bir kesinlik ve ortak amaçla koşarak öne atıldı. Sürü boşluğa akın etti. Yavrular bile bu girişimlerinin amacından güç almış gibiydi. Ana sürünün kenarında duran bizonlar geri çekildi, yavruları önlerine itti, sonra da diğer tarafa dönüp omuz omuza kurt sürüsüyle yüzleşti. Boşluk, ana sürünün hareketiyle birlikte açıldı ve boğayla bir düzine kadar bizon sürüden ayrı kaldı.

İri boğa saldırıya geçip boynuzuyla kurtlardan birini yakaladı ve cıyaklayan hayvanı altı metre havaya fırlattı. Kurtlar hırlayıp kükredi ve kenarlarda savunmasız kalan hayvanlara acımasızca dişlerini geçirdiler. Sürüden ayrı duran hayvanların çoğu ana sürüye doğru koşmaya başladı; içgüdüsel bir biçimde güvenliklerinin kalabalık olmalarına bağlı olduğunu biliyorlardı.

Alfa erkek, bir yavrunun yumuşak budunu ısırdı. Aklı karışan yavru sürüye, nehrin yanındaki dik sete doğru koşmaya başladı. Hep birlikte ölümcül hatayı fark eden sürü derhâl avının peşine düştü.

Koşarken böğüren buzağı, çılgınlar gibi öne atıldı. Nehir kıyısında yuvarlandı ve düşerken bacağını kırdı. Tekrar ayağa kalkmaya çalıştı. Kırık bacağı tuhaf bir yönde sallandı ve buzağı onu yerine yerleştirmeye çalışırken olduğu gibi yere yıkıldı. Yere devrilen hayvanın üstünü bir ana kurt sürüsü kapladı. Bedeninin her yerine sivri dişler geçti. Alfa erkek dişlerini buzağının yumuşacık boğazına geçirip parçaladı.

Buzağının öldüğü yer, Glass'in bulunduğu noktadan itibaren nehrin yetmiş beş metre kadar aşağısındaydı. Hayranlık ve korku karışımı bir hisle onları izlerken tepedeki o gizlenme yerinin rüzgârın estiği yönde olmasına sevindi. Sürü tüm dikkatini buzağıya vermişti. Alfa

erkek ve eşi, önce kendileri yediler ve kanlı burunlarını buzağının yumuşak karnının altına gömdüler. Sonra, yavrularının yemesine izin verdiler ama diğerlerini uzak tuttular. Arada sırada, bir diğer kurt yere yığılan ava yaklaşıyordu ama iri ve kapkara erkeğin dişlerini açıp kapaması veya hırlamasıyla geri çekilmek zorunda kalıyordu.

Glass, buzağıyla kurtları dikkatle izlerken aklına hemen başka bir şey geldi. Buzağı, ilkbaharda dünyaya gelmişti. Bütün bir yaz boyunca ovada semirdikten sonra, yaklaşık yetmiş kilo ağırlığına ulaşmış olmalıydı. *Yetmiş kiloluk taze et.* İki hafta boyunca, dişinin kovuğunu ancak dolduracak kadar av yakalayan Glass bu tür bir ganimeti hayal bile edemiyordu. Glass ilk olarak sürünün ona yeteri kadar artık bırakabileceğini ummuştu. Ama onları izlemeye devam ederken ganimet inanılmaz bir hızla yok oldu. Alfa erkek ve eşi karınlarını doyurduktan sonra, yavrular için parçalanmış bir arka gövde bırakarak leşten ağır ağır uzaklaştılar. Diğer dört kurt aniden leşin üstüne atıldı.

Glass giderek artan bir çaresizlikle seçeneklerini düşündü. Fazla beklerse geriye hiçbir şey kalacağını sanmıyordu. Fareler ve bitki kökleriyle beslenmeye devam etme ihtimalini de değerlendirdi. Hayatta kalabilecek kadarını bulabilse bile, bu işe çok fazla vakti gidiyordu. Sürünmeye başladığından beri, otuz mil bile kat ettiğinden şüpheliydi. Mevcut hızıyla soğuklar bastırmadan önce Kiowa Kalesi'ne varırsa kendisini şanslı sayacaktı. Tabii, nehirde açıkta olduğu her gün de Kızılderililerin onu bulma ihtimali vardı.

Bizon etinin ona sağlayacağı güce kesinkes ihtiyacı vardı. Tanrı'nın hangi isteğiyle o buzağının karşısına çıktığını bilemiyordu. *Bu, benim şansım.* Buzağıdan bir parça almak istiyorsa bunun için savaşması gerekecekti. Dahası, bunu yapması gerekecekti. Bir silah bulabilmek için etrafa bakındı. Kayalıkların, nehirden kıyıya vuran tahta parçalarının ve adaçaylarının ötesinde hiçbir şey yoktu. *Bir sopa?* Bir an için, kurtları bir sopayla geri tutup tutamayacağını düşündü. Mümkün görünmüyordu. Sopayı sert bir darbe oluşturabilecek kadar hızlı savuramazdı. Dizlerinden de ona avantaj sağlayacak kadar yükseğe ulaşması mümkün değildi. Ada çayı. Kuru ada çayı dalla-

rının oluşturduğu kısa ama etkileyici alevleri hatırladı. *Bir meşale?* Aklına başka bir seçenek gelmeyince bir ateş yakmak için etrafına bakındı. İlkbahar taşkınları kocaman bir kavağın gövdesini dik sete doğru fırlatmış, doğal bir rüzgâr seti oluşturmuştu. Glass gövdenin yanındaki kumlarda sığ bir çukur kazdı.

Yayını ve eğirmenini çıkardı ve en azından kısa sürede ateş yakabilmek için bir şansı olduğuna şükretti. Malzeme çantasından, mermi bezlerinden sonuncusunu ve iri bir su kamışı pamuğu öbeği çıkardı. Nehrin aşağı kısmında kalan ve hâlâ buzağıyı parçalayan kurt sürüsüne baktı. *Kahretsin!*

Etrafında yakacak bir şeyler aradı. Nehir, kavak ağacının gövdesi haricinde geriye pek bir şey bırakmamıştı. Glass bir parça kurumuş adaçayı öbeği buldu ve en büyük beş dalını koparıp bunları ateş çukurunun yanına dizdi.

Etrafını adaçayı dallarıyla çevirdiği çukura yayla eğirmeni kurdu ve dikkatle yakacağı şeyleri yerleştirdi. Yayı ilk olarak yavaşça döndürdü, sonra belirli bir ritme ulaşınca hızlandı. Birkaç dakika içinde, kavak ağacının yanındaki ateş çukurunda hafif hafif yanan bir ateş elde etti.

Nehrin aşağı kısmındaki kurtlara baktı. Alfa erkek, eşi ve iki yavrusu, buzağının yirmi metre kadar ardında bir arada duruyorlardı. Buzağıdan ilk parçaları onlar kaptıkları için, artık butlarının leziz iliklerini kemirmek onları tatmin ediyordu. Glass kurtların yaklaşan karmaşadan uzak duracaklarını umdu. Böylelikle geriye, buzağının cesedini yiyen dört kurt kalıyordu.

Loup Pawnee; isimlerinden de anlaşılabileceği gibi, kurtlara gücünden ve her şeyden öte kurnazlığından ötürü saygı duyardı. Glass, kurtları avlayan Pawnee av ekipleriyle birlikte avlanmıştı; postlarının birçok törenlerinde önemli olduğunu biliyordu. Ama o sırada yapmaya hazırlandığı şeye benzer hiçbir şey yapmamıştı: sürünerek bir kurt sürüsünün arasına girmek ve sadece ada çayı dallarından oluşan bir meşaleyle yiyeceklerini ellerinden almaya çalışmak.

Beş ada çayı dalı devasa boyutlarda, romatizmalı eller gibi kıvrılıyordu. Daha ufak dallar, belirli aralıklarla ana dallardan çıkıyordu ve birçoğu, ince kabuk ve diken kabukları, mavili yeşilli yapraklarla

kaplıydı. Dallardan birini kapıp ateşe tuttu. Dal hemen ateş aldı; çok geçmeden ucunda otuz santim yüksekliğinde bir alev belirdi. *Çok hızlı yanıyor.* Glass alevin kurtlarla arasındaki mesafeye dayanıp dayanamayacağını, dahası onlara karşı vereceği mücadelede bir silah olarak kullanıp kullanamayacağını merak etti. Ada çayı dallarının tamamını o anda yakmaktansa dalların birçoğunu yakmadan gerek oldukça meşaleye eklemek üzere yedek cephanelik olarak yanında taşımaya karar verdi.

Glass yine kurtlara baktı. Birden hepsi gözüne daha iri gözüktü. Bir an için tereddüt etti. *Bu işin geri dönüşü yok*, dedi içinden. *Bu, tek şansım.* Tek elinde yanan ada çayı dalı, diğer elinde yanmayan dört yedek dalla birlikte, nehirden aşağı kurtlara doğru sürünmeye koyuldu. Elli metre ötedeki alfa erkek ve eşi, kafalarını buzağının budundan kaldırıp buzağının geri kalanına yaklaşan o tuhaf hayvana baktılar. Glass'e bir tehditmiş gibi değil, merakla bakıyorlardı. Ne de olsa karınlarını tıka basa doyurmuşlardı. Yirmi metre ötede, rüzgâr yön değiştirdi ve buzağının üstündeki dört hayvan duman kokusunu aldı. Hepsi ona döndü. Glass dört kurtla yüz yüze gelmiş bir hâlde durdu. Uzaktan kurtları sıradan birer köpek gibi görmek kolaydı. Ama yakından bakınca bu yaratıkların, evcil kuzenleriyle uzaktan yakından bir alakası yoktu. Beyaz bir kurt kanlı dişlerini göstererek Glass'e doğru yarım adım attı. Boğazından boğuk bir hırlama yükseldi. Omzunu aşağı sarkıttı ve bu hareketi nedense hem savunmaya hem de saldırıya geçmeye hazır olduğunu gösterdi.

Beyaz kurt çelişkili içgüdüleriyle başa çıkmaya çalıştı: Bunlardan biri avını koruması gerektiğini diğeri ateşten korkması gerektiğini söylüyordu. Tek kulağının büyük bir kısmı kopmuş bir başka kurt ilkinin yanına geldi. Diğer ikisiyse, buzağının leşini büyük bir memnuniyetle parçalamaya devam ettiler; buzağının başında bir tek ikisinin kaldığına sevinmiş gibiydiler. Glass'in sağ elinde tuttuğu yanan dalın ateşi titremeye başladı. Beyaz kurt ona doğru bir adım daha attı ve Glass birden boz ayının etlerini parçalayan dişlerinin yarattığı iç bulandırıcı hissi hatırladı. *Ne yaptım ben?*

Aniden, müthiş bir ışık parıldadı, kısa bir duraksama anı yaşandı ve

vadiden aşağı gök gürültüsünü andıran bir ses indi. Glass'in suratına bir damla yağmur düştü, rüzgâr alevleri etrafa savurdu. Midesini, kaldıran bir bulantı hissetti. *Tanrı'm, hayır... Şimdi, olmaz!* Hızlı hareket etmesi gerekiyordu. Beyaz kurt saldırmaya hazırdı. *Korkunun kokusunu gerçekten de alabiliyorlar mı?* Ondan beklenilmeyeni yapmalıydı. Kurtlara saldırmalıydı.

Sağ elindeki dört ada çayını da alıp bunları sol elindeki yanan meşaleye ekledi. Alevler birden tepeye yükselip aç bir biçimde kuru dalları kapladı. Meşaleyi iki eliyle birden tutması gerektiğinden, sol eliyle dengesini sağlayamıyordu. Ağırlığı bacağına binince yaralı sağ bacağından yukarı müthiş bir acının yayıldığını hissetti ve neredeyse yere yıkıldı. Ama dizlerinin üstünde en iyi biçimde saldırabilmek için tökezleye tökezleye giderken dik durmayı başardı. Elinden gelen en yüksek sesi çıkarmaya çalıştığında boğazından ürkünç bir inilti yükseldi. Meşaleyi ateşten bir kılıç gibi sallayarak öne atıldı. Bunu tek kulaklı kurda doğru savurdu. Alevler hayvanın suratını tütsüledi ve kurt cıyaklayarak geri sıçradı. Beyaz kurt Glass'in yanına sıçrayıp dişlerini omzuna geçirdi. Glass yana dönüp kurdu boynundan uzak tutmak için başını o yöne çevirdi. Glass'in suratı kurdunkinden sadece birkaç santim uzaklıktaydı ve hayvanın kanlı nefesinin kokusunu hissedebiliyordu. Yine dengesini sağlayabilmek için uğraştı. Alevlerin kurda değmesi için kollarını etrafa savurdu ve hayvanın karnını ve apış arasını yakmayı başardı. Kurt omzunu bırakıp bir adım geriledi.

Glass arkasında bir hırlama sesi duyunca içgüdüsel olarak eğildi. Tek kulaklı kurt, paldır küldür kafasının üstünden geçip Glass'in boynunu ıskaladı ama bu arada onu yana yuvarladı. Glass sırtındaki, boğazındaki ve omzundaki acıyı tetikleyen düşüşün etkisiyle inledi. Birbirine geçmiş dallardan oluşan meşale yere düşüp kumlu zeminin üstünde dağıldı. Glass çaresizlik içinde alevler sönmeden dalları yakalamak için öne uzandı. Bu sırada, dizlerinin üstünde dik durmak için de ayrı bir mücadele veriyordu.

İki kurt etrafında ağır ağır bir daire çizmeye, bir fırsat yakalamaya çalıştılar; alevlerden nasiplerini aldıkları için bu sefer, daha dikkatli davranıyorlardı. *Arkama geçmelerine izin veremem.* Yine şimşek

çaktı ve hemen ardından müthiş bir gök gürültüsü koptu. Fırtına neredeyse Glass'in tam tepesine ulaşmıştı. Yağmur her an gökten boşalmak üzereydi. *Vakit kalmadı.* Yağmur yağmasa bile, meşalenin alevleri azalmıştı. Beyaz kurtla tek kulaklı kurt ona yaklaşıyorlardı. Onlar da savaşın doruk noktasına ulaşmak üzere olduğunu anlamışlardı. Glass onlara meşaleyi savurdu. Kurtlar yavaşladılar ama geri çekilmediler. Glass, buzağıdan sadece birkaç adım öteye kadar ilerlemişti. Leşi yiyen diğer iki kurt buzağının butlarından birini koparmayı başarmışlar, savaşan kurtlardan ve elinde ateş olan tuhaf yaratıktan uzaklaşmışlardı. Glass ilk kez leşin etrafındaki kuru ada çayı dallarını fark etti. *Bunlar alev alır mı?*

Gözlerini kurtlardan ayırmadan Glassmeşalesiyle bu dalları yaktı. Haftalardır yağmur yağmamıştı. Leşin etrafındaki dallar kupkuruydu ve kolaylıkla alev aldı. Bir anda, alevler leşin yanındaki ada çayı dallarının neredeyse bir metre tepesine yükseldi. Glass diğer iki öbeği de yaktı. Çok geçmeden leş, yanan üç çalılığın arasında kaldı. Musa gibi, Glass de kendisini dizlerinin üstünde leşin üstüne dayadı ve meşalesinden geri kalanı etrafa savurdu. Şimşek çaktı, gök gürüldedi. Rüzgâr alevleri çalılığın etrafına püskürttü. Yağmur da yağmaya başladı ama henüz ada çayı dallarını söndürecek kadar kuvvetli değildi.

Tüm bunların etkisi inanılmazdı. Beyaz kurtla tek kulaklı kurt etraflarına bakındılar. Alfa erkek, eşi ve yavruları yavaştan ovaya doğru kaçtılar. Karınları tıka basa tok bir hâlde, çıkan fırtına altında yakınlardaki sığınaklarına doğru gittiler. Leşin başında olan diğer iki kurt da buzağının budunu ovada sürüklemeye çalışarak peşlerinden gittiler.

Beyaz kurt, tekrar saldırıya geçecekmiş gibi yere çömeldi. Ama tek kulaklı kurt, birden arkasını döndüğü gibi sürünün peşinden koşmaya başladı. Beyaz kurt, değişen koşulları düşünmek istermiş gibi durdu. Sürüdeki yerini gayet iyi biliyordu: Diğerleri liderlik ederdi, kendisi onları izlerdi. Diğerleri öldürülecek hayvanı seçerdi, kendisi onun avlanmasına yardım ederdi. İlk önce diğerleri avı yerdi, kendisi geri kalanlarla yetinirdi. Kurt o gün karşısına çıkan hayvana benzer yaratığı daha önce hiç görmemişti ama hiyerarşik sistemde hangi

konumda olduğunu gayet iyi anlamıştı. Yukarıda bir gök gürültüsü daha kopunca yağmur olanca hızıyla yağmaya başladı. Beyaz kurt son bir kez buzağıya, adama ve dumanlar saçan ada çayı dallarına baktıktan sonra arkasını döndü ve diğerlerinin peşinden gitti.

Glass, kurtların dik setin kenarında gözden kayboluşunu izledi. Yağmur ada çayı dallarını söndürürken her yere dumanlar yayılmıştı. Bir dakika daha geç kalsaydı, savunmasız kalırdı. Omzundaki ısırığa bakarken şansına hayret etti. İki diş izinin açtığı yaradan kanlar akıyordu ama yarıklar derin değildi.

Buzağı nafile yere kurtlardan kaçmaya çalıştıktan sonra paramparça hâlde yerde yatıyordu. Vahşi dişler leşini ikiye yarmıştı. Yarılmış boğazının altında bir kan birikintisi oluşmuş, su yolunun açık sarı renginde tezat oluşturan ürkünç, parlak kırmızı bir renkle kaplamıştı. Kurtlar dikkatlerini Glass'in peşinde olduğu iç organlara yoğunlaşmışlardı. Yanlamasına duran buzağıyı sırtüstü çevirip bakınca hayal kırıklığıyla böbreklerinden geriye hiçbir şey kalmadığını gördü. Safra kesesi, ciğerleri ve kalbi de gitmişti. Ama hayvandan ufak bir parça bağırsak sarkıyordu. Glass malzeme çantasından jiletini çıkarıp bir yılanı andıran iç organı sol eliyle beden boşluğuna kadar izledi ve mide kısmında altmış santim kadarını kesti. Yiyecek bulduğu için kendini zor tutan Glass, bağırsağın kestiği kısmını ağzına dayadı ve emmeye koyuldu.

Kurt sürüsü daha iyi iç organları yemiş olsa da en azından hayvanın derisini yüzme işi Glass'e kalmamıştı. Glass, buzağının boğazma ilerledi ve jiletinin yardımıyla diri etleri geri çekti. Buzağı besiliydi. Tombul boynunun kaslarına yapışık duran beyaz renkli, narin yağlar vardı. Tuzakçılar bu yağa "post" derlerdi ve nefis yiyeceklerden biri olarak kabul ederlerdi. Glass iri iri et parçaları kesip bunları ağzına tıkıştırdı ve neredeyse çiğnemeden yuttu. Lokmalarını her yutuşunda, boğazı alev alev yanıyordu ama açlığı acının önüne geçiyordu. Sağanak yağmurun altında karnını tıka basa doldurduktan ve belirli bir doygunluk noktasına ulaştıktan sonra, nihayet etraftaki diğer tehlikeleri düşünmeye başladı.

Glass yine dik setin kenarına süründü ve ufkun dört bir yanını

inceledi. Ovaya dağılmış bizonlar her şeyden habersiz otlanıyorlardı, etrafta ne kurtlara ne de Kızılderililere dair herhangi bir işaret vardı. Yağmur ve gök gürültüsü sona ermiş, fırtına başladığı gibi büyük bir hızla dinmişti. Öğleden sonra güneşinin açılı ışınları muazzam fırtına bulutlarını delip geçmeyi başarmış, gökten yere uzanan gökkuşağı renklerinde şeritler oluşturmuştu.

Glass geriye yaslanıp ne kadar şanslı olduğunu düşündü. Kurtlar paylarını almışlardı ama aşağıda muhteşem bir kaynak vardı. Glass durumuyla ilgili herhangi bir hayale kapılmış değildi ama açlıktan ölmeyecekti.

Glass buzağının yanındaki dik sette üç gün boyunca kamp yaptı. İlk birkaç saat boyunca, ateş bile yakmadı; sadece inanılmaz tazelikteki etten kestiği ince dilimleri kontrolsüzce tıkındı. Nihayet, eti pişirmek ve kurutmak için hafif bir ateş yakacağı kadar mola verdi ve alevleri elinden geldiğince gizlemek için setin yakınlarında yaktı.

Yakınlardaki söğüt ağaçlarının yeşil dallarından et kancaları oluşturdu. Aradan saatler geçtikçe körleşen jiletle hayvanın etini kesti ve ateşi düzenli bir biçimde beslerken etleri kancalara astı. Üç günde, altı yedi kilo kurutulmuş et elde etti. Bu miktar, gerekirse ona iki hafta bile yeterdi. Hatta yolda avlanabilirse daha da uzun süre idare ederdi.

Kurtlar geriye tek bir güzel parça bırakmışlardı: buzağının dili. Glass bu leziz parçanın keyfini bir kral gibi çıkardı. Kaburgaları ve geriye kalan bacak kemiklerini ateşte teker teker pişirdi, daha sonra da kırıp taze iliklerini emdi.

Hayvanın postunu körleşmiş jiletiyle yüzdü. Dakikalar sürmesi gereken iş, saatlerini aldı. Bir mola verdiğinde acı, acı bıçağını çalan iki adamı düşündü. Postu doğru dürüst yüzecek ne aletleri ne de vakti vardı ama deri kaskatı kesilmeden önce, kaba da olsa ham bir deri elde etmeyi başarmıştı. Kurutulmuş etleri taşımak için çantaya ihtiyacı vardı.

Üçüncü günde Glass, bir baston olarak kullanabilmek için uzun bir dal aramaya çıktı. Kurtlarla yaptığı mücadele sırasında, yaralı bacağının taşıyabildiği ağırlık onu şaşırtmıştı. İki gündür egzersiz

yaptırdığı bacağını esnetmiş ve denemişti. Bir bastonun yardımıyla ayakta yürüyebileceğine inanıyordu. Üç hafta sakat bir köpek gibi yerlerde süründükten sonra, bunu yapmak için can atıyordu. Uygun uzunluk ve şekilde bir kavak ağacı dalı buldu. Hudson Bay battaniyesinden uzun bir şerit kesip bunu, koltuk değneği yapacağını dalın üstüne sardı. Battaniye şerit şerit otuz santime altmış santim ebatlarında bir kumaş parçasına dönüşmüştü. Glass, jiletiyle kumaşın ortasında başını geçirebileceği büyüklükte bir delik açtı. Ortaya çıkan giysi bir pelerin denilebilecek kadar büyük değildi ama en azından omuzlarını örtebilir ve ham derinin tenine batmasını engelleyebilirdi.

Oradaki son gecesinde, şahin tepeleri yine serindi. Katledilen buzağıdan geriye kalan son parçalar kor gibi kömürlerin üstündeki kancalarda kuruyordu. Ateş, kamp kurduğu alanı tatlı bir parıltıyla kaplamış; ay ışığından yoksun ovanın karanlığında minnacık bir vaha gibi ışıldamasını sağlamıştı. Glass, sona kalan kaburgaların da iliğini emdi. Kemiği ateşe atarken birden, bunun yakın bir gelecekte keyfini süremeyeceği bir lüks olduğunu fark etti.

Üç gün boyunca iyi beslenerek yaralı bedenini iyileştirmişti. Sağ bacağını kırarak ne durumda olduğunu kontrol etti. Kasları sert ve tutuktu ama iş görüyordu. Omzu da daha iyi durumdaydı. Kolu henüz güce kavuşmamıştı ama biraz daha esnekti. Boğazına dokunmaktansa hâlâ korkuyordu. Yarıklar kapandığı hâlde, dikişlerden geriye kalanlar dışarı fırlamıştı. Bunları jiletle kesse mi diye düşündü ama sonra denemeye çekindi. Kurtlara bağırma girişimi haricinde, günlerdir sesini denememişti. O sırada da denemeyecekti. Sesinin, önündeki haftalar boyunca hayatta kalmasıyla bir ilgisi yoktu. Değiştiyse de yapacak bir şey yoktu. Artık daha az acı çekerek yutkunabildiğine seviniyordu.

Glass buzağı etinin kaderini değiştirdiğini biliyordu. Yine de durumuyla ilgili yanlış bir değerlendirme yapması kolaydı. Bir gün daha hayatta kalabilmek için mücadele vermişti. Yalnızdı ve silahı yoktu. Onunla Brazeau Kalesi arasında üç yüz millik açık bir ova vardı. Biri muhtemelen, diğeriyse kesinlikle düşman iki Kızıldereli kabilesi, Glass'in açık alanda yön bulmak için güvendiği aynı nehri

izliyordu. Tabii, Glass'ın canı buna çok sıkılsa da önündeki tek tehlikenin Kızıldereliller olmadığının farkındaydı.Uyuması gerektiğini biliyordu. Yeni bir koltuk değneğiyle ertesi gün on, hatta on beş mil yol kat etmeyi planlıyordu. Yine de bir şey onu, o geçici rahatlık anında kalmaya itiyordu: Karnı toktu, dinlenmişti ve üşümüyordu.

Glass, malzeme çantasından ayı tırnağını çıkardı. Bunu ateşin hafif ışığında elinde çevirdi ve bir kez daha ucundaki kurumuş kana bakıp hayret etti. Bu, kendi kanıydı. Jiletle tırnağın kalın kısmının dibini kazımaya başlamış, dikkatle derinleştirdiği daracık bir oyuk açmıştı. Çantasından bir de şahin pençesi kolyesini çıkardı. Kolyenin ipini tırnağın dibinde açtığı delikten geçirip sıkıca bağladı. En sonunda, kolyeyi boynuna taktı.

Yaralarını açan tırnağın artık cansız bir biçimde boynunda asılı olması fikri hoşuna gidiyordu. *Tılsımım*, diye düşündü ve uyuyakaldı.

XI

16 Eylül 1823

Kahretsin! John Fitzgerald önündeki nehre, daha doğrusu nehrin kıvrımına bakıyordu.

Jim Bridger yanına gitti. "Neden doğuya kıvrılıyor?" Fitzgerald hiçbir uyarıda bulunmadan elinin tersiyle çocuğun ağzına bir tokat indirdi. Bridger geriye savrulup suratında bir şok ifadesiyle popo üstü yere düştü. "Neden yaptın bunu şimdi?"

"Nehrin doğuya kıvrıldığını görmüyor muyum sanıyorsun? Keşif yapmanı istediğimde, bunu sana söylerim! Ben bir şey demezsem gözlerini açık, kahrolası çeneni de kapalı tut!"

Tabii, Bridger haklıydı. Yüz milden fazla bir mesafedir, izledikleri nehir belirgin bir biçimde kuzeye doğru ilerliyor, tam izlemek istedikleri yolu gösteriyordu. Fitzgerald nehrin isminden bile emin değildi ama akan her şeyin eninde sonunda Missouri'yle birleştiğini biliyordu. Bu nehir kuzeye doğru ilerliyorsa Fitzgerald, bir günlük yürüyüşten sonra Union Kalesi'yle birleşeceğini düşünüyordu. Fitzgerald Yellowstone'da bile olabileceklerini düşünüyordu ama Bridger fazla doğuda olduklarında ısrar ediyordu.

Her hâlükârda Fitzgerald, Missouri'ye varana dek nehir kenarından ayrılmamayı umuyordu. İşin aslı, karşısında sere serpe uzanan ıssız coğrafyayla ilgili olarak belirli bir içgüdüye sahip değildi. Yukarı Grand'in baş tarafından ilerlemeye başladıklarından beri, nerede olduklarını onlara gösterecek bir ipucuyla karşılaşmamışlardı. Ufuk önlerinde millerce ileriye uzanıyor, âdeta yabani otlardan ve her biri bir öncekini andıran yüksek tepelerden oluşan bir denizde

ilerliyorlardı.

Nehrin yanından ayrılmayarak hem dümdüz ileriye gidebiliyorlardı hem de kolaylıkla su kaynağı bulmuş oluyorlardı. Yine de Fitzgerald'ın doğuya, yani nehrin kıvrılıp da gözlerinin görebildiği kadar izlediği yeni yöne sapmak gibi bir niyeti yoktu. Zaman düşmanlarıydı. Henry'den ve birlikten ne kadar fazla ayrı ilerlerlerse felaket ihtimali de bir o kadar artıyordu.

Fitzgerald nehre bakıp derin derin düşünürken birkaç dakika orada beklediler.

En sonunda Bridger, içine derin bir nefes çekip "Kuzeybatıya doğru ilerlemeliyiz," dedi.

Fitzgerald onu azarlamaya koyuldu ama ne yapacağını kendisi de kesinlikle bilemiyordu. Ufka doğru ilerleyen kuru otlakları işaret etti. "Sanırım, orada nasıl su bulacağını biliyorsun."

"Hayır, bilmiyorum. Ama bu havada çok suya ihtiyacımız olmaz." Bridger onun kararsız olduğunu fark etmiş, kendi fikrinin doğru olduğuna daha da inanmaya başlamıştı. Fitzgerald'm aksine, onun bu engin topraklarda kullanabileceği bir içgüdüsü *vardı.* Onu bilinmez arazilerde her zaman yönlendiren bir iç pusulası vardı. "Bence, Missouri'den iki günlük mesafedeyiz. Kale'ye de o kadar yakın olabiliriz."

Fitzgerald ona tekrar vurmamak için kendisini zor tuttu. Hatta çocuğu öldürmeyi bile düşündü. Aslında, eli silahlı bir kişiye daha ihtiyaç duymasa bunu daha Grand'deyken yapardı. İki silahlı kişi fazla değildi ama tek kişiden daha iyiydi.

"Beni dinle, evlat. Diğerlerine katılmadan önce, ikimizin fikir birliği etmesi gerek."

Bridger bu konuşmayı Glass'i terk ettiklerinden beri bekliyordu. Başını önüne eğdi, duyacaklarını bildiğinden daha Fitzgerald devam etmeden utandığını hissetti.

"Glass için elimizden geleni yaptık, gereğinden bile fazla yanında kaldık. Yetmiş papel, Reeler tarafından kafamızın derisinin yüzülmesi için yeterli bir miktar değil."

Bridger hiçbir şey demeyince Fitzgerald konuşmaya devam etti.

"Glass o boz ayı onunla işini bitirdiğinden beri ölüydü zaten." Bridger hâlâ ona bakmıyordu. Fitzgerald yine sinirlenmeye başladığını hissetti. "Bak sana ne diyeceğim, Bridger. Yaptığımız şey hakkında ne düşündüğün zerre kadar umurumda değil. Ama şunu söyleyebilirim: Ötersen, boğazını bir kulağından diğerine kadar deşerim."

XII

17 Eylül 1823

Yüzbaşı Andrew Henry, önünde uzanan vadinin saf güzelliğinin keyfini çıkarmak için durmamıştı. Missouri'yle Yellowstone nehirlerinin birleştiği yerdeki yüksek kayalıkta Henry ve yedi adamı, sınırları belirsiz platonun sınırlarını çizen engin ufka bakıyorlardı. Platonun önünde hafif eğimli şahin tepeleri vardı ve bunlar dik yamaçla Missouri arasında sapsarı dalgalar gibi her yeri kaplıyordu.

Yamacın yakınlarında çalı çırpı olmadığı hâlde, karşı tarafında kalın kalın kavaklar vardı ve bunlar, geçici yeşillikleri ele geçirmesin diye sonbahara karşı bir savaş veriyorlardı.

Henry, iki nehrin birleşiminin felsefi önemini de durup düşünmedi. Suların sıvı elmas gibi saf bir hâlde yolculuklarına başladıkları yüksek dağ otlaklarını da hayal etmedi. İki çok önemli su yolunda düzgünce yapılan ticareti, kalenin konumunun pratik anlamını da düşünmek için durmadı.

Yüzbaşı Henry gördüklerini değil, görmediklerini düşünüyordu. Atlar görmüyordu. Uzaktan insanların dağınık bir alanda hareket ettiklerini ve büyük bir ateşten yayılan dumanları görüyordu ama ortalıkta hiç at yoktu. *Tek bir kahrolası katır bile yok*. Hem insanları selamlamak için hem de öfkelendiği için tüfeğiyle havaya ateş etti. Kamptaki adamlar yaptıkları işleri bıraktılar ve nereden ateş sesi geldiğini anlamaya çalıştılar. Yanıt olarak iki ateş sesi eldi. Henry ve yedi adamı, Union Kalesi'ne doğru vadiden aşağı inmeye koyuldular.

Henry oradan ayrıldığından ve Arikara köyünde Ashley'nin yardımına koştuğundan beri, aradan sekiz hafta geçmişti. Henry giderken

iki talimat vermişti: Etraftaki nehirlere tuzaklar kurun ve ne pahasına olursa olsun atlara göz kulak olun. Ama Yüzbaşı Henry'nin şansı tersine dönmüş gibiydi.

Domuz, sağ omzunda kalıcı bir oyuk açmış gibi görünen tüfeğini kaldırdı. Ağır silahı sol omzuna geçirmeye başladı ama malzeme çantasının kayışı da o omzunu zedelemişti. En sonunda, tüfeğini önünde taşımaya karar verdi ve bu karar ona, kollarının ne kadar ağrıdığını hatırlattı. Domuz, St. Louis'deki şarapçının arka tarafındaki kalın saman şiltenin ne kadar rahat olduğunu düşündü ve bir kez daha Yüzbaşı Henry'ye katılmanın korkunç bir hata olduğu sonucuna vardı.

Hayatının ilk yirmi bir senesinde Domuz, bir kere bile iki milden fazla yürümemişti. Son altı haftadır, yirmi milden az yürüdüğü tek bir gün bile olmamıştı ve birlik, genellikle otuz mil veya daha fazla yol kat etmişti. İki gün önce Domuz, üçüncü mokasen çiftinin tabanlarını delmişti. Ayakkabılarının tabanlarındaki deliklerden sabahları buz gibi çiğ giriyordu. Kayalıklar da ayaklarının tabanlarında tırtıklı kesikler açıyordu. En kötüsü de dikenli armut kaktüslerinin üstüne basıyordu. Dikenleri defalarca nafile yere deri yüzme bıçağıyla çıkarmaya çalışmıştı ve cerahat toplayan parmaklarından biri, attığı her adımla birlikte canını fena hâlde yakıyordu.

Hayatında hiç o kadar acıkmamış olduğunu saymıyordu bile. Bir bisküviyi et sosuna batırıp yemenin veya dişlerini iri bir tavuk buduna geçirmenin getireceği basit keyfi özlemişti. Şarapçının karısının her gün üç kere tıka basa dolu bir teneke tabakta önüne getirdiği yiyecekleri sevgiyle hatırlıyordu. Artık kahvaltıları kurutulmuş soğuk etten ibaretti. Başka bir şey yemiyorlardı. Yine kurutulmuş soğuk etten oluşan öğle yemekleri için de nadiren mola veriyorlardı. Yüzbaşı silah sesi konusunda titiz olduğundan, akşam yemekleri bile esas olarak kurutulmuş soğuk etten ibaretti. Nadiren taze etleri olduğunda da Domuz bunları yemeye çalışıyor, iri vahşi hayvan etlerini ince ince kesiyor ya da iliklerini emmek için kemiklerini kırmaya çalışıyordu. Hudutlarda yiyecek bulmak çok zor işti. Bu çaba onu aç bırakıyordu.

Domuz, karnı her guruldadığında ve attığı her acı dolu adımda batıya gitme kararını sorguluyordu. Hudutların ne zenginlikler ba-

rındırdığı her zamanki gibi belirsizdi. Domuz, altı aydır bir kunduz tuzağı kurmamıştı. Kampa girerlerken orada olmayan tek şey atlar değildi. *Hayvan postları nerede?* Birkaç kunduz postu; bizon, elk geyiği ve kurt postlarıyla karışık bir hâlde ahşap kale duvarlarının karşısındaki söğüt çerçevelere asılmıştı. Ama bu manzara pek de döndüklerinde bulmayı umdukları zengin kamp değildi.

Bodur Bill isimli bir adam öne çıktı ve Henry'yi selamlamak için elini uzattı.

Henry adamın elini görmezden geldi. "Kahrolası atlar nerede?"

Bodur Bill'in eli birkaç saniye tek başına, eğreti bir biçimde havada asılı kaldı. En sonunda, elini aşağı indirdi. "Karaayaklar çaldı, Yüzbaşı."

"Etrafa muhafız dikmek hiç aklınıza gelmedi mi?"

"Muhafızlar diktik, Yüzbaşı. Ama birden ortaya çıkıp sürüyü ürküterek kaçırdılar."

"Peşlerinden gittiniz mi?"

Bodur Bill ağır ağır başını salladı. "Karaayaklara karşı pek başarılı olamadık."

Bu, üstü kapalı bir hatırlatmaydı ama gayet etkiliydi. Yüzbaşı Henry derin derin iç çekti. "Geriye kaç at kaldı?"

"Yedi... Şey, beş at ve iki katır kaldı. Murphy hepsini bir tuzakçı grubuyla birlikte Beaver Çay'ına götürdü."

"Etrafta pek de tuzak yok gibi."

"Tuzak kurmaya çalıştık, Yüzbaşı. Ama Kale'nin yakınlarındaki her yere zaten tuzak kurulmuş durumda. Daha fazla at olmadan daha ötesine tuzak kuramıyoruz."

Jim Bridger incecik bir battaniyenin altına kıvrılmıştı. Sabahın o saatinde zemin, kalın bir çiğ tabakasıyla kaplanırdı ve çocuk, bu nemli soğuğun iliklerine dek işlediğini hissediyordu. Yine ateş yakmadan uyuyorlardı. Düzensiz hayatın rahatsızlığı yorgunluğuna yenik düştü ve uyudu.

Rüyasında, derin bir uçurumun kenarında duruyordu. Gökyüzü, gecenin geç saatlerinde olduğu gibi koyu mor bir renkteydi. Hava

epeyi karanlıktı ama yeteri kadar ışık her şeyi hafif bir parıltıyla aydınlatıyordu. Hortlak ilk olarak çok belli belirsiz, ta uzakta bir şekil olarak belirdi. Ağır ağır, kararlılıkla ona yaklaştı. Hatları yaklaştıkça belirginleşti: Eğri büğrü, topallayan bir bedendi. Bridger kaçmak istedi ama uçurum, bir yere gitmesini imkânsız kılıyordu.

On adım öteden, korkunç suratı görebiliyordu. Surat hatları hem doğal değildi hem de bir maske gibi şekilsizdi. Yanaklarında ve alnında çarpı biçiminde yara izleri vardı. Burnu ve kulakları, denge veya simetriden uzaktı; kafasına âdeta gelişigüzel yerleştirilmişti. Suratı karmakarışık bir yele ve saçlarla çevrelenmişti ve ona, karşısındaki şeyin insanlıktan çıktığı izlenimini veriyordu.

Hortlak ona biraz daha yaklaştı; gözleri alev alevdi ve Bridger'ın bakışlarını kaçırmasına izin vermeden öfkeli gözlerini gözlerine dikti.

Hortlak kolunu bir orakçı gibi havaya kaldırdı ve bir bıçağı sapına kadar Bridger'ın göğsüne sapladı. Bıçak çocuğun göğüs kafesini güzelce yardı ve bu darbenin keskin gücü onu şoka uğrattı. Çocuk geriye doğru sendeledi, alev alev gözlere son bir kez baktı ve yere yığıldı. Uçurum onu yutarken göğsündeki bıçağa bakakaldı. Pek de şaşırmayarak bıçağın kabzasındaki gümüş kapağı tanıdı. Glass'in bıçağıydı. *Birçok açıdan, ölmek bir rahatlık aslında*, diye düşündü. *Yaşamaktan daha kolay.*

Bridger, birisinin onu kaburgalarından sertçe dürtüklediğini hissetti. İrkilerek gözlerini açınca Fitzgerald'ın tepesinde dikildiğini gördü. "Gitme vakti, evlat."

XIII

5 Ekim 1823

Yanmış Arikara köyünden geriye kalanlar, Hugh Glass'e iskeletleri anımsattı. Yanıkların arasında yürümek ürkütücüydü. Yakın tarihe kadar beş yüz ailenin canlı hayatıyla dolup taşan bu yer, artık bir mezarlık kadar ölüydü ve Missouri'nin tepesindeki yüksek kayalığın üstünde, kararmış bir anıt gibi kalmıştı.

Köy, nehrin Grand'le birleştiği yerden sekiz mil kuzeydeyken Brazeau Kalesi yetmiş mil güneydeydi. Glass'in Missouri'de oyalanmasının iki nedeni vardı. Hem buzağıdan arta kalan kurutulmuş etleri tükenmişti hem de kendisini bir kez daha bitki köklerine ve böğürtlenlere bağlı kalmış bir hâlde bulmuştu. Glass, Arikara köylerini çevreleyen zengin mısır tarlalarını hatırlıyor, onlardan bir şeyler yağmalamayı umuyordu.

Ayrıca, köyde bir sal yapacak malzemeler de bulabileceğini biliyordu. Bir salı olursa Brazeau Kalesi'nden aşağı aheste aheste süzülebilirdi. Köyde ağır ağır dolanırken sal için malzeme bulması hiç sorun olmayacaktı. Kulübeler ve kazıklı çitler arasında, binlerce uygun kütük vardı.

Glass köyün ortalarına yakın bir yerde, kabilenin ortak malı olduğu belli olan büyükçe bir kulübeye bakmak için durdu. Kulübenin karanlık iç kısmında bir parıltı gördü. Telaşla kalbi gümbür gümbür atarak bir adım geriye çekildi. Durdu ve gözleri ışığa alışırken içeri baktı. Artık koltuk değneğine ihtiyaç duymadığından, kavak değneğinin ucunu sivriltmiş ve eğreti bir mızrak yapmıştı. Bunu fırlatmaya hazır bir şekilde tuttu.

Ufak bir köpek yavrusu kulübenin ortasında cıyaklıyordu. Rahatlayan ve taze et bulduğuna heyecanlanan Glass öne doğru bir adım attı. Mızrağın kör ucunu öne aldı. Köpeği biraz daha yanına çekebilirse hızla vurup hayvanın kafatasını çatlatabilirdi. *Ete zarar vermeye gerek yok.* Tehlikeyi sezen yavru köpek, arka taraftaki açık odanın karanlığına doğru hızla kaçtı.

Glass de hızla peşinden gitti ama köpek, çok yaşlı bir Kızılderili kadının kollarına sıçrayınca donakaldı. Yaşlı kadın, samandan yatağının üstünde geriye kaçtı ve lime lime olmuş bir battaniyenin üstünde dizlerini sıkıca karnına çekti. Yavru köpeği bir bebek gibi kucakladı. Suratını hayvana gömdüğü için, gölgelerde sadece beyaz saçları görünüyordu. Çığlık atmaya, isterik bir biçimde bağırmaya başladı. Birkaç dakika sonra inlemesi belirli bir düzen izlemeye, korkutucu ve olacakları önceden sezinlemiş gibi bir mırıltıya dönüştü. *Ölüm şarkısı mı söylüyordu?*

Minik köpeği kavramış olan kollar ve omuzlar, kemikten gevşekçe sarkan kayışımsı ve yaşlı bir et parçasından ibaretti. Gözleri karanlığa alıştıkça Glass, kadının etrafına saçılmış artıkları ve pislikleri gördü. Kocaman toprak bir tencerede su vardı ama içinde pişirecek hiçbir şey yoktu. *Neden mısır toplamamış?* Glass köye girerken birkaç başak toplamıştı. Siyu ve geyikler hasadın büyük bir kısmını almıştı ama geriye bir şeyler de kalmıştı. *Sakat mı?*

Deri çantasına uzanıp içinden bir mısır başağı çıkardı. Kabuğunu soyup yaşlı kadına uzatmak için eğildi. Kadın inlemeyi andıran şarkısına devam ederken Glass, uzunca bir süre mısırı öylece tuttu. Bir süre sonra yavru köpek mısırı kokladı, sonra da yalamaya başladı. Glass uzanıp nazikçe kadının başına elledi ve yavaşça beyaz saçlarını okşadı. Kadın, en sonunda şarkı söylemeyi kesti ve suratını kapıdan içeri akın eden ışığa çevirdi.

Glass'in şaşkınlıktan nefesi kesildi. Kadının gözleri bembeyazdı, kördü. Arikara'nın, gecenin bir yarısı kaçarken neden yaşlı kadını geride bıraktıkları anladı. Yaşlı kadının elini tutup yavaşça mısırın etrafına sardı. Kadın, Glass'in anlamadığı bir şeyler mırıldanıp mısırı ağzına götürdü. Glass, kadının dişleri olmadığını çiğ mısırı

dişetlerinin arasına sıkıştırdığını fark etti. Mısırın tatlı suyu açlığını tetiklemiş gibiydi; koçanı, mısırları koparmayı beceremeden dikti. *Çorba içmesi gerek.*

Glass, kulübede etrafına bakındı. Odanın ortasındaki yer ocağında paslı bir çaydanlık duruyordu. Büyük toprak tenceredeki suya baktı. Su durgundu ve üstünde bir şeyler yüzüyordu. Tencereyi alıp dışarı taşıdı. Suyu döküp köyün içinden geçen ufak dereden tekrar doldurdu.

Glass, dere kenarında bir köpek daha gördü ve bu seferkini bırakmadı. Çok geçmeden kulübenin ortasındaki yer ocağında ateş yakmıştı. Köpeğin bir kısmını ateşin üstünde bir şişte, diğer kısmınıysa çaydanlıkta kaynattı. Mısırı köpek etiyle birlikte tencereye attı ve köyde araştırmasına devam etti. Yangın, çoğu kerpiç kulübeye zarar vermemişti. Glass bir sal yapmak için biraz halat bulduğuna sevindi. Teneke bir bardak ve bizon boynuzundan yapılmış bir de kepçe buldu.

Büyük kulübeye geri döndüğünde yaşlı kadını bıraktığı gibi, hâlâ mısırı emerken buldu. Çaydanlığın yanına gidip teneke bardağı çorbayla doldurdu ve bunu kadının yanına, şiltenin üstüne koydu. Ateşte pişen hemcinsinin kokusundan huzursuz olan yavru köpek, kadının ayaklarının dibine sığınmıştı. Kadın da etin kokusunu alabiliyordu. Teneke bardağı kaptı ve içebileceği sıcaklığa gelince kana kana içti. Glass bardağı tekrar çorbayla doldurdu ve bu sefer pişirdiği etten jiletiyle kestiği ufak parçaları da ekledi. Yaşlı kadın çorba içmeyi bırakıp uyuyana dek, teneke bardağı üç kere doldurdu. Battaniyeyi kadının omuzlarına çekti.

Sonra, ateşin yanına gidip kızarttığı köpeği yemeye koyuldu. Pawneeler köpek etine çok değer verir arada sırada köpekleri, beyaz adamların yeni doğmuş domuz yavrularını katlettiği gibi katlederlerdi. Glass kesinlikle bizon etini tercih ederdi ama o anki durumunda, köpek eti de ona gayet iyi gelmişti. Tencereden mısırı alıp onu da yedi ve çorbayla kaynatılmış eti yaşlı kadına bıraktı.

Bir saatini yemek yemekle geçirmişti ki yaşlı kadın bir çığlık attı. Glass derhâl yanına gitti. Kadın tekrar tekrar aynı şeyi söylüyordu. *"He tuwe he... He tuwe he..."* Bu sözleri ölüm şarkısındaki gibi korkuyla değil, daha alçak bir sesle aklına gelen önemli bir şeyi bir an önce

iletmeye çalışıyormuş gibi söylemişti. Glass kadının söylediklerinden hiçbir anlam çıkaramadı. Başka ne yapacağını bilemeyerek kadının elini tuttu. Kadın onun elini dermansızca sıktı ve yanağına götürdü. Bir süre öylece oturdular. Sonra, kadın kör gözlerini yumdu ve yine uykuya daldı.

Sabah olduğunda ölmüştü.

Glass sabahın büyük bir kısmını, Missouri'ye bakan eğreti bir cenaze ateşi yakarak geçirdi. Hazırlıklar tamamlanınca büyük kulübeye geri döndü ve yaşlı kadını battaniyesine sardı. Onu odunların arasına taşırken yavru köpek de tuhaf bir cenaze alayı gibi üzgün üzgün peşinden geldi. Glass'in omzu da yaralı bacağı gibi, kurtlarla yaptığı savaştan bu yana gayet güzel iyileşmişti. Yine de yaşlı kadının bedenini odunların üstüne kaldırırken acıyla suratını buruşturdu. Sırtında yine o tanıdık, rahatsız edici sancıları hissetti. Sırtı onu endişelendirmeye devam ediyordu. Şansı yaver giderse birkaç güne Brazeau Kalesi'ne varacaktı. Oradaki birisi, ona daha düzgün bir tedavi uygulayabilirdi.

Bir anlığına, odunların önünde durdu ve ta geçmişindeki eski gelenekleri hatırladı. Annesinin ve Elizabeth'in cenazesinde neler söylendiğini merak etti. Açık bir mezarın yanma yeni atılmış bir toprak tümseği olduğunu hayal etti. Gömme düşüncesi ona her zaman karamsar ve soğuk gelmişti. Kızılderililerin geleneklerini, ölen kişilerin bedenlerini onları Cennet'e yollarmış gibi yükseğe kaldırmalarını daha çok sevmişti. Köpek birden hırlayınca Glass hızla arkasına baktı. Dört atlı Kızılderili sadece yetmiş metre kadar öteden ağır ağır köyde ilerliyor, ona doğru geliyordu. Giysilerinden ve saçlarından, Glass onların Siyu olduğunu hemen anladı. Bir an için panikledi ve yüksek tepedeki sık ağaçlıklı alanla arasındaki mesafeyi hesaplamaya çalıştı. Sonra, Pawnelerle ilk karşılaşmasını hatırlayınca kaçmamaya karar verdi.

Tuzakçılarla Siyu'nun, Arikara'ya yapılan kuşatmada daha neredeyse bir ay önce müttefik olduklarını hatırladı. Siyuların Albay Leavenworth'ün taktiklerinden tiksinip savaşı bıraktığını da hatırladı ki Rocky Dağları kürk Şirketinde çalışan birçok adam da aynı şeyi

hissetmişti. *Acaba o müttefiklikten geriye bir şey kaldı mı?* Bunları düşünürken orada durdu, elinden geldiğince kendinden emin görünmeye çalıştı ve Kızılderililerin yaklaşmasını bekledi.

Adamlar gençti; üçü daha ergenlikten yeni çıkmıştı. Dördüncüsüyse biraz daha büyüktü, olsa olsa yirmilerinin ortalarındaydı. Daha genç olan savaşçılar tuhaf bir hayvana yaklaşır gibi temkinle silahlarını çekerek yanına geldiler. Daha yaşlıca olan Siyu, diğerlerinden yarım boy önden gidiyordu. Elinde bir Londra fusili vardı ama silahı kayıtsızca tutuyordu. Namlusunu, geyik derisiyle kaplı ve iri mi iri bir aygırın boynuna dayamıştı. Hayvanın arka bacağındaki damgada "ABD" yazıyordu. *Leavenworth'ün atlarından biri.* Bir başka yerde olsa Glass, albayın talihsizliğini komik bile bulabilirdi.

Yaşça daha büyük olan Siyu, atının dizginlerini Glass'in bir buçuk metre önünde çekti ve onu tepeden tırnağa süzdü. Sonra, bakışlarını Glass'in ardındaki cenaze ateşine çevirdi. Bu eğri büğrü, leş gibi beyaz adamla ölü Arikara kadını arasındaki ilişkiyi anlamaya çalıştı. Uzaktan yaşlı kadının bedenini iskeleye güç bela koyuşunu izlemişlerdi. Gördükleri manzara onlara hiç mantıklı gelmemişti.

Kızılderili, bacağını iri aygırın üstünden attı ve rahatlıkla yere indi. Koyu kahverengi gözlerinde son derece ciddi bir ifadeyle Glass'in yanma gitti. Glass midesinin bulandığını hissetti ama gözünü bile kırpmadan adamın gözlerine baktı.

Kızılderili, Glass'in rol yaparak oluşturmaya çalıştığı izlenimi zahmetsizce sergiliyordu: Kendisine çok güvendiği her hâlinden belliydi. İsmi Sarı At'tı. Uzun boyluydu, bir seksenin üstündeydi; geniş omuzları, güçlü bir boynu ve göğsü belirginleştiren kusursuz bir duruşu vardı. Sıkı sıkı örülmüş saçlarının arasma üç kartal tüyü takmıştı; bunlar, savaşta öldürdüğü düşmanlarının sayısını belirtecek biçimde bağlanmıştı. Göğsündeki geyik derisi tunikten de iki süs boncuğu sarkıyordu. Glass tuniğin el işçiliğinin ne kadar muhteşem olduğunu, bir arada dokunmuş kirpi oklarının nasıl kusursuzca parlak kırmızıya ve çivit mavisine boyandığını fark etti.

İki adam yüz yüze dururlarken Kızılderili, elini yavaşça Glass'in boynuna götürdü ve iri ayı tırnağını tutup evire çevire inceledi. Tırnağı

bıraktı ve bakışları Glass'in kafatasındaki ve boğazındaki yara izlerine kaydı. Kızılderili, Glass'i omzundan dürterek diğer yöne çevirdi, sonra da lime lime olmuş gömleğinin altındaki yaraları inceledi. Glass'in sırtını incelerken diğer üç savaşçıya bir şeyler söyledi. Glass, diğer savaşçıların atlarından inip yanına geldiklerini; sırtını dürtükleyip parmaklarını orasına burasına bastırırken heyecanla konuştuklarını duydu. *Neler oluyor?*

Kızılderililerin büyük ilgisini çeken şey Glass'in sırtını aşağıdan yukarıya kadar kaplayan derin ve paralel yara izleriydi. Adamlar birçok yara izi görmüşlerdi ama öylesini hiç görmemişlerdi. Derin yarıklar hareketliydi. İçleri kurtçuk kaynıyordu.

Kızılderililerden biri beyaz renkli, kıpır kıpır bir kurtçuğu parmaklarının arasına almayı başardı. Görmesi için Glass'e tuttu. Glass dehşet içinde çığlık atıp gömleğinin geri kalanını çıkardı ve nafile yere erişemediği yaraları ellemeye çalıştı. Sonra, elleriyle dizlerinin üstüne düştü ve bedenini saran bu tiksinç istilayı düşünüp öğürdü.

Glass'i, genç savaşçılardan birinin atının arkasına bindirip Arikara köyünden uzaklaştılar. Yaşlı kadının köpeği atların peşinden gitmeye başladı. Kızılderililerden biri durdu, atından indi ve köpeği tatlı sözler söyleyerek yanına çağırdı. Bir savaş baltasının keskin olmayan tarafıyla köpeğin kafatasını dağıttı, hayvanı arka ayaklarından yakaladı ve atına atlayıp diğerlerine yetişti.

Siyu kampı Grand'in hemen güneyindeydi. Dört savaşçının beyaz bir adamla birlikte köye dönüşü heyecan yarattı ve çadırların arasından geçerlerken bir geçit töreni gibi arkalarına bir sürü Kızılderili takıldı. Sarı At, herkesi kamptan uzakta duran alçak bir çadıra götürdü. Çadırın üstünde çılgınca desenler vardı: kapkara bulutlardan çakan şimşekler, bir güneşin etrafına geometrik olarak yerleştirilmiş bizonlar, ateş etrafında dans eden ama pek de insana benzemeyen yaratıklar. Sarı At herkesin oraya toplanması için seslendi; birkaç dakika sonra, çok yaşlı ve suratı buruş buruş bir Kızılderili çadırın aralığında belirdi. Parlak güneşe karşı gözlerini kısıyordu ama bunu yapmadan bile derin kırışıklıkların arasında gözleri zor gözüküyordu. Suratının üst

kısmı koyu renkli bir boyayla kaplanmıştı ve sağ kulağının arkasına ölü ve kurumuş bir kuzgun bağlamıştı. Belinden yukarısı ekim ayının serinliğine rağmen çıplaktı; belinden aşağısınıysa sadece peştamala benzer bir giysi örtüyordu. Göçük göğsünden sarkan deri de siyah ve kırmızı çizgilerle boyanmıştı.

Sarı At, atından indi ve Glass'e de inmesini işaret etti. Glass, kaskatı bir hâlde, kasları, alışık olmadığı bu yolculukla farklı bir biçimde sızlar hâlde indi. Sarı At büyücü doktora Arikara köyünün kalıntıları arasında buldukları tuhaf beyaz adamdan, yaşlı Kızılderili kadının ruhunu nasıl özgür bıraktığını gördüklerinden söz etti. Ayrıca ona yaklaşırlarken beyaz adamın, ucu sivriltilmiş bir değnek haricinde silahı olmadığı hâlde nasıl onlardan korkmadığını da anlattı. Ayı dişli kolyesini ve boğazındaki ve sırtındaki yaraları anlattı. Büyücü doktor, Sarı At'ın açıklamaları boyunca hiçbir şey demedi ama gözleri kırışık suratından onu dikkatle süzüyordu. Kızılderililer anlatılanları duymak için biraz daha yaklaştılar. Sarı At, Glass'in sırtındaki yaralardaki kurtçukları anlatırken kalabalık kendi arasında mırıldanmaya başladı.

Sarı At her şeyi anlattıktan sonra büyücü doktor Glass'in, yanına geldi. Ufalmış adamın kafasının tepesi, Glass'in çenesine ancak ulaşıyordu; dolayısıyla yaşlı Siyu, boz ayının tırnağını inceleyebilmek için kusursuz bir açıda duruyordu. Tırnağın ucunu başparmağıyla yoklayıp âdeta gerçek olup olmadığını anlamaya çalıştı. Glass'in sağ omzundan boğazma kadar uzanan pembemsi yara izlerine dokunmak için uzattığı felçli elleri, hafifçe titredi.

Nihayet, Glass'in sırtını incelemek için onu diğer yöne çevirdi. İncecik gömleğinin yakasını tuttuğu gibi yırttı. Kumaş da ona pek direnmedi. Kızılderililer Sarı At'ın anlattıklarını kendi gözleriyle görmek için yaklaştılar. Manzarayı görünce de tuhaf bir dilde, heyecanlı heyecanlı bir şeyler söylemeye koyuldular. Glass bu tür bir heyecan yaratan manzarayı düşününce yine midesinin kalktığını hissetti.

Büyücü doktor bir şey söyleyince herkes sus pus kesildi. Arkasını döndü ve çadırının aralığında gözden kayboldu. Birkaç dakika sonra geri geldiğinde elinde çeşitli su kabakları ve boncuklu keseler vardı. Glass'e dönüp yüzüstü yere uzanmasını istedi. Glass'in yanına beyaz

renkli, muhteşem bir post serdi. Daha sonra, postun üstüne çeşitli ilaçlar dizdi. Glass şişelerin içinde ne olduğunu bilmiyordu. *Umurumda değil.* Önemli olan tek bir şey vardı. *Onları bedenimden çıkar.*

Büyücü doktor genç savaşçılardan birine bir şey söyleyince adam koşarak gitti ve birkaç dakikaya kalmadan suyla dolu kapkara bir tencereyle geri döndü. Bu sırada, büyücü doktor su kabaklarından en büyüğünü koklayıp keselerindeki malzemeleri karıştırdı. Bunları yaparken alçak sesle kendi kendine mırıldandı. Sessizce olanları izleyen saygı dolu köylülerin arasında duyulan tek ses ona aitti.

Kocaman su kabağının içine koyduğu en önemli malzeme önceki yaz avlanan kocaman bir boğanın mesanesinden alınan bizon sidiğiydi. Sidiğe akçaağaç kökü ve barut tozu ekledi. Ortaya çıkan kanama durdurucu ilaç terebentin kadar güçlüydü.

Büyücü doktor Glass'e altı inç uzunluğunda kısa bir değnek verdi. Glass bunun işlevini neden sonra anladı. İçine derin bir nefes çekip değneği dişlerinin arasında sıktı.

İlaç Glass'e hayatının en müthiş acısını hissettirdi; insan etinden yapılmış bir kalıba erimiş demir dökülüyormuş gibiydi. İlk başlarda, acı çok belirgindi; sıvı beş yaranın içine sızdı, santim santim canını yakarak ilerledi. Ama çok geçmeden keskin yanma hissi daha da geniş bir alana yayıldı, kalbinin hızlı atışıyla artan bir acıya dönüştü. Glass dişlerini değneğin yumuşak gövdesine geçirdi. Bu tedavinin temizleyici etkisini hayal etmeye çalıştı ama o sırada hissettiği acıyı aşamadı.

Kanama durdurucu ilaç, kurtçukların üstünde beklenen etkiyi yarattı. Düzinelerce kıpır kıpır beyaz kurtçuk yüzeye çıkmaya çalıştı. Birkaç dakika sonra, büyücü doktor su dolu büyükçe bir kepçeyle Glass'in sırtını yıkayıp kurtçukları ve yakıcı sıvıyı temizledi. Acı yavaş yavaş dinerken Glass kesik kesik nefes alıyordu. Büyücü doktor yine iri su kabağından sıvıyı döktüğünde daha yeni soluklanabilmişti.

Büyücü doktor ilacı tam dört doz uyguladı. Son seferinde Glass'in sırtını temizlerken yaraları, üstünden dumanlar tüten bir çam ve melez ağacı lapasıyla kapladı. Sarı At, Glass'in büyücü doktorun çadırına girmesine yardım etti. Yaşlı bir kadın ona yeni pişirilmiş

geyik eti getirdi. Glass, karınını doyuruncaya kadar sızlayan sırtını hissetmemeye çalıştı; sonra da bir bizon postuna uzanıp derin bir uykuya daldı.

Tam iki gün boyunca kâh uyandı kâh tekrar uyudu. Uyandığı zamanlarda, yanında taze yiyecekler ve su buluyordu. Büyücü doktor sırtını kontrol etti ve iki kere lapayı yeniledi. Yakıcı ilacın keskin acısının ardından lapanın nemli ılıklığı, anaç bir elin rahatlatıcı dokunuşu gibiydi.

Günün ilk ışıkları çadırı hafifçe aydınlattığında Glass, üçüncü günün sabahında uyandı; köyün sessizliğini sadece atların arada sırada çıkardığı hışırtılar ve guruldayan güvercinlerin ötüşleri bölüyordu. Büyücü doktor, kemikli göğsüne bir bizon postu çekmiş bir köşede uyuyordu. Glass'in yanında güzelce katlanmış, geyik derisinden dikilmiş giysiler duruyordu: bir pantolon, boncuklu mokasenler ve basit geyik postundan bir tunik. Yavaşça ayağa kalkıp giyindi.

Pawneeler, Siyuları ölümcül düşmanları olarak görürdü. Glass; Kansas ovalarında geçirdiği günlerde, ufak bir tartışmada bir grup Siyu avcısına karşı bile savaşmıştı. Ama artık yeni bir bakış açısına sahipti. Sarı At'ın ve büyücü doktorun iyi davranışlarına nasıl minnet hissetmezdi? Büyücü doktor kıpırdandı ve Glass'i görünce yattığı yerde oturdu. Glass'in anlayamadığı bir şey söyledi.

Birkaç dakika sonra Sarı At geldi. Glass'in kendisine geldiğine, ayakta olduğuna memnun olmuş gibiydi. İki Kızılderili sırtını kontrol ettiler; konuşmalarından gördükleri şeyden memnun oldukları belliydi. Konuşmaları sona erdiğinde Glass sırtını işaret edip kaşlarını "İyi görünüyor mu?" diye sorar gibi havaya kaldırdı. Sarı At dudaklarını büzüp *evet* anlamında başını salladı.

O gün, daha sonraki saatlerde Sarı At'ın çadırında buluştular. İşaret dili ve kumlara çizdiği resimlerle Glass, nereden geldiğini ve nereye gitmek istediğini anlatmaya çalıştı. Sarı At, "Brazeau Kalesi" sözcüklerini anlamış gibiydi; Kızılderili yere kalenin Missouri ve Beyaz Nehir'le birleştiği noktayı gösteren bir harita çizince, Glass bundan emin oldu. Glass heyecanla, *evet* der gibi başını salladı. Sarı At, çadırdaki savaşçılara bir şey söyledi. Glass ne dediğini anlamadı

ve o gece çadırında uyurken yola tek başına mı çıkacağını düşündü.

Ertesi sabah, büyücü doktorun çadırının dışından gelen at sesleriyle uyandı. Dışarı çıktığında Sarı At'ı ve Arikara köyünden tanıdığı üç genç savaşçıyı gördü. Hepsi atlarının sırtındaydı ve savaşçılardan biri, binicisiz bir benekli atın dizginlerini tutuyordu.

Sarı At, bir şey söyleyip atı işaret etti. Brazeau Kalesi'ne, güneye doğru yola çıktıklarında güneş ufukta daha yeni belirmişti.

XIV

6 Ekim 1823

Jim Bridger'ın yön hissi onu yanıltmamıştı. Fitzgerald'ı yola karadan devam etmeye ve ufak Missouri Nehri'nin doğu kıvrımından uzaklaşmaya ikna etmeye çalıştığında haklıydı. İki adam Union Kalesi'ne yaklaştıklarını belirtmek için bir el ateş ettiklerinde batı ufku, güneşin son ışığını da yutmuştu. Yüzbaşı Henry, onları karşılaması için bir atlı yolladı. Rocky Dağları Kürk Şirketi çalışanları Fitzgerald ve Bridger'ın Kale'ye girişlerini kasvetle karışık saygılı bir ifadeyle karşıladılar. Fitzgerald, Glass'in tüfeğini ölen yoldaşlarının gurur verici bir nişanı gibi taşıyordu. Jean Poutrine, Anstadt yanından geçerken haç çıkardı; birkaç adam da şapkalarını çıkardı. Kaçınılmaz olsun olmasın adamlar, Glass'in ölümüyle yüzleşmekten huzursuz olmuşlardı.

Fitzgerald'ın anlatacaklarını dinlemek için ranzalı barakaya gittiler. Bridger, onun ustalık ve incelikle gözünü bile kırpmadan nasıl yalan söylediğine hayret etti.

"Anlatacak fazla bir şey yok," dedi Fitzgerald. "Hepimiz neler olacağını biliyorduk. Onun arkadaşıymışım gibi davranmayacağım ama onun gibi savaşan bir adama saygı duyarım."

"Onu derine gömdük... Korunaklı kalması için de üstüne yeteri kadar taş yığdık. İşin aslı şu ki Yüzbaşı, hemen yola çıkmak istiyordum ama Bridger mezar için bir haç yapmamız gerektiğini söyledi." Bridger bu son ayrıntıyı duyunca dehşet içinde başını kaldırdı. Hayranlıkla ona bakan yirmi surat, yaptığını onaylarcasına üzgün üzgün başlarını salladı. *Tanrı'm... Hayır, bana saygı duymasınlar!*

İstediği şeye sahip olmuştu ama buna dayanması mümkün değildi. Sonuçları her ne olursa olsun yalanlarının, daha doğrusu Fitzgerald'ın yalanının oluşturduğu o korkunç yükten kurtulmalıydı. Gözünün ucuyla Fitzgerald'ın buz gibi bir bakış fırlattığını gördü. *Umurumda değil.* Ağzını bir şeyler söylemek için açtı ama daha doğru sözcükleri söylemeye fırsat bulamadan Yüzbaşı Henry, "Bunu başarabileceğini biliyordum, Bridger," dedi. Birlikteki adamlar yine başlarını salladılar. *Ne yaptım ben?* Bakışlarını yere indirdi.

XV

9 Ekim 1823

Brazeau Kalesi'nin "kale" ismi, olsa olsa *müphem* olabilirdi. Belki de bu ismin ardındaki sebep sığlıktı, bir aile ismini kurumsallaştırma çabasıydı. Ya da terminolojinin yarattığı saf güçle saldırıları engelleme umuduydu. Her hâlükârda bu isim, haddini aşıyordu.

Brazeau Kalesi kütüklerden yapılmış bir adet kulübeden, kaba bir iskeleden ve bir bağlama kazığından ibaretti. Kulübenin ateş etmek için kullanılan daracık bölgeleri, binanın savunmaya yönelik bir işlevi olduğuna dair tek işaretti ve esas olarak başardıkları şey, okları engellemekten çok içeri ışık sızdırmaktı.

Kalenin etrafındaki açıklık alana yer yer çadırlar kurulmuştu; bunlardan birkaçı geçici olarak ticaret için gelmiş Kızılderililerden, birkaçı da kalıcı olarak Yankton Siyu sarhoşlarından alınmıştı. Nehirde yolculuk eden herkes orada konaklardı. Genellikle yıldızların altında kamp kurarlardı ama iki papel veren daha varlıklı ziyaretçiler kulübedeki kalın saman şiltelerde de yatabiliyordu.

Kulübenin içi kısmen muhtelif ürünler satan bir dükkândı, kısmen de bardı. Loş bir biçimde aydınlatılmış olan kulübenin atmosferi eski bir fabrikayı anımsatıyordu: Bir günün içeride kalmış dumanları, taze postların yaşlı misk kokusu ve tuzlanmış morina balıklarının bulunduğu üstü açık varillerden yayılan koku hissediliyordu. Sarhoşların konuşmaları haricinde esas sesler, sineklerin dinmek bilmez vızıltısı ve arada sırada salcıların uyuduğu alandan yükselen horlama sesleriydi.

Kalenin adaşı Kiowa Brazeau, gözlerini inanılmaz derecede iri gösteren kalın mercekli gözlüğünün ardından yaklaşmakta olan beş

atlıya baktı. Sarı At'ı tanıyınca derin bir oh çekti. Kiowa, Siyuların eğiliminden endişe ediyordu.

William Ashley; Brazeau Kalesi'nde Arikara köylerinde meydana gelen bozgunun ardından bir ayın büyük bir kısmını Rocky Dağları Kürk Şirketinin geleceğini planlayarak geçirmişti. Siyular, Arikara'ya karşı yapılan savaşta beyazlara müttefik olmuştu. Daha doğrusu, Albay Leavenworth'ün uyuşuk taktiklerinden usanana dek müttefikleri olarak kalmıştı. Leavenworth'ün kuşatmasının ortalarında, Siyular aniden çekip gitmişti (Ama tabii, önce hem Ashley'den hem de ABD Ordusu'ndan atları çalmışlardı). Ashley Siyuların gidişini ihanet olarak değerlendirmişti. Kiowa Siyuların davranışını sessizce takdir etse de Rocky Dağları Kürk Şirketinin kurucusunu kızdırmanın da gereksiz olduğunu düşünüyordu. Ne de olsa Ashley ve adamları, Kiowa'nın gelmiş geçmiş en iyi müşterileriydi ve resmen sattığı tüm malları satın almışlardı.

Ama nihayetinde, Brazeau Kalesi'nin yetersiz ekonomisi yerli kabilelerle yapılan ticarete bağlıydı. Arikara'yla ilişkileri değiştiğinden beri Siyular daha önemli hâle gelmişti. Kiowa, Siyuların Leavenworth konusundaki hoşnutsuzluğunun kendisine ve taşra marketine de yansıyacağından korkuyordu. Sarı At'la diğer üç Siyu savaşçısının gelişi iyiye işaretti. Özellikle de himayelerinde olduğu belli olan beyaz bir adamla gelişleri iyiye işaretti.

Orada yaşayan Kızılderililerden ve konaklayan ziyaretçilerden oluşan ufak bir kalabalık gelenleri karşılamak için toplandı. Bakışlarını esas olarak suratında ve kafa derisinde korkunç yara izleri olan beyaz adama diktiler. Brazeau, Sarı At'la akıcı bir biçimde Siyu dilinde konuştu ve Sarı At ona beyaz adamla ilgili bildiklerini anlattı.

Glass, üstüne çevrilmiş düzinelerce gözden huzursuz olmuştu. Siyu dili bilenler, Sarı At'ın Glass'i nasıl silahsız bulduğunu; nasıl feci bir biçimde bir ayı tarafından yaralanmış olduğunu anlatışını dinlediler. Geri kalanlarsa neler olup bittiğini anlamaya çalıştılar ama beyaz adamın anlatacak bir öyküsü olduğu belliydi.

Kiowa, Sarı At'ın anlattıklarını dinledikten sonra beyaz adama döndü. "Kimsiniz?" Beyaz adam bocaladı ve yanıt veremedi. Bra-

zeau onun anlamadığını düşünerek bu sefer Fransızca sordu: "*Qui etes vous?*"

Glass yutkunup hafifçe öksürdü. Kiowa'yı, Rocky Dağları Kürk Şirketi'nin nehirden yukarı yolculuk ederken kısa bir süreliğine verdiği moladan hatırlıyordu. Kiowa'nın onu hatırlamadığı beliydi. Glass görünümü büyük bir ölçüde değiştiği hâlde, saldırıdan beri kendi suratını görmediğini fark etti. "Hugh Glass." Konuşmak canını yakıyordu ve sesi acınası ve tiz bir cıyaklama gibi çıkıyordu. "Ashley'nin birliğinden."

"Mösyö Ashley'yi kıl payı kaçırdınız. Jed Stuart'ı on beş adamla birlikte batıya yolladı; bir birlik daha toparlamak için St. Louis'ye geri döndüler." Kiowa bir dakika bekledi ve konuşmayı keserse yaralı adamın bilgi verebileceğini düşündü.

Adam başka bir şey söylemeyince tek gözlü İskoç, kalabalığın sabırsızlığını dile getirdi. Kıt akıllı, aksanlı bir konuşmayla "Sana ne oldu?" diye sordu.

Glass ağır ağır, mümkün olduğuna öz bir biçimde konuştu. "Yukarı Grand'de bir boz ayının saldırısına uğradım." Sesinin o acınası tizliğinden nefret etmişti ama devam etti. "Yüzbaşı Henry beni iki adamıyla bıraktı." Tekrar duraksayıp acıyan boğazını rahatlatmak için elini boynuna götürdü. "Adamlar, eşyalarımı çalıp kaçtılar.

"Seni buraya kadar Siyular mı getirdi?" diye sordu İskoç.

Glass'in acı ifadesini fark eden Kiowa, onun yerine yanıtverdi:"Sarı Atonu Arikara köylerinden birinde tek başına bulmuş. Yanılıyorsam düzeltin, Mösyö Glass. Ama sanırım Grand'den aşağı doğru tek başınıza gittiniz."

Glass, *evet* anlamında başını salladı.

Tek gözlü İskoç, bir soru daha soracak oldu ama Kiowa adamın lafını kesti. "Mösyö Glass öyküsünü daha sonra anlatabilir. Bence karnını doyurup dinlenmeyi hak ediyor." Gözlüğü, Kiowa'nın suratına zeki ve babacan bir ifade veriyordu. Glass'in omzunu tutup onu kulübeye soktu. İçeride, Glass'i uzun bir masaya oturttu ve karısına Siyu dilinde bir şey söyledi. Kadın, kocaman dökme demir bir tencereden bir tabak dolusu yahni koydu. Glass yemeğini yedi, sonra

iki kocatabağı daha bitirdi. Kiowa, karşısına oturup sabırla loş ışıkta bekledi ve aval aval onlara bakanları defetti.

Glass yemeğini bitirirken aklına bir şey gelmiş gibi Kiowa'ya baktı. "Bunun ücretini ödeyemem."

"Üstünüzde fazla miktarda nakit para olacağını düşünmemiştim zaten. Ashley'nin adamlarından birinin kalemde her zaman kredisi bulunur." Glass, *tamam* der gibi başını salladı. Kiowa konuşmaya devam etti. "Size ihtiyaç duyduğunuz şeyleri temin edip St. Louis'ye giden bir sonraki tekneye yerleştirebilirim."

Glass hararetle başını sağa sola salladı. "St. Louis'ye gitmiyorum."

Kiowa şaşırdı. "Peki, nereye gitmeyi, planlıyorsunuz?"

"Union Kalesi'ne."

"Union Kalesi mi? Ama ekim ayındayız! Reelerden Mandan köyüne kadar olan yolu aşsanız bile, oraya vardığınızda aralık olur. Üstelik orası Union Kalesi'nden üç yüz mil uzaklıkta. Kışın ortasında Missouri'den yürüyerek mi yol alacaksınız?"

Glass yanıt vermedi. Boğazı acıyordu. Ayrıca, izin de istemiyordu. Büyükçe teneke bir bardaktan bir yudum su içti, Kiowa'ya yemek için teşekkür etti ve tavan arası samanlığının eğreti merdiveninden yukarı çıktı. Yarı yolda durup aşağı indi ve dışarı çıktı.

Glass, Sarı At'ı Beyaz Nehir'in kenarında Kale'den uzakta kamp kurduğu alanda buldu. O ve diğer Siyu savaşçıları atlarının bakımını yapmışlar, biraz mal değiş tokuşundan sonra sabah gitmek üzere hazırlanıyorlardı. Sarı At, kaleden mümkün mertebe uzak duruyordu. Kiowa ve Siyu karısı, ona her zaman dürüst davranmışlardı ama orası tamamıyla içini karartıyordu. Kalenin etrafında kamp kuran leş gibi Kızılderililerden hem tiksiniyordu, hem de onlar adına utanıyordu. Bu adamlar, karılarını ve kızlarını bir sonraki viskileri için fuhuşa zorluyorlardı. İnsanların eski hayatlarını geride bırakıp öylesine utanç içinde yaşamalarına neden olan kötülükten korkmak gerekirdi.

Brazeau Kalesi'nin; oraya yerleşmiş Kızılderililer üstündeki etkisi ve kalenin diğer özellikleri, onu son derece huzursuz ediyordu. Beyazlar tarafından üretilen ürünlerin kalitesi, silahlarından baltalarına ve güzel giysilerinden iğnelerine kadar onu hayretler içinde bırakıyordu.

Buna rağmen, bu tür şeyleri yapabilen anlamadığı güçlere sahip bu insanlar konusunda içten içe korku da hissediyordu. Bir de beyazların, doğudaki bizonlar kadar kalabalık muhteşem köylerle ilgili anlatılanlar vardı. Bu öykülerin doğru olabileceğini düşünmüyordu ama her sene tüccarların sayısı giderek artıyordu. Bir de şimdi Arikara ve askerler arasında savaş başlamıştı. Beyazların cezalandırmak istediği kişilerin Arikaralar olduğu doğruydu; kendisi de bu kabileden hiç hoşlanmazdı. Beyaz askerlerin ödlek ve aptal olduğu da doğruydu. Huzursuzluğunun nedenini anlamaya çalıştı. Teker teker düşününce bu endişelerinin hiçbiri öyle çok da korkutucu değildi. Ama Sarı At, bu bölük pörçük endişelerin bir şekilde birleştiğini ve henüz tam olarak anlamlandıramadığı bir uyarıya dönüştüğünü hissediyordu.

Glass kampa girdiğinde Sarı At ayağa kalktı ve suratları kamp ateşinden yayılan ışıkla hafifçe aydınlandı. Glass Siyulara yardımları için ödeme yapmaya çalışmayı düşünmüştü ama içinden bir ses, Sarı At'ın buna alınacağını söylemişti. Ufak bir hediye vermeye karar vermişti; bir kese çiğneme tütünü veya bir bıçak olabilirdi. Bu tür ufak tefek şeyler minnettarlığının derecesini asla ortaya koyamaz diye düşündü. Ona bir hediye vermek yerine, yanına gitti ve boynundaki ayı tırnağı kolyesini çıkarıp Kızılderili'nin boynuna taktı.

Sarı At bir anlığına ona baktı. Glass, bakışlarını ondan ayırmadan başını salladı, sonra da arkasını döndüğü gibi tekrar kulübeye döndü.

Glass tekrar samanlığa çıktığında kocaman saman şiltede iki gezginin yattığını gördü. Saçakların altındaki bir köşeye, daracık bir alana döküntü bir post serilmişti. Glass postun üstüne uzanıp neredeyse başını yere yaslar yaslamaz uyuyakaldı.

Fransızca dilinde yüksek sesle yapılan bir konuşma ertesi sabah Glass'in uyanmasına neden oldu. Sesler samanlığın aşağısındaki odadan eliyordu. Konuşmaya neşeli kahkahalar da eşlik ediyordu. Glass orada yalnız olduğunu fark etti. Bir süre kalkmadan korunaklı ve ılık bir yerde olmanın keyfini çıkardı. Sonra, karınüstü pozisyondan sırtüstü döndü.

Büyücü doktorun vahşi tedavisi işe yarmıştı. Sırtı henüz tamamıyla iyileşmiş olmasa da en azından yaralar o korkunç enfeksiyondan kur-

tulmuştu. Eklemlerini teker teker, yeni satın alınmış bir makinenin karmaşık bileşenlerini kontrol ediyormuş gibi esnetti. Bacağı artık bedeninin ağırlığının tamamını taşıyabiliyordu ama hâlâ belirgin bir biçimde topallıyordu. Gücüne tam olarak kavuşmadığı hâlde, kolu ve omzu da normal bir biçimde işlevlerini yerine getirebiliyordu.

Bir tüfeğin geri tepmesinin canını çok acıtabileceğini tahmin ediyordu ama artık bir tabanca kullanabileceğine emindi. Bir tabanca. Kiowa'nın ona dilediklerini vermeye istekli oluşunu takdir ediyordu. Ama istediği şey *kendi* silahıydı. Kendi silahını ve onu çalan adamlarla hesaplaşmayı istiyordu. Brazeau Kalesi'ne varmak onun için bir hayal kırıklığına dönüşmüştü. Evet, bir dönüm noktası olduğu doğruydu. Ama Glass için kale mutluluktan havalara uçarak aşılacak bir bitiş çizgisi değil, daha ziyade kararlılıkla aşılacak bir başlangıç çizgisiydi. Yeni malzemeler ve giderek sağlığına kavuşan bedeniyle artık son altı haftadır sahip olmadığı avantajlara sahipti. Yine de hedefine ulaşmasına daha çok vardı.

Sırtüstü ranzada yatarken masanın üstündeki bir kova su dikkatini çekti. Aşağıdaki kapı açıldı ve duvardaki çatlak bir ayna sabah ışığını yansıttı. Glass yerden kalkıp yavaşça aynaya doğru gitti. Yansımasını gördüğünde tam olarak şaşırdığı söylenemezdi. Farklı göründüğünü zaten tahmin ediyordu. Ama yine de haftalardır sadece hayal edebildiği yara izlerini görmek tuhaf bir histi. Yanağını kaplayan sık sakalı bölen üç paralel pençe izi vardı. Bunlar Glass'e savaş boyalarını hatırlatmıştı. Siyuların ona o denli saygıyla yaklaşmasına şaşmamak gerekirdi. Kafa derisinin kenarlarını pembemsi bir yara dokusu çevreliyordu ve başının üstünde de birkaç derin yarık izi vardı. Saçlarının çıktığı yerlerde, özellikle de sakalında, daha önceden bildiği kahverengilerin arasında grilerin de olduğunu fark etti. Dikkatini tekrar boğazına çevirdi. Bir kez daha, paralel şeritler pençe izlerine işaret ediyordu. Yumru yumru yara izleri dikişlerin başladığı noktaları gösteriyordu.

Glass, sırtına bakmak için geyik derisi tüniğini kaldırdı ama karanlık aynada uzun yara izlerinin kenarlarından başka bir şey göremedi. Kurtçukların zihninde bıraktığı görüntü onu hâlâ huzursuz ediyordu.

Aynanın karşısından uzaklaşıp yatma alanından aşağı indi.

Bir düzine kadar adam aşağıdaki odada toplanmış, uzun masada ve arkasındaki alanda oturuyordu. Glass yukarıdan inerken konuşmalar kesildi. Kiowa, kolaylıkla İngilizceye dönüp onu selamladı. Fransız adamın farklı dilleri rahatlıkla konuşabilmesi hudut Babil'inde iş yapan bir tüccar için bulunmaz bir değerdi.

"Günaydın, Mösyö Glass. Biz de şimdi sizden söz ediyorduk." Glass bunu duyduğunu göstermek için başını salladı ama bir şey demedi. "Şanslı gününüzdesiniz," dedi Kiowa. "Size nehirden yukarı yolculuk edebilmeniz için bir araç bulmuş olabilirim." Glass hemen dikkat kesildi. "Bu, Antoine Langevin." Kısa boylu, uzun bıyıklı bir adam resmî bir tavırla yerinden kalktı ve uzanıp Glass'in elini sıktı. Glass ufak tefek adamın elini ne kadar güçlü sıktığına şaşırdı. "Langevin dün gece nehrin yukarı kısmından geldi. Sizin gibi, o da anlatacak bir öyküyle geldi, Mösyö Glass. Mösyö Langevin ta Mandan köylerinden geldi. Göçebe kabilemiz Arikara'nın, Mandanların sadece bir mil güneyinde yeni bir köy kurduklarını anlattı."

Langevin, Fransızca Glass'in anlayamadığı bir şey söyledi.

"Ben de onu anlatmak üzereydim," dedi Kiowa lafının kesilmesine sinirlenerek. "Dostumuzun biraz tarih bilgisi almaktan memnun olacağını düşünmüştüm." Kiowa açıklamasına devam etti. "Tahmin edebileceğiniz gibi Mandan dostlarımız, yeni komşularının başlarına dert açacağından endişe ediyorlar. Mandan bölgesine yerleşmelerine karşılık Mandanlar, Arikara'nın beyazlara yaptığı saldırıları durdurma sözü almışlar." Kiowa gözlüğünü çıkarıp camlarını uzun gömlek eteğiyle sildi, sonra yine kırmızı burnunun üstüne oturttu. "Bu da konuyu kendi durumuma getiriyor. Bu ufak kalemin geleceği, nehir trafiğine bağlı. Sizin gibi tuzakçıların ve tüccarların Missouri'de bir aşağı bir yukarı gidiyor olması gerek. Mösyö Ashley'nin ve adamlarının uzun ziyaretini takdir ettim ama Arikara'yla olan bu savaş beni iflas ettirecek.

"Mösyö Langevin'den, Missouri'den yukarı bir heyet götürmesini istedim. Hediyeler götürecek, Arikara'yla ilişkilerimizi yeniden kuracaklar. Başarılı olurlarsa St. Louis'ye, Missouri'nin ticarete açık

olduğu haberini yollayacağız.

"Langevin'in bâtardında altı adama ve malzemelere yetecek kadar yer var. Bu, Toussaint Charbonneau." Kiowa masadaki bir diğer adamı gösterdi. Glass bu ismi biliyordu; Sacagewea'nın kocasına merakla baktı. "Toussaint, Lewis ve Clark için çalışan bir tercüman. Mandan, Arikara ve yolda neye ihtiyaç duyarsanız onları konuşur."

"*İngilizce de konuşuyorum*," dedi Charbonneau. İnhilizce konişiyorum, gibi söylemişti bunu. Kiowa'nın İngilizcesi neredeyse aksansızdı ama Charbonneau'nünki ana dilinin bariz melodik yapısını yansıtıyordu. Glass adama elini uzattı.

Kiowa, onu diğerleriyle tanıştırmaya devam etti. "Bu, Andrew MacDonald," dedi. Önceki gün gördüğü tek gözlü İskoç'u gösterdi. Glass, iskoç adamın tek gözü olmasının yanı sıra burnunun ucunun büyük bir kısmının da olmadığını fark etti. "Hayatımda tanıştığım en aptal adam olması muhtemel," dedi Kiowa. "Ama bütün gün durmadan kürek çekebilir. Ona 'Profesör' deriz." Profesör başını hafifçe yana eğdi ve ismini duyup gözlerini kıstı ama bu lakabın ardındaki alayı anlayamayınca sağlam gözünü ona dikti.

"Son olarak bu da Dominique Cattoire." Kiowa ince kil bir pipo içen bir gezgini işaret etti. Dominique ayağa kalkıp Glass'in elini sıktı ve "*Enchant*'" dedi.

"Dominique'in erkek kardeşi, *fahişeler* kralı Louis Cattoire'dır. Onu ve *sosisini* fahişenin çadırından çıkarabilirsek sizinle yolculuk edecek. Ona 'Bakir' Louis deriz." Masadaki adamlar gülüştüler. "Böylelikle sıra size geliyor. Nehirden yukarı gidecekleri için, fazla yükleri olmaması gerek. Kamp için et bulabilecek bir avcı da gerekiyor. Sizin yiyecek bulmada oldukça usta olduğunuzu tahmin ediyorum. Size bir tüfek bulduğumuzda, daha da usta olacağınıza eminim."

Glass yanıt olarak *evet* der gibi başını salladı.

"Heyetimizde fazladan tüfek kullanan birini istememizin bir nedeni daha var," dedi Kiowa. "Dominique, Geyik Dili isimli bir Arikara şefinin ana kabileden ayrıldığına dair söylentiler duymuş. Yanında savaşçılardan oluşan ufak bir grupla aileleri varmış. Mandan'la Grand arasında bir yerde oldukları söyleniyormuş. Tam olarak nerede ol-

duklarını bilmiyoruz ama adam Ree Köyü'nden intikam alacağına yemin etmiş."

Glass Arikara köyünden geriye kalan kapkara kesilmiş yıkıntıları hatırlayıp başını salladı.

"Var mısınız?"

Glass'in bir yanı, yabancıların sorumluluğunu üstüne almak istemiyordu. Planı Missouri'yi tek başına ve yürüyerek geçmekti. O gün yola çıkmak istiyordu ve bekleme fikrinden hiç hoşlanmıyordu. Buna rağmen, karşısına iyi bir fırsat çıktığını da biliyordu. Kalabalık güvenlik demekti. Tabii, adamlar becerikliyse.

Kiowa'nın heyetindeki adamlar deneyimli gibiydi ve Glass oradan buradan toplama gezginlerden daha iyi kayıkçılar olmadığını bilirdi. Bedeninin hâlâ iyileşme sürecinde olduğunu, yürüdüğü takdirde bu sürenin uzayacağını da biliyordu. *Batard*'ı nehirden yukarı kürek çekerek ilerletmek de ağır yol almalarına neden olacaktı. Ama diğerleri kürek çekerken, at sırtında yolculuk ederek iyileşeceği bir ay daha kazanmış olacaktı.

Glass elini boğazına götürdü. "Varım."

Langevin,Kiowa'ya Fransızca bir şey söyledi Kiowa onu dinledikten sonra Glass'e döndü. "Langevin *bâtardda* bir takım tamiratlar yapmak için bugüne ihtiyacı olduğunu söylüyor. Yarın şafak sökerken yola çıkabileceksiniz. Biraz yemek yiyin, sonra sizi donatalım."

Kiowa, mallarını kulübenin en ucundaki duvarın önünde muhafaza ediyordu. İki boş fıçının üstüne yerleştirilmiş bir kalas, tezgâh görevi görüyordu. Glass, ilk olarak uzun bir silaha odaklandı. Seçebileceği beş silah vardı. Bunlardan üçü paslanmış ve çok çok eski kuzeybatı yapımı misket tüfekleriydi ve Kızılderililerle yapılan değiş tokuşlar için kullanılacakları belliydi.

İki tüfeğin arasında, neyi seçebileceğiyse açıktı. Bunlardan biri uzun namlulu, klasik bir Kentucky tüfeğiydi; üstü parlak ceviz rengi muhteşem bir cilayla kaplıydı. Diğeriyse eski bir Model 1803 U.S.'ti. Kundağı kırılmış ve ham deriyle tamir edilmiş bir piyade tüfeğiydi. Glass, iki tüfeği de yanına alıp Kiowa'yla birlikte dışarı çıktı. Glass'in önemli bir karar vermesi gerekiyordu ve silahları gün ışığında kontrol

etmek istiyordu.

Glass, uzun namlulu Kentucky'yi incelerken Kiowa heyecanla ona baktı. "Çok güzel bir silah," dedi. "Almanlar yemek pişirmekten hiç anlamazlar ama silah yapımını iyi biliyorlar doğrusu."

Glass de aynı fikirdeydi. Kentucky tüfeklerinin zarif hatlarını her zaman çok sevmişti. Ama iki sorun vardı. İlk olarak Glass, hayal kırıklığıyla tüfeğin .32 olarak doğru tahmin ettiği düşük kalibresini fark etti. İkinci olarak da silahın uzunluğu, taşınmasını zorlaştırıyor ve hantal bir yüke dönüştürüyordu. Virginia'da sincap avlayan bir çiftlik beyefendisi için ideal bir silahtı. Glass'inse daha farklı bir şeye ihtiyacı vardı.

Kentucky tüfeğini Kiowa'ya geri verip Model 1803'ü aldı. Bu, Lewis ve Clarke'ın Keşif Birliğindeki birçok askerin kullandığı silahın aynısıydı. Glass ilk olarak kırık kundağın nasıl tamir edildiğini kontrol etti. Ham deri önce kırık yerin etrafına sıkıca dikilmişti, sonra da kurutulmuştu. Kuruma aşamasında sertleşip ufalmıştı ve taş gibi sağlam bir alçı oluşturmuştu. Kundak o hâliyle çirkin gözüküyordu ama sağlam olduğu belliydi. Glass daha sonra çakmağını ve tetik mekanizmalarını inceledi. Silah yeni yağlanmıştı ve paslandığına dair bir iz yoktu. Elini yavaşça kundağın yarısında gezdirdi, sonra da kısa namlunun üstünde dolaştırdı. Parmağını ağzının kocaman deliğine sokup 53 kalibrenin oluşturduğu ağırlığı beğendi.

"Büyük silahı beğendiniz ha?"

Glass yanıt olarak *evet* anlamında başını salladı.

"Büyük bir silah iyidir," dedi Kiowa. "Bir deneyin." Adam bilmiş bilmiş gülümsedi. "Bu tür bir silahla bir ayıyı bile öldürebilirsiniz!" Glass'e bir barutluk ve bir ölçek uzattı. Glass, 200'lük tam dolum barut öçtü ve tüfeğin ağzından içeri döktü.Kiowa sonra ona, yeleğinin cebinden çıkardığı kocaman bir .53'lük mermi ve yağlanmış bir namlu bezi uzattı. Glass mermiyi beze sarıp tüfeğin ağzına itti. Silah harbisini çekip mermiyi sıkıca namlunun arka ucuna yerleştirdi. Barutu bölmeye döktü, horozu ta geriye kadar çekti ve bir hedef aradı.

Elli metre ötede bir sincap büyükçe bir kavak ağacının gövdesiyle dalının birleştiği yerde kıpırdamadan oturuyordu. Glass, onu nişan

alıp tetiği çekti. Kısacık bir an için barut bölmesinde meydana gelen tutuşmayla namlunun derinliklerinde meydana gelen patlamayı ayırdı. Havayı dumanlar kapladı ve bir iki saniyeliğine hedefi örttü. Glass, tüfeğin omzuna sert bir biçimde geri çarpışından irkildi. Dumanlar dağılırken Kiowa, ağır ağır kavak ağacının yanına gitti. Sincaptan geriye kalan artıkları, tüylü bir kuyruktan biraz daha fazlasıydı; almak için yere eğildi. Tekrar Glass'in yanına gidip kuyruğu ayaklarının dibine fırlattı. "Bence bu silah sincaplar için o kadar da iyi değil."

Bu sefer, Glass gülümsedi. "Bunu alıyorum."

Birlikte kulübeye döndüler ve Glass, ihtiyaç duyduğu şeylerin geri kalanını toparladı. Tüfeğe eşlik etmesi için bir.53'lük tabanca seçti. Bir mermi kalıbı, kurşun, barut ve çakmak taşı da aldı. Bir Kızılderili baltası ve deri yüzme bıçağı seçti. Geyik derisi tuniğinin altına giymek için kırmızı renkli iki penye gömlek de seçti. Büyük bir Hudson Bay pelerini buldu. Yünlü bir kasketle eldivenler aldı. İki buçuk kiloluk tuz ve üç kese çiğneme tütünü aldı. İğne ve iplik aldı. Halat aldı. Yeni eşyalarını taşıyabilmek için üstü boncuklarla süslü, püsküllü deri bir malzeme çantası da aldı. Tüm gezginlerin pipolarını ve tütünlerini, bellerine taktıkları ufak keselere koyduklarını fark etmişti. Yeni çakmak taşını ve çeliğini kolaylıkla bulabilmek için bir tane de bunlardan aldı.

Glass tüm bunları toparladıktan sonra kendisini bir kral kadar zengin hissetti. Altı hafta boyunca bir tek üstündeki giysilerle yerlerde süründükten sonra Glass, artık ne tür savaşlarla karşılaşacak olursa olsun, kendisini güçlü hissediyordu. Kiowa hepsini hesapladı ve ortaya toplam yüz yirmi beş dolarlık bir rakam çıkardı. Glass, William Ashley'ye bir not yazdı:

10 Ekim 1823

Sevgili Bay Ashley,

Eşyalarım, birliğimizden iki adam tarafından çalındı. Onlarla daha sonra hesaplaşacağım. Bay Brazeau bana Rocky Dağları Kürk Şirketine borç kaydedilmek üzere bir yardımda bulundu. Ben de malzemelerin karşılığını size ödemek üzere

aldım. Eşyalarımı geri aldıktan sonra, borcumu size şahsen ödeyeceğim.

Sadık Kulunuz,
Hugh Glass

"Mektubunuzu faturayla birlikte yollarım," dedi Kiowa.

Glass o gece Kiowa ve beş yeni yol arkadaşının dördüyle birlikte muhteşem bir yemek yedi. Beşinci yol arkadaşları *Bakir* Louis Cattoire, henüz fahişenin çadırından çıkmayı becerememişti. Erkek kardeşi Dominique, Brazeau Kalesi'ne vardıklarından beri Bakir'in sarhoşlukla seks krizleri arasında gidip geldiğini söyledi. Gezginler Glass'le ilgili olmadığı sürece kendi aralarında genellikle Fransızca konuşuyorlardı. Glass, Campeche'de geçirdiği zamanlardan tek tük sözcükler ve cümleler hatırlıyordu.

"Kardeşinin sabah hazır olduğundan emin ol," dedi Langevin. "Kürek çekmesi gerek."

"Hazır olacak."

"Ayrıca, görevi unutmayın," dedi Kiowa. "Bütün kışı Mandanlarla tembellik ederek geçirmeyin. Arikara'nın nehirdeki tüccarlara saldırmayacaklarının teyidini almam gerek. Sizden Yılbaşı'na kadar haber alamazsam, ilkbahar için planlama yapacak zamanda St. Louis'ye haber yollayamam."

"Görevimi biliyorum," dedi Langevin. "Size ihtiyacınız olan bilgiyi ulaştıracağım."

"Hazır konu bilgiden açılmışken," dedi Kiowa, rahatlıkla Fransızcadan İngilizceye geçerek. "Hepimiz başınıza tam olarak neler geldiğini merak ediyoruz, Mösyö Glass." Bu sözler üzerine, Profesör'ün donuk gözü bile merakla parıldadı.

Glass masadaki adamlara baktı. "Anlatacak pek bir şey yok," dedi Glass konuşurken Kiowa tercüme ediyordu. Gezginler, Glass'in ne dediğini duyunca gülüştüler.

Kiowa da gülüp "*Mon ami*, size saygım sonsuz ama suratmız başlı başına farklı bir şey anlatıyor. Ayrıntıları sizden duymak isteriz."

Eğlenceli bir öykü dinleyeceklerini sanan gezginler, uzun pipola-

rına taze tütün yerleştirdiler. Kiowa, yeleğinin cebinden üstü süslü gümüş bir enfiye kutusu çıkarıp bir tutam aldı ve burnuna götürdü.

Glass, tiz sesinden hâlâ utandığı için elini boğazına götürdü. "Grand'de kocaman bir boz ayının saldırısına uğradım. Yüzbaşı Henry, öldüğüm zaman beni gömmeleri için John Fitzgerald'la Jim Bridger'ı yanımda bıraktı. Ama bu iki adam beni soydular. Şimdi, bana ait olanları geri almak ve adaleti sağlamak için buradayım."

Glass bu kadar söyleyince Kiowa tercüme etmeye koyuldu. Uzunca bir sessizlik oldu; adamlar daha da fazlasını bekliyorlardı.

En sonunda Profesör, belirgin aksanıyla "Bize başka bir şey anlatmayacak mı?" diye sordu.

"Alınmayın, Mösyö. Ama pek de başarılı bir öykü anlatıcısı değilsiniz."

Glass ona baktı ama hiçbir şey demedi.

Kiowa tekrar konuştu. "Başınıza gelenlerle ilgili ayrıntıları kendinize saklamak istiyorsanız, sizin bileceğiniz iş ama bize Grand'i anlatmadan sizi bırakmam."

Kiowa; daha kariyerinin başlarında, yaptığı işin sadece mallarla değil bilgiyle de ilgili olduğunu anlamıştı. İnsanlar bu taşra marketine sadece alabilecekleri şeyler için değil, öğrenebilecekleri şeyler için de geliyorlardı. Kiowa'nın kalesi, Missouri'yle Beyaz Nehir'in kesiştiği noktadaydı; dolayısıyla Beyaz'ı gayet iyi tanıyordu. Kuzeyinde kalan Cheyenne Nehri'ni de öyle. Birkaç Kızılderiliden Grand hakkında öğrenebildiği her şeyi öğrenmişti ama ayrıntıları pek bilmiyordu.

Kiowa, karısına Siyu dilinde bir şey söyledi. Kadın ona her ikisinin de bir aile İncil'i gibi özen ve dikkatle tuttuğu, yıpranmış bir kitap getirdi. Kitabın lime lime olmuş kapağında uzunca bir başlık vardı. Kiowa gözlüğünü takıp kitabın ismini yüksek sesle okudu. "*Lewis ve Clark Yüzbaşılar Komutası Altında...*"

Glass tamamladı: "... *Keşif Tarihi.*"

Kiowa heyecanla başını kaldırdı. "*À bon!* Yaralı gezginimiz eğitimli birisi!"

Glass de heyecanlanmış, konuştuğunda boğazının acıdığını unutmuştu. "Editörlüğü Paul Allen tarafından yapılmış. 1814 senesinde,

Philadelphia'da basılmış."

"O hâlde, Yüzbaşı Clark'ın haritasını biliyorsunuzdur." Glass *evet* anlamında başını salladı. Anıların ve haritanın yayımlanmasının beklendiği o uzun sürede herkesin ne kadar heyecanlı olduğunu hatırlıyordu. Çocukluk rüyalarını şekillendiren haritalar gibi Glass, *Keşif Tarihi* kitabını ilk kez Rawsthorne & Oğullarının Philadelphia'daki ofisinde görmüştü.

Kiowa kitabı sırtının üstüne koyunca, Clark'ın haritasının olduğu, "Lewis ve Clark'ın Mississippi'den Pasifik Okyanusu'na kadar Kuzey Amerika'nın Batısı'nda İzlediği Yol" başlıklı sayfa açıldı. Clark bu keşif gezisine hazırlanmak için, haritacılık ve bununla ilgili araçlar konusunda sıkı bir eğitim almıştı. Haritası o zamanın harikasıydı; ayrıntıları ve kesinliği geçmişte basılmış her haritanınkini aşıyordu. Harita Missouri'yi St. Louis'den Üç Çatal'a kadar besleyen akarsu kollarını açıkça gösteriyordu ve ayrıntılar kesişme noktasına yakın bir yerde genellikle sona eriyordu. Bu akarsuların izlediği yol ve kaynakları hakkında çok az şey biliniyordu. Sadece birkaç istisna vardı: 1814'e gelinene dek bu harita, Drouillard ve Colter tarafından Yellowstone Havzası'nda yapılan keşifleri de kapsıyordu. Zebulon Zirvesi'nin izlerini güney Rocky Dağları'nın arasından geçerken gösteriyordu. Kiowa, Platte ile kuzey ve güney çatallarının ortalama bir yerini de tahmin edip kendisi eklemişti. Yellowstone'da, Manuel Lisa'nın terk edilmiş kalesi de Büyük Boynuz'un ağzında işaretlenmişti.

Glass hevesle belgeyi inceledi. İlgisini çeken tek şey, Clark'ın haritası değildi. Rawsthorne & Oğullarında uzun saatler geçirdiğinden ve St. Louis'deki daha yakın tarihli araştırmalarından, zaten çok şey öğrenmişti. Esas ilgisini çeken şey, Kiowa tarafından haritaya sonradan eklenmiş olan on senede edinilmiş bilgilerin kurşun kalem çizimleriydi.

Tekrarlayan tema "su"ydu ve isimler, yerlerle ilgili öyküler anlatıyordu: Savaş Deresi, Mızrak Deresi, Kızılderili Çadırı Deresi'ndeki Ayı diye anılan bazı savaşların isimleri verilmişti. Diğerleriyse yerel bitki ve hayvan türlerine göndermeydi: Antilop Deresi, Kunduz Deresi, Çam Deresi, Gül Çalılığı gibi. Bazıları, suyun niteliğini ayrıntılı bir

biçimde anlatıyordu: Derin Çay, Hızlı Dere, Platte, Sülfür Deresi, Tatlı Su gibi. Birkaçı da daha gizemli şeylere işaret ediyordu: Şifa Çadırı Deresi, Şato Deresi, Keya Paha gibi.

Kiowa, Glass'i soru yağmuruna tuttu. Üst çatala varmadan önce Grand'den yukarı doğru ne kadar yürümüşlerdi? Dereler hangi noktada nehre akıyordu? Yolda ne tür belirleyici şeyler görmüşlerdi? Ne kadar kunduz ve av hayvanına rastlamışlardı? Ne kadar ağaç vardı? İkiz Şahin Tepeleri'ne ne kadar uzaktı? Kızılderililere dair ne tür işaretler vardı? Hangi kabileler yaşıyordu? Kiowa, ucu iyi açılmış bir kalemle yeni ayrıntıları haritaya çizmeye koyuldu.

Glass de hem bilgi verdi hem de aldı. Harita kabataslak ezberinde olduğu hâlde, o bölgede tek başına ilerlemek istediğinden, ayrıntılar daha da önemli hâle gelmişti. Mandan Köyü'yle Union Kalesi arası kaç mildi? Mandan'ın yukarı kısmında hangi ana su kaynakları vardı? Arazi nasıldı? Missouri ne zaman donardı? Nehirdeki kıvrımlardan karşıya geçerek hangi noktalarda vakit kazanabilirdi? Glass, Clark'ın haritasının önemli kısımlarını ileride referans olarak kullanmak için kendisine de bir kopya çıkardı. Mandan Köyü'yle Union Kalesi arasındaki geniş alana odaklandı ve Union Kalesi'nin birkaç yüz mil üstündeki Yellowstone ve Missouri nehirlerini izledi.

Kiowa ve Glass, gece geç saatlere kadar konuşurlarken cılız gaz lambası kütük duvarlara uzun gölgeler yansıtırken diğerleri masadan kalktılar. Kiowa, zeki birisiyle güzel bir sohbet yapmak gibi nadir bir fırsatı yakalamışken Glass'i bırakmak istemiyordu. Glass'in Meksika Körfezi'nden St. Louis'ye yürüyüş öyküsü, onu hayretler içinde bırakmıştı. Temiz kâğıtlar getirdi ve Glass'e, Teksas ve Kansas ovalarının kabataslak bir haritasını çizdirdi.

"Sizin gibi bir adam, bu taşra marketinde çok güzel şeyler yapabilir. Gezginler sahip olduğunuz bilgilere aç."

Glass başını salladı.

"Gerçekten, *mon ami*. Neden kışa kadar kalmıyorsunuz? Sizi işe alırım."

Kiowa, sırf ona arkadaş olsun diye Glass'e iyi para ödeyebilirdi.

Glass, bu sefer daha büyük bir kararlılıkla yine başını salladı.

"İlgilenmem gereken özel işler var."

"Aptalca bir macera değil mi? Sizin gibi becerilere sahip bir adam için yani. Kışın ortasında Louisiana'da dolanmayı diyorum. Hâlâ intikam peşindeyseniz, size ihanet eden adamların peşine ilkbaharda düşün bari."

Buz gibi bir kış günü kapı ardına kadar açılmış gibi, sohbetin sıcak havası bir anda silinip gitti. Glass'in gözleri alev alev parıldayınca Kiowa bunu söylediğine hemen pişman oldu.

"Bu, sizden tavsiye istediğim bir konu değil."

"Haklısınız, Mösyö. Değil."

Şafağın sökmesine iki saat kala, Glass yorgunluktan bitap bir hâlde nihayet merdivenden yatma alanına çıktı. Buna rağmen, yola çıkacak olmanın yarattığı heyecanla çok az uyuyabildi.

Glass sabahleyin bir küfür potpurisi arasında uyandı. Bağırıp çağıranlardan biri bir adamdı ve Fransızca bir şeyler haykırıyordu. Glass sözcükleri tek tek seçemiyordu ama genel olarak adamın ne demek istediğini anlamıştı.

Bağıran kişi Bakir Cattoire'dı ve kardeşi Dominique tarafından sarhoşluk uykusunun derinliklerinden uyandırılmıştı. Kardeşinin tuhaf davranışlarını gayet iyi bilen ve onu her zamanki gibi kaburgalarına bir tekme atarak uyandıramayan Dominique, bir başka taktik denemişti: Kardeşinin suratına işemişti. Bakir'in öfkeden deliye dönmesine de bu büyük saygısızlık neden olmuştu. Dominique'in davranışları ayrıca Bakir'in geceyi birlikte geçirdiği Kızılderili kadını da kızdırmıştı. Kadın, çadırında bir sürü uygunsuz davranışa tahammül etmişti. Hatta bunlardan bazılarını teşvik etmişti. Ama Dominique'in kayıtsızca çadırın içinde işemesi, en güzel battaniyesini pisletmiş onu çileden çıkarmıştı. Vurulmuş bir saksağan gibi tiz bir sesle çığlıklar atmaya başlamıştı.

Glass kulübeden çıkana dek, bağırışlar yumruklaşmaya dönüşmüştü. Bakir, eski zamanlardan kalma bir Yunan güreşçisi gibi çırılçıplak vaziyette kardeşinin karşısına dikilmişti. Ağabeyine kıyasla daha iri yarı olmak gibi bir avantaja sahipti ama üç gün boyunca zil zurna

sarhoş olmasının yanı sıra, gayet tatsız bir biçimde uyandırılmak da dezavantajları arasındaydı. Daha görüş becerisi bile doğru dürüst harekete geçememiş, dengesini sağlayamamıştı ama bu noksanlar onun kavga etme isteğini zerre kadar dindirmemişti.

Bakir'in dövüş tarzını bilen Dominique, kaçınılmaz saldırıyı karalılıkla bekliyordu. Bakir, genzinden yükselen bir haykırışla başını eğdi ve ağabeyine doğru koşmaya başladı. Ağabeyinin başına indirmeyi amaçladığı dikey yumruğu var gücüyle savurmaya hazırdı. İsabet ettirmeyi başarmış olsaydı, Dominique'in burnunu beyninin gerisine yapıştırabilirdi. Ama Dominique gayet sakin bir biçimde hafifçe yana kaymakla yetindi.

Bakir, ağabeyine değmeyi bile başaramayınca savurduğu yumruk dengesini tamamıyla alt üst etti. Dominique de bunu fırsat bilip dizlerinin arkasına bir tekme savurdu ve ayaklarını yerden kesti. Bakir, sert bir biçimde yere düştü ve ciğerlerindeki havanın boşaldığını hissetti. Acınası bir hâlde birkaç saniye boyuca yerde kıvrandı, soluklanmaya çalıştı. Tekrar nefes almayı başarır başarmaz da küfürler savurmaya devam edip ayağa fırladı. Dominique bu sefer karın boşluğuna daha sert bir tekme savurup Bakir'i yine soluksuz bıraktı.

"Sana hazır olmanı söylemiştim, seni rezil mankafa! Yarım saate yola çıkıyoruz." Dominique sözlerinin etkili olması için, Bakir'in bir de ağzına tekme savurup üst ve alt dudaklarını yardı.

Kavga dövüş sona erince etraflarına toplanan kalabalık dağıldı. Glass nehre doğru yürüdü. Langevin'in *bâtardı* iskeleye bağlı duruyor, Missouri'nin sert akıntısı bağlı olduğu halatı çekiştiriyordu. İsminin de işaret ettiği gibi *batard,* normal boyutta bir gezi veyük kanosuydu. Büyük *canots de maitre* tarzlarından daha ufak olmasına rağmen, dokuz metrelik uzunluğuyla yine de çok küçük değildi. Missouri'nin aşağı doğru akan akıntısı onları ileriye doğru ittiğinden Langevin ve Profesör *bâtardı* Mandanlarla değiş tokuş ettikleri şeylere karşılık aldıkları bir sürü kürkle birlikte tek başlarına idare edebilmişlerdi. Tıka basa dolu olduğu zaman *bâtardın* akıntının yukarı yönüne doğru ilerletilebilmesi için, on adam gerekirdi. Langevin'in yükü hafif olacaktı: Mandanlara ve Arikara'ya verecek birkaç hediyeden ibaretti.

Yine de kürekçekecek sadece dört adam olduğundan, güçlükle ilerleyebileceklerdi. Toussaint Charbonneau, rıhtımda bir varilin üstüne oturmuş sakin sakin bir elma yerken Profesör de Langevin'in denetimi altında kanoyu yüklüyordu. Yüklerini eşit bir biçimde kanoya dağıtabilmek için, pruvadan kıç kısmına kadar uzanan iki uzun direği kanonun zeminine yerleştirmişlerdi. Profesör bu direklerin üstüne yükleri yerleştiriyor, dört ufak balya hâlinde düzgünce diziyordu. Profesör, Fransızca bilmiyor gibiydi (Zaten İskoç bazen, İngilizce de bilmiyor gibiydi). Langevin, Profesör'ün onu anlayamamasını daha yüksek sesle konuşarak telafi ediyordu. Yükselttiği sesi, Profesör'e pek yardımcı olmasa da Langevin'in sürekli olarak el kol hareketleri yapması biraz ipucu veriyordu.

Profesör'ün kör gözü de kıt akıllı görünümünü destekliyordu. Gözünü; Montreal'deki bir barda, *İstiridye Joe* lakaplı ve kötü namlı bir kavgacı onu İskoç'un kafatasından adeta oyduğunda kaybetmişti. Profesör gözünü yerine yerleştirmeyi başarmış ama kör olmuştu. Hareketsiz duran göz küresi eğik bir açıda duruyor, sanki yan tarafından gelecek saldırılara karşı tetikte bekliyordu. Profesör bir göz bandı kullanmayı asla beceememişti.

Ayrılışları için pek de tantana yapılmadı. Dominique ve Bakir, ellerinde birer tüfek ve ufak çantayla iskeleye geldiler. Bakir, nehre vuran sabah güneşinin parıltısıyla gözlerini kırpıştırdı. Uzun saçlarına çamur yapışmıştı ve yarılan dudaklarından akan kan çenesine ve gömleğinin önüne akmıştı. Yine de yaylanarak *bâtardın* pruva tarafına pruvacı olarak geçti ve gözlerini güneşle alakası olmayan bir parıltı kapladı. Dominique de kıç tarafına dümenci olarak geçti. Bakir bir şey deyince iki kardeş güldü.

Langevin ve Profesör, kanonun ortasındaki geniş kısımda yan yana; kendi taraflarındaki küreklerin yanına oturdular. Yük sandıklarından biri önlerinde, biri de arkalarında duruyordu. Charbonneau ve Glass de kendilerine yük sandıklarının etrafında birer yer buldular; Charbonneau pruvaya, Glass de kıç tarafına doğru ilerledi. Dört yolcu küreklerini aldı ve pruvayı azgın akıntıya doğru çevirdi. Küreklerini suya iyice batırıp çıkarınca *bâtard* akıntıdan yukarı doğru

ilerlemeye başladı.

Bakir kürek çekerken bir şarkı söylemeye başlayınca diğerleri de ona eşlik ettiler:

Le laboureur aime sa charrue,
Le Chasseur son fusil, son chien;
Le musicien aime sa musique;
Moi, mon canot-c'est mon bien!

Çiftçi el arabasını sever,
Avcıysa silahını ve tazısını sever,
Müzisyen âşıktır müziğine;
Bense gönülden bağlıyım kanoma!

"Bon voyage, mes amis!" diye bağırdı Kiowa. "Sakın Mandanlarla tembellik etmeyin!"

Glass dönüp arkasına baktı. Bir an için, ufak kalesinin iskelesinde duran ve onlara el sallayan Kiowa Brazeau'ya baktı. Sonra, bakışlarını nehrin yukarı kısmına çevirdi ve bir daha geriye bakmadı.

11 Ekim1823'tü. Bir aydan uzun bir süredir avını ihmal etmişti. Stratejik bir geri çekilmeydi aslında ama yine de geri çekilmeydi. O günden itibaren, Glass bir daha bunu yapmamaya karar verdi.

BÖLÜM 2

XVI

29 Kasım 1823

Dört kürek kusursuz bir uyumla suya çarptı. İnce uzun kürekler suyun yüzeyini deşti, on sekiz inç derine daldı ve büyük bir güçle öne itildi. *Bâtard* itiş gücüyle öne doğru atıldı ve akıntının ağır sürüklenişiyle birlikte canlandı. Kürekler, itilmeleri sona erince, tekrar suyun yüzeyine çıktı. Bir an için, nehir ilerleyişlerini sekteye uğratacak gibi oldu ama bunu tam olarak yapmaya fırsat bulamadan kürekler tekrar suya daldı.

Şafak vakti yola çıktıklarında ağıt kadar ince bir buz tabakası durgun suyu kaplamıştı. Yani birkaç saat sonraysa Glass bir oturak tahtasına yaslanmış, kuşluk vaktinde keyifle güneşleniyor ve suda süzülmenin yarattığı nostaljik kayma hissinin zevkini çıkarıyordu.

Brazeau Kalesi'nden ayrıldıkları ilk gün Glass, ciddi ciddi kürek kullanmayı denemişti. Ne de olsa bir denizci olarak eğitimliydi. Küreği eline aldığında diğer gezginler gülmüş, kararlılığını arttırmışlardı. Aptalca bir karar verdiği anında belli olmuştu. Diğerleri dakikada altmış vuruş gibi inanılmaz bir hızda ilerliyor, kaliteli bir İsviçre yapımı saati aratmıyorlardı. Glass omzu tamamıyla iyileşmiş olsa bile onlarla aşık atamazdı. Birkaç dakika boyunca küreği suda bocaladıktan sonra, başının arkasına yumuşak ve ıslak bir şey çarptı. Arkasına bakınca Dominique'in suratında alaycı bir gülümsemeyle ona baktığını gördü.

"Sizin için, Bay Domuz Yiyen!" *Sijin için bayyy domuj yiyennn!*

Yolculuğun geri kalanında Glass, bir kürek değil de kanonun dibine dolan suyu boşaltmak için sürekli olarak sıktığı kocaman bir süngeri

tuttu. Bu, tam zamanlı bir işti; çünkü *bâtard* düzenli bir biçimde su alıyordu. Kano Glass'e suda süzülen bir örtüyü hatırlatmıştı. Huş ağacı kabuğundan gövdesinin parçaları *wattope* ile - yani bir çam ağacının sağlam kökleriyle dikilmişti. Kenarları da çam reçinesiyle tutturulmuş, sızıntılar belirdikçe yeniden uygulanmıştı. Huş ağacını bulmak zorlaşınca gezginler yama ve tıkama işlerinde başka malzemeler kullanmaya zorlanmışlardı. Ham deri birkaç yere uygulanmış, dikilmiş, sonra da reçineyle kaplanmıştı. Glass, kanonun ne kadar narin olduğuna şaşırdı. Sert bir tekme bile kolaylıkla deriyi delebilirdi ve Bakir'in dümen başı olarak esas görevlerinden biri, ölümcül suda yüzen artıklardan kaçınmaktı. En azından, sonbahar mevsiminin kışa kıyasla daha yumuşak yağışlarından faydalanıyorlardı. İlkbahar taşkınları ağaçları olduğu gibi nehirden aşağı sürükleyebiliyordu.

*Bâtard*ın eksikliklerinin bir avantajı da vardı. Hassas olduğu kadar da hafifti ki bu da akıntıya karşı giderlerken gayet önemli bir hususstu. Glass kısa sürede gezginlerin kanoya karşı besledikleri tuhaf bağlılığın nedenini anladı. Bu bağlılık, kanoyu yönlendiren adamlar ile adamları yönlendiren kano arasında bir nevi evlilik ve ortaklık gibiydi. Her iki taraf da birbirine bağlıydı. Gezginler vakitlerinin yarısını kanonun türlü sıkıntılarından şikâyet ederek diğer yarısını da bunları şefkatle gidermeye çalışarak geçiriyorlardı.

Batard'ın görünümüyle çok gurur duyuyorlar, onu havalı kuş tüyleri ve parlak boyalarla süslüyorlardı. Yüksek burnuna, boynuzlarıyla azgın sulara meydan okurmuş gibi duran bir geyik kafası yerleştirmişlerdi (Kıç tarafındaki Bakir hayvanın poposunu boyamıştı).

"İleride karaya çıkabileceğimiz iyi bir nokta var," dedi Bakir, pruvadaki gözlem yerinden.

Langevin nehirden yukarı, hafif bir akıntının kumlu bir kıyıyı okşadığı yere baktı; sonra da güneşin konumunu görmek için göğe baktı. "Tamam, bence bir pipo derim. *Allumez*."

Gezgin kültüründe *pipo* terimi öylesine yere göğe sığdırılamayan bir sözcüktü ki bunu bir mesafeyi ölçmek için de kullanırlardı. "Bir "pipo" pipo içmek için verdikleri kısa molalar arasındaki tipik mesafeyi anlatırdı. Bir nehirden aşağı doğru giderlerken on mil anlamına

gelebilirdi; düz suda beş mil demek olabilirdi ama Missouri'de akıntıya karşı kürek çekerlerken iki mil kat etseler kendilerini şanslı sayarlardı.

Çok geçmeden günler rutin hâle geldi. Kahvaltılarını göğün şafaktan önce mor mavi olduğu zamanlar yapıyorlar; bedenlerine, geriye kalan av etleri ve kızartılmış hamurla enerji veriyorlar; sabahın serinliğini, teneke bardaklardan içtikleri kaynar çayla gidermeye çalışıyorlardı.Işık etraflarını görmelerine izin verir vermez suya çıkıyorlar, günün her saatinde hareket hâlinde olmak istiyorlardı. Günde beş veya altı pipo yapıyorlardı. Öğle sıralarında, kurutulmuş et ve bir avuç kuru elma yiyecek kadar duruyorlardı ama sonra ikindiye kadar bir şey yemiyorlardı. Suda on iki saat geçirdikten sonra, batan güneşle birlikte kıyıya çıkıyorlardı. Glass'in, av eti bulmak için yaklaşık olarak bir saati oluyordu. Adamlar onun başarılı olduğunu belirtecek o tek el ateş sesini heyecanla bekliyorlardı. Glass kampa nadiren et olmadan geri dönüyordu.

Bakir *bâtardın* hassas alt kısmını kumlara sürtmemeye çalışarak nehir kenarına atlayıp dizlerine kadar suya battı. Sığ suda yürüyerek halatı daha büyük bir odun parçasına bağladı.

Langevin, Profesör ve Dominique, ellerinde tüfekleriyle sırayla kanodan atladılar ve ağaçların olduğu yere göz attılar. Glass ve Profesör, diğerleri kıyıya çıkarken onları kanodan koruyup peşlerinden karaya çıktılar. Bir gün önce Glass, terk edilmiş bir kamp alanı ve on Kızılderili çadırına ait taş halkalar bulmuştu. Bu alanın Geyik Dili'nin grubuna ait olup olmadığını anlayamazlardı ama bu keşif bile onları yeteri kadar huzursuz etti.

Adamlar, bellerindeki keselerden pipolarını ve tütünlerini çıkarıp Dominique tarafından yakılan minik bir ateşi elden ele geçirdiler. İki erkek kardeş kumlara oturdular. Pruvacı ve dümenci olarak Dominique ve Bakir ayakta kürek çekiyorlardı. Dolayısıyla tütün içmek için yere oturmuşlardı. Diğerleriyse ayakta kaldı ve tutulan bacaklarını esnetme şansı buldukları için sevindiler.

Soğuyan hava, Glass'in yaralarına fırtınanın bir vadiye sızışı gibi sızıyordu. Her sabah tutulmuş ve kaskatı uyanıyordu; *bâtard*daki sıkışık oturağında geçirdiği uzun saatler bu durumu daha da kö-

tüleştiriyordu. Glass molayı fırsat bilerek sızlayan bacaklarına kan akışını sağlamak için kumlarda bir ileri bir geri yürümeye başladı.

Yolculuk arkadaşlarına doğru yürürken onlara baktı. Gezginler birbirlerine çok benzer giysiler giymişlerdi; Glass onlara âdeta bir üniforma dağıtılmış gibi olduklarını düşündü. Her biri aşağı çekildiğinde kulaklarını örten, tepesinden bir püskül sarkan kırmızı renkli yün kasketler takmışlardı. (Bakir kendi kasketine havalı bir de deve kuşu tüyü takmıştı.) Gömlek yerine, pantolonlarının içine sokulmuş beyaz, kırmızı ya da lacivert renkli uzun pamuklu bluzlar giymişlerdi. Her gezgin beline parlak renkli bir kuşak bağlamıştı ve bunların uçları bir bacağından aşağı sarkıyordu. Kuşakların üstüne de pipolarını ve gerekli olabilecek birkaç şeyi daha koydukları keseleri takmışlardı. Geyik derisinden yapılmış pantolonları bir kanoda bacaklarını kırıp oturabilecekleri kadar esnekti. Her iki dizlerinin altına da birer bandana bağlamışlar, kıyafetlerine daha da hava katmışlardı. Ayaklarına da çorap giymeden mokasenler giymişlerdi.

Ocak yağmuru kadar karamsar duran Charbonneau haricinde, tüm gezginler her anı istisnasız bir biçimde kusursuz bir iyimserlikle geçiriyorlardı. Her fırsatta gülüyorlardı. Sessizliğe tahammülleri yoktu; kadınlar, su ve vahşi Kızılderililerle ilgili bitmek bilmeyen, hararetli konuşmalarla günü dolduruyorlardı. Sürekli olarak birbirlerine hakaret ediyorlardı. Gerçekten de iyi bir espri patlatma fırsatını kaçırmak bir karakter kusuru, bir zayıflık belirtisi olarak görülüyordu. Glass, hepsini o denli neşeli tutan şakaları anlamak için bile olsa daha fazla Fransızca bilmeyi istedi.

Sohbetin nadiren yavaşladığı sıralarda, birisi neşeli bir şarkı söylemeye başlıyor; diğerleri de anında ona eşlik etmeye koyuluyordu. Sahip olmadıkları müzik kabiliyetini, dizginlenemeyen bir coşkuyla telafi ediyorlardı. Sonuç olarak Glass, bunun güzel bir yaşam tarzı olduğunu düşündü.

Verdikleri o molada Langevin, kısa dinlenme sürelerini kısa ve ciddi bir anla böldü. "Artık geceleri nöbet tutmalıyız," dedi. "Her gece iki kişi vardiyayı yarı yarıya bölüşerek nöbet tutacak."

Charbonneau, ciğerlerine dolan dumanı uzun uzun dışarı bıraktı.

"Sana Brazeau Kalesi'nde söylemiştim. Ben tercüme yaparım. Nöbet tutmam."

"Eh, ben de o uyuyabilsin diye fazladan nöbet tutamam," dedi Bakir, tatsız bir ses tonuyla.

"Ben de," dedi Dominique.

Profesör bile gerilmiş gibiydi.

Herkes beklentiyle Langevin'e baktı ama bu anlaşmazlığın piposunu keyifle içmesini engellemesine izin vermedi. Piposunu tüttürdükten sonra ayağa kalktı ve *"Allons-y."* "Gün ışığını boşa harcıyoruz," demekle yetindi.

Beş gün sonra, nehirle ufak bir derenin kesiştiği noktaya vardılar. Nehrin berrak suyu Missouri'nin çamurlu akıntısıyla karışır karışmaz bulanıklaşıyordu. Langevin nehre bakıp ne yapmaları gerektiğini düşündü.

"Kamp kuralım, Langevin," dedi Charbonneau. "Çamur içmekten gına geldi."

"Onunla aynı fikirde olmak hiç hoşuma gitmiyor ama Charbonneau haklı," dedi Bakir. "Bu pis suyu içmek beni ishal ediyor."

Langevin temiz su içme fikrinden hoşlanmıştı. Onu endişelendiren şey, derenin konumuydu. Missouri'nin batı kıyısındaydı. Geyik Dili'nin grubunun nehrin batısında olduğunu düşünmüştü. Glass o Kızılderili kampını kısa süre önce keşfettiğinden beri heyet, büyük bir özenle doğu kıyısına yakın kalmıştı. Özellikle de gece nerede kamp kuracaklarına karar verirken. Langevin doğuya baktı ama nehirdeki bir sonraki kıvrımda kıyıya yanaşabilecekleri bir nokta yoktu. "Tamam, başka seçeneğimiz yok zaten."

Kıyıya doğru kürek çektiler. Profesör ve Bakir, çantaları kanodan indirdiler ve kano boş kalınca gezginler onu karaya taşıdılar. Kanoyu yan çevirip nehre doğru bakan sağlam bir korunak oluşturdular.

Glass suya girip kıyıya doğru yürürken yanaştıkları yeri gergin bir hâlde gözden geçirdi. Kıyı kordonu nehirden aşağı doğru yüz metre kadar ilerideki doğal bir dalgakırana uzanıyordu: üstünde kalın söğütlerin ve çalılıkların bulunduğu iri kayalıklar. Nehrin sürüklediği parçalar ve diğer artıklar bu dalgakıranın ardında birikmiş, nehrin

akşını engelliyor, hafif meyilli nehir kenarından uzakta tutuyordu. Kıyı kordonunun ardında, daha da fazla söğüt ağacı kuzeye doğru kürek çektikçe daha az görülen bir sıra kavak ağacına kadar ilerliyordu.

"Acıktım," dedi Charbonneau. "Bize doğru dürüst bir akşam yemeği getirin, Bay Avcı." *Bize doru dürüs bi akşam yemei getirin Bay Avci.*

"Bu gece, iyi av çıkmaz," dedi Glass. Charbonneau tam buna itiraz edecekken Glass lafını kesti. "Yanımızda yeteri kadar kurutulmuş et var. Bir gece de taze et olmadan idare edebilirsin, Charbonneau."

"Haklı," dedi Langevin.

Böylece, alçak bir ateşte demir bir tavada kızartılmış mısır unu lapasıyla birlikte kurutulmuş et yediler. Ateş birbirlerine yakın oturmalarını sağlamıştı. Sert bir rüzgâr, batan güneşle birlikte dinmişti ama birbirlerinin nefesini görebiliyorlardı. Berrak gök; gecenin soğuk geçeceği, sabah da sert bir don olacağı anlamına geliyordu.

Langevin, Dominique ve Bakir, kil pipolarını yakıp tütünün keyfini çıkarmak için geriye yaslandılar. Glass, boz ayının saldırısından beri tütün içmemişti; yanma hissi boğazını acıtıyordu. Profesör, tavanın dibinde kalan lapayı sıyırdı. Charbonneau, yarım saat önce kamptan uzaklaşmıştı.

Dominique, yüksek sesle hayal kuruyormuş gibi, kendi kendine bir şarkı mırıldanıyordu.

O güzel gül tomurcuğunu kopardım,
O güzel gül tomurcuğunu kopardım,
Yapraklarını teker teker kopardım,
Önlüğümü kokusuyla doldurdum...

"İyi ki bu konuda şarkı söyleyebiliyorsun," dedi Bakir. "Bahse girerim ki bir senedir hiç gül tomurcuğu koparmamışsındır. Asıl *sana* Bakir demeleri gerek."

"Missouri'deki her çamur çukurundan su içeceğime sussuzluk çekerim daha iyi."

"Ne kadar da prensipli bir adamsın. Seni ayrımcı herif."

"Prensip sahibi olduğum için özür dileyecek değilim.Senin aksine

ben, ağzında dişleri olan kadınlardan çok hoşlanıyorum mesela."

"Ben kadınlardan yiyeceklerimi benim için çiğnemelerini istemiyorum."

"Basma bir etek giymiş olsa bir domuzla bile yatardın."

"Sanırım, böylelikle Cattoire ailesinin medarıiftiharı hâline geldin. Annem sadece St. Louis'deki gösterişli fahişelerle yattığını duysa seninle çok gurur duyardı."

"Annem değil de babam duyabilirdi."

İkisi de kahkaha attı, sonra ciddiyetle haç çıkardılar.

"Sesinizi yükseltmeyin," dedi Langevin hışımla. "Sesin suda nasıl uzaklara taşındığını bilirsiniz."

"Bu gece neden bu kadar aksisin?" diye sordu Bakir. "Charbonneau'nun surat asması yeteri kadar kötü zaten. Cenazelerde bile daha çok eğlendiğim olmuştu."

"İkiniz bağırıp durursanız, burada da bir cenaze olacak."

Bakir, Langevin'in güzel bir konuşmayı berbat etmesine izin vermek istemedi. "Iowa Kalesi'ndeki o Kızılderili kadının *üç* meme ucu olduğunu biliyor muydunuz?"

"Üç meme ucu ne işe yarar ki?" dedi Dominique.

"Senin sorunun hiç hayal gücünün olmaması."

"Hayal gücü, öyle mi? Senin hayal gücün biraz daha az olsaydı, belki de işediğim zaman canın o kadar yanmazdı."

Bakir verecek bir yanıt düşündü ama işin aslı, ağabeyiyle arasındaki konuşmadan sıkılmıştı. Langevin'in konuşmak istemediği belliydi. Charbonneau ormanda bir yerdeydi. Kimsenin sohbet ettiğini görmediği Profesör'e baktı.

En sonunda Bakir, Glass'e baktı. Aniden, Kiowa Kalesi'nden ayrıldıklarından beri Glass'le doğru dürüst konuşmadığını fark etti. Daha ziyade, Glass'in onlara taze et getirme başarısıyla ilgili birkaç söz söylemişti; o kadar. Ama gerçek anlamda sohbet etmemişlerdi; daha doğrusu, Bakir'in konuşmaktan hoşlandığı havadan sudan şeylerden konuşmamışlardı.

Bakir birden, görgü kurallarını unuttuğu için kendisini suçlu hissetti. Glass'i, bir ayının saldırısından kıl payı kurtulması haricinde

çok az tanıyordu. Daha da önemlisi, Glass *onun* hakkında çok az şey biliyordu ve kesin daha fazlasını öğrenmek istiyor olmalıydı. Hem İngilizcesi konusunda biraz pratik yapmak için iyi bir fırsat olabilirdi. Bakir, kusursuz bir İngilizceyle konuştuğunu düşünüyordu.

"Hey, Domuz Yiyen." Glass başını kaldırıp ona bakınca "Nerelisin?" diye sordu.

Bu soru ve birden İngilizce konuşulması Glass'i şaşırttı. Hafifçe öksürdü ve "Philadelphia," diye yanıt verdi.

Bakir başını sallayıp Glass'ten de benzer bir soru gelmesini bekledi. Ama Glass bir şey demedi. En sonunda Bakir, "Ağabeyimle ben Contrecoeur'deniz," dedi. Glass başını sallayıp yine sessizliğini korudu. Bakir, bu Amerikalının biraz konuşmaya teşvik edilmesi gerektiğini düşündü. "Hepimizin nasıl gezgin olduğunu biliyor musun?" *Hepmiz nası gezgin oldu biliyor sen?*

Glass *hayır* anlamında başını salladı. Dominique gözlerini devirdi; kardeşinin defalarca anlattığı öykülerden söz edeceğini anlamıştı.

"Contrecoeur muhteşem St. Lawrence Nehri'nin üstündedir. Eskiden, yüz sene önce, köyümüzdeki herkes fakir çiftçilerdi. Bütün gün tarlalarda çalışırlardı ama toprak verimsizdi. Hava da çok soğuk olduğundan, iyi hasat elde edemiyorlardı.

"Bir gün, Isabelle isimli çok güzel bir genç kız nehir kenarında bir tarlada çalışıyormuş. Birdenbire, suyun içinden iri ve güçlü, kömür karası bir aygır çıkmış. Nehrin içinde durup kıza bakmış. Kız çok korkmuş. Aygır onun kaçacağını anlayınca suya tekme atmış ve bir alabalık uçarak kızın yanına düşmüş. Ayaklarının dibindeki toprağa düşmüş..." Bakir aradığı İngilizce sözcüğü bulamayınca elleriyle debelenme hareketi yaptı.

"Isabelle bu *petit* hediyeyi görünce çok mutlu olmuş. Balığı alıp akşam yemeği için ailesine götürmüş. Babasıyla erkek kardeşlerine attan söz etmiş ama herkes onun dalga geçtiğini sanmış. Gülmüşler ve ona, yeni arkadaşından daha çok balık istemesini söylemişler.

"Isabelle tekrar tarlaya gitmiş ve her gün siyah aygırı görmüş. At her geçen gün ona daha çok yaklaşmış ve bir hediye vermiş. Bir gün bir elma, bir başka gün çiçekler vermiş. Kız da ailesine her gün

nehirden çıkan attan söz etmiş. Ailesi her gün anlattıklarına gülmüş.

"Nihayet, günün birinde, aygır Isabelle'in yanı başına gelmiş. Isabelle atın sırtına binmiş ve at nehre doğru koşmuş. Akıntıda gözden kaybolmuşlar. Bir daha onları gören olmamış."

Bakir konuşurken, alevler de arkasında gölgeler oluşturuyordu. Nehrin akıntısıysa anlattığı öyküyü tıslayarak doğruluyor gibiydi.

"O gece, Isabelle eve geri gelmeyince babası ve erkek kardeşleri onu tarlalarda aramaya çıkmışlar. Isabelle'in ve atın izlerini bulmuşlar. Isabelle'in ata bindiğini ve atın nehre koştuğunu anlamışlar. Nehrin altını üstünü getirmişler ama kızı bulamamışlar.

"Ertesi gün, köyün tüm adamları kanolarına binip aramaya katılmışlar. Hepsi yemin etmişler. Çiftlikleri terk edip zavallı Isabelle'i bulana dek nehirde kalacaklarmış. Ama onu asla bulamamışlar. İşte, o günden itibaren de gezgin olmuşlar, Mösyö Glass. Bugün bile, hâlâ zavallı Isabelle'i arıyoruz."

"Charbonneau nerede?" diye sordu Langevin.

"Charbonneau mu nerede?" dedi Bakir, alaycı bir sesle. "Size kayıp bir bakireyle ilgili bir öykü anlatıyorum, siz de kayıp yaşlı bir adamı mı düşünüyorsunuz?" Langevin yanıt vermedi. "O, *malade comme un chien*," dedi Bakir, gülümseyerek. "Güvende oluğundan emin olmak için gidip bakayım." "Ellerini ağzına götürüp birleştirdi ve söğütlerin arasına seslendi. Endişelenmeyin, Charbonneau. Profesör'ü, kıçınızı silmesi için yollayacağız."

Toussaint Charbonneau ayaklarının üstünde çömelmiş, çıplak poposunu gizlice bir çalılığa doğru çevirmişti. Bir süredir aynı pozisyonda duruyordu. İşin aslı, aradan o kadar uzun süre geçmişti ki bacaklarına kramp girmişti. Brazeau Kalesi'nden ayrıldıklarından beri kendisini iyi hissetmiyordu. Kiowa'nın yemeklerinden zehirlendiği belliydi. Bakir'in onu kamptan alaycı sözlerle çağırdığını duyabiliyordu. O hergeleden nefret etmeye başlamıştı. Derken bir dalın çıtırtısını duydu.

Charbonneau aniden ayağa fırladı. Bir elini piştovuna götürürken diğer eliyle de geyik derisi pantolonunu çekiştirdi. İki eli de yapması gerekeni yapamadı. Piştov karanlık zemine düştü. Pantolonu ayak

bileklerine indi. Tekrar piştovunu almak için öne atıldığında pantolonuna takıldı. Yere kapaklandı ve dizini daha büyük bir taşa çarpıp sıyırdı. Acı içinde inlerken gözünün ucuyla iri bir geyiğin ağaçların arasında ilerlediğini gördü.

"Mèrde!" Charbonneau yaptığı işe geri dönüp bacağındaki acı yüzünden suratını buruşturdu.

Kampa geri döndüğünde Charbonneau'nun her zamanki gücenik hâli bir seviye daha yükselmişti. İri İskoç'un suratında, yediği lapadan bir sakal oluşmuştu.

"Yemek yiyişi iğrenç," dedi Charbonneau.

Bakir piposunu içerken başını kaldırıp ona baktı. "Bilmem ki Charbonneau. Kamp ateşinin çenesindeki lapayı aydınlatışı bana Kuzey Işıkları'nı anımsattı."

Langevin ve Dominique gülünce Charbonneau'nun keyfi iyiden iyiye kaçtı. Profesör kendisi yüzünden yapılan esprilerden habersiz, lokmasını çiğnemeye devam etti.

Charbonneau yine Fransızca devam etti. "Hey, geri zekâlı İskoç hergelesi, dediklerimin tek bir kelimesini bile anlıyor musun?"

Profesör geviş getiren bir ineğin sakinliğiyle lapasını yemeye devam etti.

Charbonneau hafifçe gülümsedi. Bu tür saf sinsilikler yapma fırsatının ortaya çıkmasına bayılırdı. "Bunun gözüne ne olmuş?"

Kimse onunla konuşmak için sıraya girmedi. En sonunda Langevin, "Montreal'deki bir kavgada birisi gözünü çıkarmış," dedi.

"Berbat gözüküyor. O şeyin bütün gün bana bakması beni geriyor."

"Kör bir göz seni göremez," dedi Bakir. O da Profesör'den hoşlanmış, en azından İskoç'un kürek çekme becerisinden etkilenmişti. Profesör hakkında ne düşünüyorsa düşünsün, Charbonneau'dan hoşlanmadığına emindi. Yaşlı adamın homurdanarak söyledikleri, daha nehrin ilk kıvrımında bayatlamıştı.

"Ama görüyor gibi," dedi Charbonneau ısrarla. "Hep yana bakıyor gibi. O gözünü hiç kırpmıyor. Kahrolası şeyin nasıl kurumadığını anlayamıyorum."

"Görebilseydi ne olacaktı? Pek bakılacak bir tarafın yok, Char-

bonneau," dedi Bakir.

"En azından, bir göz bandıyla kapatabilir. Üstünü bir şeyle kapatmamak için kendimi zor tutuyorum."

"Neden kapatmıyorsun? Bir şeyler yapsan güzel olurdu."

"Senin kahrolası *dengin* değilim!" diye hırladı Charbonneau. "Arikara bitli kafa derini yüzmek için geldiğinde burada olduğumda memnun olacaksın!" Tercüman o kadar öfkelenmişti ki konuşurken ağzının kenarlarında köpükler oluşmuştu. "Sen hâlâ altını ıslatırken ben Lewis ve Clark'la birlikte keşiflere çıkıyordum."

"Tanrı'm, of be yaşlı adam! Şu kahrolası Lewis ve Clark öykülerinden birini bir daha duyarsam, yemin ederim ki beynime bir mermi sıkacağım. Aslında, seninkine sıksam daha iyi olur. Herkes memnun olur."

"*Ça suffit!*" Langevin nihayet araya girdi. "Yeter! Size ihtiyacım olmasaydı, ikinizi de kendim gebertir kurtulurdum!" Charbonneau tartışmayı kazanmış gibi pis pis sırıttı. "Beni dinle, Charbonneau. Aramızda bir koltukta iki karpuz taşıyan kimse yok. Sayımız az. Sen de herkes gibi pis işleri yapma sırası gelince yapacaksın. Bu geceki ikinci nöbetle başlayabilirsin."

Bu sefer, Bakir pis pis sırıttı. Charbonneau ateşten uzaklaştı, gideken *Bitterroot* ile ilgili bir şeyler homurdandı ve şiltesini *bâtard*ın altına serdi.

"*Bâtard*ı onun alacağını kim söyledi?" diye sızlandı Bakir.

Langevin bir şey söyleyecek gibi oldu ama Dominique erken davranıp "Kes artık," dedi.

XVII

5 Aralık 1823

Profesör ertesi sabah iki kaçınılmaz hisle uyandı: Birincisi, üşüyordu ikincisi işemesi gerekiyordu. Kalın yünlü battaniyesi, uzun boylu adam yana kıvrılıp yattığında bile ayak bileklerini örtmeye yetmemişti. Sağlam gözüyle görebilsin diye başını kaldırınca donun gece boyunca battaniyenin üstüne yerleştiğini fark etti.

Yeni bir günün doğmak üzere olduğu, doğu ufkunda belli belirsiz bir parıltıyla görülebiliyordu ama parlak yarımay da hâlâ gökte parıldıyordu. Charbonneau haricinde herkes, sönmek üzere olan bir ateşin son korlarının etrafındaki engeller gibi birbirine yakın pozisyonlarda uyuyordu. Profesör yavaşça ayağa kalktı ve bacaklarının soğuktan tutulduğunu hissetti. En azından, rüzgâr dinmişti. Ateşe bir kütük attı ve söğütlere doğru yürüdü. On adım kadar atmıştı ki az daha birisine takılıp düşecekti. Takıldığı kişi Charbonneau'ydu.

Profesör'ün aklına gelen ilk şey, adamın nöbet tutarken öldüğüydü. Tam panik içinde bağırmaya başlayacakken Charbonneau aniden doğruldu, tüfeğini kapmaya çalıştı ve toparlanmaya gayret ederken gözleri fal taşı gibi açıldı. *Nöbette uyuyakalmış*, diye düşündü Profesör. *Langevin'in hoşuna gitmeyecek.* Profesör'ün çişini yapma ihtiyacı giderek artınca telaşla Charbonneau'nun yanından geçip söğütlere yöneldi.

Her gün karşılaştığı birçok şey gibi Profesör, sonradan olanları anlayamadı. Tuhaf bir şey hissetti ve aşağı bakınca karnına saplanmış bir ok gördü. Bir an için, Bakir'in bir eşek şakası yapıp yapmadığını düşündü. Sonra, ikinci ve üçüncü oklar eldi. Profesör dehşetle karışık

bir şaşkınlıkla ince ok saplarının üstündeki tüylere baktı. Birden, bacaklarını hissedemedi geriye doğru düştüğünü anladı. Bedeninin donmuş zemine sert bir biçimde temas ettiğini duydu. Ölmeden önceki birkaç saniye boyunca düşündü: *Neden canım acımadı?*

Charbonneau, Profesör'ün düştüğünü duyunca o yöne döndü. İri İskoç, göğsüne üç ok saplanmış hâlde sırtüstü yerde yatıyordu. Charbonneau, bir vınlama sesi duydu ve bir ok omzunu sıyırıp geçerken yanma hissetti.

"Mèrde!" İçgüdüsel bir biçimde kendisini yere atıp okun fırlatıldığı karanlık söğütlere baktı. Bu hareketi hayatını kurtardı. Kırk metre ötede, şafak öncesinin karanlığında ateşlenen silahlar parıldadı.

Bir an için, parıltılar onlara saldıranların yerini belirledi. Charbonneau, en azından sekiz silahlı adam bir grup da oklu Kızılderili olduğunu tahmin etti. Tüfeğinin horozunu çekip en yakındaki hedefe nişan aldı ve ateş etti. Karanlık bir silüet, öne devrildi. Söğütlerin arasından daha da çok ok fırlatıldı. Charbonneau, arkasını döndüğü gibi yirmi metre gerisinde kalan kampa doğru koşmaya başladı.

Charbonneau'nun savurduğu küfür kampı ayaklandırmıştı. Arikara ok yağmuru da ortalığı karıştırmıştı. Misket tüfeklerinin mermileri ve oklar mahmur adamların üstüne demirden dolu taneleri gibi yağıyordu. Bir mermi kaburgalarının altına saplanınca Langevin çığlık attı. Dominique de bir merminin baldır kasını parçaladığını hissetti. Glass gözlerini; tam bir ok kumlara, suratından birkaç santim öteye saplandığında açtı. Adamlar kıyıda duran kanonun sağladığı korunaklı dar alana kaçmaya çalışırken Arikara savaşçıları söğütlerin arasından fırladı. Kampa doğru koşmaya başladılar. Tiz savaş çığlıkları dört bir yanı kapladı. Glass ve Bakir, tüfekleriyle nişan alacak kadar beklediler. Neredeyse aynı anda, on on iki metrelik bir mesafeden ateş ettiler. Ne plan yapacak ne de düşünecek vakitleri oldu ve her ikisi de aynı hedefe ateş ettiler: Bizon boynuzlu bir miğferi olan iri yarı bir Arikara'ya. İki mermi de hedefi bulunca adam yere yığıldı.

Diğer savaşçı var gücüyle Bakir'in üstüne atılıp savaş baltasını gezginin kafasına savurdu. Bakir, tüfeğini her iki eliyle havaya kaldırıp darbeden korunmaya çalıştı.

Kızılderili'nin baltası Bakir'in tüfeğinin namlusuna saplandı ve darbe her ikisini de yere yuvarladı. Ayağa ilk kalkan Arikara oldu. Sırtı Glass'e dönük olan adam yine baltasını Bakir'i öldürmek için havaya kaldırdı. Glass her iki eliyle tüfeğini sıkıca kavrayıp dipçiğiyle adamın kafasının arkasına indirdi. Tüfeğin metalle kaplı dipçiğinin adamın kafatasını çatlattığını, iç bulandırıcı bir ses çıktığında hissetti.

Öylece kalan Arikara, Bakir'in önünde dizlerinin üstüne düştü; Bakir bu arada ayağa kalkmayı başarmıştı; tüfeğini bir sopa gibi savurup var gücüyle Kızılderili'nin başının yanına vurdu. Savaşçı yana devrilince Glass ve Bakir apar topar kanonun arkasına sığındılar.

Dominique söğütlerin arasına ateş edecek kadar toparlanabilmişti. Langevin, Glass'e tüfeğini uzatıp diğer eliyle böğründeki mermi yarasını kapatmaya çalıştı. "Sen ateş et, ben doldurayım."

Glass tüfeği kaldırdı ve hedefini soğukkanlılığını kaybetmeden bulup vurdu.

"Yaran ne kadar kötü?" diye sordu Langevin'e.

"Çok kötü sayılmaz. *Òu se trouve Professeur?*"

"Söğütlerin orada öldü," dedi Charbonneau, sakin bir ses tonuyla. Ateş etmek için ayağa kalktı.

Adamlar kanonun arkasına sığışırken söğütlerin arasından gelen saldırı devam etti. Tüfeklerin ateşlenme sesleri mermilerin seslerine karışıyor, oklar *bâtardın* ince gövdesini parçalıyordu.

"Seni hergele, kahrolası Charbonneau!" diye bağırdı Bakir. "Uyuya kaldın, değil mi?"

Charbonneau, onu duymazdan geldi ve tüfeğinin ağzına barut tıkmaya devam etti.

"Bunun bir *önemi* yok!" dedi Dominique. "Lanet olasıca kanoyu suya sokalım da gidelim buradan!"

"Beni dinleyin!" diye bağırdı Langevin. "Charbonneau, Bakir ve Dominique... Üçünüz kanoyu nehre taşıyın. Önce tekrar ateş edin, sonra tüfeğinizi doldurun ve şuraya bırakın." Kendisiyle Glass'in arasındaki boşluğu işaret etti. "Glass'le ben tüfeklerle son bir kez ateş edip sizi koruyacağız, sonra da yanınıza geleceğiz. Piştovlarınızla bizi kanoda koruyun."

Glass, duruma bakarak adamın dediklerinin çoğunu anlamıştı. Etrafındaki adamların gerilmiş suratlarına baktı. Başka kimseden bir fikir çıkmadı. Kıyıdan uzaklaşmaları gerekiyordu. Bakir, ateş edebilmek için kanonun üst kenarına doğru uzandı. Dominique ve Charbonneau da aynı şeyi yaptılar. Glass, tekrar ateş etmek için biraz doğruldu; diğerleri de tüfekleri doldurmaya koyuldu. Kanonun ardından çıkarak Arikara'nın daha fazla ateş etmesine neden olacaklardı. Mermi büyüklüğündeki delikler kanonun huş gövdesini parçalamaya devam ediyordu ama gezginler en azından o an için kanonun tamamının parçalanmasını engelleyebildiler.

Dominique, tüfek öbeğinin üstüne iki kürek fırlattı. "Bunları getirmeyi unutmayın!"

Bakir, tüfeğini Glass'le Langevin'in arasına fırlatıp *bâtard*ın orta kısmına geçti. "Gidelim!" Charbonneau kanonun önüne, Dominique de arkasına geçti.

Langevin "Ben sayınca!" diye bağırdı. *"Un, deux, trois!"* Adamlar *bâtard*ı tek bir hareketle havaya kaldırıp on metre uzaklıktaki nehre koştular. Birilerinin heyecanla bağırdığını ve ateşin arttığını duydular. Arikara savaşçıları gizlendikleri yerlerden çıkmaya başlamışlardı.

Glass ve Langevin nişan aldılar. Artık kanonun arkasında olmadıkları için, gizlenmek için yapabilecekleri tek şey sıkı sıkı yere yapışmaktı. Söğüt ağaçlarından sadece elli metre ötedeydiler. Glass genç bir Arikara'nın kısa yayını çekerken gözlerini kıstığını görebiliyordu. Glass ateş edince genç adam geriye savruldu. Glass hemen Dominique'in tüfeğine uzandı. Langevin'in tüfeği yanında ateşlenirken Glass Dominique'in tüfeğinin horozunu geriye kadar çekti. Bir başka hedef bulup tetiği çekti. Barut bölmesinden bir kıvılcım belirdi ama tetik barutu ateşleyememişti. "Kahretsin!"

Langevin, derhâl Charbonneau'nun tüfeğine uzanırken Glass Dominique'in tüfeğinin barut bölmesini tekrar doldurdu. Langevin ateş etmeye başladı ama Glass elini omzuna koydu. "Bir kere ateş etmeden bekle!" Tüfekleri ve kürekleri toparlayıp nehre doğru koşmaya başladılar.

Glass'le Langevin'in önünde üç adam, *bâtard*ı nehre epeyi yaklaş-

tırmışlardı. Telaşla kaçarken kanoyu neredeyse suya fırlatmışlardı. Charbonneau, kanonun ardından nehre atladı ve kanoya tırmanmaya gayret etti. "Devireceksin!" diye bağırdı Bakir.

Charbonneau'nun kanonun kenarına verdiği ağırlık, fena hâlde sallanmasına neden oluyordu ama kano devrilmedi. Bacaklarını kanonun kenarına atıp mermi deliklerinden *çoktan* su almaya başlamış kanonun zeminine yattı. Charbonneau'nun kanoya binişi, *bâtard*ın kıyıdan uzaklaşmasına neden olmuştu. Akıntı kıç tarafını yakalayıp kanoyu diğer yöne çevirdi ve kıyıdan uzaklaştırdı. Uzun halat ardından bir yılan gibi yerde süründü.

Kardeşler, Charbonneau'nun gözlerini küpeştenin üstünde gördüler. Mermiler suya isabet ediyor, etraflarında minik minik gayzerler oluşturuyordu.

"Halatı kapın!" diye bağırdı Dominique. İki kardeş kanonun akıntıya kapılmasını engellemek için, çaresizlik içinde halata atıldılar. Bakir iki eliyle halatı yakaladı ve kalçasına kadar gelen suda dengesini sağlamaya çalıştı. Halatı var gücüyle çekince halat gerildi. Dominique, kardeşinin yardımına gidebilmek için telaşla etrafa sular sıçratarak ilerledi. Derken ayağı suyun dibindeki bir taşa takıldı. Sert akıntı ayaklarını yerden keserken acı içinde inledi. Bir anda, tamamıyla suya battığını fark etti. Toparlanıp Bakir'den iki metre ötede hemen ayağa kalktı.

"Tutamıyorum!" diye bağırdı Bakir. Dominique gergin halata uzanmaya çalışırken Bakir, bir anda halatı elinden kaçırdı. Dominique dehşet içinde halatın suda sekişini, batmakta olan *bâtard*ın ardından suda ilerleyişini izledi. Tam halatın arkasından yüzmeye karar vermişti ki, Bakir'in suratındaki şok ifadesini fark etti.

"Dominique..." diye kekeledi Bakir. "... Galiba vuruldum."

Dominique, hızla kardeşinin yanına gitti. Bakir'in sırtının üst kısmındaki kocaman bir delikten nehre kan akıyordu.

Glass ve Langevin, tam mermi Bakir'e isabet ettiği anda nehre varmışlardı. Dehşet içinde geç adamın merminin etkisiyle iki büklüm oluşunu, sonra da halatı elinden kaçırışını görmüşlerdi. Bir an için, Dominique'in halatı tutabileceğini sanmışlardı ama adam halatı

bırakıp kardeşinin yanına gelmişti.

"Kanoyu getirin," diye böğürdü Langevin. Dominique onu duymazdan geldi. Langevin öfkeyle "Charbonneau!" diye bağırdı.

"Durduramıyorum!" diye seslendi Charbonneau. Kano bir anda kıyıdan elli metre uzaklaşmıştı. Kürekler olmadan Charbonneau'nun kanoyu yavaşlatmak için bir şey yapamayacağı doğruydu. Bunu denemeye hiç niyetli olmadığı da belliydi.

Glass Langevin'e döndü. Langevin tam bir şey söyleyecekken bir misket tüfeği mermisi başının arkasına saplandı. Bedeni suya düşmeden ölmüştü. Glass söğüt ağaçlarına döndü. En az on iki Arikara kıyıya akın etti. İki eline de birer tüfek alan Glass, Dominique'le, Bakir'in yanına doğru gitti. Yüzmeleri gerekiyordu. Dominique Bakir'e destek oluyor; kardeşinin başını suyun yüzeyinde tutmaya çalışıyordu. Glass Bakir'e bakınca yaşayıp yaşamadığından emin olamadı. Başka bir şeyle ilgilenmeyen ve neredeyse isteriye kapılmış olan Dominique, Glass'in anlayamadığı Fransızca bir şeyler söyledi.

"Yüzün!" diye bağırdı Glass. Dominique'i gömleğinin yakasından tutup nehrin daha da derinliklerine çekmeye çalışırken tüfeklerden birini düşürdü. Akıntı üç adamı yakalayıp nehirden aşağı doğru sürüklemeye başladı. Mermiler suya yağmaya devam ediyordu. Glass geriye bakınca Arikara'nın kıyıya doluştuğunu gördü.

Glass bir eliyle Bakir'i, diğeriyle de öteki tüfeği tutmayı başardı. Bu arada, batmamak için çılgınlar gibi ayaklarını çırpıyordu. Dominique de aynı duyumdaydı. En sonunda, dalgakıranı geçmeyi başardılar. Bakir'in suratı sürekli olarak suya batıp çıkıyordu. İki adam yaralı adamı suyun yüzeyinde tutmak için çabalıyordu. Dominique yine bağırdı ama sert bir akıntı suratını kaplayınca sesi duyulmadı. Aynı akıntı, Glass'in tüfeğini neredeyse elinden alıp götürmüştü. Dominique kıyıya doğru ilerlemeye çalıştı.

"Daha değil!" diye bağırdı Glass. "Daha aşağıdan karaya çıkmalıyız!"

Dominique onu duymazdan geldi. Göğsüne kadar yükselen suda, ayakları zemine değiyor, sığ bir yere ulaşmaya çalışıyordu. Glass arkalarına baktı. Dalgakıranın kayalıkları arazide kayda değer bir

bariyer oluşturuyordu. Bunun altında kalan kıyı şeridiyse yüksek bir setten ibaretti. Ama yine de Arikara'nın bunun etrafından dolanması sadece birkaç dakika sürerdi.

"Çok yakınız!" diye bağırdı Glass. Dominique onu yine duymazdan geldi. Glass tek başına yüzmeyi düşündü ama bunun yerine Dominique'in Bakir'i kıyıya çekmesine yardım etti. Onu sırtüstü çevirip setin dik kıvrımına dayadılar. Bakir gözlerini kırpıştırarak açtı ama öksürdüğünde ağzından kanlar fışkırdı. Glass onu yan çevirip yarayı kontrol etti.

Mermi Bakir'in sol omuz küreğinin alt kısmının arkasından girmişti. Glass merminin kalbini nasıl *ıskaladığını* anlayamadı. Dominique de bir şey demediği hâlde, aynı şeyi düşünüyordu. Glass tüfeği kontrol etti. Tüfeğin barutu ıslandığından, o sırada kullanmaları mümkün değildi. Kemerine baktı. Baltası hâlâ duruyordu ama piştovunu da kaybetmişti. Dominique'e baktı. *Ne yapmak istiyorsun?*

Hafif bir ses duyunca Bakir'in suratında belli belirsiz bir gülümsemeyle onlara baktığını gördüler. Dudakları kımıldamaya başladı. Dominique kardeşinin elini tutup ne dediğini anlamak için *üstüne eğildi.* Bakir fısıldayarak şarkı söylüyordu:

Tu es mon compagnon de voyage . ...

Dominique bu şarkıyı hemen tanıdı ama daha önce şarkı ona hiç öylesine umutsuz gelmemişti. Gözleri yaşlarla doldu ve tatlı bir sesle o da söylemeye koyuldu:

Tu es mon compagnon de voyage
Je veux mourir dans mon canot.
Sur le tombeau, près du rivage,
Vous renverserez mon canot.

Sen benim gezgin yoldaşımsın
Memnuniyetle kanomda ölürüm.
Kanyondaki mezarımın yanında,

Kanomu ters çevirirsiniz.

Glass, nehirden yetmiş beş metre yukarıdaki dalgakırana baktı. İki Arikara kayalıklara çıkmışlardı. Silahlarını doğrultup bağırmaya başladılar.

Glass, elini Dominique'in omzuna koyup "Geliyorlar," dedi ama zaten iki tüfekten çıkan ateş sesi bunu onun yerine söylemiş oldu. Mermiler sete saplandı.

"Dominique, burada kalamayız."

"Onu bırakmayacağım," dedi Dominique, belirgin aksanıyla.

"O halde, yine nehre girmeyi denememiz gerek."

"Hayır." Dominique karalılıkla başını salladı. "Onunla birlikte yüzemeyiz."

Glass yine dalgakırana baktı. Arikara kayalıkları tamamıyla kaplamıştı. *Vakit yok!*

"Dominique." Glass artık daha telaşlı konuşuyordu. "Burada kalırsak, hepimiz öleceğiz." Biraz daha ateş sesi geldi.

Glass'in sabrını taşıran birkaç saniye boyunca, Dominique hiçbir şey demedi kardeşinin solgun yanağını hafifçe okşadı. Bakir huzurla ileriye bakarken gözlerinde cılız bir ışık parıldıyordu. En sonunda, Dominique Glass'e döndü. "Onu bırakmayacağım." Yine ateş sesleri geldi.

Glass birbirine karışan içgüdülerine karşı mücadele verdi. Zamana, ne yapacağını düşünmeye, Dominique'in sözlerini doğrulayacak vakte ihtiyacı vardı ama vakit kalmamıştı. Elinde tüfeğiyle nehre daldı.

Dominique hafif bir vınlama sesi duydu ve bir merminin omzuna saplandığını hissetti. Kızılderililerin beyazları yakaladıklarında nasıl paramparça ettiklerine dair dinlediği dehşet verici öyküleri düşündü. Bakir'e baktı. "Bizi kesmelerine izin vermeyeceğim." Kardeşini kollarının altından tutup nehre sürükledi. Bir mermi daha sırtına saplandı. "Merak etme, kardeşim," diye fısıldadı, akıntının onları kucaklayan kollarına doğru sırtüstü uzanırken. "Buradan sonra, hep nehirden aşağı ilerleyeceğiz."

XVIII

6 Aralık 1823

Glass ufak bir ateşin yanma çömeldi ve aleve yaklaşabileceği kadar yaklaştı. Ellerini kavuşturup ısıyı korumaya çalıştı ve derisinin yanıp su toplayacağını hissettiği son ana kadar öylece tuttu. Sonra, ısınmış ellerini omuzlarına ve kalçalarına dayadı. Isı kısacık bir süreliğine bedenine yayılır gibi oldu ama Missouri'nin buz gibi sularının içine işleyen soğuğunu dindirmeyi başaramadı.

Giysileri ateşin üç yanındaki eğreti kancalara asılıydı. Geyik derisi hâlâ ıslaktı ama pamuklu gömleğinin büyük ölçüde kuruduğunu fark edip rahatladı.

Bulabildiği en sık çalılıklara çıkmadan önce, yaklaşık olarak bir mil kadar nehirden aşağı sürüklenmişti. Tavşanlar tarafından açılmış bir patikanın oradaki böğürtlen çalılıklarının ortasına sığındı ve daha büyük bir hayvanın peşinden gelmediğini umdu. Söğütlerin ve nehrin sürüklediği parçaların oluşturduğu öbeğin ortasında kendisini, bir kez daha yaralarını incelerken ve üstünde kalan eşyalarını kontrol etmek gibi tatsız bir işi yaparken buldu.

Yakın geçmişe kıyasla Glass çok rahatlamıştı. Nehir kıyısında debelenirken ve nehir aşağı sürüklenirken bedeninde bir sürü morluk ve sıyrık oluşmuştu. Hatta kolunda gördüğü bir yaradan bir merminin onu ıskalayıp geçtiğini anlamıştı. Eski yaraları soğukta sızlıyordu ama daha da kötüye gitmiş gibi değildi. Donarak ölmesi ihtimali haricinde ki bu aslında oldukça büyük bir olasılıktı, Arikara saldırısından kurtulmuştu. Bir an için, Dominique'le Bakir'in yüksek setin orada birbirine sokulmuş hâlleri yine gözlerinin önüne geldi.

Bunu aklından çıkarmaya gayret etti.

Eşyalarına gelince en büyük kayıp piştovuydu. Tüfeği ıslanmıştı, ama iş görecek durumdaydı. Bıçağı ve malzeme çantası, içindeki çakmak taşı ve çelikle birlikte duruyordu. Çalı çırpıyı yontup sığ bir çukur oluşturduğu baltasını da kaybetmemişti. Barutunun ıslanmamış olduğunu umuyordu. Baruluğunu açıp bir parçasını yere döktü. Yaktığı ateşten bir alevi toza tutunca barutun, çürümüş yumurta kokusuna benzer bir koku saçıp alev aldığını gördü.

Omuz çantası; yedek gömleği, battaniyesi ve yün eldivenleriyle birlikte gitmişti. Bu çantanın içinde ayrıca, elle çizdiği ve yukarı Missouri'nin su kaynakları ile belirgin noktalarını dikkatle işaretlediği haritası da vardı. Gerçi bunların hepsinin yerini ezberlediği için, harita çok önemli değildi. Geçmişe kıyasla yanında yine de yeteri kadar malzeme vardı.

Pamuklu gömleği hâlâ nemli olduğu hâlde, bunu giymeye karar verdi. En azından kumaşın ağırlığı, sızlayan omzundan soğuğu biraz kesebilirdi. Glass günün geri kalanında ateşin başından ayrılmadı. Ateşin oluşturduğu duman onu endişelendiriyordu ama soğuktan hastalanıp ölmek onu daha fazla korkutuyordu. Soğuğu düşünmemek için tüfeğini temizledi ve tamamıyla kurutup malzeme çantasındaki ufak bir kutuda duran yağı sürdü. Gece olduğunda giysileri ve tüfeği hazırdı.

Sadece geceleri ilerlemeyi düşündü. Yakınlarda bir yerde, kampa saldıran Arikara yerlileri vardı. İyi bir yere gizlenmiş olsa da orada öylece oturmak hiç hoşuna gitmiyordu. Ama Missouri'nin engebeli kenarındaki patikayı aydınlatacak kadar ay ışığı da yoktu. Sabaha kadar beklemekten başka çaresi kalmamıştı.

Gün ışığı kaybolurken Glass, giysilerini astığı yerlerden toparladı ve giyindi. Sonra, ateşin yanına sığ ve kare biçimli bir çukur kazdı. İki değnekle kor gibi olmuş, ateşin etrafında daire biçiminde dizilmiş taşları oynatıp bunları çukurun etrafına dizdi, sonra da üstlerini ince bir toprak tabakasıyla örttü. Ateşe, cesaret edebildiği kadar çalı çırpı ekledikten sonra sıcak taşların üstüne uzandı. İyi kötü kurumuş geyik derilerinin, taşların ve ateşin arasında, müthiş bir yorgunlukla

yatarken ılıklığın bedenini uyutmasına izin verecek kadar düşük bir eşikten geçti.

Glass iki gün boyunca, Missouri'den yukarı ilerledi. Bir süre, Langevin'in Arikara'yla ilgili görevinin kendisine kalıp kalmadığını düşündü. En sonunda, bu sorumluluğun ona ait olmadığına karar verdi. Glass'in Brazeau'ya olan bağlılığı, heyete taze et sağlamaktı ki bunu gayet güzel yerine getirmişti. Geyik Dili'nin diğer Arikara'nın niyetini yansıtıp yansıtmadığından emin değildi. Bunun pek de önemi yoktu.

Uğradıkları bu saldırı, bir kanoyla sert bir akıntıda nehirden yukarı ilerlemenin ne denli zor olduğunu vurgulamıştı. Arikara'nın bir kesiminden artık beyazlara saldırmayacaklarına dair bir söz alsa bile, Brazeau Kalesi'ne dönmek istemiyordu. Kendi işi çok daha önemliydi.

Glass yakınlarda bir Mandan Köyü olduğunu doğru tahmin etmişti. Mandan halkı barışçıl insanlar olarak bilinirlerdi ama Glass, Arikara'yla kurdukları yeni müttefikliğin sonuçlarından emin değildi. *Mandan Köyü'nde Arikara var mıdır? Gezginlere yaptıkları saldırıyı nasıl anlatmışlardır?* Glass bunu öğrenmenin gereksiz olacağını düşündü. Mandan Köyü'nden on mil kadar yukarıda Missouri üstünde,Talbot Kalesi isimli ufak bir taşra marketi olduğunu biliyordu. Mandanların etrafından dolanıp doğrudan Talbot Kalesi'ne gitmeye karar verdi. İstediği birkaç şeyi, bir battaniyeyi ve bir çift eldiveni oradan temin edebilirdi.

Saldırıdan sonraki ikinci gününün gecesinde Glass, artık avlanma riskini göze almaya karar verdi. Açlıktan ölmek üzereydi; ayrıca, bir postu olursa bunu başka şeylerle değiş tokuş edebilirdi. Nehir kenarında taze geyik izleri görünce bunları takip ederek kıyıda yarım mil boyunca uzanan bir kavak koruluğunun bulunduğu açıklık bir alana vardı. Ufak bir dere, açıklık alanı ikiye bölüyordu. Glass derenin yanında otlanan kocaman bir boğa, iki inek ve üç tombul buzağı gördü. Glass yavaş yavaş açıklık alana doğru ilerledi. Tam menzile ulaşmıştı ki bir şey hayvanları ürküttü. Altısı birden Glass'in durduğu yere baktı. Glass hayvanların ona değil, arkasındaki bir şeye

baktığını fark edince ateş etmeye başladı.

Arkasına bakınca üç atlı Kızılderili'nin yarım kilometre gerideki kavakların arasından çıktığını gördü. O mesafeden bile Glass, Arikara savaşçılarının başlarının tepesine topladığı, diken diken saç modelini görebiliyordu. Kızılderililerinin atlarına vurup dörtnala koşarlarken onu işaret ettiklerini de görebiliyordu.

Çaresizlik içinde etrafına bakınıp gizlenecek bir yer aradı. En yakın ağaçlar, iki yüz metre kadar önünde duruyordu. Asla vaktinde oraya varamazdı. Nehre de gidemezdi, yol tıkalıydı. Orada durup ateş edebilirdi ama hedefleri vursa bile, üç atlıyı birden vurmak için tüfeğini dolduracak vakti olmazdı. Hatta ikisini bile vuramazdı. Son bir çabayla uzaktaki ağaçlara doğru koşmaya başladı ve bacağına yayılan acıyı hissetmemeye gayret etti.

Glass ancak otuz metre kadar koşmuştu ki bir başka Kızılderili de önündeki kavak ağaçlarının arasından çıkınca donakaldı. Arkasına baktı. Saldırıya geçmiş olan Arikara, aralarındaki mesafenin yarısını kat etmişti. Tekrar önündeki yeni atlıya baktı. Adam namlusunu ona doğrultmuştu. Yeni atlı ateş etti. Glass vurulmayı bekledi ama mermi başının üstünden geçti. Arkadaki Arikara'ya döndü. Atlardan biri vurulmuştu! Önündeki Kızılderili diğer üç adamdan birini vurmuştu! Ateş eden Kızılderili son sürat ona doğru gelirken Glass, adamın bir Mandan yerlisi olduğunu fark etti.

Glass nedenini bilemiyordu ama sanki Mandan yardımına koşuyordu. Glass gerideki iki adama döndü. Geriye kalan iki Arikara yüz elli metre mesafeye ulaşmıştı. Glass tüfeğinin horozunu çekti ve nişan aldı. İlk olarak gözüne atlılardan birini kestirmeye çalıştı; ama iki Arikara, midillilerinin başlarının ardına sığınmışlardı. Glass atlardan birini nişan alıp boynunun hemen alt kısmındaki oyuk alanı gözüne kestirdi.

Tetiği çekti ve tüfeğinin mermiyi fırlattığını gördü. Ortalığı bir toz bulutu kapladı, mermi birden durdu ve binici, ölen hayvanın başının üstünden yere savruldu. Glass gümbür gümbür toynak sesleri duydu ve ona atın sırtına atlamasını işaret eden Mandan'a baktı. Atın sırtına sıçrayıp arkasına bakınca geride kalan atlı Arikara'nın dizginleri çekip

durduğunu ve onları ıskalayarak bir el ateş ettiğini gördü.

Mandan atını tekmeleyip harekete geçti ve ağaçlara doğru ilerlemeye başladılar. Kavaklara varınca adam, atın yönünü değiştirdi. İki adam attan inip tüfeklerini doldurdular.

"Reeler," dedi Kızılderili, Arikara için kullanılan kısa ismi söyleyip gerideki savaşçıları işaret ederek. "İyi değil."

Glass tüfeğine barut doldururken *evet* der gibi başını salladı.

"Mandan," dedi adam, kendisini göstererek. "İyi dost." Glass, Arikara'ya nişan aldı ama geriye kalan tek savaşçı menzil dışındaydı. Atsız kalan iki Kızılderili iki yana kaçmıştı. Atlarını kaybettikleri için, savaşma istekleri de dinmişti.

Mandanlar kendilerine Mandeh-Pahchu derlerdi. Kızılderili Glass ve Arikara'ya rastladığında Glass'in orada gördüğü hayvanları avlamaya çalışıyordu. Mandeh-Pahchu'nun yara izli beyaz adamın nerden geldiğine dair iyi bir fikri vardı. Daha bir gün önce, tercüman Charbonneau, Mandan Köyü'ne varmıştı. Lewis ve Clark'la keşfe çıktığı zamandan onu iyi tanıyan Mandanlara, Arikara'nın gezginlere saldırdığını anlatmıştı. Mato-Tope isimli bir Mandan şefi, Geyik Dili'ne ve kaçak grubuna çok öfkelenmişti. Tüccar Kiowa gibi, Şef Mato-Tope de Missouri'nin ticarete açılmasını istiyordu. Geyik Dili'nin neden kızdığını çok iyi anlıyordu ama gezginlerin ona zarar vermek gibi bir niyetleri olmadığını da biliyordu. Hatta Charbonneau'ya göre, gezginler yanlarında hediyeler getirmiş; bir barış teklifi yapmaya hazırlanmışlardı.

Mato-Tope, Arikara yeni bir yuva ararken bu tür bir olay çıkacağından korkmuştu. Mandanlar beyaz adamlarla yaptıkları ticarete giderek daha bağımlı hâle gelmişlerdi. Leavenworth'ün Arikara'ya yaptığı saldırıdan beri, güneyden hiç kimse ticaret için gelmemişti. Şimdi bu yeni olayın yayılması, nehrin kapalı kalmasına neden olacaktı.

Şef Mato-Tope'nin öfkesine ilişkin haberler Mandan Köyü'nde hızla yayılmıştı. Genç Mandeh-Pahchu, Glass'i kurtarmayı şefin gözüne girmek için bir fırsat olarak görmüştü. Bir süredir, şefin güzel kızının ilgisini çekmek için çabalıyordu. Kendisini; köyde yeni ödülüyle

dolanırken, beyaz adamı Mato-Tope'ye bütün köyün önünde teslim ederken ve olanları anlatırken hayal edebiliyordu. Ama beyaz adam yolu değiştirdiklerini anlamış gibiydi. Sürekli olarak inatla tek bir şey söylüyordu: "Talbot Kalesi."

Glass atın sırtında oturduğu yerden, Mandeh-Pahchu'ya merakla baktı. Birçok öykü duyduğu hâlde, daha önceden hiçbir Mandan'la karşılaşmamıştı. Genç savaşçı saçlarını bir taç gibi şekillendirmişti. Saçlarını büyük bir özenle bir kuşun gagasıyla tüylerini tek tek temizleyişini andıran bir biçimde, bir yele gibi şekillendirdiği belliydi. Tavşan derisine sarılmış uzun atkuyruğu beline kadar uzanıyordu. Başının tepesinde kalan saçlarını açık bırakmıştı: Yağla kafasına yapıştırdığı bu tutamlar yanlardan âdeta su gibi akıyor, çene hizasında birden sona eriyordu. Alnının ortasındaki bir tutam saç da yağlanıp taranmıştı. Başka gösterişli süsleri de vardı. İri kalay küpeler sağ kulağındaki üç kocaman deliği sarmalıyordu. Yan yana dizilmiş bembeyaz boncuklar da boynunun bronz teniyle büyük bir tezat oluşturuyordu.

Mandeh-Pahchu, tereddütle beyaz adamı Talbot Kalesi'ne götürmeye razı oldu. Kale yakındı, atla üç saatlik uzaklıktaydı. Ayrıca, belki kalede kendisi de bir şeyler öğrenebilirdi. Talbot Kalesi'nde Arikara olayıyla ilgili söylentiler yayılmıştı. Belki de kale Mato-Tope'ye bir mesaj iletmek isterdi. Mesajları yerine ulaştırmak, büyük bir sorumluluktu. Beyaz adamla ilgili öykü ve hiç şüphesiz götüreceği önemli mesaj konusunda Mato-Tope'nin memnun kalacağını umuyordu. Kızı da ondan kesin etkilenecekti.

Talbot Kalesi'nin kapkara profili birden karşılarına çıktığında vakit neredeyse gece yarısı olmuştu. Kale ovaya hiç ışık yansıtmıyordu ve Glass kendisini kütük surlardan sadece yüz metre ötede bulunca şaşırdı.

Bir parıltı gördüler ve aynı anda kaleden bir tüfeğin ateşlenme sesini duydular. Bir misket tüfeği mermisi başlarının birkaç santim üstünden geçti. At irkilip sıçrayınca Mandeh-Pahchu onu kontrol altına almaya çalıştı. Glass konuşmayı becerip öfkeyle "Ateş etmeyin!" diye bağırdı. "Dostuz!"

Beton gözetleme binasından bir ses şüpheyle yanıt verdi: "Kimsiniz?"

Glass bir tüfeğin namlusundan yansıyan bir parıltı ve bir adamın başıyla omuzlarının karanlık şeklini gördü.

"Ben Hugh Glass, Rocky Dağları Kürk Şirketinden." Keşke sesini kullanarak hâlâ belirli bir güce sahip olduğunu yansıtabilseydi diye düşündü. Ama o kısacık mesafeden bile sesini ancak duyurabilmişti.

"Vahşi kim?"

"Beni az önce üç Arikara savaşçısından kurtaran bir Mandan."

Kuledeki adam bağırarak bir şey söyledi ve Glass konuşmayı ancak bölük pörçük duyabildi. Tüfekli üç adam daha gözetleme binasında belirdi. Glass, ağır kapıların ardından sesler geldiğini duydu. Ufak bir kapı açıldı ve kendilerini yine gözaltında buldular. Kapıdan bir başka kalın ses "Sizi daha iyi görebileceğimiz mesafeye yaklaşın," dedi.

Mandeh-Pahchu, atı öne doğru götürdü ve kapının önünde durdu. Glass attan inip "Bizi gördüğünüze bu kadar sevinmenizin özel bir nedeni var mı?" diye sordu.

Kalın sesli adam, "Ortağım geçen hafta bu kapının önünde Reeler tarafından öldürüldü," dedi.

"Eh, ikimiz de Arikara değiliz."

"Karanlıkta gizlenirseniz, bunu anlamamız mümkün değil."

Brazeau Kalesi'nin aksine Talbot Kalesi, kuşatma altındaki bir yer gibiydi. Kütük duvarları dikdörtgen bir çeper etrafında dört metre yükseliyordu ve belki de uzun kenarları otuz metre, kısa kenarlarıysa yirmi metre kadar vardı. İki kaba gözetleme binası karşılıklı köşelerde birbirine çapraz duruyordu; bunlar öyle bir şekilde inşa edilmişlerdi ki en iç köşeleri kalenin en dış köşelerine değiyordu. Bu uç uca konumdan dört duvarı da görebiliyorlardı. Gözetleme binalarından birinin üstünde kaba saba bir çatı vardı ve döner bir topu dış etkenlerden korunmak için inşa edildiği belliydi. Diğerinin üstünde de tamamlanmamış bir çatı vardı. Eğreti bir ağıl, kaleyi bir kenarda destekliyordu ama içinde hiçbir hayvan yoktu. Glass kapının ardındaki gözler onları inceleyene dek bekledi.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu aynı adam.

"Union Kalesi'ne gidiyorum. Birkaç şeye ihtiyacım vardı."

"Burada kimseye verecek bir şeyimiz kalmadı."

"Yiyeceğe veya baruta ihtiyacım yok. Sadece bir battaniyeyle eldiven almak istiyorum. Sonra, hemen yoluma devam edeceğim."

"Yanında değiş tokuş edebileceğin pek bir şey yok gibi."

"William Ashley adına yüksek miktarda borç belgesi imzalayabilirim." Bunun ardından uzun bir sessizlik oldu. "Şirket, adamlarından birine yardım eden bir yerle ilgili iyi şeyler düşünecektir."

Kısa bir sessizlikten sonra, kapı kapandı. Ağır kütüklerin yerinden oynatıldığını duydular ve kapı menteşeleri gıcırdayarak açıldı. Kalın sesin, yetkili olduğu belli olan ufak tefek bir adama ait olduğu anlaşıldı. Adam elinde bir tüfek, belinde iki piştovla karşılarına dikildi. "Sadece sen gel. Kaleme kızıl tenli zenciler giremez."

Glass, Mandeh-Pahchu'ya bakıp Mandan'ın ne kadar İngilizce anladığını merak etti. Tam bir şey diyecekken sustu ve kapı ardından kapanırken içeri yürüdü.

Duvarların iç kısmında iki tane harap yapı vardı. Bunlardan birinden pencere görevi gören yağlı postların ardından cılız bir ışık dışarı sızıyordu. Diğer binaysa karanlıktı; Glass bunu depo olarak kullandıklarını tahmin etti. Binaların arka tarafları kalenin arka duvarıydı. Ön cepheleriyse leş gibi dışkı kokan ufak bir avluya bakıyordu. Kokunun kaynağı, bir direğe bağlanmış iki uyuz katıra aitti; bunlar muhtemelen Arikara'nın çalamadığı hayvanlardı. Hayvanların yanı sıra avluda bir de postları düzleştirmek için kullanılan kocaman bir baskı makinesi, kesilmiş bir kavak gövdesinin üstüne yerleştirilmiş bir örs ve cılız bir çalı çırpı öbeği vardı. İçeride beş adam duruyordu; çok geçmeden bunlara gözetleme binasından bir adam daha eklendi. Loş ışık Glass'in yaralı suratını aydınlatıyordu. Glass adamların merakla ona baktıklarını hissetti.

"İstersen içeri gel."

Glass adamların peşinden aydınlık binaya ve ranzalı koğuş olarak görev gören sıkışık bir odaya girdi. Arka duvardaki eğreti bir kil şöminede bol dumanlı bir ateş yanıyordu. Ekşi kokulu odadaki tek olumlu şey, ılıklığıydı; sıcaklık şömine haricinde, dar bir alanda

duran adamlardan da yayılıyordu.

Bodur adam tam konuşmaya başlamıştı ki bedeni derin ve tükürüklü bir öksürükle sarsılmaya başladı. Benzer bir öksürük diğer adamları da etkisi altına almış gibiydi. Glass bunun kaynağının ne olabileceğini düşününce korktu. Bodur adamın öksürüğü nihayet kesilince yine, "Fazla yiyeceğimiz yok," dedi.

"Size yiyeceğe ihtiyacım olmadığını söylemiştim," dedi Glass. "Bir battaniyeyle bir çift eldiven ücretinde anlaşalım, sonra gideceğim." Glass köşedeki bir masayı işaret etti. "Bir de şu deri yüzme bıçağını ekleyelim."

Bodur adam alınmış gibi göğsünü kabarttı. "Cimrilik etmek istemezdik, bayım. Ama bu civardaki Reeler, bizi burada mahsur bıraktılar. Hayvanlarımızı çaldılar. Geçen hafta, beş savaşçı ticaret yapmak istermiş gibi atlarıyla kapıya geldiler. Kapıyı açtığımızda, bize ateş etmeye koyuldular. Gözlerini bile kırpmadan ortağımızı öldürdüler."

Glass bir şey demeyince adam konuşmaya devam etti. "Ne avlanmak ne de ağaç kesmek için dışarı çıktık. O yüzden, elimizdeki mallar konusunda idareli davranmamızı anlayışla karşılarsınız herhâlde." Sürekli olarak bir teyit almak için Glass'e bakıyordu ama Glass tepki vermedi.

En sonunda Glass, "Bir beyaz adamı ve bir Mandan'ı vurmak, Reelerle aranızdaki sorunu çözmez," dedi.

Silahlı, ön dişleri olmayan adam konuştu: "Tek görebildiğim, gecenin bir yarısı buraya sessizce yaklaşan bir kızılderiliydi. Bizi kandırmaya çalışmadığınızı nereden bilecektim?"

"Ateş etmeden önce, hedefinizi görmeyi bir alışanlık hâline getirebilirsiniz."

Bodur adam tekrar konuştu. "Adamlarıma ne zaman ateş edeceklerini ben söylerim, bayım. Reelerve Mandanlar gözüme bugüne dek hiç farklı görünmediler. Hem artık güçlerini birleştirmiş durumdalar. Kocaman, hırsız bir kabile oluşturdular. Yanlış kişiye güvenmektense yanlış kişiyi vurmayı tercih ederim."

Sözcükler bodur adamın ağzından kırık bir barajdan fışkıran sular gibi çıkıyordu. Konuşurken kemikli parmağını da Glass'e doğrult-

muştu: "Bu kaleyi kendi ellerimle inşa ettim. Burada ticaret yapmak için de Missouri valisinden izin aldım. Buradan asla gitmeyeceğiz ve karşımıza çıkacak her kızıl şeyi vuracağız. O katil, hırsız hergelelerin topunu da öldürmek zorunda kalsak umurumda değil."

"Tam olarak kiminle ticaret yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu Glass.

"Biz işimizi biliriz, bayım. Burası en önemli mülklerden biri. Ordu çok geçmeden buraya gelecek ve o vahşilere günün gösterecek. Bu nehirde aşağı yukarı dolanan bir sürü beyaz adam olacak. Bunu siz de söylemiştiniz."

* * *

Glass karanlığa çıktı ve kapı ardından kapandı. Nefesini derin derin dışarı bıraktı ve nefesinin serin gecede buharlaşmasını ve buz tutmuş bir esinti gibi süzülüşünü izledi. Mandeh-Pahchu'nun nehir kenarında atının sırtında beklediğini gördü. Kızılderili kapının kapandığını duyunca ona dönüp yanına geldi.

Glass yeni deri yüzme bıçağını çıkarıp battaniyede bir delik açtı ve kafasını içinden geçirip bir pelerin gibi giydi. Ellerine de yünlü eldivenleri geçirdikten sonra, Mandan'a bakıp ne söyleyeceğini düşündü. Ne diyebilirdi ki? *Yapmam gereken özel işler var.* Yoluna çıkan her yanlışı düzeltemezdi.

En sonunda, deri yüzme bıçağını Mandeh-Pahchu'ya uzattı ve "Teşekkür ederim," dedi.

Mandan önce bıçağa, sonra Glass'e ve gözlerinin içine bakıp neler olduğunu anlamaya çalıştı. Sonra, Glass'in arkasını dönüp gecenin karanlığında Missouri'ye doğru yürüyüşünü izledi.

XIX

8 Aralık 1823

John Fitzgerald, Union Kalesi'nin yanındaki nehrin biraz aşağısında olan nöbet yerine yürüdü. Domuz orada duruyor, inip kalkan göğsünden çıkan nefesi durgun gece havasında kocaman bulutlar oluşturuyordu.

"Nöbet sırası bende," dedi Fitzgerald, özellikle dostane bir ses tonuyla.

"Ne zamandan beri nöbet tutmayı bu kadar seviyorsun?" diye sordu Domuz. Sonra, kahvaltıdan önce dört saat uyumak için can atarak kampa doğru ilerlemeye başladı.

Fitzgerald, dolgun bir miktar tütün aldı. Zengin koku ağzını kaplayıp gerilen sinirlerini gevşetti. Tükürmeden önce uzunca bir süre bekledi. Gece havası, nefes aldığında ciğerlerini acıtıyordu ama Fitzgerald soğuğu umursamıyordu. Soğuk kusursuz bir biçimde berrak olan havanın ürünüydü ve Fitzgerald'ın berrak bir göğe ihtiyacı vardı. Dörtte üçü görünen ayın parlak ışığı nehre yansıyordu. Düzgün bir rotada ilerlemek için yeterli olacağını umdu.

Nöbet değişiminden yarım saat sonra Fitzgerald, ganimetlerini gömdüğü sık söğüt ağaçlarının olduğu yere gitti: nehrin aşağı kısmında değiş tokuş etmek için kullanacağı bir öbek kunduz postu, bir hint keneviri kesesinin içinde duran on kilo kurutulmuş et, üç barutluk, yüz tane kurşun mermi, ufak bir tencere, iki yün battaniye ve tabii, Anstadt. Malzemeleri suyun kenarına çekip nehrin yukarı kısmında duran kanoyu almaya gitti.

Nehir kenarında sessizce yürürken Yüzbaşı Henry'nin peşinden

birisini yollamaya tenezzül edip etmeyeceğini merak etti. *Salak hergele.* Fitzgerald hayatında hiç o kadar aptalca kararlar veren bir adamla karşılaşmadığın düşündü. Henry'nin uğursuz liderliği altında Rocky Dağları Kürk Şirketinin adamları, felaketten asla bir adımdan daha uzak olmayacaklardı. *Hepimizin ölmemiş olması şaşılacak bir şey.* Geriye sadece üç atları kalmıştı ve bunlar da dermanları kalmadığı için tuzak gruplarının bölgedeki birkaç su kaynağına erişmesini sağlayamayacaklardı. Henry'nin yeni atlar bulabilmek için yerli kabilelerle ticaret yapmaya dair sayısız girişimi (daha doğrusu, çoğu zaman olduğu gibi, çalıntı atlarını geri alma girişimleri) de aynı şekilde başarısızlıkla sonuçlanmıştı.

Her gün otuz adam için yiyecek bulmak bir sorun hâline gelmişti. Av grupları haftalardır bizon görmemişlerdi ve artık esas yiyecek kaynakları cılız antiloplardan ibaretti.

Bardağı taşıran son damlaysa bir önceki hafta, Bodur Bill'in ona anlattığı bir söylenti olmuştu. "Yüzbaşı bizi yukarıdaki Yellowstone bölgesine nakletmeyi düşünüyor. Lisa'nın Büyük Boynuz'daki eski kalesinden geriye kalanları işgal etmeyi planlıyor."

Fitzgerald, Büyük Boynuz'la bulundukları yer arasındaki mesafeyi bilemiyordu ama gitmek istediği yerin aksi yönünde olduğunu biliyordu. Hudut hayatı, St. Louis'den kaçtığında düşündüğünden daha iyi geçmiş olmakla birlikte; o zamandan beri kötü yiyeceklerden, soğuktan ve leş gibi kokan otuz adamla birlikte kalede kalmaktan gına gelmişti. Her an ölme riski de cabasıydı. Ucuz viskinin tadını, ucuz parfümün kokusunu özlemişti. Glass'e baktığı için kazanacağı yetmiş doları da olduğundan, sürekli olarak kumar oynamayı düşünüyordu.

Bir buçuk sene sonra St. Louis'de, hatta belki daha güneyde bile durumun kendisi açısından yatışmış olması gerekirdi. Öyle olup olmadığını öğrenmek istiyordu.

Ağaç gövdesinden oyulmuş iki kano ters yüz vaziyette kalenin aşağısındaki uzun kumsalda duruyordu. Fitzgerald bunları birkaç gün önce dikkatle incelemiş, ufak olanın daha iyi yapılmış olduğuna karar vermişti. Ayrıca, nehirden aşağı ilerleyen akıntıyla tek başına idare edebileceği daha ufak bir araca ihtiyacı olacaktı. Sessizce ka-

noyu diğer tarafa çevirdi, iki küreğini içine yerleştirdi ve kumların üstünden nehrin kıyısına sürükledi.

Şimdi diğeri. Fitzgerald kaçışını planlarken ikinci kanoyu nasıl etkisiz hâle getireceğini düşünmüştü. Aklına daha iyi bir fikir gelene dek, kütük gövdesinde bir delik açmaya karar vermişti. İkinci kanonun yanına gidip küreklerini almak için altına eğildi. *Kanolar, kürekler olmadan bir işe yaramaz.*

Fitzgerald kanosunu suya itti, içine atladı ve akıntıya yerleştirebilmek için iki kere kürek çekti. Su kanoyu yakaladı ve nehirden aşağı itti. Fitzgerald birkaç dakika sonra durup çalıntı eşyalarını aldı, sonra kanoyu yeniden akıntıya yönlendirdi. Birkaç dakika sonra da Union Kalesi'nin ardında gözden kayboldu.

Yüzbaşı Henry odasında, Union Kalesi'nde bulunan tek özel odanın küflü bir köşesinde yalnız başına oturuyordu. Özel bir odada kalmak, mahremiyetin yanı sıra kalede nadir olarak elde edilebilen bir haktı ama içerideki alanla yapılabilecek çok az şey vardı. Tek ısı ve ışık kaynağı, yan odanın açık kapısından geliyordu. Henry soğukta ve karanlıkta oturup ne yapacağını düşünmeye koyuldu.

Fitzgerald onun için çok da büyük bir kayıp değildi. Henry ona St. Louis'deki o ilk günden beri zaten güvenmiyordu. Kanosuz da idare edebilirlerdi; ne de olsa Fitzgerald, geriye kalan atları da çalmamıştı. Kürk postlarm çalınmış olması insanı öfkelendiriyordu ama hayatî bir durum da değildi sonuçta.

Mesele adamın gitmiş olması değil, gidişinin geride kalanlar üzerinde yarattığı etkiydi. Fitzgerald'ın kaçışı bir şey söylüyordu. Gayet açık seçik, diğer adamların dile getirmedikleri düşüncelerini yansıtıyordu: Rocky Dağları Kürk Şirketi bir başarısızlıktan ibaretti. Kendisi başarısızdı. *Şimdi ne olacak?*

Henry ranza koğuşunun zeminindeki kapağın açıldığını duydu. Kısa ve ağır adımlar toprak zeminde bulunduğu yere doğru geldi, sonra Bodur Bill kapıda belirdi.

"Murphy ve tuzakçı grubu geliyor," dedi Bodur."

"Yanlarında hiç post var mı?"

"Hayır, Yüzbaşı."

"Hiç mi?"

"Hiç yok, Yüzbaşı. Şey, aslında durum biraz daha kötü, Yüzbaşı."

"Nasıl yani?"

"Atları da yok."

Yüzbaşı Henry bu haberi idrak edebilmek için biraz duraksadı. "Başka?"

Bodur biraz düşünüp "Bir şey daha var, Yüzbaşı," dedi. "Anderson ölmüş."

Yüzbaşı başka bir şey demedi. Bodur, sessizlik onu huzursuz edene dek bekleyip gitti.

Yüzbaşı Henry, birkaç dakika daha soğuk karanlıkta oturup kararını verdi. Union Kalesi'nden ayrılacaktı.

XX

15 Aralık 1823

Oyuk, ovanın zemininde kusursuza yakın bir kâse şekli oluşturmuştu. Üç yöndeki alçak tepeler oyuğu, daha açık alanlardan esen amansız rüzgârlardan koruyordu. Oyuk ortasına doğru, bir grup ağacın dizili olduğu yere nem akıtıyordu. Tepelerin ve ağaçların birleşimi iyi bir korunak sağlıyordu. Ufak oyuk Missouri'den sadece elli metre ötedeydi. Hugh Glass bağdaş kurmuş, ufak bir ateşin yanında oturuyordu. Alevler, bir söğüt dalına asılmış uzun bir tavşanı yalıyordu.

Glass tavşanın kızarmasını beklerken birden nehrin sesinin farkına vardı. *Fark etmek için tuhaf bir şey*, diye düşündü. Haftalardır nehirden ayrılmamıştı. Buna rağmen suyun sesini, bu yeni keşfi yapmış olmanın aşırı hassasiyetiyle duyuyordu. Ateşten başını çevirip nehre doğru baktı. Düzgün bir su akıntısının herhangi bir ses çıkarması ona tuhaf gelmişti. Aynı şey rüzgâr için de geçerliydi. Sonra, asıl ses çıkaran şeylerin suyla rüzgâr olmadığını; bunların yoluna çıkan şeyler olduğunu fark etti. Tekrar ateşe döndü.

Glass bacağında o tanıdık kasılmayı hissedince pozisyonunu değiştirdi. Yaraları ona sürekli olarak iyileşme sürecinde olduğunu ama tamamıyla iyileşmediğini hatırlatıyordu. Soğuk, hem bacağındaki hem omzundaki ağrının şiddetini arttırıyordu. Sesinin bir daha asla normale dönemeyeceğini düşünüyordu. Tabii, suratı da Grand'de o ayıyla karşılaşmış olduğunun kalıcı bir işareti gibiydi. Ama her şey o kadar da kötü değildi. Sırtı artık ağrımıyordu. Kızaran etin kokusunu minnetle içine çekerken düşündüğü gibi, artık bir şey yerken boğazı da acımıyordu.

Glass, pamuk kuyruklu tavşanı hava kararmadan birkaç dakika önce vurmuştu. Bir hafta boyunca Kızılderililerle karşılaşmamıştı ve pamuk kuyruklu tombul tavşan yoluna çıkınca leziz bir akşam yemeği yeme fikrine karşı koyamamıştı.

Glass'ten yarım kilometre kadar nehrin yukarı bölgesinde olan John Fitzgerald, kıyıya yanaşacak bir nokta ararken yakınlardan gelen tüfek sesini duymuştu. *Kahretsin!* İleri doğru hızla kayışını yavaşlatmak için, kürekleri hızla kıyıya doğru çekti. Giderek azalan ışıkta sesin nereden geldiğini görebilmek için etrafına bakınırken kanoyla birlikte fırıl fırıl dönüp geriye doğru kürek çekti.

Arikara'nın olamayacağı kadar kuzeydeydi. Assiniboine miydi? Fitzgerald daha iyi görebilmeyi umdu. Birkaç dakika sonra, bir kamp ateşinin titrek ışığını gördü. Bir adamın üstündeki geyik derisi giysileri görebiliyor ama ayrıntıları seçemiyordu. Beyaz bir adamın o kadar kuzeyde, üstelik de aralık ayında, bir işi olamazdı. *Birden fazla adam mı var?* Gün ışığı hızla azaldı.

Fitzgerald seçeneklerini düşündü. Kesinlikle olduğu yerde duramazdı. Geceyi geçirmek için karaya çıkarsa ateş eden kişi sabahleyin onu bulurdu. Gizlice onu bulup öldürmeyi düşündü ama hâlâ, bir mi yoksa birden fazla mı adamla karşı karşıya olduğundan emin değildi. En sonunda, bunu yapmamaya karar verdi. Havanın kararmasını bekleyecekti; kamp ateşinin, ateş eden kişinin ve yanındakilerin gözlerini sudan uzak tutacağını umdu. Bu sırada dolunay, ilerlemek için yeteri kadar ışık temin edecekti.

Fitzgerald neredeyse bir saat bekledi, kütük kanonun pruvasını ses çıkarmadan yumuşak sahil kordonuna çekti. Batı ufku günün son ışıklarını da yuttu ve kamp ateşinin parıltısını keskinleştirdi. Ateş eden adam, ateşin karşısında omuzlarını sarkıtarak oturmuştu. Fitzgerald adamın yemek pişirdiğini tahmin etti. *Şimdi.* Anstadt'ı ve iki piştovunu kontrol etti ve kolay uzanabileceği bir yere koydu. Sonra, kütük kanoyu kıyıdan itti ve içine atladı. İki kere kürek çekip kanoyu akıntıya yerleştirmeye çalıştı. Daha sonra da kürekleri bir dümen gibi kullanarak birini hafifçe diğerinin üstüne koydu. Kanonun mümkün olduğunca süzülmesini sağladı.

Hugh Glass tavşanın arka budunu kemiriyordu. Eklem yeri gevşek olduğundan, budu kıvırarak koparmayı başardı. Dişlerini sulu ete geçirdi. Fitzgerald kıyıdan elinden geldiğince uzaklaşmaya çalıştı ama akıntı resmen yanından geçiyordu. Ateş baş döndürücü bir hızla yaklaşıyordu. Fitzgerald nehre bakarken bir yandan da ateşin karşısında, sırtı dönük bir hâlde oturan adama bakıyordu. Hudson Bay battaniyesinden yapılmış bir pelerinle yünlü bir şapkayı andıran bir şeyi görebiliyordu. *Yünlü bir şapka mı? Beyaz bir adam mı?* Fitzgerald tekrar suya baktı. Birden, nehrin içinden kocaman bir kaya çıktı. Hem de sadece üç metre önünde!

Fitzgerald küreğini suyun derinliklerine daldırıp var gücüyle çekti. Küreği sudan çıkar çıkmaz kaldırdı ve kayaya doğru itti. Kütük kano döndü ama yeteri kadar dönmeyi beceremedi. Yan tarafı tiz bir sürtünme sesiyle kayayı sıyırdı. Fitzgerald var gücüyle kürek çekti. *Artık ses çıkarmamanın bir anlamı kalmadı.*

Glass önce bir su sıçrama sesi, sonra da uzunca bir sürtünme sesi duydu. İçgüdüsel olarak tüfeğine uzandı, sonra da Missouri yönüne dönüp kamp ateşinin aydınlığından derhâl uzaklaştı. Gözleri ışıktan karanlığa alışırken hızla nehre doğru gitti.

Sesin nereden geldiğini anlamak için suya göz attı. Bir küreğin çıkardığı su sıçrama sesini duydu ve yüz metre kadar ileride uzakta bir kano gördü. Tüfeğini kaldırıp horozunu geriye çekti ve kürekli adama nişan aldı. Parmağı tetik mahfazasının içinde gezinmeye başladı ve... Durdu.

Glass ateş etmenin pek de bir anlamı olmadığını düşündü. Kürekli adam her kimse zaten onunla karşılaşmak istemiyor gibiydi. Her hâlükârda, bu kişi büyük bir hızla aksi istikamete doğru ilerliyordu. Niyeti her neyse kaçan kanocu, Glass için çok az tehdit oluşturuyordu.

Kanodaki Fitzgerald, kamp ateşinden yarım kilometre uzaklıkta bir kıvrımı dönene dek büyük bir güç sarf ederek kürek çekti. Kanonun bir buçuk kilometre kadar sürüklenmesine izin verdi, sonra da kanoyu nehrin karşı kıyısına yönlendirip yanaşacak uygun bir yer aradı.

Nihayet, kanoyu sudan çıkarıp ters çevirdi ve şiltesini altına serdi. Ateşin yanında gördüğü adamı düşünürken bir parça kurutulmuş et

yedi. *Aralık ayında beyaz bir adamın bulunması için oldukça tuhaf bir yer.* Fitzgerald tüfeği ve iki piştovu dikkatle yanına koyup battaniyesinin altında kıvrıldı. Parlak ay kamp alanını solgun bir ışıkla kaplamıştı. Anstadt üstüne yansıyan ışığı, gümüş bölümleri güneşin altında parıldayan aynalar gibi yansıtıyordu.

Yüzbaşı Henry'nin şansı en sonunda yaver gitmişti. Bir sürü iyi olay büyük bir hızla birbiri ardına meydana gelmişti ki ne anlam vereceğini bile bilemiyordu.

İlk olarak gökyüzü, kesintisiz iki hafta boyunca, çivit mavisi rengine büründü. Hava iyi olunca birlik, Union Kalesi'yle Büyük Boynuz Nehri arasındaki iki yüz mili altı günde kat etti.

Oraya vardıklarında buldukları terk edilmiş kale, hemen hemen Henry'nin hatırladığı gibiydi. 1807'de Manuel Lisa isimli uyanık bir tüccar, Yellowstone'la Büyük Boynuz nehirlerinin kesiştiği yerde bir taşra marketi kurmuştu. Lisa bu yapıya Manuel Kalesi ismini vermiş, hem bir ticaret üssü hem de her iki nehrin keşif çalışmaları için kullanmıştı. Lisa, ondan Karaayak'a savaş açmak için silah satın alan Crow ve Flathead'le ilişkilerini özellikle iyi tutmuştu. Karaayak da buna karşılık olarak beyazların azılı düşmanı olmuşlardı.

Mütevazı ticari başarısından cesaret alan Lisa, 1809'da St. Louis Missouri Kürk Şirketini kurmuştu. Bu yeni girişimin yatırımcılarından biri de Andrew Henry'ydi. Henry, yüz kişilik bir tuzakçı grubunu talihsiz bir macerayla Üç Çatal'a götürmüştü. Yellowstone'a giderken Henry, Manuel Kalesi'nde durmuştu. Bu stratejik yeri, bol av etini ve kerestelik ağaçları hatırlıyordu. Henry, Manuel Kalesi'nin on iki seneyi aşkın bir süre önce terk edildiğini biliyordu ama yeni taşra marketinin kurulacağını umuyordu.

Bu noktanın durumu düşündüğünden de kötüydü. Yıllarca terk edilmiş olması, yapıyı daha da yıpratmıştı ama kütüklerin birçoğu sağlam kalmıştı. Bu keşif onları, haftalarca sürecek zorlu bir işten, kütükleri kesip bir araya yığma işinden kurtaracaktı.

Henry'nin yerli kabilelerle ilgili deneyimi (en azından, ilk başlarda) Union Kalesi'ndeki talihsizliğine kıyasla yine büyük bir tezat

oluşturuyordu. Allistair Murphy tarafından idare edilen bir grubu oraya yollamış ve esas olarak Flathead ve Crow kabilelerinden oluşan yeni komşularını hediyelere boğmuştu. Yerli halkla olan ilişkilerinde Henry, selefinin diplomasisinin varisi olduğunu fark etmişti. Her iki kabile de taşra marketinin yeniden beyazlar tarafından sahiplenilişine nispeten memnun olmuştu. En azından, her ikisi de ticarete sıcak bakıyordu.

Özellikle de Crow kabilesinde çok sayıda at vardı. Murphy hayvanların yetmiş iki tanesini değiş tokuş yoluyla onlardan aldı. Yakınlardaki Büyük Boynuz Dağları'ndan ırmaklar akıyordu. Yüzbaşı Henry yeni harekete geçmiş tuzakçı grubunun bir an önce konuşlandırılmasıyla ilgili bir plan yapmıştı.

Henry, iki hafta boyunca âdeta bir talihsizlik onu sırtından bıçaklayabilirmiş gibi arkasını kollamıştı. Bir nebze bile olsa umutlanmayı kendisine hak görüyordu. *Belki de şansım tersine dönmüştür?* Ama dönmemişti.

Hugh Glass, Union Kalesi'nin kalıntılarının karşısında durdu. Kapı dümdüz yere yapışmış menteşeleri, Yüzbaşı Henry orayı terk ettiğinde yerinden çıkmıştı. Başarısız olan bu yerleşim girişimine ilişkin uğursuz işaretler içeride de devam ediyordu. Tüm metal menteşeler yerinden çıkarılmış ve Glass'in tahminine göre bir sonraki yerleşim yerinde kullanılmak üzere götürülmüştü. Kütükler çitlerden sökülmüştü ve Henry'nin gidişinin ardından, vahşi ziyaretçiler tarafından ateş yakmak için kullanılmıştı. Ranza koğuşlarından birinin duvarı, muhtemelen kaleyi alel acele yakma girişiminden dolayı kararmıştı. Düzinelerce iz de avludaki karların arasına karışmıştı.

Bir serabın peşinden gidiyorum. Kim bilir kaç gündür o ana ulaşmak için yürümüş ve sürünmüştü? Grand Nehri'nin oradaki pınarın bulunduğu açıklık alanı düşündü. *Hangi aydı? Ağustos mu? Şimdi hangi ay? Aralık mı?*

Glass, gözetleme binasının eğreti merdiveninden yukarı çıkıp tüm vadiyi yukarıdan izledi. Yarım kilometre ötede bir düzine kadar antilobun kahverengimsi silüetini gördü. Hayvanlar, karların

arasından ada çayı çalılıkları bulmak için ilerliyorlardı. Kanatlarını sıkı sıkı kapatmış ve kocaman bir 'V' harfi oluşturmuş bir kaz sürüsü, nehre yerleşmişti. Bunlar haricinde de etrafta hiçbir hayat belirtisi yoktu. *Neredeler?*

İki gece kalede kamp kurdu. Çok uzun süredir varmayı hedeflediği o noktadan bir türlü çekip gidemedi. Asıl hedefin orası olmadığını biliyordu: Asıl hedefi, iki kişi ve nihai intikamını almasını sağlayacak iki hareketti.

Glass, Union Kalesi'nden Yellowstone'u izleyerek yoluna devam etti. Henry'nin izlediği yolu ancak tahmin edebiliyordu ama Yüzbaşının, yukarı Missouri'de yaptığı hataları tekrarlayacağını sanmıyordu. Geriye bir tek Yellowstone kalıyordu.

Beş gün boyunca bu nehri izledikten sonra, nehrin üstünde yüksek bir set gördü. Afallamış bir hâlde olduğu yerde kalakaldı.

Büyük Boynuz Dağları, gökle yeri birleştirmiş bir hâlde karşısında duruyordu. Birkaç bulut yüksek tepelerin etrafında dönüp duruyor, sonsuza dek yukarı uzanan bir duvar izlenimi yaratıyordu. Gözleri, güneşin kar üstünde oluşturduğu parlaklıktan kamaşmıştı ama bakışlarını dağlardan ayıramıyordu. Glass'in ovalarda geçirdiği yirmi sene boyunca gördüğü hiçbir şey onu, bu dağ manzarasına hazırlamamıştı.

Yüzbaşı Henry sık sık, Rocky Dağları'nın ne kadar büyük olduğundan söz ederdi ama Glass bu öykülerin bir parça sıradan kamp ateşi abartılarıyla dolu olduğunu düşünmüştü. *Ama gerçekte, Henry'nin çizdiği portre inanılmaz derecede yetersiz,* diye düşündü Glass. Henry her şeyi olduğu gibi söyleyen ve açık sözlü bir adamdı ve dağları hep, *engeller* olarak tarif etmişti. Ona göre bu dağlar, doğuyla batı arasındaki bir ticaret akışını oluşturan yola yerleştirilmiş engellerdi. Henry'nin tarifleri, dağların devasa zirvelerini gördüğü anda Glass'in bedenine akın eden güçten tamamıyla yoksundu. Henry'nin dağlara karşı verdiği daha pratik tepkiyi de gayet iyi anlıyordu tabii. Nehir vadilerinin oluşturduğu araziyi aşmak yeteri kadar zorlayıcıydı. Glass, o sırada karşısında duran dağların diğer tarafına kürk götürmenin ne kadar zor olabileceğini ancak hayal edebilirdi.

Sonraki günlerde, Yellowstone Nehri onu dağlara daha da yaklaştırırken Glass'in dağlara karşı hissettiği hayranlık daha da arttı. Muazzam boyutları âdeta zamana karşı sabitlenmiş bir işaret, bir mihenktaşı niteliğindeydi. Başkaları, kendilerinden o denli büyük bir şey karşısında huzursuzluk hissedebilirdi. Ama Glass'e göre dağlardan, bir kaynak gibi, önemsiz ağrılarını sıradanlaştırarak ölümsüzlük hissettiren kutsal bir kaynak duygusu yayılıyordu. Böylece, ovanın sonundaki dağlara doğru yürürken günler birbirini kovaladı.

Fitzgerald kaba çitlerin dışında durdu ve kapının üstündeki siperlerde duran bodur ve öksüren adamın sorularına tahammül etti. Söyleyeceği yalanı kanoda geçirdiği uzun günler boyunca prova etmişti. "Rocky Dağları Kürk Şirketinin sahibi Yüzbaşı Henry için St. Louis'ye bir mesaj götürüyorum."

"Rocky Dağları Kürk Şirketi mi?" dedi bodur adam alaycı bir ifadeyle. "Sizden birisinin daha aksi yönde ilerlediğini gördük. Huysuz, bir kızılderiliyle birlikte yolculuk eden bir adamdı. İkiniz aynı şirkette çalışıyorsanız, onun hesabını ödeyebilirsin."

Fitzgerald midesinin kasıldığını ve aniden nefessiz kaldığını hissetti. *Nehirdeki beyaz adam!* Sakin ve kayıtsız bir ses tonuyla konuşmaya çalıştı. "Onu nehirde kaçırmış olmalıyım. İsmi neydi?"

"İsmini hatırlamıyorum. Ona birkaç şey verdik, sonra gitti."

"Nasıl birisiydi?"

"İşte, bunu hatırlıyorum. Suratının her yanında, vahşi bir hayvan tarafından çiğnenmiş gibi yara izleri vardı."

Glass! Hayatta! Lanet olasıca adam!

Fitzgerald bir an önce nehre dönmek için sabırsızlanarak kurutulmuş et karşılığında iki post verdi. Artık akıntıyla ilerlemek onu tatmin etmediğinden, kütük kanoyu öne itebilmek için kürek de çekiyordu. İleri ve uzaklara gidebilmek için. *Glass aksi yönde ilerliyor olabilir ama o yaşlı hergelenin niyetinin ne olduğunu gayet iyi biliyorum*, diye düşündü.

XXI

31 Aralık 1823

Gün ortasında, kar yağmaya başladı. Fırtına bulutları yavaş yavaş ilerledi ve güneşi öylesine uzun bir sürede kapladı ki Henry ve adamları bunu fark etmediler bile.

Endişelenmeleri için hiçbir neden yoktu. Tadilattan geçirdikleri kale sağlamdı ve hava şartlarının karşılarına çıkarabileceği her türlü zorluğa hazırlıklıydı. Hem Yüzbaşı Henry o günü, kutlama günü ilan etmişti. Sonra da adamları arasında müthiş bir heyecan yaratan bir de sürpriz yapmıştı: Alkollü içki.

Henry birçok konuda başarısız olabilirdi ama insanları nasıl teşvik edeceğini iyi biliyordu. Henry'nin içkisi mayadan ve üvezden yapılmış, mayalansın diye de bir ay boyunca bir varilde yeraltında bekletilmişti. Ortaya çıkan içkinin tadı asit gibiydi. Adamların hiçbiri bunu suratlarını buruşturmadan içemediği hâlde, hiçbiri bu fırsatı kaçırmadı. İçki, adamların inanılmaz bir biçimde ve neredeyse anında sarhoş olmasına neden olmuştu.

Henry'nin adamlarına ikinci bir sürprizi daha vardı. Kendisi iyi keman çalardı ve aylardır ilk kez yıpranmış çalgısını alıp da çalacak kadar iyi hissetmişti. Tiz sesli kemanla sarhoş adamların kahkahaları, kalabalık ranza koğuşunda coşkulu bir karmaşa yaratmıştı. Bu neşeli ortamı oluşturan en önemli şeyse obez bedeni şöminenin önünde sere serpe yatan Domuz'du. Adamlar, Domuz'un içkiye karşı olan dayanıksızlığının iri bedeniyle örtüşmediğini fark etmişlerdi.

"Ölmüş gibi görünüyor," dedi Kara Harris, sert bir biçimde karnından tekmeleyip. Harris'in ayağı bir anlığına Domuz'un gövde-

sinin orta kısmındaki yağ katmanlarının arasında kayboldu ama Domuz'dan herhangi bir tepki gelmedi.

"Şey, öldüyse..." dedi Patrick Robinson. Patrick sessiz sakin, Henry'nin kaçak içki sürprizinden önce konuştuğu duyulmamış bir adamdı. "... onu doğru dürüst gömmemiz gerek."

"Hava çok soğuk," dedi bir başka tuzakçı. "Ama ona doğru dürüst bir kefen yapabiliriz!" Bu fikir adamlar arasında büyük bir heyecana neden oldu. İki battaniye, bir iğne ve kalın iplikler getirildi. İyi bir terzi olan Robinson, kefeni Domuz'un iri cüssesinin etrafına sıkı sıkı dikmeye oyuldu. Kara Harris'in etkileyici vaazından sonra, adamlar teker teker anma konuşmaları yaptılar.

"İyi yürekli ve Tanrı korkusu olan bir adamdı," dedi içlerinden biri. "Tanrı'm, onu sana bakir olarak geri yolluyoruz... Hayatında bir kere bile sabunu ellemedi."

"Onu kaldırmayı başarabilirsen," dedi bir başkası, "senden onu Yüce Eşiğin ardına götürmeni istiyoruz, Tanrı'm."

Yüksek sesle yapılan bir tartışma, dikkatleri Domuz'un cenaze töreninden seslerin geldiği yere yöneltti. Allistair Murphy ve Bodur Bill, hangisinin daha iyi bir nişancı olduğu konusunda bir kavgaya tutuşmuşlardı. Murphy, Bodur Bill'i düelloya davet etmişti ama Yüzbaşı Henry bunu hemen engelledi. Fakat bir atış müsabakası yapılmasına izin verdi.

İlk başlarda Bodur Bill, her ikisinin de birbirlerinin kafasına yerleştirilecek teneke bardakları vurmalarını önerdi. Ama o sarhoş hâliyle bile, bu tür bir yarışmanın tehlikeli birtakım niyetlerle karışabileceğini anladı. Bunun yerine en sonunda, *Domuz*'un kafasına koyulacak bir teneke bardağı vurmaya karar verdiler. Murphy de Bodur Bill de Domuz'u bir arkadaş olarak gördüğünden, her ikisi de nişancılık konusunda uygun davranacaktı. Domuz'un kefene sarılmış bedenini oturur pozisyonda duvara yasladılar, sonra da teneke bardağı kafasına yerleştirdiler.

Adamlar uzun ranza koğuşunun ortasmda yer açtılar. Nişancılar bir ucunda, Domuz diğer ucunda duruyordu. Yüzbaşı Henry'nin elinde herkesten gizlediği bir misket tüfeği vardı; Murphy hangi

elinde olduğunu tahmin edince ikinci olarak atış yapmayı tercih etti. Bodur Bill de belindeki piştovunu aldı ve dikkatle barut bölmesindeki barut tozunu kontrol etti. Ağırlığını bir ayağından diğerine verdi ve en sonunda hedefinin karşısında yanlamasına durdu. Tetiği çekeceği kolunu, tavana doğrultulmuş piştovla doksan derecelik kusursuz bir açı oluşturacak biçimde kıvırdı. Başparmağını öne itti ve abartılı bir hareketle tık diye horozu geriye çekti. Gergin bir havanın hâkim olduğu kulübede duyulan tek ses buydu. Bu pozisyonda birkaç saniye sallanarak durduktan sonra, piştovu ağır ve narin bir kavis çizerek ateş etme pozisyonuna getirdi.

Sonra, tereddüt etti. Yanlış ateş ettiği takdirde oluşacak darbenin etkisi birden, namlusunun ucuyla Domuz'un iri bedeni arasında somutlaşıverdi Bodur, Bill Domuz'u severdi. Hem de çok. *Kötü bir fikirdi.* Periferik görüş alanı, iki yanına doluşmuş adamları görmesini sağlamıştı. Güçlükle nefes alıp vermeye başlayınca silahı tutan kolu aşağı yukarı oynadı. Piştov birden çok ağırmış gibi hissetti. Sallanmamak için nefesini tuttu ama bu sefer de nefessiz kalmak başını döndürüp onu sersemletti. *Sakın ıskalama.* En sonunda, elinden gelenin en iyisini yapmaya karar verip tetiği çekti ve ortalığı beyaz bir barut bulutu kaplarken gözlerini yumdu. Mermi, Domuz'un ardındaki kütük duvara, şişman adamın kefenle örtülü kafasının on iki inç yukarısına isabet etmişti.

Adamlar kahkahalara boğuldular. "İyi atıştı, Bodur!"

Murphy öne çıktı. "Fazla düşünüyorsun." Tek ve akıcı bir hareketle tüfeğini doğrulttu, nişan aldı ve ateş etti. Tüfek patladı ve mermi Domuz'un başının üstündeki teneke bardağın dibini parçaladı. Bardak büyük bir tangurtuyla Domuz'un yanına düşmeden önce sertçe duvara çarptı.

Her iki atış da Domuz'u öldürmediyse bile, uyandırmayı başarmıştı. İri kefen çılgınlar gibi debelenmeye başladı. Adamlar atışa tezahürat ederlerken debelenen kefeni görünce kontrolsüzce gülmeye başladılar ve iki büklüm oldular. Bir bıçağın uzun ve keskin tarafı aniden battaniyenin içinden fırladı ve dar bir yarık açtı. İki el belirip kefeni yırtmaya koyuldu. Sonra, Domuz'un tombul suratı ve ışığa

karşı kırpıştırdığı gözleri göründü. Adamlar daha çok gülmeye ve alay etmeye başladılar. "Bir buzağının doğuşunu izlemek gibiydi!"

Ateş sesleri kutlamalarını daha da neşelendirmişti. Çok geçmeden adamlar kendi silahlarıyla tavana ateş etmeye koyuldular. Kapkara barut dumanı odayı, coşkulu "Mutlu Yıllar!" bağırışlarıyla birlikte kapladı.

"Hey, Yüzbaşı," dedi Murphy. "Topu ateşlemeliyiz!" Henry, sırf tuzakçılar kulübeyi yok etmeden oradan çıksınlar diye buna razı geldi. Rocky Dağları Kürk Şirketinin çalışanları büyük bir gürültü patırtı arasında kapıyı açtı, karanlık geceye çıktı ve tek bir beden gibi gözetleme binasma yöneldi.

Fırtınanın şiddeti onları şaşırttı. Öğleden sonrasının sulu karı olanca şiddetiyle tipiye dönüşmüş, dönen rüzgârlar da kar yağışını tetiklemiş, yerde on inç veya daha fazla kar birikmişti; durdukları yerdeki kalınlık daha da fazlaydı. Adamlar karın ne denli şiddetli olduğunun farkına varmış olsaydılar, barınağı inşa ederlerken fırtınayı zapt eden iyi talihlerine sevinebilirlerdi. Ama bunun yerine tüm dikkatlerini topa verdiler.

Dört poundluk havan topu aslında bir top değil de daha ziyade kocaman bir havalı tüfek gibiydi. Bir kalenin siperleri için değil, altı düz bir mavnanın pruvası için tasarlanmıştı. Gözetleme binasının köşesindeki bir döner tablaya yerleştirilmişti. Döner tabla topun, kalenin duvarlarından ikisini kontrol edilebilmesini sağlıyordu. Bu demirden tüp, ancak bir metre uzunluğundaydı ve destek olsun diye üç de tıkaç eklenmişti (Sonradan, bunun yetersiz olduğu anlaşılacaktı).

Paul Hawker isimli iri yarı bir adam kendisinin, usta topçu olduğunu düşünüyordu. 1812 Savaşı'nda bir topçu olduğunu iddia etmişti. Adamların birçoğu onun bu iddiasını şüpheyle karşılamıştı ama Hawker'ın topun yüklenmesiyle ilgili tatbikatta ne yaptığını biliyormuş gibi göründüğünü de itiraf etmek zorunda kalmışlardı. Hawker ve adamlardan ikisi, apar topar gözetleme binasının merdiveninden çıktılar. Geri kalanlarsa aşağıda durdu ve tören alanının biraz olsun korunaklı kısmından olanları izlemeye karar verdiler.

"Topçular yerlerinize!" diye bağırdı Hawker. Hawker ne yaptığı-

nı biliyor olabilirdi ama belli ki yardımcıları bilmiyordu. Adamlar boş boş ona baktılar ve sorumluluklarına dair medeni bir açıklama beklediler. Hawker adamlardan birine "Sen barut tozu ve biraz da sıkılama al," dedi. Diğerini işaret ederek "Sen de kamp ateşinden top ateşleme ipini yak," diye emir verdi. Askerî nizama geçerek "Ateş etmeye başlayın... Yükleyin!" diye bağırdı.

Hawker'ın talimatıyla elinde barut olan adam gözetleme binasından barut ölçmek için muhafaza edilen bir ölçekle otuz gram barutu ayırdı. Hawker topun pirinç namlusunu göğe çevirdikten sonra, barutu topun içine yerleştirdiler. Sonra da yumruk büyüklüğünde eski bir kumaş parçasını içine sokup barutun sıkı bir biçimde topun arka ucuna yerleşmesi için bir değnek kullandılar.

Top ipinin yakılarak geri getirilmesini beklerken Hawker, ateşleme fitillerini yerinde tutan bir bezi açtı. Bez dokuz santimlik makaraları olan bölümlere sahipti, içine barut koyulmuştu ve her iki ucu da bir parça balmumuyla kapatılmıştı. Bu ateşleyici fitillerinden birini topun dibindeki ufak havalandırma deliğine yerleştirdi. Yanan top fitili de makaranın içine yerleştirilince balmumunu eritip makaranın içindeki barutu ateşleyecek ve topun dibindeki esas barut yanmaya başlayacaktı.

Yanan fitili getiren adam merdivenden çıktı. Bu fitil bir ucunda bir delik olan uzun bir değnekten ibaretti. Kalın ve yanmasını sağlayan güherçileyle işlenmiş bir parça halat da deliğe geçirilmişti. Hawker fitilin ucundaki kora üfleyince ateşli parıltı suratında uğursuz, kırmızı renkli bir ışıltı oluşturdu. Bir West Point askerî öğrencisinin gösterişiyle Hawker, "HAZIR OLUN!" diye bağırdı.

Aşağıdaki adamlar muhteşem bir patlama beklentisi heyecanıyla gözetleme binasının tepesine baktılar. Hawker fitili kendisi tutuyor olduğu hâlde "ATEŞ!" diye bağırdı ve ateşleme fitilini yaktı.

Fitildeki kor balmumunun arasında hızla eridi. Ateşleyici fitil bir tıslama sesiyle alev aldı ve *pof* diye söndü. Adamların beklediği muhteşem patlamaya kıyasla topun gövdesinden çıkan ses, bir el çırpışından farklı olmadı.

"Bu da neydi?" diye bağırdı birisi avludan, yuhalamalar ve alaycı

kahkahalar arasında. "Neden sadece bir tencere çalmıyorsun!"

Hawker o gösterişli anın o kadar belirgin bir biçimde sönmüş olmasından dolayı dehşet içinde topa baktı. Bu durumu düzeltmesi gerekiyordu. "Sadece ısınıyor!" diye seslendi aşağıya: Sonra, telaşla "Topçular yerlerinize!" diye bağırdı.

İki topçusu Hawker'a şüpheyle bakıp kendi itibarları konusunda ani bir endişeye kapıldılar.

"Kaldırın kıçınızı, gerzekler!" diye hırladı Hawker. "Barutu üç misline çıkarın!" Daha fazla barut kullanmak işe yarayacaktı. Gerçi belki de sorun, çok az tıkaç kullanmalarıydı. Daha fazla tıkaç daha fazla direnç yaratırdı ve daha büyük bir patlamaya yol açardı. *Onlara patlama neymiş şimdi göstereceğim.*

Namludan içeri üç misli barut döktüler. *Tıkaç olarak ne kullanacağız?* Hawker deri tuniğini yırtıp topun deliğinden içeri tıktı. *Daha fazla.* Asistanına baktı. "Bana tuniklerinizi verin," dedi adamlara.

Adamlar paniğe kapıldıkları belli hâlde ona baktılar. "Hava soğuk, Hawker!"

"Bana şu kahrolası tuniklerinizi verin dedim size!"

Adamlar tereddütle söyleneni yaptılar ve Hawker, bu yeni giysileri de tıkaç olarak kullandı. Büyük silahını yeniden doldururken aşağıdan alaycı sözler gelmeye devam etti. İşi bittiğinde topun içi olduğu gibi sıkıca yerleştirilmiş geyik derisiyle dolmuştu.

"Hazır!" diye bağırdı Hawker, bir kez daha yanan fitile uzanarak. "ATEŞ!" yanan fitili ateşleyici fitile tuttu ve top ateş aldı. Daha doğrusu, parladı. Geyik derileri gerçekten de fazladan direnç sağlamıştı. Hatta o kadar fazla direnç sağlamışlardı ki silah, bin bir muhteşem parçaya ayrıldı. İnanılmaz bir an için, patlamanın alevleri karanlık geceyi aydınlattı; sonra, keskin kokulu yoğun bir duman gözetleme binasını tamamıyla örttü. Kalenin kütük duvarlarını patlamanın sıçrattığı şarapneller delerken ve tıslayarak karlara gömülürken adamlar gizlenecek bir yer aradılar. Patlamayla Hawker'ın iki adamı da binanın kenarından aşağıdaki avluya düştü. Bir tanesi kolunu, diğeriyse iki kaburgasını kırdı. Kalın kar öbeklerinin üstüne düşmüş olmasalar ikisi de ölebilirdi.

Şiddetli rüzgâr dumanı gözetleme binasından uzaklaştırırken tüm gözler yukarı döndü ve cesur topçuyu aradı. Bir süre kimse bir şey demedi ama sonra Yüzbaşı, "Hawker!" diye seslendi.

Uzunca bir süre daha geçti. Dönen rüzgâr dumanı binadan iyice uzaklaştırdı. Bir elin siperlerin kenarından uzandığını gördüler. İkinci bir el daha, sonra da Hawker'ın kafası belirdi. Suratı patlama yüzünden isle kaplanmıştı. Şapkası kafasından uçmuş, her iki kulağından da kanlar akıyordu. Ellerini binanın duvarına yasladığı hâlde, iki yana sallanıyordu. Adamlardan birçoğu onun düşüp öleceğini sandı. Ama Hawker "Mutlu yıllar sizi hergeleler!" diye bağırdı.

Geceyi müthiş bir tezahürat sesi kapladı.

Hugh Glass, kar yığınlarının arasında tökezleyerek ilerlerken karın o kadar derin olabildiğine şaştı. Tüfek tutan eline eldivene takmadığından, yere düşünce çıplak teni karla kaplandı. Bu buz gibi, tenini yakan his irkilmesine neden oldu. Elini pelerininin altına sokup ısıtmaya çalıştı. Kar hafif hafif serpiştirirken üstüne daha fazla giysi giyme gereği görmemişti. Glass, o anda bunun bir hata olduğunu anlamıştı. Etrafına bakınıp havanın ne zaman kararacağını anlamaya çalıştı. Ufuktaki fırtına yaklaşıyor, arka plandaki yüksek dağlar tamamıyla gözden kayboluyordu. Kum taşlarının ince kenar hatlarını ve arada sırada nöbetçileri andıran çam ağaçlarını görebiliyordu. Yoksa tepelerin kenarları bile göğün beyazlı grili şekilsiz bulutlarıyla karışmış gibi görünecekti. Glass, Yellowstone Nehri ona hatasız yol gösterdiği için memnundu. *Güneşin batmasına bir saat mi var?* Malzeme çantasından eldivenini alıp kaskatı kesilmiş nemli eline geçirdi. *Zaten bu havada vuracak hiçbir şey yok.*

Glass, Union Kalesi'nden ayrılalı aradan beş gün geçmişti. Artık Henry'yle adamlarının o yönde ilerlediğini biliyordu; otuz adamın izini sürmek zor değildi. İncelediği haritalar sayesinde, Manuel Lisa'nın Büyük Boynuz'daki terk edilmiş taşra marketinin yerini hatırlıyordu. *Henry bu mevsimde kesinlikle daha fazla ilerlemez.* Oraya varmasına ne kadar kaldığını aşağı yukarı hesaplayabiliyordu. Ne kadar mesafe kat etmişti? Glass bunu ancak tahmin edebilirdi. Fırtınanın gelişiyle

birlikte, ısı belirgin bir biçimde düştü ama Glass'i asıl endişelendiren şey rüzgârdı. Rüzgâr soğuğu canlandırıyor, giysilerinin her dikişinden içeri girmesini sağlayan bir yetenek bahşediyor gibiydi. Soğuğu ilk olarak burnunun ve kulaklarının çıplak teninde hissetmişti. Rüzgâr gözlerinin yaşarmasına ve akan burnunun nem oluşturmasına neden olarak soğuğu bir de bununla birleştiriyordu. Giderek derinleşen karlarda ilerlerken tenini ısıran soğuk acı veren bir uyuşukluğa ve soğuktan önce çevik olan parmakları işe yaramaz kütlelere dönüştü. Hâlâ yakacak bir şeyler ve parmakları işlevini kaybetmemişken ve çakmak taşını çeliğe sürtebilirken yakacak bir şeyler ve sığınacak bir yer bulmalıydı.

Karşı kıyı ani bir biçimde nehirden yukarı doğru eğim kazanıyordu. Biraz koruma sağlayabilirdi ama sığ bir yer bulup nehirden karşıya geçmesi mümkün değildi. Nehrin o kıyısındaki arazi düz ve şekilsizdi; sert rüzgâr aman vermiyordu. Bir buçuk kilometre kadar ötede bir düzine kadar kavak ağacı gördü; ağaçlar sert rüzgârda ve giderek kararan havada hayal meyal görülüyordu. *Neden bekledim ki?*

Mesafeyi aşması yirmi dakikasını aldı. Üstüne bir kamçı gibi inen rüzgâr, yer yer zemini pisliklerden temizliyor ama diğer yerlerde kar öbekleri dizlerine kadar yükseliyordu. Mokasenlerinin içine de karlar dolunca Glass, tozluk giymediği için kendisine kızdı. Geyik postu pantolonu da kardan ıslanıp donmuş, bacaklarının alt kısmında sert kabuklar oluşturmuştu. Kavaklara vardığında ayak parmaklarını hissedemiyordu.

Glass ağaçlara bakıp en iyi nereye sığınabileceğine karar vermeye çalışırken fırtına şiddetlendi. Rüzgâr aynı anda dört bir yandan esiyor, bir nokta seçmesini güçleştiriyordu. En sonunda, yere devrilmiş bir kavak ağacında karar kıldı. Ağacın ters yüz olmuş kökleri, gövdesinin kalın alt kısmından dikey kavisler hâlinde etrafa yayılmıştı ve iki yönden rüzgârı kesiyordu. *Rüzgâr dört bir yandan esmeyi bir kesse.*

Tüfeğini yere koyup derhâl yakacak bir şeyler toparlamaya koyuldu. Yeteri kadar odun buldu. Asıl sorun çabuk tutuşacak bir şeyler bulmaktı. Birkaç santimlik bir kar örtüsü zemini kaplamıştı. Bunu kazınca yaprakların nemli ve yakmaya uygun olmadığını gördü.

Kavak ağaçlarından ufak dalları koparmaya çalıştı ama dallar hâlâ yeşildi. Glass açıklık alana göz attı. Hava hızla kararıyordu. Glass giderek artan bir endişeyle vaktin düşündüğünden de geç olduğunu fark etti. İhtiyacı olan her şeyi toparlayana dek, neredeyse zifirî karanlıkta işe koyulmuştu.

Glass yakacak şeyleri yere devrilmiş ağaçların yanına topladı, sonra da telaşla zemini kazıp ateş yakabileceği sığ bir çukur oluşturmaya çalıştı. Eldivenlerini çıkarıp çalı çırpıyı yerleştirmeye gayret etti ama donmuş parmakları neredeyse hiç kımıldamıyordu. Ellerini birleştirip ağzına götürdü ve içine üfledi. Nefesi minnacık bir ılıklık dalgası yaysa da bu his, buz gibi havanın saldırısıyla birlikte anında dindi. Sırtında ve ensesinde yeni bir sert rüzgâr akımının derisine işlediğini, daha da derinlere nüfuz ettiğini fark etti. *Rüzgâr yön mü değiştiriyor?* Bir an için durup kavakların diğer tarafına geçmeyi düşündü. Rüzgâr dinince olduğu yerde kalmaya karar verdi. Çalı çırpıları sığ çukura yaydı, sonra da belindeki keseden çakmak taşıyla çeliğini çıkardı. Çakmak taşını çeliğe ilk sürtme denemesinde, çakmak taşı başparmağının eklem yerini sıyırdı. Hissettiği acı kolundan yukarı doğru bir diyapazonun titreşimi gibi yayıldı. Çakmak taşını tekrar çeliğe sürterken acıyı hissetmemeye gayret etti. Nihayet, bir tanecik kıvılcım çalı çırpının arasına kondu ve yanmaya başladı. Glass, minik alevin üstüne eğilip bedeniyle rüzgâra karşı korumaya çalışırken bir yandan da üflüyor, çaresizlik içinde kendi hayatını ateşe aktarmaya çalışıyordu. Birden, dönerek ilerleyen ani bir rüzgâr hissetti ve suratı, açtığı çukurdan savrulan kum ve dumanla kaplandı. Öksürüp gözlerini ovuşturdu; gözlerini tekrar açabildiğinde ateş sönmüştü. *Kahretsin!*

Çakmak taşını çeliğe sürüttü. Etrafa kıvılcımlar saçıldı ama çalı çırpının çoğu o ana dek zaten yanmıştı. Ellerinin üstü çıplak olduğu için acıyordu. Bu arada, parmakları tamamıyla hissizleşmişti. *Barutu kullan.*

Geriye kalan çalı çırpıyı elinden geldiğince güzel bir biçimde çukura dizdi ve bu sefer aralarına daha büyük odun parçaları ekledi. Barutluğundan biraz barut tozu dökerken fazla dökülünce küfürler savurdu. Bedenini yine rüzgârı mümkün olduğunca kesecek biçimde

yerleştirdi ve çakmak taşını çeliğe sürüttü.

Çukurdan yükselen bir alev ellerini yakıp suratını tütsüledi. Glass alevleri korumak için öylesine çaresiz durumdaydı ki acıyı hissetmedi bile. Alevler dönen rüzgârla birlikte canlandı. Glass alevlerin üstüne eğilip pelerinini, daha geniş bir rüzgâr kesen oluşturmak için iki yana açtı. Çalı çırpının büyük bir kısmı yanmıştı ama daha büyük parçaların da yandığını görünce rahatladı. Biraz daha kolay yanan parçalar ekleyince birkaç dakika içinde alevin tek başına yanmaya devam edeceğine kanaat getirdi.

Tam yere devrilmiş ağaca sırtını yaslayacakken şiddetli bir rüzgâr, az daha ateşi söndürecekti. Yine kendisini alevlerin üstüne atıp rüzgârı kesmek için pelerinini açtı ve parıldayan korlara üfledi. Rüzgârı kesince alevlerin canlanmasını sağladı.

Glass neredeyse bir saat boyunca pelerini iki yanda tutmak için kolları açık bir hâlde, ateşin üstüne eğilmiş pozisyonda kaldı. Karlar etrafında birikmiş, ateşin sönmemesi için gayret ettiği o kısacık sürede birkaç santim daha yükselmişti. Pelerininin yere değdiği alanda, yağan karın ağırlığını hissedebiliyordu. Bir başka şey daha hissetti. Bunun ne olduğunu anlayınca büyük bir hayal kırıklığı hissetti. *Yön değiştirdi.* Rüzgâr artık dönüp durmuyor sırtına vuruyordu ama sürekli ve durmak bilmeyen bir baskı oluşturuyordu. Kavak ağacı da artık onu korumuyordu. Daha da kötüsü rüzgârı olduğu gibi diğer tarafa, Glass'in yüzüne ve alevlere döndürüyordu.

Giderek artan panik hissine, çelişkili korkulardan oluşan kısır döngüye karşı koymaya çalıştı. Bunun başlangıç noktası gayet açıktı: Ateş olmadan donarak ölürdü. Öte yandan, aynı yerde o pozisyonda kalamaz; kollarını iki yana açıp rüzgârın sırtına vurmasına izin veremezdi. Yorgunluktan bitkin düşmüş bir hâldeydi. Fırtına rahatlıkla saatlerce, hatta günlerce sürebilirdi. Ne kadar uyduruk olsa da bir sığınak bulmalıydı. Artık rüzgârın yönü ağacın diğer tarafına vuracak kadar sabit hâle gelmişti. Durum daha kötü olamazdı ama Glass ateş sönmeden yer değiştirebileceğini sanmıyordu. Sıfırdan yeni bir ateş yakabilir miydi? Karanlıkta ve çalı çırpısı olmadan bunu başarabilir miydi? Denemekten başka çaresi olmadığına karar verdi.

Bir plan yaptı. Devrik kavak ağacının diğer tarafına hızla geçecek, ateş yakmak için yeni bir sığ çukur kazacak, sonra da alevleri o tarafa aktarmayı deneyecekti.

Beklemenin bir anlamı yoktu. Tüfeğini ve taşıyabildiği kadar barut aldı. Rüzgâr âdeta yeni bir hedefin varlığını hissetmiş onu daha büyük bir enerjiyle kamçılıyordu. Başını önüne eğip devasa köklerin etrafından dolandı ve daha fazla karın mokasenlerine girdiğini hissedince yine küfürler savurdu. Ağacın diğer tarafı rüzgârdan biraz daha iyi korunuyordu ama karlar en az diğer taraftaki kadar derindi. Tüfeğiyle odunları yere bırakıp karları kazmaya koyuldu. Bir ateş yakmaya yetecek kadar geniş bir alan kazması beş dakikasını aldı. Diğer tarafa koştururken karda ayak izlerini takip etmeye çalıştı. Bulutlar etrafı zifirî karanlığa bürümüştü. Glass ağacın diğer tarafına geçerken kendi ateşinin biraz ışık sağlayacağını umuyordu. *Işık da yok, ateş de.*

Ateşinden geriye kalan tek belirti, bir öbek hâline gelmiş karların içine dolduğu sığ çukurdu. Glass çukuru kazarken nafile yere korlardan birinin sönmemiş olmasını umdu. Yanan bir kor bulamadı ama ateşin ısısı karı sulu bir karışıma dönüştürmüştü. Yünlü eldivenleri sırılsıklamdı. Ellerinde önce nemin keskin soğuğunu, sonra da aynı anda hem donduran hem yakan tuhaf bir acı hissetti.

Hızla ağacın daha korunaklı olan diğer tarafına geçti. Rüzgâr belirli bir yönde esiyor gibiydi ama daha da şiddetlenmişti. Suratı acıyordu, elleri de yine hareket yeteneğini yitirmişti. Ayaklarını zaten düşünmemeye çalışıyordu; bunu yapması da zor değildi, çünkü bileklerinin altını hissetmiyordu. Rüzgâr daha istikrarlı estiğinden, kavak ağacı en azından bir rüzgâr kıran görevi görüyordu. Ama ısı düşmeye devam etti ve ateş olmadan Glass yine öleceğini düşündü.

Çalı çırpı bulacak vakit de yoktu; hava yeteri kadar aydınlık olsa da bunu yapamazdı. Baltasıyla etraftaki odunlardan kesmeye karar verdi, sonra da bir miktar daha barutun ateş yakmaya yeteceğini umdu. *En ufak sorunum bu.* Baltayı, keskin kısmı iyice yerine otursun diye ufak bir kütüğün ucuna sapladı. Sonra, kesebilmek için sert darbeler indirdi.

Baltayla çıkardığı sesleri bastıran bir başka ses duydu; uzaktan gelen gök gürültüsü gibi tok bir sesti. Donakaldı ve boynunu çevirip sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı. *Bir tüfek sesi mi? Hayır, fazla yüksek bir ses.* Glass fırtınalar sırasında gök gürültüsü duymuştu ama asla o kadar soğuk bir mevsimde duymamıştı.

Birkaç dakika kulak kesilerek bekledi. Hiçbir ses, çığlık seslerini andıran rüzgârla rekabet etmiyordu. Glass o anda yine ellerindeki o müthiş acıyı hissetti. Fırtınada tuhaf bir sesin nereden geldiğini anlamak için ortalıkta dolanmak kulağa aptalca geliyordu. *Kahrolası ateşi yak*. Baltayı bir başka kütüğe sapladı.

Yeteri kadar odun kesince Glass parçaları bir öbek hâline getirdi ve barutluğuna uzandı. Ne kadar az barutu kaldığını görünce de korktu. Barutu dökerken ikinci bir deneme için birazını ayırmayı düşündü. Donmuş elleri birbirine dolandı ve istediği miktarı ayarlayamadı. *Hayır, bu kadar var*. Barut mahfazasını olduğu gibi boşalttıktan sonra, çakmak taşıyla çeliğine uzandı.

Çakmak taşını çeliğe sürtmek için kaldırdı ama bunu yapmaya fırsat bulamadan Yellowstone vadisinde muazzam bir kükreme sesi yankılandı. Bu sefer sesin ne olduğun anlamıştı. Kesinlikle bir top sesiydi. *Henry!*

Glass ayağa kalkıp tüfeğine uzandı. Rüzgâr yine bir hedef bulmuştu ve onu, neredeyse yere devirecek bir hızda dövüyordu. Kalın karların arasında Yellowstone'a doğru yürümeye koyuldu. *Umarım nehrin doğru tarafındayımdır.*

Yüzbaşı Henry topun, yok oluşuna deli olmuştu. Bu silahın gerçek bir savaş durumunda çok az işlevi olsa da caydırıcı özelliği çok yüksekti. Ayrıca, gerçek bir kalede bir havan topu olurdu. Henry bu yüzden kendi kalesinde de olmasını istemişti. Yüzbaşının aksine, büyük patlama adamların taşkınlık derecesini arttırmış gibiydi. Fırtına herkesin içeri girmesine neden olmuştu ama sıkışık ranza koğuşu dizginlenmesi mümkün olmayan ve bitmek tükenmek bilmeyen bir karmaşa içindeydi.

Derken kulübenin kapısı ardına kadar açıldı; sanki müthiş bir

güç kapıyı içeri doğru savurmadan önce, dışarıda müthiş bir güç birikmişti. Kapı açılınca rüzgâr ve kar içeri doluştu ve adamları soğuk birer parmak gibi kavrayıp korunaklı yerdeki rahatlıklarından ve sıcaktan alıkoydu.

"Kapat şu kapıyı seni sersem!" diye bağırdı Bodur Bill kapıya bakmadan. Sonra, herkes kapıya döndü. Dışarıdan rüzgârın, çığlığı andıran sesi duyuluyordu. Kapıdaki iri şeklin etrafında karlar dönüyor, onu fırtınanın bir parçası gibi gösteriyor, vahşi doğanın kaçak bir unsuruymuş gibi aralarına kusuyordu.

Jim Bridger dehşet içinde hortlağa baktı. Bedeninin her yanı şiddetle yağan karlarla kaplanmış ve onu bembeyaz, donmuş bir kalıba dönüştürmüştü. Buzlar sakalına yapışmış ve yünlü bir şapkanın katlanmış ön kısmından aşağı kristal hançerler gibi sarkmıştı. Hayaletin tamamı kış mevsiminden oluşturulmuş olabilirdi. Bunu bozan tek şey, suratını kaplayan kırmızı renkli eğri yara izleri ve erimiş kurşun gibi alev alev yanan gözleriydi. Hortlağın gözleri kararlılıkla kulübenin içini dikkatle tararken Bridger onu izledi.

Adamlar karşılarında duran şeyin en olduğunu anlamaya çalışırlarken kulübeye, şokun yarattığı müthiş bir sessizlik çöktü. Diğerlerinin aksine, Bridger onu hemen tanımıştı. Zihninde bu görüntüyü daha önce de görmüştü. İçini kaplayan suçluluk hissi midesinde bir vapur çarkı gibi dönmeye başladı. O anda yapmak istediği tek şey kaçmaktı.

İçinden gelen bir şeyden nasıl kaçarsın? Hortlak ne yaptığını biliyor, onu arıyordu.

Kara Harris nihayet konuşana dek aradan birkaç saniye daha geçti. "Yüce Tanrı'm. Bu, Hugh Glass."

Glass, etrafındaki adamların şok içindeki suratlarını süzdü. Fitzgerald'ı onların arasmda göremeyince kısa bir hayal kırıklığı yaşadı ama Bridger'ı gördü. Göz göze de gelebilirlerdi ama Bridger bakışlarını başka yöne çevirdi. *Tıpkı önceki gibi.* Bridger'ın belindeki o bıçağı tanıdı. Glass tüfeğini kaldırıp horozunu geriye çekti.

Bridger'ı hemen oracıkta vurma istediği inanılmazdı. Tam yüz gündür o ana sürünerek geldiğinden derhâl intikam alma fikri, tetiği hafifçe çekmekten başka bir şey yapmayarak bunu yerine getirebilme

gücüne karşı koymakta zorlanıyordu. Ama tek bir mermi, öfkesini ifade etmesine yetmeyecek kadar hafif kalırdı; ete karşılık et gibi bir intikam almak fazlasıyla soyuttu. Bir şölen masasının karşısında duran ve açlıktan kırılan bir adam gibi, giderilmek üzere olan feci bir açlığın son anının keyfini çıkarmak için biraz duraksayabilirdi.

Ağır ağır Bridger'ın yanına yürürken diğer adamlar ona yer açtılar. "Bıçağım nerede, Bridger?" Glass karşısına dikildi. Bridger ona bakmak için başını çevirdi. Bir açıklama yapmak isteğiyle bunu beceremmemesi arasındaki o tanıdık kopma hissi ağır geldi.

"Ayağa kalk," dedi Glass.

Bridger ayağa kalktı.

Glass'in ilk yumruğu olanca gücüyle suratına indi. Bridger direnmedi. Yumruğun geldiğini görmüş ama ne kafasını çevirmiş ne de irkilmişti. Glass, Bridger'ın burnunun kıkırdağının çatladığını duydu ve bir anda fışkıran kanları gördü. O anın yaratacağı tatmin hissini binlerce kere düşlemişti ve işte o an gelip çatmıştı. Onu vurmadığına, intikamın yarattığı o müthiş fiziksel zevkten kendisini mahrum etmediğine memnundu.

Glass'in ikinci darbesi Bridger'ın çenesinin altına isabet etti ve onu geriye doğru, kulübenin kütük duvarına fırlattı. Glass yine yumruğunun ona isabet etmesinin saf hazzını hissetti. Duvar Bridger'ın yere düşmesini engellemiş, onu ayakta tutuyordu.

Glass ona iyice yaklaşmış, Bridger'ın suratına birbiri ardına yumruklar indirmeye başlamıştı. Kanlar yumruklarının etkisiz bir biçimde kaymasına neden olacak kadar çok akınca darbelerini Bridger'ın karnına yöneltti. Bridger dengesini kaybedip sallandı ve en sonunda yere yığıldı. Glass onu tekmelemeye başladı; Bridger ne karşılık verebiliyordu ne de verecekti. O da o günün er ya da geç geleceğini görmüştü. Hesaplaşma vaktiydi ve buna karşı koymak gibi bir hakkı olduğunu düşünmüyordu.

Nihayet, Domuz öne çıktı. Sarhoşluğun yarattığı sersemliğe rağmen, gözlerinin önünde meydana gelen şiddet olayının sonuçlarını öngörebilmişti. Bridger'la Fitzgerald'ın, Glass'le birlikte geçirdikleri zamanla ilgili olarak yalan söyledikleri belliydi. Yine de Glass'in gelip

arkadaşlarını, yoldaşlarını öldürmesi ona yanlış geliyordu.

Glass'i arkadan yakaladı.

Ama onu da birisi tuttu. Domuz arkasına bakınca Yüzbaşı Henry'yi gördü. Glass'i durdurmak için, "Bridger'ı öldürmesine izin mi vereceksin?" diye sordu.

"Hiçbir şey yapmaya çalışmayacağım," dedi Yüzbaşı. Domuz itiraz etmeye koyulunca da lafını kesti. "Buna Glass karar verecek."

Glass sert bir tekme daha attı. Bridger bir şey yapmamaya çalışsa da darbenin etkisiyle inledi. Glass ayaklarının dibindeki paçavraya dönmüş gencin başında, onu bir güzel benzetmek için harcadığı çabadan nefes nefese kalmış bir hâlde durdu. Bakışları yine Bridger'ın belinde asılı duran bıçağa kayınca kalbinin şakaklarında attığını hissetti. Gözlerinin önünden Bridger'ın o gün açıklık alanın kenarında nasıl durduğu geçiyordu. Fitzgerald'ın ona fırlattığı bıçağı nasıl aldığını hatırladı. *Benim bıçağım.* Eğilip uzun bıçağı kınından çıkardı. Bıçağın şekilli başı, tanıdık bir elle tokalaşmayı andıran bir his yarattı. O bıçağa ihtiyacı olduğu zamanları hatırlayınca yine nefret hissi kabardı. *Beklediğim an geldi.*

Ne kadar süredir o anı düşünerek ayakta kalmıştı? O an gelmiş, zihninin bile yaratabileceğinden daha kusursuz bir intikam alma zamanı gelip çatmıştı. Bıçağı elinde çevirip ağırlığını hissetti ve hedefine saplamaya hazırlandı.

Bridger'a bakınca beklenmedik bir şey oldu. O anın zihnindeki kusursuzluğu silinmeye başladı. Bridger ona, gözlerinin içine baktı. Glass onun bakışlarında kötülük değil korku, direnme değil teslimiyet gördü. *Diren, seni sersem!* Son darbesini indirmek için Bridger'ın ufacık bir hareket yapmasını bekledi.

Ama beklediği hareket gelmedi. Glass bıçağı bir yere bırakmadan gence baktı. *Henüz bir çocuk!* Glass ona bakarken gözlerinin önüne gelen yeni görüntüler çalınmış bıçağıyla ilgili görüntülerin önüne geçti. Gencin yaralarını sardığı, Fitzgerald'a karşı geldiği anları gördü. Missouri'nin yüksek setinden Bakir'in kireç kesmiş suratı gibi başka şeyler de geçti gözlerinin önünden.

Glass'in nefes alıp verişi yavaşladı. Şakakları kalbiyle bir atmayı

kesti. Etrafını çeviren adamları ilk kez fark etmiş gibi sağına soluna bakındı. Uzunca bir süre elindeki bıçağa baktıktan sonra, bunu kemerine taktı. Yerde yatan gence arkasını dönerken soğuğu hissedip ateşe yürüdü ve kanlı ellerini çıtırdayan alevlerin ılıklığına yaklaştırdı.

XXII

27 Şubat 1824

Dolly Madison isimli bir buharlı gemi, bir hafta önce St. Louis'ye varmıştı. Aralarında şeker, rom ve puro gibi ürünlerin de olduğu muazzam bir yükle Küba'dan gelmişti. William H. Ashley puroya bayılırdı. Bir an için, dudaklarının arasındaki tombul Küba purosunun neden her zamanki keyfi vermediğini düşündü. Aslında, bunun nedenini iyi biliyordu. Her gün nehir kenarına gittiğinde Karayipler'den çeşitli mallar getiren buharlı gemileri aramıyordu. Hayır. Bunun yerine, uzak batıdan gelecek kürklerle dolu düztabanlı kayığı büyük bir açlıkla bekliyordu. *Neredeler?* Andrew Henry ya da Jedediah Smith'ten beş aydır haber alamamıştı. *Beş ay!*

Ashley, Rocky Dağları Kürk Şirketinin devasa ofisinde volta atmaya koyuldu. Bütün gün yerinde duramamıştı. Yine duvardaki kocaman haritanın karşısına geçti. Süslü bir haritaydı; daha doğrusu, bir zamanlar öyleydi. Ashley bunu, bir terzinin mankenine batıracağından fazla iğnelerle donatmış; nehirlerin, derelerin, taşra marketlerinin ve diğer çeşitli önemli noktaların yerini kalın uçlu bir kalemle çizmişti.

Bakışları Missouri'den yukarı doğru ilerleyen yolu izledi ve bir kez daha içini kaplayan o müthiş yıkım hissine direnmeye çalıştı. Duraksayıp St. Louis'nin hemen batısında nehrin üstündeki bir noktaya baktı. Düz altlı kayıklardan biri on bin dolar değerindeki mallarla birlikte batmıştı. On altı adamının katledilip soyulduğu Arikara köylerini gösteren iğneye baktı. ABD ordusu bile bu girişimi için temiz bir yol açmayı başaramamıştı. Missouri Nehri'nin Mandan köylerinin üstünde oluşturduğu bir kıvrıma, Henry'nin iki sene önce yemiş atlık bir sürüyü Assiniboine kabilesine kaptırdığı noktaya baktı.

Missouri'yi gösteren çizgiyi takip ederken Union Kalesi'ni geçti; daha sonra bir Karaayak saldırısı yüzünden Henry'nin nehirden aşağı geri çekildiği Great Falls'a baktı.

Elindeki, yatırımcılarından birinden yeni gelen ve neler olduğunun sorulduğu mektuba baktı. Mektupta, "Missouri'deki girişimin durumuyla ilgili" olarak son gelişmeler soruluyordu. *Hiçbir fikrim yok.* Tabii, Ashley'nin kendi kazancı da Andrew Henry'ye ve Jedediah Smith'e bağlıydı.

Ashley bir şeyler yapmak, saldırıya ve harekete geçmek için inanılmaz bir istek duydu. *Herhangi* bir şey yapmak için. Ama elinden daha fazlası gelmiyordu. Yeni bir düz altlı tekne ve malzemeler için banka kredisi almıştı. Düz altlı tekne nehirdeki iskelelerden birinde duruyordu, malzemelerse bir depoda bekliyordu.

Yeni bir kürk birliği oluşturmak için yaptığı girişim fazlasıyla ilgi görmüştü. Başvuran yüz kişi arsından kırk adamı seçmesi haftalarını almıştı. Nisan ayında, adamlarını Missouri'den yukarı kendisi götürecekti. *Bir aydan fazla var!*

Dahası, nereye gidecekti? Ashley, Henry'yle Smith'i önceki ağustosta uğurlarken pek de kesin olmamakla birlikte ulaklarla belirlenecek bir noktada buluşmayı kararlaştırmışlardı. *Ulaklar!*

Tekrar haritaya baktı. Parmağıyla Grand Nehri'ni temsil eden eğri çizgiyi izledi. O çizgiyi çizdiğini, nehrin nasıl ilerlediğini tahmin ettiğini hatırlıyordu. *Haklı mıydım?* Grand, Union Kalesi'ne kadar dümdüz bir çizgi hâlinde mi ilerliyordu? Yoksa bir başka yöne mi kıvrılıyordu? Henry'yle adamlarının Kale'ye varmaları ne kadar sürmüştü? Bir sonbahar avına çıkamadıklarına göre, fazlasıyla uzun sürmüş olmalıydı. *Her şey bir yana, hâlâ hayattalar mı?*

Yüzbaşı Andrew Henry, Hugh Glass ve Kara Henry, Büyük Boynuz'un üstündeki kaledenin ranza koğuşunda, sönmek üzere olan ateşinin başında oturuyorlardı. Henry ayağa kalıp kulübeden çıktı ama sonra odunlarla geri döndü. Kömürlerin üstüne bir odun yerleştirdi ve üç adam, alevlerin hevesle yeni oduna ilerleyişini izlediler.

"St. Louis'ye gidecek bir ulağa ihtiyacım var," dedi Henry. "Oraya

daha önceden birisini yollamalıydım ama Büyük Boynuz'a varana dek beklemek istedim."

Glass bu fırsatı kaçırmadı. "Ben giderim, Yüzbaşı." Fitzgerald ve Anstadt, hâlâ Missouri'nin aşağı kısmında bir yerdeydi. Ayrıca, Henry'yle birlikte bir ay geçirdikten sonra Glass, Yüzbaşının yakasını bırakmayan şanssızlıkları yeteri kadar hatırlama fırsatı bulmuştu.

"Güzel. Sana üç adam ve at vereceğim. Missouri'den uzak kalman konusunda anlaştık sanıyorum." Glass *evet* anlamında başını salladı. "Bence Platte'ten aşağı Powder'ı denememiz gerek. Orası doğrudan Atkinson Kalesi'ne gidiyor."

"Neden Grand değil?"

"Grand'de Reelerle karşılaşma tehlikesi çok daha yüksek. Hem şansımız yaver giderse Powder'da Jed Smith'e de rastlayabiliriz."

Ertesi gün Domuz Kızıl Archibald isimli bir tuzakçıdan Hugh Glass'in St. Louis'ye döneceğini ve Yüzbaşıdan William H. Ashley'ye bir mesaj götüreceğini duydu. Derhâl Yüzbaşı Henry'yi buldu ve onunla gitmek için gönüllü oldu. Vahşi doğaya kıyasla kalenin sağladığı rahatlıktan uzaklaşıp yolculuk yapmaktan korkuyor olsa da orada kalma fikri ona daha kötü geliyordu. Domuz, tuzakçı hayatı yaşamaya uygun bir adam değildi ve bunu kendisi de biliyordu. Bir şarapçının çırağı olarak geçirdiği eski hayatını düşündü. Eski hayatını ve en basit rahatlıklarını, zannetiğinden bile fazla özlüyordu.

Kızıl da onlarla gidecekti. Bir de William Chapman isimli, çarpık bacaklı bir arkadaşı onlarla gitmeye gönüllü olmuştu. Kızıl ve Chapman, St. Louis'ye ulak yollanacağına dair söylentiler yayıldığından beri oradan kaçmak için plan yapıyorlardı. Yüzbaşı Henry gönüllülere para bile ödeyecekti. Glass'e eşlik ederlerse gizlice kaçma derdinden kurtulmuş olacaklardı. Erkenden gidebilir ve bu ayrıcalık için bir de para alabilirlerdi. Chapman ve Kızıl, iyi talihlerine inanamadılar.

"Atkinson Kalesi'ndeki barı hatırlıyor musun?" dedi Kızıl.

Chapman güldü. Missouri'den yukarı yolculuk etmeden önce son kaliteli viskisini orada içmişti.

John Fitzgerald, Atkinson Kalesi barındaki müstehcen konuşmaların

hiçbirini duymadı.

O sırada, elindeki oyun kartlarına odaklanmıştı; masanın lekeli keçesi üstünde dağıtılanları teker teker alıyordu: As... *Belki de şansım dönüyordur*... Beş... Yedi... Dört... Sonra, yine bir As. *Evet!* Masadakilere baktı. Önünde kocaman bir bozuk para öbeği duran sırnaşık teğmen, masaya üç kart fırlattı ve "Üçü görüyorum ve beş dolar sürüyorum," dedi.

Orduya malzeme satan adam, kartlarının hepsini masaya fırlattı. "Pas."

İri yarı bir tekneci tek bir kartı masaya fırlatıp masanın ortasına beş dolar sürdü.

Fitzgerald, rekabeti hesaplamaya çalışarak üç kartını masaya bıraktı.

Tekneci, sersemin tekiydi; muhtemelen sıralı üçlü ya da floş peşindeydi. Teğmende muhtemelen bir çift vardı ama onun aslarını yenebilecek bir çift değildi.

"Beşini görüyor, beş daha arttırıyorum."

"Beşimi görüp neyle beş arttırıyorsun?" dedi teğmen.

Fitzgerald, kanın suratına akın ettiğini, şakaklarının tanıdık zonklamasını hissetti. O öğleden sonra malzemeci adama sattığı postlardan eline kalan tamı tamına yüz doları son meteliğe kadar kaybetmişti. Adama döndü.

"Pekâlâ, babalık... Sana o kunduz postlarının diğer yarısını da satarım. Aynı fiyat. Post başına beş papel."

Kötü bir oyuncu olan malzemeci iyi bir pazarlıkçıydı. "Fiyatlar bu öğleden sonradan itibaren düştü. Sana post başına üç papel verebilirim."

"Seni hergele!" diye hırladı Fitzgerald.

"Bana ne dersen de," dedi adam. "Fiyat bu."

Fitzgerald tekrar küstah teğmene baktı ve *tamam* der gibi diğer adama başını salladı. Malzemeci deri bir cüzdandan altmış dolar çıkardı ve madeni paraları Fitzgerald'ın önüne yığdı. Fitzgerald da masanın ortasına on dolar itti.

Krupiye tekneciye bir kâğıt, Fitzgerald'la teğmen de üçer kâğıt

verdi. Fitzgerald kâğıtları aldı... Yedi... Vale... Üç. *Kahretsin!* İstifini bozmamaya çalıştı. Teğmene bakınca ona baktığını ve hafifçe gülümsediğini fark etti.

Seni hergele. Fitzgerald parasının geri kalanını da masanın ortasına itti. "Elli dolar attırıyorum."

Tekneci bir ıslık çalıp kartlarını masaya koydu.

Teğmenin bakışları masanın ortasında biriken paradan Fitzgerald'a kaydı. "Çok para var, Bay... Neydi, Fitzpatrick miydi?"

Fitzgerald kendisine hâkim olmaya çalıştı. *"Fitzgerald."*

"Fitzgerald... Evet, pardon."

Fitzgerald dikkatle teğmeni süzdü. *Pes edecek... Bunu yapmaya cesareti yok.*

Teğmen tek eliyle kartlarını tutarken diğer elinin parmaklarını hafifçe masaya vurdu. Dudaklarını büzünce uzun bıyığı daha da aşağı sarktı. Adamın o hâli, özellikle de bakışları Fitzgerald'ın sinirine dokundu.

"Ellini görüyorum ve devam ediyorum," dedi teğmen.

Fitzgerald, büyük bir hayal kırıklığı hissetti. İki asını açarken çenesini sıktı.

"Bir çift as," dedi teğmen. "Eh, bendeki çifti yenebilirdi aslında." Masaya bir çift üçlü koydu. "Ama bunlardan bir tane daha var." Masaya bir üçlü daha koydu. "Sanırım, bu gecelik işiniz bitti, Bay Fitz... Her neyse işte. Tabii, malzemeci bey ufak kanonunuzu da satın almazsa." Teğmen, masanın ortasındaki para öbeğine uzandı.

Fitzgerald, belindeki deri yüzme bıçağını kaptığı gibi teğmenin elinin üstüne sapladı. Fitzgerald bir viski şişesi kapıp bunu acı içindeki teğmenin elinde parçaladı. Tam şişenin kırık ağzını adamın boğazına geçirecekken iki asker onu arkadan yakalayıp yere devirdi.

Fitzgerald geceyi askerî karakolda geçirdi. Sabahleyin, kendisini zincire vurulmuş ve bir kanun kaçağı gibi giydirilmiş hâlde bir toplantı salonunda oturan bir binbaşının karşısında buldu.

Binbaşı uzun süre, Fitzgerald'a hiçbir anlam ifade etmeyen yapmacık ve ahenkli bir ses tonuyla bir şeyler anlattı. Teğmen de eli kanlı bir bandajla sarılı hâlde oradaydı. Binbaşı, yarım saat kadar

onu sorguya çekti; sonra malzemeciyi, tekneciyi ve bardaki diğer üç görgü şahidini de sorguya çekti. Fitzgerald tüm bunları tuhaf buldu; çünkü teğmenin elini sakatladığını reddetmek gibi bir niyeti yoktu.

Bir saat sonra Binbaşı, Fitzgerald'a *kürsüye* yaklaşmasını söyledi. Fitzgerald bunun, binbaşının oturduğu gayet sıradan masa olduğunu düşündü.

Binbaşı, "Bu askerî mahkeme sizi saldırı nedeniyle suçlu bulmuştur. İki ceza arasında seçim yapabilirsiniz: Beş sene hapis cezası veya ABD Ordusunda üç sene hizmet verme." Atkinson Kalesi'ndeki askerlerin dörtte biri o sene çekip gitmişti. Binbaşı, birliklerini desteklemek için eline geçen fırsatı kaçırmıyordu.

Seçim Fitzgerald için gayet basitti. Askerî karakolu görmüştü. Er ya da geç oradan kaçabileceği kesindi ama orduya yazılmak çok daha kolay bir yoldu.

O gün daha sonra Fitzgerald, sağ elini kaldırıp ABD Ordusunun Altıncı Alayının yeni bir eri olarak bağlılık yemini etti. Oradan kurtulacağı vakte kadar, Atkinson Kalesi yeni yuvası olacaktı.

Hugh Glass, Jim Bridger'ın avludan ona doğru geldiğini gördüğünde atma bir çanta bağlıyordu. O andan önce çocuk, ondan büyük bir özenle kaçınmıştı. Bu sefer, hem yürüyüşü hem de bakışları kaçamak değildi. Glass yaptığı işi bırakıp Bridger'ın yaklaşmasını izledi.

Bridger, Glass'in yanına gelince durdu. "Yaptığım şeyler için üzgün olduğumu bilmeni isterim." Biraz duraksadıktan sonra "Buradan ayrılmadan önce bunu bilmeni istedim," dedi.

Glass tam yanıt verecekken sustu. Gencin onunla konuşup konuşmayacağını merak etmişti. Ona ne diyeceğini düşünmüş, zihninde uzun bir konuşma tasarlamıştı. Ama ona bakarken, hayal ettiği bu konuşmanın ayrıntıları silinip gitmişti. Beklenmedik bir şey hissetti: Acıma ve saygı karışımı tuhaf bir histi.

En sonunda Glass, "Kendi yolunu izle, Bridger," demekle yetindi. Sonra da yine atma döndü.

Bir saat sonra Hugh Glass ve üç eşlikçisi, Büyük Boynuz'daki kaleden atlarıyla yola çıkıp Powder'la Platte'ye doğru yol almaya başladılar.

XXIII

6 Mart 1824

Sadece en yüksek şahin tepelerinin zirveleri gün ışığının hafif aydınlığını alıyordu. Glass tepelere bakarken, bu ışık da söndü. Bu, Sabbath günü kadar kutsal bir mola anıydı; gündüzün aydınlığıyla gecenin karanlığı arasında kalan kısacık bir geçişti.

Batmak üzere olan güneş, kendisiyle birlikte ovanın sertliğini de alıp götürdü. Uğuldayan rüzgârlar dindi ve bunların yerini akıllara durgunluk veren bir sükûnet aldı. Renkler de değişti. Keskin gündüz tonları birbirine karışıp bulanıklaştı ve giderek koyulaşan morların ve mavilerin hafifçe etrafa çökmesiyle yumuşadı.

Öylesine geniş bir alanda düşünmek için ayrılan bir zamandı ki ancak *ilahî* olarak tabir edilebilirdi. Glass bir tanrıya inanıyorsa o tanrı kesinlikle bu yüce batı topraklarında yaşıyordu. Fiziksel bir varlık değil, bir fikirdi; insanoğlunun kavrayışının dışında kalan, çok daha muazzam bir şeydi.

Karanlık giderek koyulaştı ve Glass, ilk başlarda silik gözüken ancak sonraları fenerlerin ışıkları kadar parlaklaşan yıldızların belirdiğini gördü. Yıldızlara öyle dikkatle bakmayalı uzun süre olmuştu ama Flaman kaptanın öğrettikleri hâlâ aklındaydı: "Yıldızları bilirsen, yanında her zaman bir pusula bulunur."

Glass, önce Büyük Ayı'yı gördü, sonra onu takip ederek Kutup Yıldızı'nı buldu. Ufkun en doğusundaki Orion'u aradı. Avcı Orion, intikam okunu atmaya hazır bekliyordu.

Kızıl, sessizliği böldü. "En son nöbet senin, Domuz." Sonra, yapılacak işleri her birine özenle bölüştürmeye girişti.

Domuz'un, bunların hatırlatılmasına ihtiyacı yoktu. Battaniyesini ta kafasına kadar çekip gözlerini yumdu.

O gece, kuru ve ovayı kocaman bir yara gibi bölen bir dağ geçidinde kamp kurdular. Bu geçidi yağışlar oluşturmuştu ama diğer yerlerdeki gibi hafif ve toprağı besleyen yağışlar değildi bunlar. Yağışlar o yüksek alana ilkbaharın şiddetli akarsu taşkınları veya bir yaz fırtınasının şiddetli sonucu olarak gelirdi. Neme alışık olmayan toprak, yağışları ememezdi. Bunların etkisi toprağı beslemekle değil, onu mahvetmekle sonuçlanırdı.

Domuz, Kızıl'ın ısrarla onu dürten ayağını hissettiğinde daha yeni uykuya daldığından emindi.

"Sıra sende," dedi Kızıl.

Domuz, oflayarak oturma pozisyonuna doğruldu ve ayağa kalktı. Samanyolu'nun görünümü, gece yarısı göğü kaplayan beyaz bir nehir gibiydi. Domuz, birkaç saniye başını göğe çevirdi ve aklından bir tek, berrak göğün havayı daha da soğuk yaptığı geçti. Battaniyesini omuzlarına sarıp tüfeğini aldı ve geçitten aşağı yürüdü.

İki Shoshone, bir ada çayı çalılığının ardından nöbet değişimini izliyordu. Ufak Ayı ve Tavşan, henüz çocuktular; her ikisi de on iki yaşında olan Kızılderililer, zafer içinde değil, et bulabilmek için oradaydı. Ancak, o sırada karşılarında duran şey beş tane attı. Çocuklar kendilerini, atlarının sırtında dörtnala köylerine girerken hayal ettiler. Onların gelişini kutlamak için yakılacak ateş ve verilecek ziyafeti düşündüler. Ne kadar zekice ve cesurca davrandıklarına dair anlatılacak öyküleri hayal ettiler. Dağ geçidine bakarken iyi talihlerine inanmadılar ama bu fırsat onları hem korkutuyor hem de heyecanlandırıyordu.

Şafak sökmeden önceki saate kadar bekleyip, nöbet tutan adamın dikkatinin ilerleyen saatlerde azalacağını umdular. Aynen düşündükleri gibi oldu. Ada çayı çalılıklarının arasından sessizce çıkarlarken adamın horladığını duyabiliyorlardı. Geçitte ilerlerken atların onları görmesine ve kokularını almasına izin verdiler. Hayvanlar gerildi ama ses çıkarmayıp bu kasıtlı yaklaşmayı kulak eksilerek izlediler.

Çocuklar nihayet atlara vardığında Ufak Ayı, yavaşça kollarını

öne uzattı ve en yakındaki hayvanın boynunu okşayıp onu rahatlatmak için bir şeyler fısıldadı. Tavşan da onun yaptıklarını yaptı. Birkaç dakika hayvanları okşadıktan ve güvenlerini kazandıktan sonra, Ufak Ayı bıçağını çekti ve iki hayvanın ayaklarındaki bağları kesmeye koyuldu.

Çocuklar beş atın dördünden bağları kestikten sonra, nöbetçinin kımıldandığını duydular. Her ikisi de bir atın sırtına atlayıp dörtnala koşmaya hazırken donakaldı. Nöbetçinin karanlıktaki iri şekline baktılar; adam yine uykuya dalmış gibiydi. Tavşan, Ufak Ayı'ya telaşla bir işaret verdi: *Gidelim!* Ufak Ayı kararlılıkla başını salladı ve beşinci atı gösterdi. Bıçağı körelmişti ve ham deriyi kesmesi çok süre alıyordu. Giderek artan bir öfke ve gerginlikle Ufak Ayı, bıçağı sertçe sürttü. Ham deri koptu ve kolu geriye savruldu. Dirseği atın bacağına çarpınca at, itiraz eder gibi yüksek sesle kişnedi. Bu ses, Domuz'u uyandırdı. Apar topar ayağa fırladı ve gözleri fal taşı gibi açılmış bir hâlde tüfeğini doğrultup atlara yöneldi. Karşısında aniden karanlık bir şekil görünce Domuz birden geri çekildi. Duraksayınca karşısında bir çocuk gördüğüne şaşırdı. Tavşan isimli çocuk, ancak ismi kadar tehlikeli gözüküyordu; gözlerini iri iri açmıştı ve çok da cılızdı. O cılız ellerinden birinde bir bıçak, diğerindeyse bir halat tutuyordu. Domuz ne yapacağına karar vermeye çalıştı. Görevi atları korumaktı ama elinde bıçak olmasına rağmen karşısındaki çocuğun hiçbir tehditkâr yanı yoktu.

En sonunda, Domuz tüfeğini ona doğrultup "Dur!" diye bağırdı.

Ufak Ayı, dehşet içinde bu manzaraya baktı. O geceden önce hiç beyaz adam görmemişti ve bu adam, insana benzemiyordu. Devasa boyutlardaydı; göğsü bir ayınınkini andırıyordu, suratı da bir sürü tüyle kaplıydı. Dev adam, Tavşan'a yaklaşırken çılgınlar gibi bağırıyor; tüfeğini ondan ayırmıyordu. Ufak Ayı ne yaptığını düşünmeden canavarın üstüne atıldı ve bıçağını göğsüne sapladı.

Domuz bıçağı hissetmeden önce sadece bulanık bir hareket gördü. Şok içinde bakakaldı. Ufak Ayı ve Tavşan da orada duruyor, önlerindeki canavardan korkuyorlardı. Domuz, birden gücünün tükendiğini hissetti ve dizlerinin üstüne çöktü. İçgüdüleri ona tüfeğinin tetiğini

çekmesini söylüyordu. Ateş etti ama mermi hiçbir şeye zarar vermeden yıldızlara fırladı.

Tavşan, bir atı yelesinden tutup sırtına binmeyi başardı. O sırada ayaklarının dibinde ölmek üzere olan canavara son bir kez bakan Ufak Ayı'ya seslenerek atın terkisine atlamasını istedi. Beş hayvanın hepsi dağ geçidinde dörtnala koşmaya başlamadan önce sırtına bindikleri atı kontrol etmekte zorlandılar ve at, az daha onları yere atıyordu.

Glass ve diğerleri oraya geldiklerinde atların gecenin karanlığında gözden kaybolduğunu gördüler. Domuz, hâlâ dizlerinin üstündeydi ve ellerini göğsüne götürmüştü. Sonra, yana devrildi.

Glass onun başına eğilip ellerini yarasından çekti. Domuz'un gömleğini sıyırdı. Keyfi kaçmış bir ifadeyle tam kalbinin üstündeki koyu renkli yarığa baktı.

Domuz gözlerinde yalvarma ve korku karışımı korkunç bir ifadeyle ona baktı.

"Beni iyileştir, Glass."

Glass, onun iri elini sıkıca tuttu. "Bunu yapabileceğimi sanmıyorum, Domuz."

Domuz öksürdü. İri bedeni kocaman bir ağacın ağır ağır düşmeden önceki hâli gibi sarsıldı. Glass elinin gevşediğini hissetti. Dev adam son bir kez içine nefes çekti ve ovanın parlak yıldızları altında öldü.

XXIV

7 Mart 1824

Hugh Glass bıçağıyla yeri kazdı. Bıçak, en fazla bir buçuk santim kadar zemini delebiliyordu; bunun altındaki donmuş toprak bıçağa aman vermiyordu. Glass bir saat kadar toprağı kazdıktan sonra Kızıl, "Bu şekilde bir mezar kazamazsın," dedi.

Glass geriye oturdu, ayaklarını altına kıvırdı ve çukur kazmaktan nefes nefese kalmış bir hâlde durdu. "Sen de yardım etseydin, daha çabuk hallederdim."

"Yardım ederdim ama buz kazmanın bir faydası olacağını sanmam."

Chapman, "Domuz'a epeyi büyük bir çukur gerek," diyecek kadar elindeki antilop kaburgasından başını kaldırdı.

"Ona, Kızılderililerin ölülerini gömdükleri gibi bir iskele inşa edebiliriz," dedi Kızıl.

Chapman alaycı bir biçimde güldü. "Neyle inşa edeceksin, ada çayı çalılıklarıyla mı?" Kızıl ağaç olmayan bir arazide olduklarını yeni fark etmiş gibi etrafına bakındı. Chapman, "Hem Domuz, onu bir iskeleye kaldıramayacağımız kadar iri," dedi.

"Ya üstünü iri taşlarla örtersek?" Bu fikir kayda değerdi. Yarım saat boyunca etrafta iri taşlar aradılar ama yalnızca, bir düzine kadar bulabildiler. Bunların birçoğunun mezarın kazılmasını engelleyen donmuş topraktan çıkarılması gerekmişti.

"Bunlar kafasını bile örtmeye yetmez," dedi Chapman.

"Eh, kafasını örtebilirsek, en azından kurtçuklar suratını didiklemezler," dedi Kızıl.

Kızıl ve Chapman, Glass'in birden arkasını dönüp kamptan uzak-

laşmasına şaşırdılar.

"Nereye gidiyor?" dedi Kızıl. Glass'in arkasından, "Hey!" diye bağırdı. "Nereye gidiyorsun?" Glass yarım kilometre kadar uzaklıktaki ufak bir düzlüğe doğru yürürken onu duymazdan geldi.

"Umarım Shoshone o yokken geri gelmez."

Chapman da ona hak verir gibi başını salladı. "Bir ateş yakalım da antilop etinin bir kısmını pişirelim."

Glass bir saat sonra geri geldi. "O düzlüğün dibinde bir yer var," dedi. "Domuz'un sığacağı kadar geniş bir yer."

"Bir mağarada mı?" diye sordu Kızıl.

Chapman bir süre düşündü. "Şey, sanırım bir yer altı mezarı gibi."

Glass iki adama bakıp "Elimizden gelenin en iyisi bu," dedi. "Ateşi söndürün de şu işi bitirelim."

Domuz'u itibarlı bir biçimde oraya götürmenin mümkünü yoktu. Bir sedye yapacak malzemeleri de yoktu, domuz da çok ağırdı. En sonunda, onu yüzüstü bir battaniyeye yatırdılar ve yüksek tepeye doğru çektiler. İki adam Domuz'u çekerken üçüncüsü de dört tüfeği taşıyordu. Karışık bir yol izleyip ellerinden geleni yaptılar ve arazideki kaktüslerin ve yuka çiçeklerinin arasından geçtiler. Domuz iki kere yere düştü; kaskatı bedeni dokunaklı ve hantal bir biçimde yere yığıldı.

Onu düzlüğe götürmeleri yarım saatten uzun sürdü. Domuz'u sırtüstü yatırdılar ve etrafta bol miktarda bulunan taşları toplayıp eğreti bir yer altı mezarı hazırlarken battaniyeye sardılar. Mezar yeri kum taşlarından oluşuyordu. Uzunluğu bir buçuk metre, yüksekliği altmış santim olan bir yerdi. Glass, Domuz'un tüfeğinin dibini kullanarak içini temizledi. Oraya bir hayvan sığınmıştı ama yakın tarihte herhangi bir canlının orada yaşadığına dair bir belirti yoktu.

Gevşek kum taşlarını büyük bir öbek hâlinde, ihtiyaç duyduklarından da fazla bir araya topladılar ve son aşamaya geçtiler. En sonunda, Glass öbeğe bir taş atıp "Bu kadar yeter," dedi. Domuz'un cesedinin yanına gitti ve diğer iki adam onun ölü adamı eğreti yeraltı mezarının yanına çekmesine yardım ettiler. Onu oraya yatırdıktan sonra da hepsi Domuz'a baktı.

Bir şeyler söyleme görevi Glass'e düşmüştü. Şapkasını çıkarınca

diğer ikisi de bunun hatırlatılmasından utanmış gibi hemen aynı şeyi yaptılar. Glass hafifçe öksürdü. "Ölüm vadisi" ile ilgili dizeleri hatırlamaya çalıştı ama doğru dürüst söyleyebilecek kadarını hatırlayamadı. Nihayet, elinden gelenin en iyisi İsa Duası oldu. Bunu çıkarabildiği en yüksek sesle okudu. Kızıl veya Chapman çoktandır dua etmemişti ama duanın bir bölümü çok gerilerde kalmış hafızalarını canlandırınca onlar da Glass'e eşlik ettiler.

İşleri bittikten sonra Glass, "Tüfeğini sırayla taşıyacağız," dedi. Sonra, eğildi ve Domuz'un bıçağını belinden aldı. "Kızıl, sen tüfeği taşıyabilecek gibi gözüküyorsun," dedi. "Chapman, sen de onun barutluğunu alabilirsin."

Chapman ciddiyetle barutluğu aldı. Kızıl, bıçağı elinde evirip çevirdi. Hafif bir gülümseme ve kısa süren bir heyecanla "Çok iyi bir bıçak," dedi.

Glass yine eğilip Domuz'un boğazına astığı ufak keseyi aldı. İçindekileri yere döktü. Bir çakmak taşıyla çelik ve birkaç misket tüfeği mermisi, mermi bezleri ve narin bir kalay bilezik keseden düştü. O kadar iri yarı bir adamın üstünden çıkması tuhaf bir şey gibi geldi Glass'e. *Bu narin bilezikle Domuz'un ne ilgisi var?* Ölen annesinin mi? Geride bıraktığı sevgilisinin mi? Bunu asla bilemeyeceklerdi ve bu gizem Glass'in içini kendi hatıralarıyla ilgili melankolik düşüncelerle doldurdu.

Çakmak taşıyla çeliği, mermilerle bezleri aldı ve bunları kendi malzeme çantasına attı.

Gün ışığı bileziğe yansıdı. Kızıl ona uzandı ama Glass adamın bileğini kavradı.

Kızıl'ın gözlerinde savunmacı bir parıltı belirdi. "Buna ihtiyacı yok artık."

"Senin de yok," dedi Glass. Bileziği Domuz'un kesesine geri koydu ve iri başını kaldırıp keseyi tekrar boynuna taktı.

İşlerini bitirmeleri bir saat daha sürdü. Domuz'u oraya sığdırabilmek için bacaklarını kıvırmak zorunda kaldılar. Domuz'la mezarın duvarları arasında battaniyeyi üstüne serecek kadar ancak yer vardı. Glass örtüyü ölü adamı suratına sıkıca yerleştirebilmek için elinden

geleni yaptı. Taşları en iyi şekilde mezarı kapatmak için yığdılar. Glass son taşı da koydu, tüfeğini aldı ve gitti. Kızıl ve Chapman, bir süre ördükleri taş duvara baktılar, sonra apar topar Glass'in peşinden gittiler.

Powder Nehri'nden aşağıya doğru, nehir keskin bir biçimde batıya kıvrılana dek iki gün boyunca dağların yanında ilerlediler. Güneye doğru ilerleyen bir dere bulup aştıkları engebeli arazinin büyük bir kısmını oluşturan alkali düzlükleri tarafından yutulup kuruyana dek izlediler. Tepesi bir masanın üstünü andıran alçak bir dağa doğru, sürekli olarak güney yönünde ilerlediler. Dağın önünden Kuzey Platte Nehri'nin geniş ve sığ suları akıyordu.

Platte'a vardıktan bir gün sonra, bir rüzgâr esmeye başladı ve ısı büyük bir hızla düşüşe geçti. Öğleye doğru iri iri bulutlar göğü kocaman, şişkin pamuk parçaları gibi kapladı. Glass hâlâ Yellowstone'daki fırtınayı hatırladığından, işini şansa bırakmak istemiyordu. Bir sonraki kavak ağacı öbeğinde durdular. Kızıl ve Chapman hemen kaba ama sağlam bir sığınak inşa ettiler; bu arada Glass de bir geyik vurup yemek için hazırladı.

Akşamüzerine doğru, Kuzey Platte vadisinde çok şiddetli bir fırtına başladı. Yüksek kavaklar uğuldayan rüzgârın gücüne karşı gıcırdıyor, ıslak karlar hızla etraflarında birikiyordu ama sığınakları fırtınaya dayanıyordu.

Kendilerini battaniyelere sarıp sığınağın önündeki kocaman ateşin sönmemesi için uğraştılar. Aradan vakit geçtikçe ateşin kıpkırmızı korlarının oluşturduğu iri öbekten sıcaklık yayıldı. Geyik etini ateşte pişirip yedikten sonra, sıcak et içlerini de ısıttı. Rüzgâr şafaktan bir saat kadar önce dinmeye başladı ve gün doğduğunda fırtına tamamıyla dindi. Güneş öylesine beyaz bir dünyayı aydınlattı ki bu muhteşem yansıma gözlerini kamaştırdı.

Glass nehirden aşağısını keşfe çıkarken Kızıl ve Chapman da kamp kurdukları alanı dağıttılar. Glass karların arasında güçlükle ilerledi. Zeminin yüzeyini kaplayan ince buz örtüsü bir an için adımlarını destekliyor ama sonra ayağı karları arasından geçip zemine değ-

yordu. Kar öbeklerinin bazılarının boyu bir metreye yaklaşmıştı. Mart güneşinin karları bir iki gün içinde eriteceğini biliyordu ama bu arada yerdeki kar, yürüyerek açmaya çalıştıkları yolda zorluk çıkarıp onları yavaşlatacaktı. Glass, atları kaybettikleri için yine lanet okudu. Bekleyip biraz kurutulmuş et mi biriktirselerdi acaba? İyi bir et stokuyla her gün avlanmak zorunda kalmazlardı. Tabii, ne kadar hızlı yol alırlarsa bir o kadar iyiydi. Birçok kabile Platte'ı avlanma bölgeleri olarak görürdü: Shoshone, Cheyenne, Pawnee, Arapaho ve Siyu. Bu Kızılderililerden bazıları dost olabilirdi ama Domuz'un ölümü kesinlikle tehlikeli olabileceklerini de ispatlamıştı.

Glass bir şahin tepesi görünce olduğu yerde kalakaldı. Yüz metre önünde elli kadar bizondan oluşan ufak bir sürü, fırtınaya karşı yeni verdikleri savaşta birbirlerini korumak için bir daire oluşturmuş; bir arada duruyordu. Lider boğa onu hemen gördü. Hayvan sürünün arasına dalınca kalabalık hayvan sürüsü ilerlemeye başladı. *Tökezleyecekler.*

Glass dizinin üstüne çöküp tüfeğini omzuna yerleştirdi. İri bir dişiyi nişan alıp ateş etti. Hayvanın sendelediğini gördü ama yere yıkılmadı. *Bu mesafeye bu kadar barut yetmiyor.* Barutu iki misline çıkarıp on saniyede tüfeğini yeniden doldurdu. Yine aynı dişiyi nişan alıp tetiği çekti. Hayvan bu sefer karların arasına yuvarlandı.

Namlu temizleme çubuğunu namludan aşağı itip kilitlerken ufka göz attı. Tekrar sürüye baktığında Glass onların telaşla ateş menzilinden uzaklaşmamalarına şaşırdı ama hayvanlar hareket hâlinde gibiydi. Sürünün önünde bir boğanın güçlükle yürüdüğünü gördü. Boğa öne atılınca göğsüne kadar derin ve sulu karlara battı. *Hareket bile edemiyorlar.* Glass bir başka inek ya da buzağı vursa mı diye düşündü ama yeteri kadar etleri olduğuna karar verdi. *Çok yazık, dedi içinden. İstersem on tane bile vurabilirdim.*

Sonra, aklına bir fikir geldi ve bunu daha önce akıl etmemiş olmasına şaşırdı. Sürünün kırk metre kadar yakınına gidip görebildiği en iri hayvana nişan aldı ve ateş etti. Tüfeğini hemen doldurup hızla bir başka boğayı daha vurdu. Derken ardında iki el ateş sesi duydu. Bir buzağı karların arasına yuvarlanınca Chapman'la Kızıl'ı gördü.

Kızıl, "Yihu!" diye bağırdı.

"Sadece boğaları vurun!" diye seslendi Glass.

Kızıl ve Chapman, hevesle tüfeklerini doldurup yanına geldiler. "Neden?" diye sordu Chapman. "Buzağılar daha lezzetli."

"Benim istediğim şey postları," dedi Glass. "Bir boğa teknesi yapacağız."

Beş dakika sonra, ufak vadide on bir tane boğa yatıyordu. İhtiyaçlarından daha fazlaydı ama Kızıl ve Chapman ateş etmeye başlayınca bir türlü duramamışlardı. Glass namlu çubuğunu sertçe itip tüfeğini doldurdu. Peş peşe ateş edince namlusu tıkanmıştı. Ancak barut iyice yerleşince ve barut bölmesi ateş alınca en yakındaki boğaya yaklaştı.

"Chapman, etrafa göz at. Çok gürültü yaptık. Kızıl, sen de o yeni bıçağı kullanmaya başla."

Glass en yakındaki boğaya yaklaştı. Kanlar karların üstünde bir birikinti oluştururken, hayvanın gözlerindeki yaşam ışıltısı giderek donuklaşıyordu. Glass boğadan dişinin yanına gitti. Bıçağını çıkarıp boğazını kesti. Bunu yiyecekleri için, doğru dürüst kanını akıtması gerekiyordu. "Buraya gel, Kızıl. İkimiz birlikte derisini yüzersek, daha kolay olur."

İneği yan yatırdılar ve Glass karnını aşağıya kadar kesti. Kızıl, elleriyle postu geriye çekerken Glass de bedeninden bıçakla ayırdı. Postu tüylü kısmı alta gelecek biçimde kenara koydular ve en iyi parçalarını kesmeye koyuldular: Dili, ciğeri, sırt ve bel kısımlarını ayırdılar. Etleri postun üstüne atıp boğalara geçtiler.

Chapman geri gelince Glass onu da çalıştırdı. "Her posttan mümkün olduğunca büyük ve kare biçimli bir parça kesmeliyiz; o yüzden parçalamamaya gayret edin." Kolları omuzlarına kadar kıpkırmızı olan Kızıl, altındaki kocaman hayvandan başını kaldırdı. Bizonu vurmak zaten zor olmuştu, derisini yüzmekse rezil bir işti.

"Neden bir sal yapmıyoruz?" diye sızlandı. "Nehir kenarında yeteri kadar odun var."

"Platte çok sığ. Özellikle de bu mevsimde." Bir boğa teknesi yapabilmek için bol malzemelerinin olmasının yanı sıra bu tür bir teknenin en iyi yanı, su çekme mesafesinin sadece yirmi santim olmasıydı. Dağ

ırmaklarının nehir kıyısına akmasına daha aylar vardı. İlkbaharın başlarında, Platte damla damla akardı. Öğleye doğru Glass, Kızıl'ı et kurutabilmeleri için ateş yakmaya kampa yolladı. Kızıl, ardından üstüne en iyi et parçaları tepeleme yığılmış postu çekiştirerek karlarda ilerledi. Boğaların dillerini aldılar ama bunun haricinde sadece postlarla ilgilendiler." Bu gece için ciğerle o dillerden birkaçını pişir," diye seslendi Chapman.

Boğaların postlarını yüzmek, birçok adımdan sadece biriydi. Glass ve Chapman, her postu yüzerken mümkün olan en büyük şekilde ve kare biçiminde yüzmeye çalışıyorlardı. Kenarlarının eşit olması gerekiyordu. Bıçakları çok geçmeden kalın kış postları yüzünden köreldi ve sık sık durup bıçaklarını bilemeleri gerekti. Son postu da kampın yakınlarındaki açıklık alana götürdüklerinde Kuzey Platte'in tepesinde yeni bir ay yükselmiş, etrafı aydınlatıyordu.

Kızıl, kendisinden beklendiği gibi iyi çalışmıştı. Üç alçak ateş, dikdörtgen biçimli çukurlarda yanıyordu. Etlerin hepsi ince dilimler hâlinde kesilmiş ve söğüt dallarına asılmıştı. Kızıl, bütün öğleden sonrasını tıkınarak geçirmişti ve kızaran etin kokusu inanılmazdı. Glass ve Chapman, ağızlarına birbiri ardına leziz etten tıkıştırmaya koyuldular. Saatlerce hem bol yiyeceğin hem de artık rüzgâr ve soğuk olmamasının keyfini çıkarıp et yediler. Daha bir gece önce fırtına çıkmış olması onlara inanılmaz geldi.

"Daha önce hiç boğa teknesi yapmış mıydın?" diye sordu Kızıl, bir ara.

Glass *evet* der gibi başını salladı. "Pawneler bunları Arkansas'ta kullanır. Biraz vakit alır ama yapması zor değildir. Kocaman bir kâse gibi, dallarla çevrelenmiş posttan ibarettir."

"Nasıl suyun yüzeyinde kaldığını anlayamadım."

Deriler kuruduklarında davul derisi gibi gerilir. Yapman gereken tek şey, her sabah dikişlerini su sızdırmaz hâle getirmek."

Boğa teknelerini yapmaları bir hafta sürdü. Glass tek bir büyük tekne yapmaktansa iki ufak tekne yapmayı tercih etmişti. Hepsi bir tekneye rahatlıkla sığabilirlerdi. Daha ufak olan tekne hem daha hafifti hem de otuz santimden daha derin herhangi bir suda rahat-

lıkla süzülebilirdi.

İlk günlerini, bizon leşlerinden kas tellerini kesmek ve çerçeveleri oluşturmak için kullandılar. Küpeşte olarak bir halka gibi eğdikleri iri kavak dallarını kullandılar. Küpeştelerden aşağı doğru, giderek daha dar halkalar oluşturdular. Halkaların arasına, sıkı söğüt ağaçlarından dikey destekler ördüler ve eklem yerlerini kas telleriyle bağladılar. İşin en uzun kısmını postları yerleştirmek aldı. Tekne başına altı post kullandılar. Postları birbirine dikmek çok zahmetli bir şeydi. Bıçak uçlarını kullanarak delikler açtılar, sonra da derileri kas telleriyle sıkıca diktiler. İşlerini bitirdiklerinde ellerinde ikişer postun karşılıklı olarak dizildiği, dörder posttan iki kocaman kare post oluşmuştu.

Her dikdörtgenin ortasına ahşap çerçeveleri yerleştirdiler. Postları yünlü kısmı teknenin içine bakacak biçimde küpeştenin üstüne çektiler. Fazlalıkları kestiler, sonra da üst kısmını dikmek için yine kas telleri kullandılar. İşlerini tamamladıktan sonra, tekneleri kurumaları için ters çevirdiler. Sızıntı yapmamaları için, ufak vadideki ölü bizonların yanına bir daha gidip gelmek zorunda kaldılar.

"Tanrı'm, leş gibi kokuyor," dedi Kızıl. Fırtınanın ardından gelen güneşli hava karları eritmiş, hayvanların cesetlerini çürütmüştü. Bol etlerin üstü kurtçuk ve kargalarla doluydu. Glass tepede daireler çizen leşçil kuşların yerlerini belli edeceklerinden endişelendi. Bu konuda yapabilecekleri pek bir şey yoktu; tekneleri bitirip gideceklerdi.

Bizonların iç yağlarını kesip baltalarıyla toynaklarını dilimlediler. Kampa geri dönünce bu leş kokulu karışımı su ve külle karıştırıp, kömürlerin üstünde yapış yapış hâle gelene dek erittiler. Tencereleri çok ufak olduğundan, diledikleri miktardaki karışımı elde etmeleri iki gün sürdü.

Bu kaplayıcı karışımı dikişlere uygulayıp teknelerin kenarlarını bolca bununla sıvadılar. Glass mart güneşinde kuruyan tekneleri kontrol etti. Kuru ve sert rüzgâr da bu sürece yardım etti. Glass yaptıkları işten memnun kalmıştı.

Ertesi sabah oradan ayrıldılar. Glass malzemelerle birlikte bir tekneye, Kızıl ve Chapman da diğerine bindiler. Kaba araçlarda rahat etmeleri, Platte'ın kenarında kavak dallarıyla kendilerini iterek

ilerlemeleri birkaç kilometre sürdü ama tekneler oldukça sağlamdı.

Fırtınanın üstünden tam bir hafta geçmişti; tek bir yerde kalmak için uzun bir süreydi. Ama Atkinson Kalesi şimdi, Platte'tan dosdoğru beş yüz mil aşağıdaydı. Teknelerle ta oraya kadar süzülerek bu süreyi kolaylıkla telafi edeceklerdi. *Günde yirmi beş mil mi?* Hava iyi giderse üç haftada oraya varabilirlerdi.

Glass, Fitzgerald'ın da Atkinson Kalesi'nden geçmiş olması gerektiğini düşündü. Onu Anstadt'la salına salına içeri girerken hayal etti. Varlığını ne tür yalanlarla açıklamaya çalışmıştı acaba? Bir tek şey şüphe götürmezdi: Fitzgerald kesinlikle fark edilirdi. Kışın Missouri'den gelen çok fazla beyaz adam olmazdı. Fitzgerald'ın olta kancasına benzeyen yara izini düşündü. Bu tür adamları kimse kolay kolay unutmazdı. Yılmak bilmez bir avcının kendisine olan güveniyle Glass, aradan geçen her saatle birlikte avının daha da yakınlarda olduğunu biliyordu. Fitzgerald'ı bulacaktı, çünkü bunu yapana dek asla huzur bulmayacaktı.

Glass uzun değneğini Platte'ın sularına sokup ittirdi.

XXV

28 Mart 1824

Platte, Glass'i ve iki adamı düzenli bir biçimde aşağı taşıdı. İki gün boyunca, nehir, alçak dağların geyik derisini andıran etekleri yanından doğuya doğru aktı. Üçüncü günde, aniden güneye kıvrıldı. Karla kaplı bir zirve, geniş omuzların üstündeki bir kafa gibi diğerlerinin üstünde dikiliyordu. Bir süreliğine, dosdoğru zirveye ilerliyor gibi oldular ama sonra Platte yine yön değiştirdi ve en sonunda güneydoğu rotasında ilerlemeye başladı.

Hızlı yol aldılar. Arada sırada çıkan sert rüzgârlar ilerlemelerini yavaşlatıyordu ama arkalarından esen sert batı rüzgârları daha fazla çıkıyordu. Kurutulmuş et stokları yüzünden, avlanmalarına da gerek kalmıyordu. Kamp kurduklarında ters çevirdikleri boğa tekneleri, iyi de birer sığınak hâline geliyordu. Her sabah boğa teknelerinin dikişlerini yanlarındaki malzemelerle kaplamaları bir saatlerini alıyordu ama bunun haricinde, havanın aydınlık olduğu neredeyse her saati suda asgari derecede güç harcayarak Atkinson Kalesi'ne doğru ilerleyerek geçiriyorlardı. Glass, onların yerine nehrin bu işi yapmasından dolayı minnettardı.

Teknelerindeki beşinci günün sabahıydı. Glass teknelerin dikiş yerlerini karışımla sıvarken Kızıl apar topar kampa girdi. "Tepede bir Kızılderili var! Atlı bir savaşçı!"

"Seni gördü mü?"

Kızıl hararetle başını salladı. "Sanmıyorum. Bir tuzağı kontrol ediyormuş gibiydi. Bir dere vardı."

"Hangi kabile olduğunu anladın mı?" diye sordu Glass.

"Bir Ree'ye benziyordu."

"Kahretsin!" dedi Chapman. "Reelerin Platte'ta ne işi var?"

Glass, Kızıl'ın söylediklerinin ne kadar doğru olabileceğini düşündü. Arikara'nın Missouri'den o kadar uzaklaşacağına ihtimal vermiyordu. Kızıl, muhtemelen bir Cheyenne veya bir Pawnee görmüş olmalıydı.

"Gidip bakalım." Kızıl'ın fevri davranmaması için de "Ben ateş etmeden sakın ateş etmeyin," dedi.

Şahin tepesinin kenarına ellerinin ve dizlerinin üstünde sürünerek tüfeklerini kollarının altına sıkıştırarak gittiler. Karlar çoktan erdiğinden ada çayı çalılıklarının ve kuru uzun otların arasından geçtiler.

Tepeden atlıyı, daha doğrusu sırtını, yaklaşık olarak yarım kilometre ötede Platte'tan aşağı doğru ilerlerken gördüler. Benekli atı güçlükle seçebildiler. Adamın hangi kabileden olduğunu anlamaları çok zordu; sadece yakınlarda Kızılderililer olduğunu anlamışlardı.

"Şimdi ne yapacağız?" dedi Kızıl. "Adam yalnız değil. Nehre yakın bir yerde kamp kurmuş olmalılar."

Glass sorunları hemen fark eden ama çözüm bulmakta çok kötü olan Kızıl'a ters bir bakış fırlattı. Yine de adam haklıydı. Yanından geçtikleri birkaç dere çok ufaktı. O bölgedeki Kızılderililer Platte'ın yanından, onların izlediği yoldan gidiyor olmalıydı. *Başka ne seçeneğimiz var?*

"Yapabileceğimiz fazla bir şey yok," dedi Glass. "Açıklık bir alana gelince birimiz nehir kenarında keşfe çıkacak."

Kızıl bir şeyler homurdanmaya başlayınca Glass lafını kesti. "Ben kendi teknemi idare edebilirim. Sizler de nereye isterseniz gidebilirsiniz ama ben bu nehirden aşağı doğru gitmeye niyetliyim." Arkasını döndüğü gibi, boğa teknelerine doğru yürümeye başladı.

Chapman ve Kızıl gözden kaybolmakta olan savaşçının ardından uzun uzun baktılar ama sonra Glass'in peşinden gittiler.

Teknelerde iki gün daha geçirdikten sonra Glass, yüz elli mil kat ettiklerini tahmin etti. Platte'ta keskin bir dönemece yaklaşırlarken hava neredeyse kararmak üzereydi. Glass, gece için mola vermeyi,

dönemeci daha aydınlık bir havada geçmeyi düşündü ama kıyıya yanaşabilecekleri uygun bir yer göremedi.

Yüksek tepeler nehrin daralmasına neden oluyor, su derinleşip akıntılar hızlanıyordu. Kuzey kıyısında, bir kavak ağacı nehre düşüp parçalanmış, ardından karmakarışık bir çalı çırpı öbeğini sürüklüyordu. Glass'in teknesi diğer tekneye on metre öteden yol gösteriyordu. Akıntı onu dosdoğru nehre düşmüş olan ağaca doğru götürdü. Etrafından geçebilmek için değneğini suya batırdı. *Dibe değmedi.*

Akıntı hızlandı ve kavak ağacının uzun dalları aniden birer mızrak gibi oldu. Bunlardan biri teknede bir delik açarsa tekne derhâl batardı. Glass tek dizinin üstüne doğrulup diğer ayağını teknenin kaburgalarına dayadı. Değneğini kaldırıp dayayabileceği bir nokta aradı. Ağacın gövdesinde düz bir yüzey görünce değneği öne doğru itti. Değnek o düz noktaya yerleşti. Glass tüm gücüyle tekneyi akıntıya karşı ittirdi. Akıntı teknenin arka tarafını kaldırıp, ağacın etrafından geçirirken teknenin yanından hızla akan suyun sesini duydu.

Glass artık arkasına bakar hâldeydi; Kızıl'ı ve Chapman'ı görebiliyordu. Her ikisi de tekneyi fena hâlde sallayarak çarpışmaya hazırlandılar. Kızıl değneğini kaldırdığında neredeyse Chapman'ın suratına vuracaktı.

"Dikkat etsene, sersem!"

Akıntı onları arkadan hızla ittirirken Chapman değneğini kavağa doğru itti. Kızıl nihayet değneğini kurtardı ve suda sürüklenen şeylerin üstüne gevşekçe dayadı.

İki adam da nehre karşı bir mücadele verirken akıntı onları yarısına kadar suya batmış ağacın üstüne itince eğildiler. Kızıl'ın gömleği dallardan birine takıldı ve hızla geriye çekti. Gömlek yırtıldı, dal da arkaya doğru savruldu ve Chapman'ın gözüne çarptı. Adam büyük bir acıyla haykırdı; ellerini gözüne götürürken değneğini suya düşürdü. Akıntı her iki tekneyi de tepenin yanından dolandırıp güney kıyısına doğru iterken Glass hâlâ ters duruyordu. Chapman, kendi boğa teknesinin zemininde dizlerinin üstündeydi ve avucunu gözünün üstüne bastırmış, başını önüne eğmişti. Kızıl nehirden aşağı, Glass'le onun teknesinin ardına baktı. Glass adamın suratında dehşet dolu

bir ifadenin belirdiğini gördü. Kızıl değneğini fırlattı ve can havliyle tüfeğine uzandı. Glass hızla arkasına döndü.

İki düzine kadar Kızılderili çadırı Platte'in güney kıyısında duruyordu ve onlara elli metreden daha yakındı. Birkaç çocuk suyun kenarında oynuyordu. Boğa teknelerini görünce çığlıklar atmaya başladılar. Glass iki savaşçının kamp ateşinin yanında ayağa fırladığını gördü. Kızıl'ın haklı olduğunu çok geç fark etti. *Arikara!* Akıntı her iki tekneyi de dosdoğru kampa itti.

Glass kamptaki adamların silahlarını alıp nehrin kenarındaki yüksek sete doğru koştuklarını gördü ve ateş edildiğini duydu. Değneğini son bir güçle itip silahını kaptı.

Kızıl bir el ateş ettikten sonra, bir Kızılderili nehir kıyısına devrildi. "Neler oluyor?" diye bağıran Chapman, sağlam gözüyle sesin geldiği yere baktı.

Kızıl tam bir şey söyleyecekken karnında feci bir acı hissetti. Karnına bakınca gömleğindeki bir delikten kan aktığını gördü. "Kahretsin, Chapman, vuruldum!" Panik içinde ayağa kalkıp yarayı görmek için gömleğini yırttı. Tam o sırada, iki kez daha vurulunca geriye savruldu. Düşerken ayakları küpeşteye takıldı ve boğa teknesinin kenarını hızla akan nehre batırdı. Sular küpeşteyi aşınca, tekne alabora oldu.

Yarı kör hâlde olan Chapman, kendisini birden suyun altında buldu. Nehrin keskin soğuğunu hissetti. Bir an için, o çılgın akıntı yavaşlar gibi oldu ve Chapman etrafındaki ölümcül olayları anlamaya çalıştı. Sağlam gözü, Kızıl'ın bedeninin nehirden aşağı doğru gittiğini ve kanının nehri koyu renkli bir mürekkep gibi boyadığını gördü. Nehir kenarından birilerinin suya atlayıp ona doğru koştuğunu duydu. *Beni almaya geliyorlar!* Çaresizlik içinde nefes almaya çalıştı, ama yüzeyde onu neyin beklediğini biliyordu.

En sonunda, daha fazla dayanamadı. Başı yüzeye çıktı ve ciğerlerine hava doldurmak için çırpındı. Ama bir nefes daha almayacaktı. Gözleri henüz iyi göremediğinden, üstüne doğru gelen baltayı da göremedi.

Glass tüfeğini en yakındaki Arikara'ya doğrultup ateş etti. Birkaç Arikara'nın nehre girişini ve suyun yüzeyine çıktığında Chapman'i

baltayla öldürüşlerini dehşetle izledi. Kızıl'ın cesedi başıboş bir hâlde nehirden aşağı sürükleniyordu.

Glass, Domuz'un tüfeğine uzandığı anda, vahşi bir çığlık duydu. Devasa boyutlarda bir Kızılderili kıyıdan ona bir mızrak fırlatmıştı. Glass korunabilmek için hemen eğildi. Mızrak gayet güzel bir biçimde teknenin yanına saplandı ve ucu karşı taraftan çıktı. Glass küpeştenin üstüne uzanıp ateş etti ve kıyıdaki adamı öldürdü.

Bir hareket görünce nehir kıyısına baktı. Üç Arikara yirmi metre kadar ötede ona meydan okur gibi bekliyorlardı. *Iskalayamazlar.* Adamların üçü de ateş etmeye başladığı anda, kendisini arka üstü Platte'a attı. Bir an için, tüfeği tutmaya çalıştı. Ama sonra derhâl bıraktı. Nehirden aşağı doğru yüzerek kaçmaya çalışma fikrinden derhâl vazgeçti. Buz gibi su onu uyuşturmaya başlamıştı bile. Hem Arikara birkaç dakikaya kadar teknelerini bulurdu. Tabii, çoktan bulmadıysalar. Hızla giden bir at, kıvrımlı Platte'ten kolaylıkla daha öne geçebilirdi. Tek şansı, mümkün olduğunca suyun altında kalmak ve karşı kıyıya varabilmekti. Nehri kendisiyle adamların arasına alabilirse sığınacak bir yer arayabilirdi. Bacaklarını çılgınlar gibi çırpıp kendisini itmek için kollarını kullandı.

Kanal bir insan boynundan daha derin bir şekilde nehrin ortasında ilerliyordu. Suyu aniden bir şey bölünce Glass bunun bir ok olduğunu fark etti. Mermiler de minik mayınlar gibi suya yağıyor, onu arıyordu. *Beni görebiliyorlar!* Glass suyun daha da dibine dalmaya çalıştı ama göğsü zaten havasızlıktan çatlamak üzereydi. *Karşı kıyıda ne var?* Kargaşa çıkmadan önce, oraya bakacak fırsatı bile bulamamıştı. *Nefes almam gerek!* Kendisini yüzeye itti. Başı yüzeye çıkınca birbiri ardına açılan kısa ateş seslerini duydu. İçine derin bir nefes çekerken suratını buruşturdu ve kafatasına bir mermi saplanmasını bekledi. Misket tüfeği mermileri ve oklar etrafına isabet ediyordu ama hiçbiri bedenine girmemişti. Tekrar suya dalmadan önce, kuzey kıyısına şöyle bir baktı. Gördüğü şey ona umut verdi. Nehir kırk metre kadar düz bir kıyının yanında ilerliyordu. Orada gizlenecek bir yer bulamazdı; sudan çıktığı anda onu vurabilirlerdi. Ama bu kıyının sonunda su, alçak ve otlarla kaplı bir setle birleşiyordu. Tek şansı orasıydı.

Derine dalıp akıntı da ona yardım ederken suda kendisini sertçe öne itti. Kıyının sonunu bulanık suyun altından görebildiğini sandı. *Otuz metre.* Mermiler ve oklar hâlâ suya yağıyordu. *Yirmi metre.* Ciğerleri patlamak üzereyken bedenini kıyıya çevirdi. *On metre.* Ayakları taşlı zemine çarptı ama sudan çıkmadı. Nefes alma isteği hâlâ Arikara'nın silahlarına karşı hissettiği korkuyu geçememişti. Su artık gizlenemeyeceği kadar sığlaşınca ayağa kalktı ve kıyıdaki uzun otların arasına dalarken içine derin bir nefes çekti. Bacağının arkasında hissettiği keskin acıya aldırış etmeden sık söğüt ağaçlarının arasına daldı.

Söğütlerin sağladığı geçici sığınma yerinden arkasına baktı. Dört atlı, atlarını nehrin karşısındaki dik setten aşağı sürüyordu. Altı tane Kızılderili de suyun kenarında durmuş, söğütleri işaret ediyordu. Akıntının yukarı kısmında gözüne bir şey çarptı. İki Arikara Chapman'ın cesedini kıyıya çıkarıyordu. Glass bacağındaki keskin acıyı tekrar hissettiğinde kaçmak için arkasına dönmüştü. Bacağına bakınca baldırına bir ok saplandığını gördü. Ok kemiğe ulaşmamıştı. Eğilip oku geriye doğru tek ve hızlı bir biçimde çekerken suratını ekşitti. Bunu bir kenara fırlatıp söğütlerin daha da arasına daldı.

Glass'in şansı ilk olarak başına buyruk dişi birtay yüzünden döndü. Platte'ın suyuna giren dört attan ilkiydi. Azgın akıntı onu sığ bir yere doğru gitmeye zorluyordu ama hayvan, ayakları yerden kesilince pes edip yüzmek zorunda kalmıştı. Kişneyip başını salladı ve inatla kıyıya dönüp sert dizginlere aldırış etmedi. Diğer üç at da soğuk suya girmek istemiyor, tayın peşinden memnuniyetle gidiyordu. Direnen hayvanlar birbirlerine çarpıp Platte'ta bir dalga oluşturdular ve sırtlarındaki adamlardan ikisini suya düşürdüler.

Adamlar kontrolü tekrar ele geçirdiğinde ve atlarını tekrar nehre soktuklarında aradan, çok değerli birkaç saniye geçmişti.

Glass söğütlerin arasında hızla ilerledikten sonra, kumlu bir tepeye vardı. Hızla üstüne tırmandı ve arkada kalan dar kanala baktı. Günün büyük bir kısmında gölgede kalan kanalın durgun suyu donmuştu ve buz kaplamış üst kısmını ince bir kar tabaksı örtmüştü. Kanalın karşısındaysa bir başka tepenin ardında söğütlerden ve başka ağaç-

lardan oluşan korunaklı bir alan vardı. *Oraya gitmeliyim.*

Glass tepeden aşağı kayıp kanalın donmuş yüzeyine atladı. İnce kar tabakasının altındaki buz örtüsü meydana çıktı. Glass'in makosenleri buzda kayınca arkaya savruldu ve sırtüstü yere düştü. Bir an için afallamış bir hâlde, kararmakta olan göğe baktı. Yan dönüp toparlanmak için başını salladı. Bir atın kişnediğini duyunca ayağa kalktı. Bu sefer, daha dikkatli bir biçimde dar kanaldan geçip apar topar karşı kıyıya çıktı. Çalılıkların arasına dalarken arkasında atların sesini duydu.

Dört Arikara atlısı tepeye çıkıp aşağı baktı. Loş ışıkta bile, kanalın üstündeki ayak izleri gayet belirgindi. En öndeki atlı midillisini tekmeledi. Midilli buzların üstüne çıktı ve Glass gibi kaydı. Ama durumu ondan daha da kötüydü; hayvanın düz toynakları sürekli olarak kayıyordu. Dört bacağı da çaresizlik içinde dengede durmaya çalıştı ama sonra yana devrildi ve binicisinin bacağını da ezdi. Adam acı içinde haykırdı. Bundan ders alan diğer üç atlı derhâl atlarından inip avlarına doğru yürüyerek devam ettiler.

Glass'in ayak izleri arka kanalın da karşısındaki sık çalılıkların arasında kısa sürede silindi. Gün ışığında izler hâlâ belli olurdu. Glass can havliyle kaçmaya çalışırken ne kırdığı dallara ne de geride bıraktığı izlere dikkat etmişi. Ama o sırada hava kararmak üzereydi. Gölgeler silinmiş, etrafı saran karanlığa karışmıştı. Glass arkasında düşen atlının çığlığını duyunca durdu. *Buzun üstündeler.* Aralarında elli metre kadar çalılık olduğunu tahmin etti. Giderek artan karanlıkta, asıl tehlikenin görünmek olmadığını, duyulmak olduğunu anladı. Yanında kocaman bir kavak ağacı vardı. Alttaki dallardan birine uzanıp kendisini yukarı çekti.

Ağacın ana dalları yaklaşık olarak iki buçuk metre yukarıda bir çatal oluşturuyordu. Glass dalların arasına sığınıp hızla inip kalkan göğsünü yatıştırmaya gayret etti. Kemerine uzanıp da bıçağının başını hissedince hâlâ kınında olduğunu anlayıp rahatladı. Belinde kese de duruyordu. Bunun içinde çakmak taşı ve çeliği vardı. Tüfeği Platte'in dibini boylamış olsa da barutluğu da boynunda asılıydı. En azından, ateş yakmak sorun olmayacaktı. Ateş yakmayı düşününce birden ıslak

giysilerinin ve nehirde iliklerine işleyen soğuğun farkına vardı. Bedeni kontrolsüzce titremeye başlayınca kımıldamadan durmaya çalıştı.

Bir dal kırıldı. Glass, altında kalan açıklık alana baktı. İnce uzun bir savaşçı çalılıklarda duruyordu. Etrafı tarıyor, avına dair bir işaret arıyordu. Uzunca bir misket tüfeği tutuyordu ve belinde de bir balta asılıydı. Arikara açıklık alana adım atınca Glass nefesini tutup bekledi. Savaşçı ağır ağır kavak ağacına doğru yürürken tüfeğini önünde tutuyordu. Glass karanlıkta bile adamın boynundaki geyik dişi kolyenin beyaz parıltısını, bileklerindeki bakır iki bileziğin parlaklığını görebiliyordu. *Tanrı'm, ne olur yukarı bakmasın.* Kalbi öylesine hızlı atıyordu ki göğsünden dışarı fırlayacak gibiydi.

Kızılderili kavağın yanına gelince durdu. Başı Glass'ten sadece üç metre aşağıdaydı. Savaşçı zemine ve etraftaki çalılıklara tekrar baktı. Glass'in içinden gelen ilk şey savaşçının gitmesini umarak kımıldamadan durmaktı. Ama ağaçtan ona bakarken bir başka ihtimali daha düşünmeye başladı: Kızılderili'yi öldürüp silahını almak. Glass yavaşça bıçağına uzandı. Bunun güven veren sıcağını hissettiği ve bıçağı ağır ağır kınından çekmeye koyuldu.

Glass Kızılderili'nin boğazına odaklandı. Şahdamarınıhızla keserse sadece onu engellemekle kalmaz, bağırmasını da önlerdi. İşkenceyi andıran ağır bir hareketle bedenini kaldırdı ve aşağı atlamaya hazırlandı. Derken açıklık alanının ucundan bir fısıltı geldiğini duydu. Başını kaldırınca elinde kısa bir mızrak bulunan ikinci savaşçının da çalılıkların arasından çıktığını gördü.

Glass donakaldı. Ağacın onu biraz olsun gizleyen çatalından çıkmış, aşağı atlamak üzereydi. O sırada tünediği yerde, onu peşindeki iki savaşçıdan gizleyen tek şey karanlıktı.

Aşağıdaki Kızılderili döndü, başını sallayıp yeri işaret etti ve sık çalılıkları gösterdi. Diğer adam yanıt olarak bir şey fısıldadı. Mızraklı savaşçı kavak ağacına doğru yürüdü. Glass kıpırdamamaya çalışırken zaman âdeta dondu. *Sıkı tutun.* En sonunda, Kızılderililer farklı yönlere gittiler ve ikisi de çalılıkların arasına girdi.

Glass iki saatten uzun bir süre kavak ağacından inmedi. Bir sonraki hamlesine karar vermeye çalışırken adamların uzaktan gelen

seslerini dinledi. Bir saat sonra, Arikara'dan biri açıklık alandan geçerek nehre yöneldi.

Glass nihayet aşağı indiğinde eklemleri donmuş gibiydi. Ayağı uyuşmuştu; düzgünce yürüyebilmesi için aradan birkaç dakika geçti.

O geceyi atlatacaktı ama Glass, Arikara'nın şafak vakti yine oraya geleceğini biliyordu. Çalılıkların onu veya ayak izlerini hava aydınlandığında gizlemeyeceğini biliyordu. Koyu renkli çalılıkların arasına dalıp Platte'a paralel bir biçime ilerlemeye gayret etti. Bulutlar ay ışığını gizliyordu ama bir yandan da ısıyı donma noktasının üstünde tutuyordu. Islak giysilerinin yarattığı serinlik konusunda bir şey yapamıyordu ama en azından sürekli olarak hareket hâlinde olmak kanının bedenine pompalanmasını sağlıyordu.

Üç saat sonra, ufak bir ilkbahar deresine vardı. Kusursuzdu. Hemen suya girdi, Platte'ten yukarı doğru birkaç sahte iz bıraktı. Dereden yüz metre kadar yukarı doğru ilerledikten sonra, aradığı araziyi, ayak izlerini gizleyecek kayalıklı kıyıyı buldu. Sudan çıkıp kayalıklara vardı ve bodur bir grup ağacın olduğu yere ilerlemeye başladı.

Bunlar akdiken ağaçlarıydı ve dikenli dalları kuşların yuva yapmak için en sevdiği yerlerdi. Glass durup bıçağını aldı. Kırmızı pamuklu gömleğinden bir parça kesip dikenli dallardan birine taktı. *Bunu mutlaka görürler.* Sonra, geri dönüp kayalıklardan tekrar dereye gitti ve geride iz bırakmamaya çalıştı. Derenin ortasına kadar gidip aşağı istikamette ilerlemeye koyuldu.

Ufak dere Platte'la birleşmeden önce, tembel tembel ovada akıyordu. Glass koyu renkli dere yatağındaki kaygan kayalıkların üstünde tekrar tekrar düştü. Bu düşüşler giysilerinin kurumasını engelliyordu ve Glass soğuğu hissetmemeye çalışıyordu. Platte'a vardığında ayakları tamamıyla hissizleşmişti. Dizlerine kadar suyun içindeyken titrer vaziyette ne yapacağına karar vermeye çalıştı. Nehrin karşı tarafına bakıp karşı kıyının nasıl olduğunu görmeye çalıştı. Söğütler ve birkaç da kavak ağacı vardı. *Nehirden çıkarak yerde iz bırakma.*

Tekrar suya girdi ve su beline kadar yükselirken nefes alıp verişi kesikleşti. Karanlık, suyun altındaki bir çıkıntıyı gizliyordu. Glass bir adım daha atınca kendisini boynuna kadar suda buldu. Göğsüne

dayanan buz gibi suyun yarattığı etkiyle hızla karşı kıyıya yüzmeye koyuldu. Tekrar ayakta durabildiğinde nehirden çıkmadan kıyının yanında yürümeye devam etti ve bir süre sonra, söğüt ağaçlarına açılan kayalıklı bir dalgakırana varabileceği iyi bir nokta keşfetti.

Glass söğütlerin arasında ve bunların ardında kalan kavaklara doğru dikkatle ilerledi, attığı her adıma özen gösterdi. Arikara'nın ilkbahar deresinde bıraktığı ize aldanacağını umdu. Adamlar onun tekrar Platte'ta ilerlediğini kesinlikle tahmin edemezlerdi. Yine de işini şansa bırakmak istemedi. Adamlar izini buldukları anda savunmasız kalırdı; bu yüzden, geride hiçbir iz bırakmamak için elinden geleni yaptı.

Kavakların arasından çıktığında doğu yönünde gökyüzünde incecik bir ışık belirmişti. Şafak öncesi ışıkta, birkaç kilometre ötede büyükçe bir plato olduğunu gördü. Plato görebildiği kadarıyla nehre paralel bir biçimde uzanıyordu. Orada izini kaybettirebilir, gizlenebileceği bir oyuk veya mağara bulabilir, kurumak ve ısınmak için bir ateş yakabilirdi. Biraz kendisine gelince de Platte'a geri döner ve Atkinson Kalesi'ne doğru yola devam edebilirdi.

Glass giderek aydınlanan havada önünü kaplayan platoya doğru yürümeye başladı. Chapman'la Kızıl'ı düşününce birden içini müthiş bir suçluluk duygusu kapladı. Bunu aklından atmaya gayret etti. *Buna şu anda vaktim yok.*

XXVI

4 Nisan 1824

Teğmen Jonathon Jacobs, kolunu havaya kaldırıp bir emir verdi. Ardındaki yirmi adamdan oluşan atlılar dizginlerini çekip etrafa toz saçarak durdular. Teğmen atının terli başını okşadı ve matarasına uzandı. Matarasından uzun bir yudum alırken kayıtsız görünmeye çalıştı. İşin aslı, Atkinson Kalesi'nin göreceli güvenliğinden uzaklaştığı her saniyeden nefret ediyordu. Keşif birliğinin dörtnala geri döndüğü ve birçok şeyin ters gitmiş olabileceğini anlatacağı o andan da özellikle nefret ediyordu. Pawnee ve başıboş bir Arikara grubu, karlar erimeye başladığından beri Platte'ın aşağısında ve yukarısında geziniyordu. Teğmen, keşif grubunun anlatacaklarını duyana dek, hayal gücünü engellemeye çalıştı.

Higgins isimli kaba saba bir çiftçi olan keşif grubu lideri kendi atının dizginlerini çekmeden önce, neredeyse birliğin üstüne çıkacak kadar yaklaştı. Deri ceketinin üstündeki püsküller, geyik derisi yanlamasına durunca zıpladı.

"Tepelerin kenarından buraya, yukarı doğru yürüyen bir adam var."

"Bir Kızılderili mi demek istiyorsun?"

"Öyle olduğunu düşünüyorum, Teğmen. Onu iyi görebilecek kadar yaklaşamadım."

Teğmen Jacobs'ın aklından geçen ilk şey, Higgins'i çavuş ve iki askerle geriye yollamaktı. Tereddütle kendisinin gitmesi gerektiğine karar verdi.

Tepelerin kenarına yaklaşırlarken bir adamı atlara bakması için geride bıraktılar; geri kalanlarıysa karınlarının üstünde sürünmeye

başladı. Platte'ın geniş vadisi yüzlerce kilometre boyunca sere serpe karşılarında duruyordu. Bir kilometre kadar ötede, tek başına bir adam nehir kenarından aşağı doğru ilerliyordu.

Teğmen Jacobs, tuniğinin göğüs cebinden ufak bir dürbün çıkardı. Pirinç aleti sonuna kadar açtı ve ileriye baktı. Büyütülmüş görüntü, Jacobs merceği ayarlayana dek nehir kenarında aşağı yukarı oynadı. Nihayet, hedefi buldu ve geyik derisine bürünmüş adamı gördü. Suratını seçemiyordu ama uzunca bir sakalı olduğunu görmüştü.

"Şu işe bak," dedi teğmen hayretle. "Beyaz bir adam. Burada ne işi olabilir?"

"Bizden biri değil," dedi Higgins. "Kaçakların hepsi dosdoğru St. Louis'ye gider."

Muhtemelen adam ani bir tehlike içinde olmadığından, teğmenin birden yiğitlik yapacağı tuttu. "Gidip onu alalım."

Binbaşı Robert Constable, kendi seçimiyle olmasa da orduda kariyer yapmış Constable erkeklerinin dördüncü kuşağını temsil ediyordu. Büyük büyükbabası Majestelerinin On İkinci Piyade Alayında bir asker olarak Fransızlar ve Kızılderililerle savaşmıştı. Büyükbabası da krala olmasa bile ailesinin mesleğine sadık kalmış ve Washington'un Anayurt Ordusunda bir asker olarak İngilizlere karşı savaşmıştı.

Constable'ın babası orduya girdiğinde o kadar şanslı olamamıştı. İhtilal için fazla gençti, 1812 Savaşı içinse fazla yaşlıydı. Tek başına bir nişan kazanma fırsatı verilmeyince de en azından tek oğlunu orduya yazdırabileceğini düşünmüştü. Genç Robert hukuk alanında bir kariyer yapmayı istiyor, bir yargıç cüppesini giyeceği zamanın hayalini kuruyordu. Robert'ın babası ailesinin şerefini kötü namlı bir avukat olacağını düşündüğü oğluyla lekelemeyi reddetti ve bir senatörle olan arkadaşlığını kullanıp oğluna West Point'te bir yer ayarladı. Yirmi sene boyunca sessiz sedasız orduda görev yapan Binbaşı Robert Constable, ordu merdiveninde yavaş yavaş tırmanmaya başladı. Karısı on sene önce, artık onun gittiği yerlere gitmekten vazgeçmişti ve Boston'da yaşıyordu (İyi tanınmış bir yargıç olan sevgilisine yakındı). General Atkinson ve Albay Leavenworth, kışın doğuya geri dönünce Binbaşı Constable kalenin geçici komutasını üstlenmişti.

Peki, tam olarak ne üzerinde hükmü vardı? Üç yüz kadar piyade eri (bunlar eşit sayıda göçmenden ve yeni sabıkalılardan oluşuyordu), yüz kadar süvari (ne yazık ki askerlerin sayısı atlarınkine eşit değil, sadece elli tane atları vardı) ve bir düzine paslı havan topu. Yine de emri altındakilere hükmedecek, kariyerinin öğrettiği tatsız taktikleri ufak krallığının halkı üstünde uygulayacaktı.

Binbaşı Constable, yanında bir yardımcısının durduğu kocaman bir masanın ardında otururken Teğmen Jacobs, kurtardığı berbat durumdaki adamı getirdi. "Onu Platte'ta bulduk, efendim," dedi Jacobs, nefes nefese. "Kuzey çatalındaki bir Arikara saldırısından kurtulmuş."

Teğmen Jacobs kahramanlığının parlak ışığı altında heyecanla karşısına dikilmiş, cesur davranışına karşılık bir takım övgüler bekliyordu. Binbaşı Constable ona şöyle bir bakıp "Gidebilirsin," dedi.

"Gidebilir miyim, efendim?"

"Gidebilirsin."

Teğmen Jacobs bu kısa karşılama yüzünden afallamış hâlde orada dikilmeye devam etti. Constable daha da set bir ses tonuyla emrini tekrarladı. "Git." Elini havaya kaldırıp bir sivrisineği kovuyormuş gibi salladı. Glass'e dönüp" Kimsin?" diye sordu.

"Hugh Glass." Sesi de suratı gibi çatlak çıkmıştı.

"Platte Nehri'nde ne işin var?"

"Rocky Dağları Kürk Şirketinin bir ulağıyım."

Suratı korkunç yara izleriyle kaplı adamın gelişi binbaşının ilgisini çekmediyse bile, Rocky Dağları Kürk Şirketinin ismini duymak merakını kabartmıştı. Atkinson Kalesi'nin geleceği ve tabii binbaşının kendi kariyerini geliştirmesi, kürk ticaretinin ticari yaşama gücüne bağlıydı. Issız çöller ve geçit vermez zirvelerle dolu boş bir arazide başka ne önemli olabilirdi?

"Union Kalesi'nden mi?"

"Union Kalesi terk edildi. Yüzbaşı Henry, Lisa'nın Büyük Boynuz'daki eski kalesinde."

Binbaşı sandalyesinde öne eğildi. Bütün kış boyunca itaatkâr bir biçimde St. Louis'ye ulak yollamıştı. Bunlardan hiçbirinde adam-

larının arasında dizanteri yayıldığına dair iç karartıcı raporlardan veya süvari birliğinin giderek azalan sayısına dair raporlardan daha önemli bir haber yoktu. Ama şimdi önemli bir şey duymuştu! Rocky Dağları Şirketinde çalışan bir adamı kurtarmışlardı! Union kalesi terk edilmişti! Büyük Boynuz'da yeni bir kale vardı!

"Mutfaktan Bay Glass'e sıcak yemek getirmelerini söyleyin"

Binbaşı tam bir saat boyunca Glass'i; Union Kalesi, Büyük Boynuz'daki yeni kale ve girişimlerinin ticari canlılığıyla ilgili soru yağmuruna tuttu.

Glass hudutlardan geri dönüşünün şahsi nedenini anlatmaktan dikkatle kaçındı. Ama en sonunda, Glass de ona bir soru sordu.

"Suratında bir balık kancası yara izi olan bir adam, Missouri'den gelip buradan geçti mi?" Glass parmağıyla dudaklarının kenarında bir kanca çizdi.

Binbaşı dikkatle ona baktı. Sonra, "Geçmedi, hayır..."

Glass hayal kırıklığına uğradı.

"Geçmedi, ama burada kaldı," dedi binbaşı. "Burada bir bar kavgasına karıştıktan sonra, ceza almaktansa orduya katılmaya karar verdi."

O, burada! Glass toparlanmaya, renk vermemeye gayret etti.

"Sanırım, bu adamı tanıyorsunuz."

"Evet, tanıyorum."

"Rocky Dağları Kürk Şirketinden kaçmış birisi mi?"

"Birçok şeyden kaçan birisi. Ayrıca, bir hırsız."

"Bu, çok ciddi bir suçlama." Constable birden hukuk mesleğine karşı hissettiği ilginin canlandığını fark etti.

"Suçlamam mı? Ben buraya bir şikâyette bulunmaya gelmedim, Binbaşı. Beni soyan adamla hesaplaşmak için geldim."

Binbaşı içine derin bir nefes çekti ve çenesini, içine çektiği nefesle birlikte kaldırdı. Yüksek sesle nefesini dışarı bıraktı, sonra da bir çocuğa nutuk çekiyormuş gibi sabırla konuştu. "Burası, *vahşi doğa* değil, Bay Glass. Size ses tonunuzu yükseltmemenizi tavsiye ederim. Ben, ABD Ordusunun bir binbaşısıyım ve bu kalenin birlik komutanıyım. Suçlamalarınızı ciddiye alıyorum. Bu konunun gayet uygun bir biçimde araştırılacağını temin ederim. Tabii, sizin de kanıtlarınızı

sunmak için bir fırsatınız olacak."

"Kanıt mı? Adam tüfeğimi aldı!"

"Bay Glass!" Constable giderek daha da öfkeleniyordu. "Er Fitzgerald malınızı çaldıysa onu askerî yasalara uygun bir biçimde cezalandıracağım."

"Bu konu o kadar da karmaşık değil, Binbaşı." Glass ses tonundaki küçümsemeyi engelleyememişti.

"Bay Glass!" Constable bunları tükürür gibi söyledi. Tanrı'nın unuttuğu bir ileri karakoldaki anlamsız kariyeri mantıklı olma yeteneğini sınavdan geçiren günlük olaylarla doluydu. Otoritesine saygısızlık etmesine izin vermeyecekti. "Sizi son kez uyarıyorum. Bu karakolda adaletin sağlanması görevi *bana* aittir!"

Binbaşı Constable yardımcılarından birine döndü. "Er Fitzgerald'ın nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Er Grubuyla birlikte, efendim. Odun topluyorlar. Bu gece geri gelecekler."

"Kaleye geldiğinde onu tutuklayın. Koğuşunda tüfeği arayın. Tüfek ondaysa buraya getirin. Sonra o eri, yarın sabah saat sekizde mahkeme salonuna götürün. Bay Glass sizin de orada olmanızı bekliyorum. Gelmeden önce üstünüzü başınızı temizleyin."

Eğreti bir toplantı salonu, Binbaşı Constable'ın mahkeme salonu olarak kullanılıyordu. Birkaç asker Constable'ın masasını ofisinden oraya taşımış ve kurulan eğreti platformun üstüne yerleştirmişti. Yüksek oturma yeri, Constable'ın duruşmaları yargıçlara yaraşır bir yükseklikten izlemesine olanak veriyordu. Mahkeme salonunun resmî onayı konusunda herhangi bir şüphe ortaya atılmasın diye Constable, masanın ardına iki bayrak koyuyordu.

Gerçek bir mahkeme salonunun gösterişine sahip değilse de en azından büyük bir odaydı. Masalar çıkarıldığında yüz izleyici oraya sığabilirdi. Uygun bir izleyici kitlesi olmasını sağlamak için Binbaşı Constable, genellikle kalenin birkaç sakini haricinde herkesin görevini iptal ederdi. Eğlence açısından rekabet yaratan başka bir olay olmadığından, binbaşının bu resmî performansları her zaman içerisinin tıklım tıklım dolmasına neden olurdu. O gün görülecek

duruşmaya da epeyi ilgi gösterilmişti. Hudutlardan gelen ve suratı yara izleriyle kaplı adamın çılgın suçlamaları, kalede hızla yayılmıştı.

Binbaşının masasına yakın bir yerde oturan Hugh Glass, toplantı odasının kapısının açılışını izledi. "HAZIR-OL!" Binbaşı Constable içeri girerken izleyiciler hazır ola geçtiler. Constable'ın yanında, oradaki askerler tarafından *Teğmen Kış Öpen* lakabı takılan Neville K. Askitzen isimli bir de teğmen vardı.

Constable vakur bir tavırla salonun ön tarafına yürümeden önce, izleyicilere şöyle bir baktı. Askitzen de peşinden gitti. Binbaşı oturduktan sonra Askitzen'e bir işaret verdi ve izleyicilerin de oturabileceklerini anlattı.

"Sanığı içeri getirin," diye emretti Binbaşı Constable. Kapılar yine açıldı ve Fitzgerald elleri kelepçeli, iki yanında birer muhafızla birlikte kapıda belirdi. Muhafızlar onu salonun ön tarafında binbaşının masasının sağında, sanık kürsüsü şeklinde oluşturulan yere götürürlerken izleyiciler dönüp onu görmeye çalıştılar. Sanık kürsüsü binbaşının solunda oturan Glass'in tam karşısındaydı. Glass'in gözleri Fitzgerald'ı, yumuşak bir tahtaya saplanan bir ağaç vidası gibi delip geçti. Fitzgerald saçlarını ve sakalını kesmişti. Geyik derisi giysilerinin yerini lacivert renkli yünlü bir üniforma almıştı. Glass ,onu bir üniformanın ima ettiği saygınlık içinde görünce tiksinti hissetti.

Onun karşısında olmak birden, gerçek dışıymış gibi geldi. Fitzgerald'ın üstüne atılıp boğazına sarılmamak, onu boğmamak için kendisini zor tuttu. *Bunu yapamam. Burada olmaz.* Gözleri kısacık bir an için birleşti. Fitzgerald ona nazikçe selam veriyormuş gibi başını salladı!

Binbaşı Constable hafifçe öksürüp "Bu askerî mahkeme bugün burada toplanmıştır. Er Fitzgerald, sizi suçlayan kişiyle yüzleşmek ve size karşı yapılan suçlamaları resmen duymak yasal hakkınızdır. Teğmen, suçlamaları okuyun," dedi.

Teğmen Askitzen katlı bir kâğıdı açtı ve ciddi bir ses tonuyla suçlamaları okudu: "Bugün burada Rocky Dağları Kürk Şirketinden Bay Hugh Glass'in, ABD Ordusu Altıncı Alayının Er Grubundan Er Fitzgerald'a karşı yapmış olduğu suçlamaları dinlenmek için top-

landık. Bay Glass Er Fitzgerald'ı Rocky Dağları Kürk Şirketinde görevliyken kendisinden bir tüfek, bir bıçak ve diğer kişisel eşyalarını çalmakla suçlanmaktadır. Suçlu bulunduğu takdirde, Bay Fitzgerald askerî mahkemede yargılanacaktır ve on sene hapis cezası alacaktır."

Kalabalığa bir mırıltı yayılınca Binbaşı Constable tokmağı masaya indirdi ve salonu susturdu. "Suçlamayı yapan kişi kürsüye yaklaşsın." Glass kafası karışmış bir ifadeyle ona bakınca Binbaşı, bıkkın bıkkın onu eliyle yanına çağırdı.

Teğmen Askitzen elinde bir İncil'le orada bekliyordu. "Sağ elinizi kaldırın," dedi Glass'e. "Tanrı'nın huzurunda yalnızca gerçeği söyleyeceğinize yemin eder misiniz?"

Glass başını sallayıp nefret ettiği ama değiştiremediği tiz sesiyle *evet* dedi.

"Bay Glass, suçlamaların okunduğunu duydunuz mu?" diye sordu Constable.

"Evet."

"Bunlar doğru mudur?"

"Evet."

"Başka bir şey söylemek ister misiniz?"

Glass tereddüt etti. Duruşmanın resmiyeti onu çok şaşırtmıştı. Hele içeriye yüz kişisinin toplanabileceğini aklına getirmemişti. Constable'ın kaleye komuta ettiğini biliyordu. Ama bu, onunla Fitzgerald arasındaki bir meseleydi. Küstah bir subayla yüz tane canı sıkılmış erin eğlencesi hâline gelecek bir olay değildi.

"Bay Glass, mahkemeye bir şey söylemek ister misiniz?"

"Neler olduğunu dün size anlatmıştım. Fitzgerald ve Bridger isimli bir genç, Grand Nehri'nde bir boz ayının saldırısına uğramamdan sonra bana bakmaları için yanımda bırakılmışlardı. Ama bana bakmak yerine, beni terk ettiler. Oradan kaçmadan önce de beni soydular. Tüfeğimi, bıçağımı, hatta çakmak taşımla çeliğimi bile aldılar. Kendi başıma hayatta kalabilmek için ihtiyaç duyduğum her şeyi aldılar."

"İddia ettiğiniz tüfek bu mudur?" Binbaşı, Anstadt'ı masasının ardından, çıkarıp gösterdi.

"Evet, bu benim tüfeğim."

"Üstündeki herhangi bir işaretten size ait olduğunu söyleyebilir misiniz?"

Glass suratının bu soruyla birlikte kızardığını hissetti. *Neden sorgulanan kişi benim?* İçine derin bir nefes çekti. "Namlusunun üstünde yapımcısının ve yapıldığı yerin ismi yazıyor: J. Anstadt, Kutztown, Penn."

Binbaşı cebinden bir gözlük çıkarıp namluyu inceledi. Sonra, yüksek sesle yazıyı okudu: "J. Anstadt, Kutztown, Penn." Kalabalık yine kendi arasında mırıldanmaya başladı.

"Söyleyecek başka bir şeyiniz var mı, Bay Glass?"

Glass başını salladı.

"Yerinize geçebilirsiniz."

Binbaşı konuşmaya devam ederken Glass, Fitzgerald'ın karşısındaki yerine geçti.

"Teğmen Askitzen, sanığa yemin ettirin."

Askitzen, Fitzgerald'ın beklediği yere gitti. Fitzgerald ellerini İncil'in üstüne koyarken kelepçeler şangırdadı. Büyük bir ciddiyetle yemin ederken kalın sesi salonda yankılandı.

Binbaşı Constable sandalyesinde geriye yaslandı. "Er Fitzgerald, Bay Glass'in suçlamalarını duydunuz. Kendinizi nasıl savunacaksınız?"

"Bana kendimi savunma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim, Sayın Yar... Yani, Binbaşı Constable." Binbaşı bu hatayı duyunca gözleri parıldadı. Fitzgerald devam etti: "Benden muhtemelen Bay Glass'in yalan söylediğini duymayı bekliyorsunuz ama bunu yapmayacağım, efendim."

Binbaşı merakla öne eğildi. Glass, Fitzgerald'ın ne yumurtlayacağını merak ederek gözlerini kıstı.

"Aslında, Hugh Glass'in iyi bir adam olduğunu ve Rocky Dağları Kürk Şirketindeki iş arkadaşları tarafından saygı duyulduğunu biliyorum. Hugh Glass'in, kendi ağzından çıkan her söze Tanrı'nın gerçeği gibi inandığını da biliyorum. Ama sorun şu ki efendim, kendisi asla gerçekleşmemiş bir sürü şeye inanıyor.

"İşin aslı, biz onu geride bırakmadan önceki iki günü ateşler içinde

geçirdi. O son gün, ateşi daha da yükseldi ve ölüm terleri döktüğünü düşündük. İnliyor, bağırıyordu. Canının acıdığını görebiliyorduk. Yapabileceğimiz başka bir şey kalmadığı için kendimi kötü hissettim."

"Onun için tam olarak *ne* yaptınız?"

"Efendim, ben bir doktor değilim ama elimden geleni yaptım. Boğazı ve sırtı için bir lapa hazırladım. Çorba pişirip içirmeye çalıştım. Ama boğazı o kadar kötü durumdaydı ki ne yutkunabiliyor ne de konuşabiliyordu."

Glass sabrının taştığını hissetti. Elinden gelen en kalın sesle "Ne kadar da kolay yalan söylüyorsun, Fitzgerald," dedi.

"Bay Glass!" diye bağırdı Binbaşı, suratında beliren ani bir öfke ifadesiyle. "Bu, *benim* duruşmam. Görgü şahitlerini *ben* çapraz sorguya alırım. *Siz* de çenenizi kapalı tutarsınız, yoksa mahkemeye itaatsizlik etmiş olursunuz!"

Constable sözlerinin ağırlığının anlaşması için biraz bekleyip tekrar Fitzgerald'a döndü. "Devam edin, er."

"Bay Glass'i olanları bilmediği için suçlayamam, efendim." Glass'e acır gibi baktı. "Ona baktığımız sürenin büyük bir kısmında baygındı ve ateşliydi."

"Pekâlâ, buraya kadar bir sorun yok ama onu terk ettiğinizi veya eşyalarını çaldığınızı inkâr mı ediyorsunuz?"

"Sizlere o sabah neler olduğunu anlatayım, efendim. Grand'in yakınlarındaki bir ilkbahar deresinin orada dört gün boyunca kamp kurduk. Bridger'ı Bay Glass ile bırakıp avlanmak için ana nehre gittim. Sabahın büyük bir bölümünde de orada değildim. Kamptan bir buçuk kilometre ötede, bir Arikara savaş grubu gördüm."

İzleyicilerin arasına yine bir heyecan dalgası yayıldı. Birçoğu, Arikara köyünde gerçekleşen şaibeli savaşın gazileriydi.

"Reeler beni önce görmediler, ben de elimden geldiğince hızlı bir biçimde kampa geri dönmeye çalıştım. Beni, tam dereye vardığım noktada gördüler. Kampa doğru koşmaya başladığımda, saldırıya geçtiler.

"Oraya vardığımda Bridger'a, Reelerin peşimde olduğunu söyledim. Saldırıya karşılık verebilmek için kampı hazırlamama yardım

etmesini istedim. Bridger, tam o anda bana Glass'in öldüğünü söyledi."

"Seni hergele!" Glass ayağa fırlayıp Fitzgerald'ın üstüne yürürken bağırmıştı. Tüfekli ve süngülü iki asker önüne geçti.

"Bay Glass!" diye bağırdı Constable, tokmağını masaya vurarak. "Yerinizde oturun ve dilinizi tutun, yoksa sizi hapse attırırım!"

Binbaşının öfkesinin geçmesi birkaç saniye sürdü. Pirinç düğmeli ceketinin yakasını düzeltmek için duraksadı ve Fitzgerald'ı sorgulamaya devam etti. "Belli ki Bay Glass ölmemiş. Onu kontrol etmiş miydiniz?"

"Onun neden öfkelendiğini anlıyorum, efendim. Bridger'ın lafına inanmamalıydım. Ama o gün Glass'e baktığımda, bir hayalet gibi bembeyaz kesilmişti ve hiç kımıldamıyordu. Reelerin dereden yukarı doğru geldiğini duyabiliyorduk. Bridger oradan gitmemiz gerektiğini söyledi. Glass'in öldüğüne emin olduğum için de gizlenmek için kaçtık."

"Ama gitmeden tüfeğini de aldınız."

"Tüfeği Bridger aldı. Bir tüfeği ve bıçağı Reeler' bırakmanın aptallık olacağını söyledi. Bunu tartışabileceğimiz kadar vakit yoktu."

"Ama tüfek şu anda sizde."

"Evet efendim, bende. Union Kalesi'ne geri döndüğümüzde Yüzbaşı Henry'de, Glass'le birlikte kaldığımız için bize ödeme yapacak kadar para yoktu. Benden, ödeme olarak tüfeği almamı istedi. Tabii, şimdi tüfeğini geri verme fırsatı elime geçtiği için memnunum, binbaşım."

"Ya çakmak taşıyla çeliği?"

"Onları biz almadık, efendim. Reeler almış olabilir."

"Reeler Bay Glass'i her zaman yaptıkları gibi öldürüp kafa derisini yüzmezler miydi?"

"Sanırım, onlar da bizim gibi öldüğünü düşünmüş olmalılar. Hugh'ya saygısızlık etmek istemem ama kafa derisinden geriye zaten pek bir şey kalmamıştı. Ayı onu öylesine derinden yaralamıştı ki Reeler muhtemelen, kesebilecekleri bir yeri kalmadığını düşündüler."

"Altı haftadır bu karakoldasınız, er. Neden daha önceden bu öyküyü anlatmadınız?"

Fitzgerald biretki yaratmak için duraksadı, dudağını ısırıp başını

önüne eğdi. En sonunda, bakışlarını ve başını kaldırdı. Alçak sesle "Şey, utandım sanırım, efendim," dedi.

Glass hayretler içinde ona baktı. Her türlü ihaneti bekleyeceği Fitzgerald yüzünden hayretler içinde kalmamıştı. Ama kavalcının müziğine kapılan bir fare gibi, Binbaşının öyküye inanmasına ve kafa sallamasına inanamıyordu. *Ona inanıyor!*

Fitzgerald devam etti: "Dünden öncesine kadar, Hugh Glass'in hayatta olduğunu bilmiyordum. Ama bir adamı doğru dürüst gömmeden geride bıraktığımı düşünüyordum. Adam hudutlarda bile bunu hak..."

Glass daha fazla dayanamadı. Pelerininin altında, beline gizlediği tabancasını aldı. Tabancayı çıkarıp ateş etti. Mermi namludan fırladı ve Fitzgerald'ın omzuna saplandı. Glass onun çığlık attığını duydu ve kendisini, her iki yandan güçlü kolların kavradığını hissetti. Adamlardan kurtulmak için debelendi. Mahkeme salonu bir anda karıştı. Askitzen'in bağırdığını duydu, Binbaşıyı ve altın renkli apoletlerini gördü. Sonra da başının arkasında keskin bir acı hissetti ve gözleri karardı.

XXVII

28 Nisan 1824

Glass küf kokulu karanlık bir yerde, başı zonklayarak uyandı. Kabaca düzeltilmiş bir zeminde, yüzüstü yatıyordu. Ağır ağır yana döndü ve bir duvara çarptı. Başının üstünde, ağır kapıdaki daracık bir bölmeden içeri sızan ışığı gördü. Atkinson Kalesi'nin askerî karakolunda, sarhoşlar ve diğer sıradan aylaklar için büyükçe bir gözaltı odası ve iki ahşap hücre vardı. Glass'in duyabildiği kadarıyla üç dört adam ,dışarıdaki gözaltı odasındaydı.

Orada öylece yatarken hücrenin duvarları üstüne üstüne geldi ve bir tabutun kenarları gibi kapandı. Birden bir geminin küflü deposunu, zamanla nefret ettiği denizdeki boğucu hayatı hatırladı. Alnında boncuk boncuk terler birikti ve kesik kesik, öksürür gibi nefes alıp vermeye başladı. Kendisini kontrol etmeye ve hücre yerine gözlerinin önüne engin bir ovayı, rüzgârda sallanan uçsuz bucaksız otları, sadece ufkun böldüğü bir manzarayı getirmeye çalıştı.

Günlerin geçişini karakolun günlük işleriyle ölçmeye başladı: şafaktaki nöbet değişimi; öğleye doğru ekmek ve su getirilişi; alacakaranlıkta nöbet değişimi ve gecenin gelişi. Dış kapının gıcırdayarak açıldığını ve içeri temiz hava dolduğunu hissettiğinde aradan iki hafta geçmişti.

"Benden uzak durun leş kokulu gerzekler, yoksa kafanızı uçururum," dedi kalın bir ses, hücresine doğru yürüyerek.

Glass anahtarların şangırtısını, sonra da bir anahtarın kilide sokulduğunu duydu. Kilit döndü ve kapı ardına kadar açıldı.

Işık gözlerini kamaştırdı. Sarı renkli hizmet şeritleri ve gri renkli

bol pantolonuyla bir çavuş, kapıda duruyordu. "Binbaşı Constable bir emir çıkardı. Gidebilirsiniz. Daha doğrusu, gitmeniz gerek. Ya yarın öğleye kadar karakoldan uzaklaşmış olacaksınız ya da bir tabanca çalmaya teşebbüsten ve Er Fitzgerald'ı yaralamaktan duruşmaya çıkarılacaksınız."

Karanlık hücrede iki hafta geçirdikten sonra, dışarının aydınlığı gözlerini âdeta kör etmişti. Birisi, "Bonjour, Mösyö Glass," dediğinde Glass'in gözleri, Kiowa Brazeau'nun gözlüklü suratına bir dakikada odaklanabildi.

"Burada ne işin var, Kiowa?"

"St. Louis'den malzeme getirmiştim."

"Beni sen mi serbest bıraktırdın?"

"Evet. Binbaşı Constable'la aram iyidir. Öte yandan, siz başınızı biraz derde sokmuş gibisiniz."

"Tek sorun tabancamın daha iyi nişan almamış olması."

"Anladığım kadarıyla tabanca size ait değil. Ama bunun size ait olduğunu düşünüyorum." Kiowa, Glass'e bir tüfek uzattı. Glass nihayet görebileceği kadar odaklanabildi. Anstadt'dı. Tüfeği sapından ve namlusunda tutarak alırken ne kadar ağır olduğunu hatırladı. Yağ sürülmesi gereken tetik mekanizmasını inceledi. Koyu renkli gövdesinden birkaç yeni çizi vardı. Glass ayrıca, dipçik tabanına bir şey kazındığını fark etti: "JF."

İçini müthiş bir öfke kapladığını hissetti. "Fitzgerald'a ne oldu?"

"Binbaşı Constable onu görev başına yolladı."

"Hiç ceza almadı mı yani?"

"İki aylık maaşını alamayacak."

"İki aylık maaş ha?"

"Şey, ayrıca omzunda eskiden olmayan bir delik var. Siz de tüfeğinizi geri alacaksınız."

Kiowa, Glass'e bakınca surat ifadesinden en düşündüğünü hemen anladı. "Sakın bir şey yapmayı geçirmeyin aklınızdan. Yerinizde olsam, Anstadt'ı bu kalede kullanmam. Binbaşı Constable hukuki yetkileri olduğunu sanıyor ve sizi cinayet girişiminden yargılamaya son derece hevesli. Sırf onu sizin Mösyö Ashley'nin koruması altında

olduğunuza onu ikna edebildiğim için vazgeçti."

Birlikte tören alanına yürüdüler. Bayrak direğinin halatları sert bir ilkbahar esintisine karşı koymaya çalışıyordu. Bayrak rüzgârda dalgalanıyordu ve kenarları, sürekli olarak rüzgâr yemekten aşınmıştı.

Kiowa ona döndü. "Aklınızdan aptalca şeyler geçiyor, dostum."

Glass durup Fransız'ın suratına baktı.

"Fitzgerald'la doğru dürüst karşılaşamadığınız için üzgünüm. Ama şimdiye dek işlerin her zaman yolunda gitmediğini anlamış olmanız gerekirdi," dedi Kiowa.

Bir süre sadece rüzgârda savrulan bayrağın sesini dinleyerek durdular.

"O kadar basit değil, Kiowa."

"Tabii ki basit değil. Basit olduğunu kim söyledi? Ama biliyor musunuz, açık uçlar bazen bağlanmaz bile. Elinizdeki kartları oynayın. Yolunuza devam edin." Kiowa devam etti. "Benimle birlikte Brazeau Kalesi'ne gelin. İşler yoluna giderse ortak olabiliriz."

Glass ağır ağır başını salladı. "Çok cömert bir teklif, Kiowa ama tek bir yerde kalabileceğimi sanmıyorum."

"Peki, ne yapacaksınız? Planınız nedir?"

"St. Louis'de, Ashley'ye bir mesaj ulaştırmam gerek. Oradan sonrasını henüz bilemiyorum." Glass biraz duraksadı; sonra, "Dahası, buradaki işim de bitmedi," dedi.

Glass başka bir şey demedi. Kiowa çok uzun süre sessizce bekledi. En sonunda, alçak sesle "*Il n'est pire sourd que ceui qui ne veut pas entendre.* Ne anlama geldiğini biliyor musunuz?" diye sordu.

Glass başını salladı.

"*Hayatta, duymak istemeyenlerden daha sağır yoktur,* demek. Neden hudutlara geldiniz? Sıradan bir hırsızı bulmak için mi? Bir anlık bir öfkeyle intikam almak için mi? Sizin daha akıllı olduğunuzu sanıyordum."

Glass yine bir şey demedi. Nihayet Kiowa, "Karakolda ölmek istiyorsanız, kararı siz vereceksiniz," dedi. Fransız arkasını döndüğü gibi tören alanından uzaklaştı. Glass biraz tereddüt ettikten sonra peşinden gitti. "Gidip viski içelim," diye seslendi Kiowa. "Powder ve

Platte ile ilgili öykülerinizi dinlemek istiyorum."

Kiowa Glass'e, biraz malzeme alabileceği ve Atkinson Kalesi şarapçısının çatı katında yan yana dizilmiş şiltelerden oluşan ve kalenin hanı olarak görev yapan yerde bir gece kalabilmesi için borç verdi. Viski genellikle Glass'in uykusunu getirirdi ama o gece öyle olmadı. Aklmdaki karmakarışık düşünceleri de toparlamasına da yardımcı olmadı. Düzgün düşünmek için çabaladı. Kiowa'nm sorusunun yanıtı neydi?

Anstadt'ı alıp tören alanının serin havasına çıktı. Hava çok berraktı; ay yoktu ama gökte milyonlarca yıldız, birer toplu iğne başı gibi parıldıyordu. Kalenin duvarının etrafını çeviren dar kazıklı çitlerin eğreti basamaklardan çıktı. Yukarıdan gördüğü manzara inanılmazdı.

Arkasına, kalenin içindeki alana baktı. Tören alanında bir sürü baraka vardı. *O, burada.* Fitzgerald'ı bulabilmek için kaç yüz kilometre kat etmişti? Şimdi, aradığı adam birkaç basamak ötede uyuyordu. Elindeki Anstadt'ın soğuk metalini hissetti. *Şimdi nasıl çekip gidebilirim?*

Arkasını dönüp kalenin surlarından Missouri Nehri'ne baktı. Yıldızlar karanlık suyun üstünde dans ediyor, yansımaları göğün yerlebirleştiği yeri işaret ediyordu. Glass göğe bakıp işaret ışıklarını aradı. Büyük Ayı'yla Küçük Ayı'nın eğimli kuyruklarını, onu her daim güvende hissettiren Kutup Yıldızı'nı gördü. *Orion nerede? İntikamcı kılıcı olan avcı nerede?*

Muhteşem yıldız Vega'nın muazzam ışıltısı birden Glass'in dikkatini çekti. Vega'nın yanında Kuğu Cygnus'u gördü. Glass Cygnus'a baktı ve baktıkça dikey çizgileri ona daha fazla bir haçı anımsattı. *Kuzey Haçı.* Cygnus'a halk arasında öyle dendiğini hatırladı. Daha uygun bir isimdi. O gece, uzunca bir süre o yüksek surda durdu; Missouri'nin sesini dinleyip yıldızlara baktı. Nehrin kaynağını, gördüğü ama asla dokunamadığı yüce Büyük Boynuz'un zirvelerini düşündü. Yıldızları ve göğü düşündü, dünyada kapladığı minnacık yere kıyasla bunların büyüklüğü onu rahatlattı. En sonunda, surlardan aşağı indi ve içeri girip ondan kaçan uykuya daldı.

XXVIII

7 Mayıs 1824

Jim Bridger, tam Yüzbaşı Henry'nin kapısını çalacakken durdu. Yüzbaşıyı odasının dışında en son yedi gün önce görmüşlerdi. Yedi gün önce, Crow atları yeniden çalmıştı. Murphy'nin bir avdan başarıyla dönüşü bile Henry'yi odasından çıkmaya ikna etmemişti.

Bridger içine derin bir nefes çekip kapıyı tıklattı. İçeriden önce bir hışırtı sesi geldi ama sonra yine sessizlik oldu. "Yüzbaşı?" Yine sessizlik. Bridger yine duraksadı ama sonra kapıyı açtı.

Henry iki varilden ve bir kalastan yapılmış masasının ardında oturuyordu. Omuzlarındaki eski bir yünlü battaniye, Bridger'a bakkaldaki ocağın başına eğilmiş yaşlı bir adamı anımsattı. Yüzbaşının bir elinde tüylü bir kalem, diğerindeyse bir kâğıt parçası vardı. Bridger kâğıda baktı. Kağıdın üstü soldan sağa, yukarıdan aşağıya, sayılarla dolu uzun kolonlarla kaplıydı, Sanki tüylü kalem, engellerle karşılaşıp durmuş ve kâğıdın üstüne kan damlaları gibi mürekkep lekeleri bırakmıştı. Tomar tomar kâğıt masasına ve yere saçılmıştı.

Bridger, kaptanın bir şey söylemesini ya da en azından başını kaldırıp ona bakmasını bekledi. Uzunca bir süre, Yüzbaşı ikisini de yapmadı. En sonunda, başını kaldırdı. Günlerdir uyumamış gibiydi; kan çanağına dönmüş gözlerinin altı gri renkli torbalarla kaplanmıştı. Bridger, birkaç adamın dediği gibi, Yüzbaşı Henry'nin aklını oynatıp oynatmadığını düşündü.

"Rakamlarla ilgili bir şeyler bilir misin, Bridger?"

"Hayır, efendim."

"Ben de bilmem. Pek bir şey bilmem daha doğrusu. Hatta sürekli

olarak şu toplama işlemini yanlış yapmış olduğumu umuyorum." Yüzbaşı kâğıda baktı. "Asıl sorun şu: Bunu tekrar tekrar yapıyorum ve sonuç hep aynı çıkıyor. Sanırım, sorun matematiğimde değil. Sadece dilediğim sonuç çıkmıyor."

"Ne demek istediğinizi anlayamadım, Yüzbaşı."

"Boynumuza kadar borca battık demek istiyorum. Otuz bin dolar içerideyiz. Atlar olmadan bu parayı geri kazanmak için de yeteri kadar adamı burada tutamayız. Dahası, at alabilmek için değiş tokuş yapabileceğimiz bir şeyimiz de kalmadı."

"Murphy Büyük Boynuz'dan daha yenide iki paketle geldi."

Yüzbaşı bu haberi geçmişin kalın filtresinin ardından duydu. "Bir şey sayılmaz, Jim. İki paket kürk bizi ayağa kaldırmaz. Yirmi paket bile yapamaz bunu."

Konuşma Jim'in umduğu gibi gitmiyordu. Yüzbaşıyı görmek için cesaretini toplaması iki haftasını almıştı. O sıradaysa planladığı her şey boş gitmiş gibiydi. Odadan çıkmamak için kendisini zor tuttu. *Hayır. Bu sefer olmaz.* "Murphy, Jed Smith'i aramak için birkaç adamı dağlara yollayacağınızı söyledi." Yüzbaşı bunu onaylamadı ama Jim yine de devam etti. "Beni de onlarla yollamanızı isteyecektim."

Henry gence baktı. Ona bakan gözler bir ilkbahar şafağı gibi umutla parıldıyordu. Gençliğe ait o umudun bir parçasını bile hissedeli aradan ne kadar zaman geçmişti? *Çok uzun süre oldu, iyi ki de geri kaldı.*

"Başını derde sokmanı engelleyebilirim, Jim. Zamanında o dağlara gitmiştim. Bir genelevin dıştan görünüşü gibidirler. Ne aradığını biliyorum. Orada değil."

Jim ne yanıt vereceğini bilemedi. Yüzbaşının neden o kadar tuhaf davrandığına akıl sır erdirememişti. Belki de Yüzbaşı, gerçekten de aklını yitirmişti. Bridger bunu bilemezdi, bildiği tek bir şey vardı: Sarsılmaz bir inançla Yüzbaşı Henry'nin yanıldığını biliyordu.

Yine odaya uzun bir sessizlik çöktü. Huzursuzluk hissi giderek arttığı hâlde, Jim odadan çıkmadı. En sonunda, Yüzbaşı ona bakıp "Karar senin, Jim," dedi. "Gitmek istiyorsan, seni oraya yollarım."

Bridger avluya çıkınca parlak sabah güneşine karşı gözlerini kıstı.

Suratına çarpan serin havanın, sona ermek üzere olan bir mevsimin işareti olduğunu fark etmedi bile. Kış sona ermeden önce daha çok kar yağacaktı ama ilkbahar çoktan ovalara çökmüştü.

Jim kısa merdivenden çitle çevrilmiş surların tepesine çıktı. Dirseklerini üst duvara yaslayıp Büyük Boynuz Dağları'na baktı. Bakışları yine, dağları deliyormuş gibi görünen derin bir vadiye takıldı. *Öyle miydi?* Vadide, dağ tepelerinde ve dağların ardında neler olabileceğini düşünürken sayısız ihtimal aklına geldi ve gülümsedi.

Bakışlarını karlı dağ tepelerinin, soğuk ve mavi göğe karşı bakir bir beyazlık oluşturduğu ufka kaldırdı. İstese oraya tırmanabilirdi. Oraya tırmanıp ufka dokunabilir, ardına atlayıp neler olduğunu görebilirdi.

TARİHÎ NOTLAR

Okuyucular bu romandaki olayların tarihsel bir doğruluğu olup olmadığını merak ediyor olabilir. Kürk ticareti dönemi, tarihî gerçeklerle efsanelerin yarattığı muğlak bir karışımdan ibarettir ve bazı efsanelerin Hugh Glass'in tarihini ele geçirdiği kesindir. *Diriliş* bir kurgudur. Bununla birlikte, romanın ana kurgusunda tarihsel gerçeklere bağlı kaldığımı da söylemem gerek. Kesinlikle doğru olan şey şudur: Hugh Glass, 1823 senesinin sonbaharında, Rocky Dağları Kürk Şirketi için keşif yaparken bir boz ayının saldırısına uğramıştı; korkunç bir biçimde yaralanmıştı ve beraberindekiler, ona bakması için yanında iki adam bırakıp onu terk etmişlerdi. Glass bunun ardından, intikam almak için destansı bir yolculuğa çıkmıştı. Glass hakkında yapılan en kapsamlı tarihî araştırma, John Myers'in *Hugh Glass Efsanesi* isimli biyografik eseridir. Myers, korsan Jean Lafitte ve daha sonradan Pawnee Kızılderililerince tutsak alınması da dâhil olmak üzere, Glass'in hayatının en akıl almaz yönlerini bile kanıtlamıştır.

Tarihçiler arasında Jim Bridger'ın Glass'e bakması için geride bırakılan adamlardan biri olup olmadığı tartışma konusudur, ancak birçok tarihçi öyle olduğuna inanır. (Tarihçi Cecil Alter, 1925 senesinde Bridger ile ilgili olarak yazdığı biyografide hararetle aksini savunur.) Glass'in, Bridger'la Büyük Boynuz'daki kalede yüzleştiğine ve onu affettiğine dair önemli kanıtlar bulunmaktadır.

Bazı bölümlerde, edebî ve tarihî açıdan dilediğim gibi serbest bir üslupla yazdığımı da vurgulamak isterim. Glass'in Fitzgerald'la en sonunda Atkinson Kalesi'nde karşılaştığına ve ona ihanet eden adamı

ABD Ordusu üniforması içinde bulduğuna dair de sağlam kanıtlar vardır. Ancak, bu karşılaşmayla ilgili öyküler biraz baştan savmadır. Kitapta yazdığım türden resmî bir duruşma gerçekleşmemiştir. Binbaşı Constable karakteri ve Glass'in Fitzgerald'ı omzuna vurmasına yol açan olay tamamıyla hayalîdir. Ayrıca, Hugh Glass'in Arikara'nın gezginlere yaptığı saldırıdan önce Antoine Langevin'in grubundan ayrıldığına dair de kanıtlar bulunmaktadır. (Toussaint Charbonneau, Langevin'le yolculuk etmiş ve saldırıdan sağ kurtulmuştur ancak bu süreçte gerçekleşen olaylar belirsiz kalmıştır.) Profesör, Dominique Cattoire ve Bakir Cattoire tamamıyla hayalî karakterlerdir. Talbot Kalesi ve orada yaşananlar da hayalîdir. Bunlar haricinde, coğrafi referans noktalarını elimden geldiğince doğru olarak kullandım. 1824'ün ilkbaharında Glass'e ve yol arkadaşlarına karşı Arikara Kızılderilileri tarafından gerçekleştirilen saldırının, Kuzey Platte Nehri'nin ve Laramie Nehri'nin (ismi daha sonradan verilmiştir) kesişme noktasında meydana geldiği söylenmektedir. On bir sene sonra, Laramie Kalesi'nin selefi olan William Kalesi orada inşa edilecekti.

Kürk ticareti dönemiyle ilgilenen okuyucular, aralarında Hiram Chittenden'ın klasik eseri *Amerikan Uzak Batı Kürk Ticareti* ve Robert M. Udey'in daha yakın tarihli *Vahşi ve Tehlikeli Bir Yükseliş* isimli kitaplardaki tarihî bilgilerden keyif alacaklardır. Bu romanda anlatılan olayları takip eden senelerde esas karakterlerin birçoğu macera, trajedi ve zafer yaşamaya devam ettiler. Aşağıdaki karakterler en önemlileridir:

Yüzbaşı Andrew Henry: 1824 yazında Henry ve bir grup adamı, bugünün Wyoming'i olan bölgede Jed Smith'in birliğiyle buluşmak üzere sözleşti. Henry, şirketin borçlarını karşılamaya yetmeyecek de olsa kayda değer bir kürk miktarı elde etmişti. Smith sahada çalışırken Henry de mallarla birlikte St. Louis'ye dönmekle yükümlüydü. En fazla orta karar kaliteye sahip olan kürklerin miktarını gören Ashley, sahaya derhâl geri dönülmesi gerektiğine karar verdi. Bir başka girişim için yatırım yapınca St. Louis, 21 Ekim 1824'te Henry'nin komutasına kaldı. Tarihsel belgelerde bulunmayan nedenlerden dolayı, Henry'nin kısa bir süre sonra hudut bölgesinden ayrıldığı

düşünülmektedir. Henry bir sene daha Rocky Dağları Kürk Şirketindeki payını tutabilmiş olsaydı, birlikteki diğer kıdemli kişiler gibi varlıklı bir adam olarak bu işi bırakabilirdi. Ancak, Henry'nin kötü talihi pek çok kere olduğu gibi yine kendisini göstermişti. Şirketteki hisselerini mütevazı bir miktara sattı. Bundan elde ettiği miktar bile ona rahat bir hayat sağlayabilirdi, ancak Henry teminat işine girdi. Borçluların birkaçı iflas edince de her şeyini kaybetti. 1832 senesinde beş parasız bir adam olarak hayatını kaybetti.

William H. Ashley: Aynı girişimin parçası olan iki ortağın sonlarının bu denli farklı olması akıl almaz bir durum. Giderek artan borçlarla yüz yüze kalan Ashley, kürk işinden bir servet elde edilebileceği inancını asla yitirmedi. 1824 senesinde adaylığını koyduğu Missouri valiliğini kaybedince Platte Nehri'nin güney çatalına bir tuzakçılar grubu götürdü. Green Nehri'nde ilerlemeye teşebbüs eden ilk beyaz olan Ashley'nin bu girişimi, günümüzde Ashley nehri olarak bilinen nehrin ağzında neredeyse bir felaketle sonuçlanacaktı.

Başlarından geçen maceranın sonunda ellerinde sadece birkaç parça kürk kalan Ashley ve adamları, Hudson Bay Şirketinin morali bozuk tuzakçılarıyla karşılaştılar. Gizemli bir alış veriş sonrasında Ashley, yüz paket kunduz kürkü elde etti. Bazı kişiler Amerikalıların HBŞ'nin zulasını yağmaladığını iddia ederler. Daha güvenilir kaynaklarsa Ashley'nin yalnızca iyi bir pazarlık yapmış olduğunu belirtir. Her hâlükârda Ashley, kürkleri St. Louis'de 1825 senesinin sonbaharında sattı ve ona hayatının sonuna kadar yetecek 200.000 dolarlık bir servetin sahibi oldu.

1826'da gerçekleşmesi gereken randevuda Ashley; Rocky Dağları Kürk Şirketi hisselerini Jedediah Smith'e, David Jackson'a ve William Sublette'e sattı. Randevu sistemini yaratarak kürk ticareti döneminin birkaç efsane isminin de kariyerlerini başlatan Ashley, tarihte başarılı bir kürk baronu olarak yerine almış ve sonradan ticareti bırakmıştır.

1831'de Missouri halkı Ashley'yi, Kongre Üyesi Spencer Pottis'in yerine seçti (Pottis bir düelloda ölmüştü). Ashley iki kere daha seçildi ve 1837 senesinde politikayı bıraktı. 1838 senesinde de öldü.

Jim Bridger: 1824 senesinin sonbaharında Jim Bridger, Rocky

Dağları'nı aştı ve Büyük Tuz Gölü'nün sularına erişen ilk beyaz oldu. 1830'lara gelindiğinde Bridger Rocky Dağları Kürk Şirketinin ortaklarından biri oldu ve kürk ticareti dönemi 1940'larda çökene dek bu alanda çalıştı. Kürk ticareti güçten düşerken Bridger batıya yayılmacılığın bir sonraki dalgasını yakaladı. 1838'de, günümüzde Wyoming olarak bilinen bölgede bir kale inşa etti. "Bridger Kalesi", Oregon Yolu'nda önemli taşra marketlerinden biri hâline geldi ve daha sonraları askerî bir karakol ve Pony Express istasyonu olarak kullanıldı. 1850'ler ve 1860'larda Bridger sık sık; yeni bölgelere yerleşenlere, keşif gruplarına ve ABD Ordusuna kılavuzluk etti. 17 Temmuz 1878'de, Westport, Missouri yakınlarında öldü. Bir tuzakçı, kâşif ve kılavuz olarak geçirdiği başarılı hayatının ardından, kendisinden sıklıkla "Dağ Adamlarının Kralı" olarak söz edilir. Günümüzde, Batı bölgesinde onun ismini taşıyan dağlar, ırmaklar ve kasabalar bulunmaktadır.

John Fitzgerald: John Fitzgerald hakkında fazla şey bilinmemektedir. Var olduğu ve genellikle Hugh Glass'i terk eden iki adamdan biri olduğuna inanılır. Ayrıca, Rocky Dağları Kürk Şirketinden ayrılıp Atkinson Kalesi'nde ABD Ordusuna yazıldığına da inanılmaktadır. Hayatına dair diğer anlatıları bu kitapta ben kurguladım.

Hugh Glass: Glass, Atkinson Kalesi'nden nehirden aşağı St. Louis'ye gitmiş; Henry'nin mesajını Ashley'ye iletmiştir. St. Louis'de, Santa Fe'ye gitmeye hazırlanan bir grup tüccarla karşılaşmıştır. Onlara katılmış ve bir senesini Helo Nehri'nde geçirmiştir. 1825 sıralarında Glass, güneybatı kürk ticaretinin merkezlerinden biri olan Taos'ta bulunmuştur.

Güneybatının cansız ırmakları hızla kuruyunca Glass, yine kuzeye yönelmiştir. Colorado'da, Green'de ve Snake'te tuzaklar kurarak ilerlemiş ve en sonunda Missouri Nehri'nin kaynağına varmıştır. 1828'de "serbest tuzakçılar" olarak bilinen grup, Rocky Dağları Kürk Şirketinin tekelini kırmak için yürütülen görüşmelerde haklarını temsil etmesi için Glass'i seçmiştir. Columbia Nehri kadar batıda tuzaklar kurduktan sonra Glass, dikkatini Rocky Dağları'nın doğu yüzüne çevirmiştir. 1833 senesinin kışını "Cass Kalesi" denen bir ileri karakolda, Henry'nin eski kalesinin Yellowstone ile Büyük Boynuz nehirlerinin

kesiştiği yerin yakınlarında geçirmiştir. Bir şubat sabahı Glass ve iki arkadaşı, bir tuzak kurma girişimi sırasında Yellowstone'un donmuş sularının üstünden geçerken otuz kadar Arikara savaşçısı tarafından tuzağa düşürülerek öldürülmüştür.

TEŞEKKÜR

Arkadaşlarımdan ve aile fertlerimden birçoğu (birkaç da iyi yürekli yabancı) bana zamanlarını ayırarak bu kitabın ilk taslaklarını okumak; eleştiri ve teşvikleriyle geliştirmek gibi, inanılmaz bir cömertlik sergilediler. Sean Darragh, Liz ve John Feldman, Timothy Punke, Peter Scher, Kim Tilley, Brent ve Cheryl Garrett, Marilyn ve Butch Punke, Randy Miller, Kelly MacManus, Marc Glick, Bill ve Mary Strong, Mickey Kantor, Andre Solomita, Ev Ehrlich, Jen Kaplan, Mildred Hoecker, Monte Silk, Carol ve Ted Kinney, Ian Davis, David Kurapka, David Marchick, Jay Ziegler, Aubrey Moss, Mike Bridge, Nancy Goodman, Jennifer Egan, Amy ve Mike McManamen, Linda Stillman ve Jacqueline Cundiff'e teşekkürlerimi iletirim.

Torrington, Wyoming'den bir grup çok değerli öğretmene de teşekkürlerimi yollarım:

Ethel James, Betty Sportsman, Edie Smith, Rodger Clark, Craig Sodaro, Randy Adams ve Bob Latta. Öğretmenlerin bir fark yaratıp yaratmadığını merak ediyorsanız, lütfen benim için yarattıklarını bilin. Özel teşekkürlerimi Janklow & Nesbit'ten muhteşem Tina Bennett'a yollamak isterim. Romanımın tüm eksikleri için sorumluluğu tamamıyla üstüme almakla birlikte, Tina kitabın daha iyi bir hâl almasını sağladı. Tina'nın yetenekli asistanı Svetlana Katz (diğer birçok şeyi yapmanın yanı sıra) bu kitaba isim verdi.

Teşekkürlerimi ayrıca Hollywood'daki muhteşem çalışması için Creative Artists Agency'den Brian Siberell'e, Philip Turner'a ve Carroll & Graf'tan Wendie Carr'a yollamak isterim. En önemlisi de aileme

olan özel teşekkürüm: Bana ölümcül tuzaklar konusunda yardım ettiğin için, teşekkür ederim Sophie. Bir boz ayıyı kusursuz bir biçimde taklit ettiğin de sana teşekkür ederim Bo. Traci, tükenmeyen desteğin ve can sıkıcı yüz okuma sonrasında sabırla dikkatini bana verdiğin için, teşekkür ederim.

ANA KAYNAKLAR

Alter, *Cecil J.: Jim Bridger,* 1925.
Ambrose, Stephen E.: *Undaunted Courage,* 1996.
Brown, Tom: *Tom Brown's Field Guide to Wilderness Survival,* 1983.
Chittenden, Hiram Martin: *The American Fur Trade of the Far West,* I. ve II. Ciltler, 1902.
DeVoto, Bernard: *Across the Wide Missouri,* 1947.
Garcia, Andrew: *Montana 1878, Tough Trip through Paradise,* 1967.
Knight, Dennis H.: *Mountains and Plains: The Ecology of Wyoming Landscapes,* 1994.
Kongre Kütüphanesi *The North American Indian Portfolios,* 1993.
Lavender, David: *The Great West,* 1965.
McMillion, Scott: *Mark of the Grizzly,* 1998.
Milner, Clyde A, et al.: *The Oxford History of the American West,* 1994.
Morgan, Ted: *A Shovel of Stars,* 1995.
Morgan, Ted: *Wilderness at Dawn: The Settling of the North American Continent,* 1993.
Myers, John Myers: *The Saga of Hugh Glass: Pirate, Pawnee, and Mountain Man,* 1963.
Nute, Grace Lee: *The Voyageur,* 1931.
Russell, Carl P.: *Firearms, Traps, & Tools of the Mountain Men,* 1967.
Utley, Robert M.: *A Life Wild and Perilous: Mountain Men and the Paths to the Pacific,* 1997.
Vestal, Stanley: *Jim Bridger, Mountain Man,* 1946.
Willard, Terry: *Edible and Medicinal Plants of the Rocky Mountains and Neighbouring Territories,* 1992.

USTA BİR AVCI VE HUDUT ADAMI, DEVASA BOYUTLARDA BİR BOZ AYININ VAHŞİ SALDIRISINA UĞRUYOR.
VE BERABERİNDEKİLER TARAFINDAN ÖLÜME TERK EDİLİYOR.
ONU, HAYATTA KALMAYA ZORLAYAN TEK ŞEY: İNTİKAM.

"Michael Punke'nin bir Western klasiği olmaya layık romanı *Diriliş*, dişi bir boz ayının bile paramparça edemediği dağ adamı Hugh Glass'ın intikamla örülü efsanevi öyküsüne güç katıyor."
— CRAIG JOHNSON,
Wall Street Journal yazarı

"Olağanüstü bir intikam öyküsü."
The Washington Post Book World

"On dokuzuncu yüzyıl Batı'sı ile ilgili muhteşem öykülerden biri."
The Salt Lake Tribune

ISBN: 978-605-5002-21-3

Hyperionkitap www.krpyayincilik.com 22₺